Provinciale Staten Drenthe

Betrekken bij
PS-vergadering van
3 februari 2021

Transcript (woordelijk verslag)

van de vergadering van de
Statencommissie Financiën, Cultuur, Bestuur en Economie

gehouden op 20 januari 2021

Transcript

Vergadering van de Statencommissie Financiën, Cultuur, Bestuur en Economie

Woensdag 20 januari 2021
Locatie: digitale vergaderomgeving van het Drents parlement

Aanwezig:
de heer S.J. Vegter (voorzitter)
mevrouw B. van den Berg-Slagter (ChristenUnie)
de heer T.P. Blinde (JA21)
de heer B. van Dekken (CDA)
mevrouw G.J. Dikkers (SP)
mevrouw A.J. Dingen-de Vries (D66)
mevrouw H.T. Haan (GroenLinks)
mevrouw S.D. Kort (PVV)
de heer R. du Long (PvdA)
de heer H. Loof (PvdA)
mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD)
de heer R.C.R.J. van der Meijden (SP)
mevrouw F.S. Mensen-Maat (PvdA)
mevrouw C.M.J. Mentink-Broekhuis (CDA)
de heer H.R. Nijmeijer (GroenLinks)
de heer H. Omlo (JA21)
mevrouw S.J. Peeks (Partij voor de Dieren)
de heer S.R. Pormes (GroenLinks)
de heer H. Post (ChristenUnie)
mevrouw T. Potharst (Partij voor de Dieren)
de heer H.J. Pragt (D66)
mevrouw J.A. Roggen (PvdA)
de heer A.K. Schoenmaker (Sterk Lokaal)
de heer G. Serlie (VVD)
de heer J.H. Steenbergen (Sterk Lokaal)
mevrouw A. Udinga (VVD)
de heer N.A. Uppelschoten (PVV)
de heer H. Velzing (Forum voor Democratie)
de heer C. Vianen (VVD)
de heer A.J. Voerman (JA21)
de heer G. Zuur (CDA)

de heer T.H. Corporaal, statenadviseur

Voorts aanwezig de leden van GS:
de heer C. Bijl (PvdA)
de heer H. Brink (VVD)
de heer H.G. Jumelet (CDA)
de heer J.N. Kuipers (GroenLinks)
de heer T. Stelpstra (ChristenUnie)

Ook aanwezig:
mevrouw E. Slagt-Tichelman (GroenLinks), vervangt ’s middags de heer Nijmeijer
de heer E. Bos (GroenLinks)
de heer H.H.Veldsema (CU)

Afwezig:
de heer N. Vogelzang (PVV)

1. Opening

De voorzitter: Goedemorgen allemaal! Het is tijd om de eerste vergadering van 2021 te openen bij dezen van de commissie Financiën en Cultuur, Bestuur en Economie. Het is fijn om elkaar weer te zien. Ik moet zeggen: dat ik het wel lastig vind dat je elkaar veel te lang niet ziet en dat de enige oplossing op dit moment digitaal is. Dat is mooi dat het kan, maar ik moet toch zeggen als ik voor mijzelf spreek, dat kan ik ook alleen maar, dat ik toch wel heel graag weer met elkaar hier in de zaal zou willen zitten. Maar voorlopig moeten we het er helemaal mee doen en daar moeten we elkaar dan maar een beetje bij helpen om deze tijd goed door te komen en dan maar hopen dat het niet al te lang duurt. Ik heb voor deze vergadering geen afmeldingen ontvangen. Er zijn nog wel drie personen die kunnen inloggen, dat gaan we dan in de loop van de dag wel zien en ik heb begrepen dat meneer Velzing wel heeft gemeld dat die iets later is, maar we gaan ervan uit dat als hij zijn woordvoering moet doen, dat hij dan aanwezig is. Even de spelregels nog voor deze digitale vergadering. Ik verzoek iedereen om camera en geluid uit te doen. Camera uit, geluid uit. En als je dan bent aangeland bij een agendapunt waarbij je het woord mag voeren, dan wil ik vragen om de camera aan te doen. Dan kan ik ook meteen zien wie van u het woord gaat voeren. Dat is mooi en als je dan het woord krijgt, dan mag je zelf je microfoon aanzetten. Als je buiten de woordvoerders wilt interrumperen, dat kan natuurlijk een keer gebeuren, dan is het net als voorheen in de Statenzaal gewoon even je microfoon aanzetten en iets roepen en dan geef ik het woord wel.

2. Vaststelling van de agenda

De voorzitter: Dan kom ik aan agendapunt 2, Vaststelling agenda. Heeft iemand wijzigingen of aanvullingen of opmerkingen over de agenda? Dat is niet het geval heeft. Nou heeft mevrouw Kort nog de camera aan, dus je zou kunnen denken dat ze wat wil zeggen. Dat is denk ik niet zo. Kijk, helemaal goed. Dan is daarmee de agenda vastgesteld.

3. Mededelingen

De voorzitter: We gaan naar agendapunt 3, de Mededelingen. Ik vraag bij dit punt de heer Blinde om zijn camera aan te zetten, want die wil een mededeling doen over de nieuwe fractie JA21.

De heer Blinde: Dank u wel voorzitter. Ja, per 1 januari is de fractie JA21 ingegaan in Drenthe, de provinciale tak van de landelijke partij. Daar zitten Frank Duut, ik, J.W. Drukker, Harry Omlo, Rob Camies en Ton Voerman in. We vormen die fractie dus met zijn zessen. Dat is het eigenlijk voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel voor de mededeling. Dan feliciteer ik u met de geboorte van de nieuwe fractie. Ja, dank u. Het reglement van orde. Volgens het reglement van orde zou de fractie pas de eerstvolgende Statenvergadering als zodanig kunnen opereren, maar omdat nu al bekend is dat deze door Thomas Blinde genoemde leden onder de vlag van JA21 gaan opereren, gaan we de fractie vanaf vandaag ook zo noemen, als ik een van de leden het woord geef. En in StarLeaf zien jullie ook bij deze fractieleden de toevoeging JA21 staan. Dan is dat op dat moment ook volledig duidelijk. Verder zijn er geen mededelingen.

4. Rondvraag

De voorzitter: Dan gaan wij verder met agendapunt 4, de Rondvraag. En voor de Rondvraag hebben zich twee partijen aangemeld, te weten de Partij van de Arbeid en de PVV. En als eerste hebben we nu de rondvraag van de Partij van de Arbeid, die gaat over de inzet van GS in het overleg over de Lucht herzieningswet. Ik geef graag het woord aan de heer Loof.

De voorzitter: Dank u wel voorzitter. Afgelopen vrijdag stond er in het Dagblad van het Noorden een artikel met als kop 'Lawaai militaire vluchten ook boven Groningen en Drenthe'. Het artikel gaat over de op handen zijnde luchtruimherziening. Het Zuiden zou dan meer voor burgerluchtvaart geschikt gemaakt worden en het Noorden voor militaire luchtverkeer en dan wel het hele noordelijk luchtruim wel te verstaan. Diverse inwoners en ook natuurorganisaties en ook de Partij van de Arbeid-fractie maken zich daar zorgen over. Volledige duidelijkheid krijgen we steeds niet, hebben we het idee. Het lijkt een beetje alsof het Noorden de situatie wordt in gerommeld, waar we straks alleen nog maar ja tegen kunnen zeggen. Daarom hebben wij daar enkele vragen over aan het college. Wat is de inzet van het college in het overleg over de Luchtruimherzieningswet? Hoe ver reikt de invloed van de provincies op de luchtruimherziening? En is het college ook bereid om PS nadrukkelijk te betrekken bij deze discussie, zodat wij daar op enig moment ook iets van kunnen vinden met elkaar? Dank u voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Loof. Dan geef ik nu het woord aan de gedeputeerde en dat is in dit geval de heer Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter dank u wel. Voorzitter, ik hoor een hoop niet militair lawaai. Voorzitter, het college moet zijn inzet nog bepalen, maar ook wij hebben veel vragen en we delen de zorg met betrekking tot de gepresenteerde ontwikkelingen. Het overleg zoals dat is aangegeven, dat zou plaatsvinden met de provinciebesturen, heeft zich tot nu toe beperkt tot het eenzijdig informeren over de voortgang van het programma door het Rijk. Eigenlijk wordt er van ons tot op heden geen inbreng gevraagd, met uitzondering van hoe het ministerie het beste de omgeving kan informeren. Dat is een gang van zaken die wij graag anders zien en dat zal in ieder geval deel gaan uitmaken van onze zienswijze. Ook wij hebben sinds afgelopen vrijdag stukken ter beschikking. Die hebben wij in onze organisatie uitgezet. Wij proberen vanuit alle disciplines te kijken hoe wij daarop kunnen reageren. Die reacties worden verzameld en we zullen dat verwerken tot een integrale zienswijze. Daar speelt ook nog bij dat we samen met Friesland en Groningen voor een deel een gezamenlijke zienswijze zullen indienen en uiteraard zullen wij de zienswijze delen met PS. Het tijdpad is heel krap, dat biedt eigenlijk geen mogelijkheid om het met PS te bespreken ter vaststelling, maar we zullen het wel toesturen aan u ter informatie. Maar wat denk ik wel een mooie handreiking naar PS is, is dat we op 10 februari een informatiebijeenkomst hebben, digitaal, openbaar te volgen met de ministeries van I en W en Defensie, waarin met de vertegenwoordigers van de ministeries door PS gesproken kan worden over deze luchtruimherziening en ook vragen kunnen worden gesteld die dan hopelijk ook adequaat worden beantwoord. Ter voorbereiding hebben wij contact met de ministeries op deze bijeenkomst. En als er vragen zijn bij de Statenfracties op voorhand, dan is mijn verzoek om die voor 1 februari aan ons te doen toekomen. Dan zullen wij die ook doorgeleiden naar de ministeries, zodat wij de bijeenkomst ook maximaal kunnen voorbereiden. Met andere woorden, we zijn er mee bezig. Ook wij hebben veel vragen, wij delen zorgen en we zullen zo goed mogelijk proberen om de Staten daarover te informeren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog anderen die daar kort op willen reageren?

De heer Loof: Mag ik een korte reactie geven voorzitter? Of, hoe werkt het?

De voorzitter: Nou, hoe het werkt, er is verder niemand die reageert, dus mijnheer Loof, u heeft het woord.

De heer Loof: Dan stel ik vast dat de rondvraag op een goed moment komt en dat het college inderdaad ook de zorgen deelt, die wij hebben geuit. Het is vervelend natuurlijk om zorgen te delen, maar aan de andere kant ook wel geruststellend dat we met elkaar in een goede stand staan. Het aanbod om straks die informatiebijeenkomst te bezoeken, zullen we zeker gaan opvolgen en ook het aanbod om voor 1 februari onze reacties al in te dienen. Ik denk dat dat een goede zaak is, waar wij onze betrokkenheid kunnen gaan verwerkelijken. Dus ik ben er wel blij mee, met het antwoord. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is daarmee dit agendapunt voldoende besproken op dit moment. Dat is het geval. Dan gaan wij verder met de volgende rondvraag, die is van de heer Uppelschoten van de PVV. En die gaat over de aankoop van zonnepark Pottendijk en de consequenties die dat op een aantal terreinen heeft. Ik geef het woord aan de heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dank u wel mijnheer de voorzitter. Deze rondvraag stel ik naar aanleiding van een brief van de gemeente Emmen van 17 december 2020, waarin meegedeeld wordt dat Shell het wind- en zonnepark Pottendijk koopt. En trouwens ook naar aanleiding van het artikel in het Dagblad van het Noorden van afgelopen maandag, waarin gemeld wordt dat het merendeel van de zonneparken in Nederland in buitenlandse handen komt inclusief subsidies. Nou hebben we het bij de subsidieverlening aan de waterstoffabriek in Emmen ook zijdelings gehad over Pottendijk, maar meer als voorbeeld voor hoeveel energie zo'n waterstoffabriek nodig heeft. En er is uitgerekend dat alle energie van het zonnepark Pottendijk nodig zou zijn om de waterstoffabriek van elektriciteit te voorzien. Dan hoop ik niet dat we Shell op een idee gebracht hebben dat zij Pottendijk moesten overnemen. Maar het is wel schrikken als je dan vervolgens de brief krijgt van de gemeente Emmen, waarin staat dat het park helemaal is overgenomen. Want het lijkt nu of er gaat gebeuren wat ook in Noord-Holland is gebeurd en bij de Wieringermeer dat windpark, waarvan de groene stroom helemaal naar de grote datacentra gaat, die daar ook in de buurt zijn. Wij hebben dat park Pottendijk neergezet met SDE-subsidie, dat is subsidie die ook is opgebracht door de bewoners van Drenthe. En de vraag is nu, als haar taak wordt overgenomen door Shell, die krijgt dan trouwens ook de subsidie, of dat park dan niet meer beschikbaar is voor Drenthe. Het zou best kunnen zijn, vanwege de leveringsproblemen in het net, dat misschien zelfs overwogen wordt om een kabel aan te leggen van Pottendijk naar de waterstoffabriek in Emmen, dan zou het helemaal zelfs afgekoppeld worden. Maar de vraag aan GS is: wat vindt men van deze ontwikkeling, dat grote partijen de zonneparken gaan opkopen en het angstaanjagende bericht in het Dagblad van het Noorden, dat 80% van de drie grootste zonnepark in buitenlandse handen is en dat van de € 1,1 miljard SDE-subsidie € 890 miljoen naar het buitenland gaat? Maar voor ons, heel concreet dichtbij nu, het park Pottendijk was ook meegeteld in de RES. Blijft dat nu in de RES of wat gaat er gebeuren nu dat park eigenlijk expliciet vooral ingezet gaat worden voor de stroomlevering van de waterstoffabriek in Drenthe? Die was er nog niet bij het opstellen van de RES en de vraag is dus: wat zijn de consequenties van dit soort acties en misschien ook nog de consequentie van andere grote parken die we in Drenthe hebben, De Monden en Oostermoer? Dat waren de vragen.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Uppelschoten, dan geef ik graag het woord aan gedeputeerde Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Dank u wel voorzitter. Nou, dat klopt. Shell heeft Pottendijk overgenomen van de ontwikkelaar, dat was mijnheer Deddens. Ze gaan dit park bouwen en die bouw zal dit jaar starten en zal daarna in exploitatie gaan en een passende filosofie van Shell om een bedrijf steeds verder te verduurzamen. Tegelijk is Shell ook partner in GZI en beide ontwikkelingen worden door ons als college natuurlijk positief ervaren: de verduurzaming en ook de GZI. We hebben met Pottendijk wel problemen gehad, met name in de netcapaciteit, om dat ook aangesloten te krijgen, omdat er tekort was. Maar samen met Enexis en de gemeente Emmen hebben we ons daarvoor ingespannen en dat heeft ertoe geleid dat er een nieuwe Aansluit- en transportovereenkomst is gesloten tussen de ontwikkelaar en Enexis. En dus op een hele slimme manier een goede balans tussen wind- en zonne-energie op dit moment, dat ze een groot deel van de productie ook op de relatief kleine aansluiting kwijt kunnen. En als het net is versterkt, dan zal het volledige vermogen getransporteerd kunnen worden. Mijnheer Uppelschoten maakt de combinatie tussen GZI en Shell Pottendijk. Die hebben wij niet gemaakt, die heeft Shell ook niet gemaakt, want als het om de GZI gaat, dat is u bekend, is het de bedoeling dat de GZI primair wordt gevoed door het zonnepark dat op de locatie van GZI Next komt, dat zal in ieder geval voor de geplande capaciteit eerst voldoende moeten zijn. Maar net als bij u thuis, als u thuis groene stroom heeft, dan kunt u niet een op een zeggen dat komt van die of van die. U koopt groene stroom in, maar dat gaat allemaal over dat ene kabeltje. Dat gaat hier ook zo. En wanneer er extra groene stroom nodig mocht zijn voor de GZI, dan wordt het van het net gehaald. En het is goed om te weten dat Shell in dit geval als exploitant die groene stroom invoert op het net. Zo werkt dat. Verder maakt u nog een vergelijking met datacenter. Volgens mij gaat die niet helemaal op. Een datacenter is inderdaad een verbruiker van energie. Maar een waterstoffabriek is het omzetten van energie in waterstof. Dus dan kunt u niet zeggen… daarmee is het niet weg zeg maar. Die waterstof kan voor twee dingen gebruikt worden, is primair de bedoeling. Als nieuwe brandstof, hergebruik met opslag, maar het kan ook een keer in de industrie gebruikt worden die in Emmen aanwezig is, chemische industrie, als grondstof. Primair zal die gebruikt worden, zoals het er nu uitziet, als energiedrager. Dus het is niet zo dat die … De waterstoffabriek is niet te vergelijken met een datacenter in die zin. Dan even over de RES. Wij hebben… U weet, de landelijke opgave is 35 TWh. De Drentse RES heeft 3,45 TWh die daaraan bijdragen. En dat verandert helemaal niks aan of het nou bij Shell in handen is of bij mijnheer Uppelschoten zelf, of bij mij of wie dan ook. Het maakt niet uit van wie het is. Het gaat er ook niet om, dat geldt ook voor buitenlandse investeerders, naar wie de subsidie gaat. Het gaat erom dat we schone energie opwekken en daarvoor is die SDE bedoeld. Die SDE zorgt ervoor dat duurzaam opgewekte stroom, de kostprijs daarvan, gelijk wordt getrokken met de fossiel opgewekte stroom. En je ziet ook dat die SDE in de loop der jaren steeds verder af gaat nemen, omdat die fossiele stroom, eh die duurzame stroom steeds goedkoper wordt. Dus die subsidie komt ook helemaal niet ten goede aan Drenthe, dat geldt ook niet voor De Monden, dat geldt voor geen enkel zonnepark, die komt voor de kostprijs ontwikkeling. En inwoners hebben daarvoor de salderingsregeling. Dus het maakt niet uit van de RES. Hij maakt onderdeel uit van de RES en dat blijft hij.

De voorzitter: Dank u wel voor dit uitgebreide antwoord. Ik kan me voorstellen dat mijnheer Uppelschoten volledig tevredengesteld is.

De heer Uppelschoten: Mag ik nog even reageren?

De voorzitter: U heeft het woord.

De heer Uppelschoten: Twee dingen, kort. We zullen ook schriftelijke vragen stellen, dan kunnen we wat dieper op de kwestie ingaan. Maar ten eerste, de waterstoffabriek is ook een fabriek die heel veel elektriciteit nodig heeft. Dat die daarna waterstof produceert is prachtig, zeker voor mensen die geloven in de waterstof. Maar voor het elektriciteitsnet maakt het niks uit. Het is gewoon een fabriek die heel veel elektriciteit zal vragen, net zoals datacenter in de Wieringermeer. En een tweede is, er is een hele grote energieverbruiker, elektrische energieverbruiker, bijgekomen. Met het schrijven van de RES is daar helemaal geen rekening mee gehouden dat er een grootverbruiker bij zou komen. En dat was het idee van, heeft dat consequenties voor de omvang van de RES of wat wij aan duurzame stroom moeten gaan leveren? En het laatste. In het artikel van het Dagblad van het Noorden wordt duidelijk aangegeven en dat is niet alleen van het Dagblad van het Noorden, dat is van het AD begrijp ik, dat de subsidie die gegeven wordt aan eigenaren van zonneparken, dat die subsidie wel naar die eigenaren gaat en niet in Drenthe blijft. En daar staat dat 90% van de… of zelfs de bedragen voor de hulp, € 1,1 miljard subsidie SDE, dat € 890 miljoen naar de buitenlandse eigenaren van de zonneparken gaat. Dus dat blijft niet in Nederland, dat gaat gewoon weg.

De voorzitter: Dank voor uw lezing. Tot zover. Ik hoor geen vraag meer. … … … U kondigt aan dat u verder nog schriftelijke vragen gaat indienen, dan zou ik zeggen, dan is daarmee de rondvraag op dit moment voldoende behandeld en gaan wij verder met het volgende agendapunt.

De heer Uppelschoten: Tenzij de heer Stelpstra nog wil reageren. Dat zou ik heel leuk vinden.

De voorzitter: Dan gaan we dat nog even vragen. Wilt u hier nog op reageren of wacht u de schriftelijke vragen af?

Gedeputeerde Stelpstra: Misschien is dat goed voor een verdieping, maar er wordt gesuggereerd dat het nu allemaal helemaal anders is, maar er is gewoon helemaal niks veranderd dan zoals het al was. En dat de SDE nou naar buitenlandse bedrijven gaat, overigens wij gebruiken ook al fossiele stroom van veel buitenlandse bedrijven, dat vergeten we wel eens, dus daar gaat uw geld ook naar toe, maar die SDE gaat sowieso nooit naar inwoners toe. Helemaal never, nooit niet, dus daar verandert helemaal niks. En de waterstoffabriek is een energiefabriek. Het is logisch dat die energie nodig heeft om het om te zetten. Maar we wachten de schriftelijke vragen wel af en dan ga ik er wel verder op in.

De voorzitter: Dank u wel voor deze service nog aan de heer Uppelschoten.

5. Ingekomen stukken Statencommissie Omgevingsbeleid

De voorzitter: Dan gaan wij verder met het volgende agendapunt en dat betreft de Lijst met ingekomen stukken van de Statencommissie Omgevingsbeleid, die vorige week had kunnen plaatsvinden als er voldoende agendapunten waren geweest. Maar die waren en niet. Dat betekent dat we nu even ruimte maken voor de behandeling van de ingekomen stukken van die commissie. Er zijn door zes fracties vragen gesteld bij dit agendapunt en daar wil ik de vragenstellers vragen om in beeld te komen. En dan ga ik achtereenvolgens de gedeputeerde vragen om te reageren op de gestelde vragen. En dan hoop ik gaandeweg het lijstje te kunnen afvinken

en aan het eind de conclusie te kunnen trekken dat de vragen allemaal zijn beantwoord. Ik geef als eerste het woord aan gedeputeerde Bijl.
Ja, soms doe je een poging tot iets en dat mislukt. Dan nou klaar, daar moeten we mee leven. Dan gaan we verder met, even kijken, gedeputeerde Brink.

Gedeputeerde Brink: Als het goed is, doet hij het voorzitter, maar ik moet eerlijk wezen, nou begin ik even te twijfelen. Ik heb een antwoord voor de rondvraag voor vanmiddag, maar niet voor vanmorgen volgens mij.

De voorzitter: Ja, als u dat niet heeft voorbereid, kunt u ook moeilijk reacties geven. Dan ga ik verder…

Gedeputeerde Brink: Welke vraag is het voorzitter?

De voorzitter: Ik heb werkelijk geen idee, dit is een kwestie van de verdeling binnen het college, wie beantwoordt welke vraag? Ik heb niet een lijst gekregen waarbij een vraag is gekoppeld aan een gedeputeerde.

Gedeputeerde Brink: Excuus.

De voorzitter: Ik kijk even naar links. En het lijkt me ook niet goed om een vraag nu te gaan voorlezen en daar spontaan op te reageren.

Gedeputeerde Brink: Dan komt er een schriftelijk antwoord voorzitter.

De voorzitter: Ja, dat is de enige mogelijkheid dan. Ik ga toch nog even kijken bij gedeputeerde Jumelet. Geldt daar hetzelfde voor?

Gedeputeerde Jumelet: Nee hoor voorzitter. Ik heb een uitdraai gekregen van de griffie met de vragen die gesteld zouden gaan worden. Ik heb aangekruist welke ik zou moeten beantwoorden. Dus ik kan het beantwoorden.

De voorzitter: Gaat uw gang.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel. Door de fractie van D66 is een vraag gesteld over A.11 en B.21. A.11 gaat over de aanwijzing risicogebied wolf, het instellen van een subsidieregeling. En B.21 gaat over de brief van de stichting NowolvesBenelux over financiële steun. Er wordt gevraagd naar de stand van zaken op dit moment, de huidige stand van zaken. Voorzitter, 15 december hebben we als college de eerste stap gezet om aan provinciemaatregelen ook een subsidieregeling te koppelen voor bescherming van schapen en geiten in onze provincie. Die subsidieregeling leidde tot vragen in de Statenvergadering van de volgende dag, 16 december. En de stand van zaken is op dit moment dat op 8 januari een constructief gesprek heeft plaatsgevonden met de gebiedscommissie. En we hebben daarin met elkaar afgesproken dat er versneld een tweede stap zou worden ingezet, wat betreft openstellen van een subsidieregeling. En die tweede stap betreft vooral het gebied dat daarvoor in aanmerking komt. In het eerste besluit is het hart van Drenthe bedoeld voor subsidie. Maar naar aanleiding van het constructieve gesprek met de gebiedscommissie is nu ook het gebied in beeld, dat de gebiedscommissie heeft geadviseerd, en dat is vooral een gebied waar de zogenaamde wolf zwerft. En namens de gebiedscommissie kan ik in ieder geval wel zeggen, dat we daarin denk ik een goed besluit hebben, omdat

de actualiteit ons daartoe noopt. De wolf was ook onlangs weer in Friesland en dat kan ook betekenen dat hij door Drenthe heen is gelopen. We hebben in ieder geval met het aanwijzen van die gebieden een tweede stap versneld kunnen zetten en moeten zetten. Maar het leidt er ook wel toe dat ik ook contact heb gezocht met onze nabuur provincies, dat zijn Groningen, Friesland en Overijssel. En ook vanwege het IPO-verband, waarin we met elkaar over dit soort dingen spreken en besluiten, met Gelderland en Brabant, omdat daar ook al een gebiedscommissie is. Voorzitter, dat is de huidige stand van zaken en we hebben het voornemen om begin februari ook een besluit te nemen, een tweede besluit te nemen, een vervolgbesluit te nemen. We zullen de Staten er ook over informeren. Voorzitter, wat betreft de vraag van D66, de beantwoording.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, mag ik naar aanleiding van de beantwoording een korte vraag stellen aan de gedeputeerde?

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mevrouw Kleine Deters: Dank u wel. In ieder geval, we zijn wat dat betreft tevreden met het antwoord. Even een korte vraag op uw toelichting, dat u aangaf dat de urgentie in januari bleek wat betreft de uitbreiding van het gebied. U gaf zelf aan, in december hebben we er ook over gesproken, hebben wij ook de rondvraag gesteld. Was de urgentie in december dan anders dan in januari? Uiteindelijk zijn wij blij met de stappen vooruit. Helder hoor. Maar nog even het verschil in urgentie.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, terecht deze vraag, want dat veronderstelt dat we opeens in een maand een andere situatie hebben. Ik heb ook uitgelegd op 8 januari aan de gebiedscommissie, en dat is natuurlijk al wel bekend, we werken met elkaar in onze provinciale samenwerking met een draaiboek. En dat gaat uit van de subsidieregeling voor de gevestigde wolf. U weet, het hart van Drenthe is het gebied aangewezen als het gebied van de gevestigde de wolf. Daarom heb ik het toen de eerste stap genoemd, want dan hebben we conform datgene wat in IPO-verband hadden afgesproken, ook gehandeld. Maar we hebben gezegd op 8 januari, terugkijkend ook naar het besluit, we moeten versneld een stap zetten. Het heeft ook te maken met een motie in de Kamer, aangenomen net voor het kerstreces van het lid Von Martels, die vraagt aan de minister om hier met de provincie over te spreken. En ik kan u zeggen, dat dit binnen IPO-verband op dit moment een thema is. Daarom heb ik contact gezocht met andere provincies, die ook dit thema aangaat, om aan te geven dat we als de Drenthe niet op dat besluit kunnen wachten maar verder gaan, omdat we ook een advies hebben liggen van de gebiedscommissie. Dus in die zin zijn er denk ik ook vervolgstappen gezet. Maar ik moet u wel zeggen, ook in de Tweede Kamer was dit onderwerp aan de orde, kort nadat wij erover hebben gesproken. Dus ik denk dat het goed is dat we dit doen. Het vergt natuurlijk ook nog wel uitzoekwerk, maar we zijn in goed overleg met elkaar denk ik, nu op dit moment aangekomen, in februari nemen we een besluit. U zal er over geïnformeerd worden.

De voorzitter: Gaat u verder met de volgende vragen die er liggen.

Gedeputeerde Jumelet: Ja voorzitter. Dan ga ik naar de fractie van de Partij voor de Dieren. Die stelt een vraag over de Zesde Voortgangsrapportage Natuur. De vraag is of de evaluatie van het PNP in 2021 geagendeerd kan worden voor een Statenvergadering. Het is inderdaad zo dat we het PNP evalueren, dat hebben we met u ook afgesproken als Staten. We zullen dat ook gaan toelichten die evaluatie. Maar ik zeg u erbij dat het gebruikelijk is om een evaluatie vervolgens aan de Staten toe te sturen en dan is het aan de Staten om dit te agenderen. Dat is geen onwil,

maar dat is de werkwijze. Want als het Statenstuk zou zijn, dan zou ik iets van u moeten vragen om over te besluiten. En ik stel vast dat dat niet aan de orde is. Dus op de vraag van de Partij voor de Dieren: we zullen u informeren over de evaluatie. Dan zullen we u een brief sturen over die evaluatie en het is aan u om het dan te agenderen. En dat was A.5 voorzitter. Dan A.11, ook voor de Partij voor de Dieren, Aanwijzen Risicogebied wolf en instellen subsidieregeling. Ik heb daar net iets over gezegd. De vraag is: waarom is gekozen voor een beperkt gebied, als de wolf overal in Drenthe kan voorkomen? We volgen het advies van de gebiedscommissie voorzitter. Dan moet ik even goed kijken naar de andere vraag. Dan kijk ik naar de PVV. De PVV heeft vragen gesteld die betreffen A.10, Uitvoeringsprogramma Natuur. De vraag is: kunnen de middelen uit de € 300 miljoen die tot en met 2030 beschikbaar gesteld worden uit de brief van LNV, ook gebruikt worden voor dekking van de door GS aangekondigde tekorten op de realisatie van het natuurpact? Voorzitter, wij maken met het ministerie een afspraak, dat noemen we een zogenaamde SPUK, een sociale uitkering over het nieuwe programma Natuur. En daar is niet aan de orde dat de tekorten worden gedekt of afgedekt die gaan over de afspraken vanuit het Natuurpact. Dus het antwoord is nee. En dan A.21. Dat gaat over de brief van GS en het ministerie van LNV daaraan bijgevoegd, over het zogenaamde GLB, het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. En vraag is of er ook gezegd wordt, heeft het college van GS aandacht voor het belang van een gelijk speelveld van de landbouwsector binnen Europa en gaat GS dit bewaken binnen dit overleg? U mag verwachten dat daar het antwoord 'ja' op is. En het is dan ook 'ja'. We zullen daar uiteraard op die manier ook in opereren dat we ook een goed en gelijk speelveld met elkaar zullen hebben zoveel als mogelijk. Voorzitter, dat waren de vragen wat betreft mijn portefeuille. Dank u wel.

Mevrouw Potharst: Voorzitter?

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Potharst heeft een vraag nog.

Mevrouw Potharst: Voorzitter, dank aan de gedeputeerde voor de beantwoording van een aantal van onze vragen. Er staat nog één vraag open met betrekking tot ingekomen stuk A.8. Dat gaat over het Programma Vitaal Platteland. Zou de gedeputeerde dat ook nog kunnen beantwoorden? Voorzitter, ik ging en ga ervan uit dat dat in de portefeuille van collega Kuipers is. Volgens mij neemt hij dat zo meteen voor zijn rekening. Het gaat over het eerdere programma van sociaal en dat is nu in de afronding. En volgens mij is hij de portefeuillehouder voor Vitaal Platteland.

De voorzitter: Is prima, we gaan straks kijken wat er nog overblijft, als we alles behandeld hebben. Ik zoek nu contact met gedeputeerde Kuipers. Die zie ik inmiddels ook. Ik geef hem graag het woord.

Gedeputeerde Kuipers: Dank u wel voorzitter. Inderdaad is er een vraag gesteld door zowel het CDA als door de Partij voor de Dieren over de afronding van het Programma Vitaal Platteland. Dat was een programma voor leefbaarheid en dat wordt afgerond. Dat hebben we toegelicht in die brief. Daar is soms wat verwarring, omdat in IPO-verband een vitaal platteland gekoppeld is aan de ontwikkeling van natuur en landelijk gebied. Maar u heeft daar vragen gesteld over die afronding en ik stel voor om die schriftelijk te beantwoorden, dan kunnen we iets nader ingaan op de besteding van die laatste middelen. In mijn portefeuille voorzitter is ook nog een vraag gesteld door D66 over brief A.1, over onze Evaluatie van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, maar ik zie ook dat de Partij voor de Dieren verzoekt dat stuk te agenderen. Dus ik stel voor dat

we de vraag van D66 betrekken op het moment dat die ook is geagendeerd in deze commissie door de Partij voor de Dieren. Dat waren de twee stukken uit mijn portefeuille. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, dan gaan we naar mijnheer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Dank u wel voorzitter. Er is een aantal vragen gesteld. Eerst over brief A.3. Daar hebben drie fracties een vraag over gesteld. Dus als u dat niet erg vindt, dan doe ik dat in één keer. En dat gaat over Route 35. De Partij van de Arbeid vraagt of wij de Staten hierover actief willen informeren. Zeer zeker, ik ben blij met die vraag, want dat laat zien dat uw Staten hier op het vinkentouw zit en niet zomaar tot een extra opgave bereid is. Daarbij leg ik gelijk het bruggetje naar de andere twee vragen. Want hoe groot is de kans dat wij nog een restopgave krijgen, of zoals iemand anders dat formuleert, of worden we win gewest. We hebben, dat weet u, als provincie zelf een ambitie geformuleerd in onze Omgevingsvisie. Dat is ons uitgangspunt voor de opgave. Daarbij hebben we veel verantwoordelijkheid bij gemeenten gelegd en samen met hen en andere overheden, zoals het Waterschap en maatschappelijke partners, hebben we dat uiteindelijk in een RES geformuleerd, die nu in de afrondende tijdstip zit. En dat is onze opgave waar wij voor staan. En die hebben wij ook ingebracht in de landelijke RES en zal straks ook definitief worden ingebracht. Vanuit die optiek moet ik zeggen, zou ik het niet logisch vinden om een extra bijdrage te moeten leveren. Sterker nog, er is een poging gedaan om al op dit moment met de verdeelsystematiek te werken. En daar heb ik mij ten zeerste tegen verzet, omdat dat ook niet de afspraak was in het Klimaatakkoord. We komen strikt de afspraken uit het Klimaatakkoord na. Als de opgave uiteindelijk klaar blijkt te staan, gaan we eerst een goed gesprek voeren met zijn allen en pas daarna de verdeelsystematiek. Maar mocht het ooit zover komen en ik vraag me dat af, want er ligt nu 50 TW op tafel, mocht het ooit zover komen, dan vind ik zelf de bijdrage van Drenthe zo substantieel, dat het mij eigenlijk niet realistisch lijkt om daar dan nog in verhouding tot de landelijke cijfers een grotere bijdrage aan te doen. En dan gaan wij ook niet voor staan als college en vanuit onze eigen kracht. Maar ik geef u er wel bij, dat is geen garantie dat het niet gebeurt. U kent onze inzet. Hier gaan we voor, en niet meer op dit moment. Maar ik ga niet over de Rijkswetgeving, ons college gaat niet over de Rijkswetgeving, dus er kan wel van alles gebeuren, maar ook tegen die centralisatie- gedachte verzetten wij ons ten zeerste. Dus als het aan ons ligt, dit is het en blijft het. Dat is A.3 Dan heb ik een vraag over Uitvoering Verduurzaming Boerderijen. Of daar nog vraag naar ondersteuning is gekomen. Nee, die vraag is niet gekomen, om ondersteuning. En ik verwacht die eerlijk gezegd ook niet. Ik heb daar geen signaal voor. Dan is er B.18, dat gaat over Stichting GAS DrOvF. Daar zijn inmiddels ook schriftelijke vragen over gesteld door de fractie van GroenLinks, en ik zie dat de fractie van het CDA dit ook wil agenderen. De antwoorden op die vraag van GroenLinks, die komen dinsdag in het college aan de orde als het goed is en daarmee gaan we ook in op deze antwoorden. Dus het lijkt me goed dat we dat even samenpakken. Dat u die leest en dan krijgt u ook antwoord op de vragen die hier gesteld zijn. Dan heb ik nog punt A.17, over subsidie isolatiemateriaal. De hele campagne voor de RRE die loopt nog. Daar zijn we nog mee bezig. Dus daar kan nog meer bijkomen. Er is inmiddels ook een nieuwe RRE-aanvraag gedaan. Die is door de gemeente afzonderlijk gedaan, omdat dat de nieuwe regeling was. En er gebeurt veel meer in isolatiematerialen, ook met dingen als cv-verbetering, cv-verbeterbon enzovoort, dat is allemaal aan de orde. En het oprekken van die RRE daar hebben wij niet zo veel invloed op. We kunnen er hooguit gebruik van maken en dat doen wij optimaal. Dan heb ik mijn punten gehad.

De heer Bos: Voorzitter.

De voorzitter: Ewoud Bos, GroenLinks.

De heer Bos: Dank u wel gedeputeerde voor de beantwoording van deze vragen op de ingekomen stukken. Ik heb nog een aanvullende vraag over die RRE-regeling, want dat was eigenlijk een regeling voor 2020 in verband met het halen van de Urgendadoelen. Die € 2,7 miljoen die in de pot zat, hoeveel is daarvan besteed? Weet u dat ongeveer? En gaat dat gewoon overgeheveld worden naar de nieuwe RRE- regeling?

Gedeputeerde Stelpstra: Die exacte cijfers… Volgens mij zit er nu ca. € 300.000 aan uitgaven, dat zeg ik echt even met alle voorbehouden. De RRE-regeling van 2020 is verlengd vanwege de corona-crisis en daar kunnen we ook dit jaar nog gebruik van maken. Dus die wordt zo meteen gestapeld boven op die nieuwe RRE-regeling. Dus dat is alleen maar goed nieuws. En ik zie nu dat collega Cees Bijl ook is inge… die heb ik even een appje gestuurd, dat hij nog vragen moet beantwoorden. U ziet dat hij dat doet.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is daarmee de beantwoording in ieder geval van die vragen duidelijk. Ik zie inmiddels de heer Bijl. Ik had ook al even een mededeling gehad via een andere route, maar zegt u het zelf maar.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter dank u wel. Ik denk dat er in de Ingekomen stukken een drietal punten zijn die op mijn portefeuille slaan. Dat is de opmerking van de fractie van GroenLinks bij B.1 met de opmerking dat de brief van de SNN aan de Vaste Kamercommissie, dat de Nedersaksenlijn daar nog niet in zit. De Nedersaksenlijn zal, zeker na het aannemen van de motie door uw Staten en ook met de hele discussie over het Deltaplan van het Noorden, onontbeerlijk zijn in het vervolg van dit soort zaken. Dus we zullen erop toezien dat die ook op een goede manier in het vervolg vermeld gaat worden. Dan is er een vraag van de Partij voor de Dieren, als het gaat om de A12 gevolgen coronavirus, of het mogelijk is dat overblijvende coronagelden een andere bestemming krijgen. Ja, dat kan niet anders dan nadat de Staten daartoe besloten hebben. Het is helaas nog te vroeg om vast te kunnen stellen of er coronagelden overblijven. Want zoals we allemaal weten, zitten we nog middenin de pandemie, met alle gevolgen van dien. Maar op de vraag: zou het kunnen? Ja dat kan, maar dan moet PS daar zelf een besluit over nemen. En tot slot bij B.24, dat gaat over de veiligheid van buspassagiers, daar is bij het OV-bureau alle aandacht voor. Driewekelijks vindt er overleg plaats met de Qbuzz over de veiligheid. Het beeld laat zien dat er weliswaar wat kleinere incidenten zijn, maar dat er geen aanleiding is om te spreken van een structureel probleem. Maar er wordt constant overleg gevoerd met Qbuzz om aandacht daarvoor te hebben en daar ook op in te gaan. Ik heb begrepen dat behalve de PVV ook het CDA daarnaar geïnformeerd heeft. Het CDA heeft daar ook afzonderlijk van het OV-bureau op hun verzoek informatie over gekregen. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel en dan zijn daarmee volgens mij alle vragen toch beantwoord. Ik kijk even naar mijnheer Bos van GroenLinks. Bent u met betrekking tot B.6 ook gerustgesteld? De camera gaat uit.

De heer Bos: Excuus. Volgens mij… of ik heb het even gemist, en zit nog een andere vergadering hiernaast, maar ik weet niet of die beantwoord is. Volgens mij niet.

De voorzitter: Hij wordt ook geagendeerd, dus daar krijgt u nog kansen zullen we maar zeggen. En dan mijnheer Van Dekken, CDA.

De heer Van Dekken: Voorzitter, want ook vanuit onze fractie dank in de richting van de gedeputeerde voor de heldere beantwoording. Maar mogen wij van de gedeputeerde Kuipers rondom brief A.8 toch nog iets meer info krijgen, dat kan bij voorkeur schriftelijk hoor, om de beantwoording van onze vragen op dat punt ter hand te nemen.

De voorzitter: De heer Kuipers.

Gedeputeerde Kuipers: Dank u wel voorzitter. Ik had inderdaad aangegeven dat ik zowel de vragen van het CDA als van de Partij voor de Dieren over brief A.8 schriftelijk ga beantwoorden, dus daar zal ik uw vraag in meenemen natuurlijk. Dank.

De voorzitter: Dank en daarnaast is het zo dat door het CDA een tweetal brieven geagendeerd gaan worden en door de Partij voor de Dieren ook. En de deadline voor de onderbouwing van die agendapunten ligt op morgenmiddag 12.00 uur. En voor zover dat voor u nog een uitdaging is om dat te halen, wens ik u daar veel sterkte bij. Dan gaan wij nu verder met het volgende agendapunt.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, mag ik toch een verduidelijkingsvraag stellen?

De voorzitter: Als het een korte is mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Gedeputeerde gaf aan om de vragen van ons schriftelijk te beantwoorden, omdat de Partij voor de Dieren dat wilde agenderen. Stel dat de Partij voor de Dieren het niet agendeert, krijgen wij dan alsnog apart schriftelijk antwoord van de gedeputeerde? Want ik zou willen voorkomen dat onze vraag daarmee onbeantwoord zou blijven.

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter.

De voorzitter: En die is voor de heer Kuipers.

Gedeputeerde Kuipers: Dat gaat over het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer neem ik aan. Ik stel voor dat we hem betrekken bij de agendering van de Partij voor de Dieren. Mocht onverhoopt blijken dat de Partij voor de Dieren dit punt niet meer agendeert, zal ik hem u schriftelijk beantwoorden.

Mevrouw Kleine Deters: Oké, dank u wel.

De voorzitter: Dat is dan weer volstrekte helderheid. Dank u wel.

Mevrouw Potharst: Voorzitter, mag ik daar nog wat op zeggen?

De voorzitter: Mevrouw Potharst, want dat is degene die het aangekondigd heeft te willen agenderen. Gaat uw gang.

Mevrouw Potharst: Op voorhand wou ik graag zeggen dat wij de Partij voor de Dieren zijn, want ik hoor heel veel Partij van de Dieren. Dank daarvoor als er ‘voor’ de Dieren gezegd mag worden. En even naar D66 toe wou ik aangegeven dat wij wel even contact op willen nemen, om ook in ieder geval bij onze agendering ook hun vragen nogmaals mee te nemen. Maar dat is even naar mevrouw Kleine Deters toe.

De voorzitter: Prima!

Mevrouw Kleine Deters: Dank je wel.

De voorzitter: Waarvan akte bedankt voor de aanvulling van de Partij voor de Dieren. En dan hebben we nu meneer Uppelschoten nog. Ja, ik zie je wel.

De heer Uppelschoten: Ik had mijn camera aangezet, maar je reageert niet. Het antwoord van gedeputeerde Bijl op die brief. B.24, we hebben een digitale rondleiding gekregen van Arriva, met name de problemen op de Vechtlijn. En die digitale rondleiding maakte ons alleen maar meer bezorgd van hoe groot het probleem is en wat er eigenlijk moet gebeuren of kan gebeuren. Ik kreeg er zelf een beetje moedeloos gevoel van: hoe moet je deze problematiek oplossen? En natuurlijk heeft het de aandacht van het OV-bureau, maar ik wilde graag weten: heeft GS een idee, of zou ze mee kunnen helpen, om problemen op de Vechtlijn, met name de Vechtlijn, op te lossen?

De voorzitter: De heer Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, B.24 ging over het busvervoer, dat is de concessie met Qbuzz, daar heb ik op geantwoord. Op de Vechtdallijnen komen wij binnenkort terug. Daar hebben we ook overleg over met de provincie Overijssel. Moedeloos, dat is niet de gemoedstoestand die je van een bestuurder mag verwachten, dus we gaan proberen er wat aan te doen. Dank u wel.

De heer Uppelschoten: Oké.

De voorzitter: Dank u wel en dat is het dan ook wat betreft Agendapunt 5.

6. NRK-rapport 'Drenthe, de oerprovincie van Nederland, de marketing van het toerisme', Statenstuk 2020-978

De voorzitter: Dan gaan wij nu verder met Agendapunt 6 en stellen wij aan de orde het NRK-rapport 'Drenthe, de oerprovincie van Nederland, de marketing van het toerisme', Statenstuk 2020-978 Wij hebben van die NRK-rapporten Statenstukken gemaakt om de Staten ook in de gelegenheid te stellen daar iets over te vinden. Als u het woord wil voeren dan zie ik u graag in beeld. En gedeputeerde Brink en de heren Van der Bij, Schaap en mevrouw Beukers, tenminste als die er inmiddels is. Ja, mevrouw Beukers is ook aanwezig. Die kunnen allemaal de camera aanzetten. Gevraagd wordt om te besluiten om de conclusies van Gedeputeerde Staten met betrekking tot de afhandeling van de aanbevelingen van de Noordelijke Rekenkamer zoals vermeld in de bestuurlijke reactie op bladzijde 65 t/m 68, om die over te nemen. En daarnaast te verzoeken aan Gedeputeerde Staten om de implementatie van de aanbevelingen zoals in hun conclusies vermeld, in beeld te brengen via de reguliere Planning & Control cyclus, zoals dat hier in dit huis genoemd wordt. Voordat de woordvoerders het woord krijgen, is het eerst aan het NRK zelf om een korte toelichting te geven op het rapport. De namen heb ik u net genoemd van de mensen die aanwezig zijn: mevrouw Anneke Beukers, die voorzitter is van het College van de NRK, de heer Van der Bij, die collegelid is en de heer Schaap als secretaris-directeur. Mijnheer Van der Bij presenteert even de belangrijkste bevindingen uit het rapport. En daarbij zijn hij en de heer Schaap beschikbaar voor vragen over het onderzoek. Ik geef het woord aan de heer Van

der Bij. Wilt u uw microfoon wel aanzetten, zodat we ook echt een beetje mee kunnen genieten allemaal.

De heer Van der Bij: Ik heb de microfoon aanstaan.

De voorzitter: Het is goed nu.

De heer Van der Bij: Ja? Is er beeld en geluid?

De voorzitter: Er is beeld en geluid en het ziet er prachtig uit.

De heer Van der Bij: Dank voor de complimenten voorzitter. Ik ga het kort houden. Toen wij dit onderzoek startten, konden wij niet vermoeden dat we in coronatijden dit zouden toelichten, de toeristische sector die ook zwaar getroffen is door corona. Het is een economisch belangrijke sector. Zo tussen de 6% en 7% van de totale werkgelegenheid in de provincie Drenthe hangt direct samen met het toerisme. Dus we vonden het ook wel belangrijk om aandacht te schenken aan dit onderwerp. We hebben daarbij gefocust niet zozeer op de werkgelegenheid, maar wel op andere aspecten die samenhangen met dit onderwerp en dan voornamelijk de impact van de marketing, die door het marketingbureau namens de provincie uitgevoerd en ondernomen worden. We hebben daarbij geconstateerd dat de provincie echt zijn best gedaan heeft om meetbare doelstellingen te formuleren, maar doordat er allerlei wijzigingen opgetreden zijn om de statistieken die uitgevoerd en onderhouden worden door het CBS, het niet mogelijk is gebleken eigenlijk in de tijd die ontwikkeling van de realisatie van de doelstellingen te volgen. Daar is ook adequaat op gereageerd door de provincie door tussentijds een koerswijziging in te zetten en veel meer accent te leggen op het evalueren van de marketinginspanningen van de stichting zelf. Hoe bereik je die doelgroep, wat voor effect bewerkstellig je ook bij de mensen die je beoogt te bereiken. En dat is een ontwikkeling die wij van harte ondersteunen als rekenkamer. En het blijft ook niet bij woorden. We zien ook dat in noordelijk verband samen met Stenden University gewerkt wordt aan een alternatieve dataset, dat er ook maar onderzoekers actief zijn binnen het marketingbureau. Dus dat vinden we uitermate positief en dat is een koers die we ook onderschrijven en van harte ondersteunen. We hebben ook wat aanbevelingen en constateringen gedaan rond de aansturing. Je hebt een marketingbureau in de vorm van een stichting die buiten de deur is geplaatst. Aanvankelijk nog wel wat detailbemoeienis aan de inputkant, het hoe … … … dit marketingbureau zijn activiteiten zou moeten ontplooien. Maar we zien ook daar een verschuiving de goede kant op, naar wat is het effect van de inspanningen van het marketingbureau. Ook dat is een positieve ontwikkeling die we daar zien. Een ander element wat we er ook uitgehaald hebben, en dat steekt Drenthe toch wel een beetje positief op ten opzichte van de twee andere Noordelijke provincies, is de wijze waarop structureel de stichting bekostigd wordt met veel vastigheid, zodat je ook langere termijn activiteiten kunt ontplooien. Een element in de bekostiging was wel het ietwat optimistische streven om tot cofinanciering te komen vanuit de private sector van zo'n 50% en dat is niet gelukt. Je merkt dat met name de wat kleinere toeristische ondernemers ook niet de middelen hebben om in die mate structureel bij te dragen. Dus als je dat al beoogt, dan zal dat eerder op projectbasis zijn dan dat er een structurele bekostiging, financiering vanuit de private sector mogelijk is. Ik laat het even hierbij voorzitter en Linze Schaap en ik zullen de vragen beantwoorden. Het onderzoek is ooit uitgevoerd door Jappie van den Bergs, maar die is inmiddels met pensioen en we hopen ook dat we hem een gepast afscheid kunnen geven op het moment dat de coronacrisis een beetje achter de rug is. Maar daar hopen we ongetwijfeld allemaal op. Maar Linze Schaap en ik zullen de vragen gaan beantwoorden.

De voorzitter: Dank u wel. Dan stel ik even de gelegenheid aan de Statenleden om eventueel korte of verhelderende vragen aan u te stellen. Wie kan ik daarover het woord gegeven? Dat is de heer Van Dekken van het CDA.

De heer Van Dekken: Voorzitter, heel hartelijk dank ook gegeven de heldere bijdrage ook nu weer vanuit de Noordelijke Rekenkamer. Dat zijn wij als Drentse Staten niet anders gewend, dat dit gerespecteerde college altijd hele heldere rapportages aanlevert, dus hulde en lof daarvoor. Ik kom straks in mijn inhoudelijke bijdrage terug op een paar constateringen daarbij. Maar ik zou nu in dit moment aan u willen vragen, in hoeverre er afstemming is gepleegd met vergelijkbare rekenkamers in Friesland en Groningen, om dit punt ook nog wat breder te beoordelen. Kunt u daar antwoord op geven?

De voorzitter: Mijnheer Van der Bij.

De heer Van der Bij: We hebben in het rapport een vergelijking opgenomen met Friesland en Groningen. We zijn natuurlijk ook de rekenkamer voor alle drie de noordelijke provincies. Als de vraagsteller bedoelt, heeft u misschien ook met lokale rekenkamers over dit onderwerp afstemming gezocht, dan is het antwoord: nee. We zullen dat in de toekomst wel wat vaker gaan doen. Maar rond dit onderwerp hebben we dat niet gedaan, omdat het waarschijnlijk ook niet zo’n hele grote toegevoegde waarde gehad zou hebben. En we hebben in het rapport ook wel aandacht geschonken aan de inspanningen die vanuit het marketingbureau gericht zijn op het betrekken van gemeenten en de vier regio's, zodat er ook gemeenschappelijke uitingen zijn en komen. Dus ik hoop dat dat een beetje een antwoord is op de gestelde vraag.

De heer Van Dekken: Zeker, dank u wel. Het was de exact de omissie, ik bedoelde de gemeenten.

De voorzitter: Andere vragen aan de Rekenkamer? Mijnheer Van der Meijden van de SP.

De heer Van der Meijden: Dank u voorzitter. Mijn vraag is een beetje gericht op de werkgelegenheid die als zodanig is genoemd en die geoormerkt wordt als substantieel. Ik denk dat we daar toch een beetje voorzichtig in moeten zijn, want 7% … en de vraag daarbij is, wat voor een werkgelegenheid is het nou feitelijk, want de baantjes van kleiner dan twaalf uur worden niet meegerekend. Dan wordt ook indirecte werkgelegenheid niet meegerekend. En de baantjes van boven de twaalf uur kunnen net zo goed baantjes van dertien uur zijn. En ook mijn vraag is: kunt u ook een beetje aangeven wat de kwaliteit van het werk is? Is het seizoenarbeid, is het kortdurende arbeid, korte contracten? Wij hechten er nogal aan dat ook de kwaliteit van arbeid goed gewaarborgd wordt. Dank u.

De voorzitter: Dan is er een vraag van Henk Post. Wel even uw microfoon aanzetten.

De heer Post: Die heb ik aan, dacht ik, of niet?

De voorzitter: Het is goed, ik zag je niet. Toe maar.

De heer Post: Ik heb een vraag over het laatste onderwerp waar u het over had in uw inleiding. Die gaat over de bijdrage van ondernemers. Daar was de gedachte dat er een stuk cofinanciering zou zijn vanuit ondernemers aan de marketing in Drenthe. En die is er niet gekomen. Wat is

nou vanuit uw expertise, wat is nou eigenlijk een reële verwachting geweest? Hij is niet gebeurd tussen, dus het is ook niet gebeurd. Maar zouden we dat nou in de toekomst moeten doen, ja of nee?

De voorzitter: Meneer Van der Bij.

De heer Van der Bij: Ja, heldere vragen. We hebben in ons rapport niet primair gefocust dit keer op de werkgelegenheidsaspecten. Dat hebben wel gedaan in een eerder rapport van 'Werkt het'. We hebben wel geconstateerd dat het in kwantitatieve zin best een forse bijdrage is, tussen 6% en 7%. Als je dat bijvoorbeeld vergelijkt met de bouwsector dan is dat toch substantieel. Er wordt ook gevraagd van, de kwaliteit van de arbeid. Zijn het ook niet veel inhuurkrachten met contracten waar mensen op basis van een gering aantal uren ingehuurd worden en opgeroepen kunnen worden? Ja, dat is natuurlijk zo. Het is seizoensarbeid, dus dat klopt. Maar we hebben niet specifiek naar arbeidsomstandigheden gekeken of naar contracten. Het ging hier echt om de marketinginspanningen. Je steekt als provincie geld om het 'merk Drenthe' in de markt te zetten en bereik je daarmee ook je doel. Dus dat was de primaire focus van ons onderzoek en niet zozeer werkgelegenheid of de kwaliteit van de arbeid of dat soort aspecten. Even de tweede vraag beantwoorden van, oorspronkelijk was het de bedoeling dat de bijdrage van de provincie gematcht zou worden door bijdragen van toeristische ondernemers. Was dat realistisch? Nee, zeggen wij. We constateren ook in het rapport dat met name de wat kleinere ondernemers profiteren van de marketinginspanningen. En de grote spelers als landbouw en Center Parcs, die hebben natuurlijk eigen zeer omvangrijke budgetten, maar ook een eigen marketingstrategie. Die voelen sowieso die behoefte ook niet om substantieel bij te dragen aan. En die kleinere ondernemers, die hebben eenvoudigweg de financiële middelen niet en moeten ook wel echt investeren. Dat is ook wel een constatering in het rapport, in het up-to-date houden van de eigen voorzieningen. Er zijn ook best wel wat voorzieningen die niet meer helemaal voldoen aan de eisen van de moderne cliënten. Dus nee, helemaal realistisch is dat niet gebleken. Dus we zouden dat ook voor de toekomst niet willen adviseren om die doelstelling nieuw leven in te blazen.

De heer Pormes: Voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, dan gaan we naar mijnheer Serlie de VVD-fractie.

De heer Pormes: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Pormes van GroenLinks hierop reagerend?

De heer Pormes: Eigenlijk vind ik dat een politieke vraag, met betrekking tot die cofinanciering, omdat het altijd wat vanzelfsprekend is dat welke ondernemer dan ook altijd wel begint door te zeggen van: we hebben daar geen financiën voor. Het gaat om principiële uitgangspunten en dat zal ik zo meteen ook naar voren brengen in mijn bijdrage met de gedeputeerde. Maar ik heb wel een andere vraag, als ik die mag stellen? U bent nu toch aan het woord. Ja, daarom. Dat betreft de landelijke databronnen. Daarvan zegt de NRK: daardoor is het niet mogelijk om aan te geven in welke mate provinciale doelstellingen zijn gerealiseerd. Kunt u iets concreter zijn, wat moet ik me daarbij voorstellen, dat dat niet mogelijk is?

De voorzitter: Mijnheer Van der Bij.

De heer Van der Bij: We hebben geconstateerd, omdat je natuurlijk ook met langere tijdsreeksen eigenlijk wil vergelijken wat de ontwikkelingen zijn in de tijd, dat het CBS op heel veel vlakken eigenlijk herberekeningen uitvoert, statistieken aanpast. Dan gaat het zowel om werkgelegenheid, maar ook het aantal overnachtingen, of het totale bedrag wat er mee gemoeid is, dat zie je ook verschuiven als het gaat om de reiskosten die al dan niet toegerekend worden van toeristen. Dan is het gewoon niet meer goed vergelijkbaar. Dus daar verbinden we ook wel de conclusie aan dat je je ook niet moet baseren op dat soort landelijke bronnen, die heel beperkt bruikbaar blijken te zijn. En vinden we dat het ook heel verstandig dat als je een hele gerichte marketinginspanning verricht, je hebt een campagne, dat je zelf nagaat als marketingbureau, hebben we die potentiële toeristen ook bereikt? En als er mensen zijn gekomen, hebben ze überhaupt kennisgenomen van die uitingen? Is dat een reden geweest voor hen om te komen of niet? Dan krijg je ook wat meer zicht op de beweegredenen van die toeristen en of dat ook daadwerkelijk een impact heeft. Dat vinden wij een hele verstandige koers om te varen. En daarnaast om samen met andere noordelijke provincies en met Stenden University te kijken of je ook niet van andere bronnen gebruik kan maken, die iets meer zeggen over de beweegredenen van die toeristen en het feitelijke gedrag. In plaats van dat je allerlei landelijke databronnen moet raadplegen, die je vervolgens weer moet vertalen naar je eigen situatie, maar die ook in de tijd niet consistent zijn.

De voorzitter: Dan gaan we nu naar de heer Serlie en die heeft drie vragen.

De heer Serlie: Met dank aan de heer Pormes, want die heeft een vraag gesteld die ik eigenlijk ook had. En ik verwonder me een beetje het antwoord van de kant van de heer Van der Bij, maar ik had op die vraag van, waarom heeft hij nou eigenlijk niet de aanbevelingen gegeven om alsnog achteraf na te gaan in hoeverre de marketing nou effectief was. U zegt eigenlijk nu in het antwoord op de heer Pormes dat dat eigenlijk gewoon niet goed mogelijk is. Ik beluister dat bijna als een soort van aanbeveling, wat was het, nummer 6 of 7 of zo, maar in ieder geval een volgende aanbeveling. Waarom staat dat niet in het rapport, waarom geeft u in het rapport eigenlijk niet aan, zo concreet als u net aangeeft, dat Marketing Drenthe daar zelf onderzoek naar moet doen?

De voorzitter: De heer van der Bij.

De heer Van der Bij: Helder, helder. Misschien even terug naar wat ik eerder gezegd heb, er waren pogingen vanuit de provincie om het meetbaar te maken. Dat is gewoon smart gedaan en er waren duidelijk gekwantificeerde doelstellingen en er was ook aangegeven welke bronnen men zou raadplegen om te achterhalen of die al of niet gerealiseerd waren. Dat is niet gelukt, vanwege de redenen die ik aangegeven heb. We hebben ook al echt in de aanbevelingen wat indicatoren benoemd. In onze aanbeveling willen we niet alleen maar aangeven wat er fout is, maar hoe je het ook anders zou kunnen doen. Dat hebben we met natuurinclusieve landbouw ook gedaan en nu ook weer heel concreet, welke indicatoren je zou kunnen hanteren. Het was wel degelijk de bedoeling om daarmee aan te geven, zo kun je het meten en doe dat dus ook. En we hebben ook wel woorden gewijd in het rapport aan de initiatieven met Stenden University en de andere twee provincies, om dat ook daadwerkelijk te gaan doen. Dus ja, dat was wel echt een van de conclusies en aanbevelingen van, ga het meten op de manier zoals hier omschreven. Baseer je daarmee niet uitsluitend op landelijke bronnen. En dat is wel een inspanning die het marketingbureau samen met de provincie zelf moet oppakken. Zo is het echt bedoeld.

De heer Serlie: Mag ik dat lezen uit aanbeveling 5, want dan zegt u eigenlijk van, zorg voor een gezamenlijke visie op het monitoren van ontwikkelingen in de toeristische sector en onderzoek van welke nieuwe databronnen gebruik kan worden gemaakt? Ik had daar dus de vraag bij: wie wordt er nu eigenlijk bedoeld met gezamenlijk visie? Wie dan samen? En hoor ik u dan nu zeggen, samen is in dit geval provincie plus Marketing Drenthe en niet zozeer landelijk samen?

De voorzitter: Meneer Van der Bij, even kort.

De heer Van der Bij: Klopt, niet zozeer landelijk samen, wel samen met de twee andere noordelijke provincies, wel samen met de vier regio's, wel samen met de gemeenten, wel samen met het marketingbureau. Dus in die zin samen.

De heer Serlie: Oké, dan heb ik nog een laatste vraag, die is eigenlijk iets meer in algemene zin. Maar het kan ook misschien te maken hebben met de pensionering van de onderzoeker. Volgens mij zie ik ook wel vaker in NRK-rapporten, dat als er een bestuurlijke reactie is geschreven, dat er soms nog een soort van naschrift volgt van de Rekenkamer. En die heb ik hier gewoon gemist. Ik heb hier geen naschrift meer gevonden.

De voorzitter: Dat is geen vraag eigenlijk, maar meer een mededeling. De heer Van der Bij reageert even. Toe maar.

De heer Van der Bij: Ik kan dat wel toelichten. Eigenlijk vragen we ons als college en als onderzoekers dan altijd af van, hebben we iets te melden in een nawoord? Als de bestuurlijke reactie in lijn is met datgene wat we zelf in het rapport aanbevelen en geconcludeerd hebben, dan zien we af van een nawoord.

De heer Serlie: Ik concludeer dat u vrolijk wordt van de bestuurlijke reactie.

De voorzitter: Zijn er nog andere vragen? Dan…

De heer Uppelschoten: Ja.

De voorzitter: Wat mij betreft nu de laatste vraag, want dan gaan we gewoon aan de bijdragen beginnen. Mijnheer Uppelschoten. Zijn er nog meer vragen bij anderen? Dan stellen we meteen even vast dat u de laatste bent mijnheer Uppelschoten. Gaat uw gang. En mijnheer Van der Meijden nog en wie nog meer? Even geluid erbij graag. Niemand. Mijnheer Uppelschoten, gaat uw gang.

De heer Uppelschoten: De constatering dat we eigenlijk geen conclusies kunnen trekken over de effecten van het bureau Marketing, dat is een conclusie die we vaker tegenkomen in rapporten van de Noordelijke Rekenkamer. Dus dat het effect van het beleid eigenlijk niet is vast te stellen, dus ik ben blij met de aanbeveling dat we het niet tot landelijke cijfers moeten houden, maar dat we dat in het Noorden zelf moeten gaan regelen met de wuh die net gedefinieerd is. Maar er zijn nog twee dingen, die we erbij hebben gezet. Als we nou iets definiëren, hou het dan alsjeblieft ook bij die definitie. Ga niet in de loop van de tijd een andere berekeningswijze hanteren. Dat zou ik eigenlijk ook aan de Noordelijke Rekenkamer …. Kunnen jullie dat ook nog zwaarder aangeven, dat dat gewoon nodig is, want wij als PS willen goed beleid vaststellen. Dat is een ding, maar we zijn er meer geïnteresseerd in de effecten van het beleid en dat die data wezenlijk zijn voor ons om beleid te kunnen vaststellen en beleid te kunnen bijstellen. Nog

zwaarder opzetten van data is nodig en als je iets afspreekt, houd het dan zo. En ook de berekening van allerlei dingen, houd het dan zo, want anders kun je niks meer vergelijken de loop der tijd. En wij hebben die vergelijking nodig als PS.

De voorzitter: De heer Van der Bij, sorry mijnheer Schaap.

De heer Schaap: Ik kijk altijd het college even aan of het goed is dat ik het woord voer en dat is in dit geval het geval. Helemaal eens met de heer Uppelschoten. Kijk, we hebben inderdaad in flink wat rapporten geconstateerd dat effecten niet of niet goed te meten zijn. Wat juist voor u als Provinciale Staten lijkt mij een tamelijk lastige conclusie is. Dus wij onderschrijven ten zeerste dat je aan het begin van … als je besluiten neemt over beleid, dat ook zo concreet mogelijk moet zijn welke effecten je wilt bereiken, welke resultaten je wil bereiken en niet in de zin van aantallen subsidies, maar concrete resultaten in de samenleving, of dat nou over meer toerisme gaat of over duurzame landbouw, het meest recente rapport voor dit of op welk terrein dan ook maar. En inderdaad, het is van belang om deze criteria en de monitoring, om daar ook continuïteit in te hebben. Nou weet natuurlijk iedereen dat de samenleving in beweging is en dat er soms ook wijzigingen zijn. Maar ook dan zul je steeds moeten kijken, wat betekent dat voor de manier waarop wij onze resultaten in kaart willen brengen? Dus in die zin, volledig onderschrijven. Wij zullen ook, meer nog dan we tot nu al doen, proberen om bij elk rapport mee te denken van hoe zou je dat dan kunnen oppakken. Daarnet heb ik al even iets gezegd over aanbeveling 5. Ja, dat is dan typisch zo'n voorbeeld waarbij we ook proberen om aan te geven aan welke indicatoren je zou kunnen denken. Laatste opmerking voorzitter, want uw tijd dringt, vrees ik. Wij hebben in ons nieuwe onderzoeksprogramma ook een onderzoek opgenomen over continuïteit van beleid. En ik ga er zonder meer van uit dat dit vraagstuk van hoe kun je meten, hoe kun je zorgen dat je na een paar jaar nog weet wat je je ooit had voorgenomen, dat dat daar ook een onderdeel van zal zijn.

De voorzitter: Dank u wel en dan gaan voor de laatste vraag naar meneer Van der Meijden.

De heer Van der Meijden: Dank u voorzitter. Ik ben een beetje verbaasd over het feit van de bijdrage. Ik zie dat de sector € 1,7 miljard omzet. Dat in de praktijk alle ondernemers, groot en klein, profijt hebben van de werkzaamheden van Marketing Drenthe. Vorig jaar zelfs stond op de site van Marketing Drenthe dat ook Landal in de adviesraad, de club van advies zit of zat, maar ik kan ze niet meer terugvinden. Dus ik stel vast dat eenieder profijt heeft van de inzet van publieke middelen met betrekking tot de promotie van Drenthe. Dus het verbaast me nog steeds, dat er zelfs niet naar rato een mogelijkheid zou kunnen bestaan om ondernemers in Drenthe een bijdrage te kunnen laten leveren aan de financiering van marketing. Ik denk dat op zijn minst fiftyfifty toch een haalbare kaart moet kunnen zijn. En daarnaast zou ik nog willen vragen of er ook gekeken is naar de grenzen van het toerisme voor de provincie Drenthe. Ik weet niet of dat gebeurd is, of dat meegenomen is, of al zijdelings betrokken is geworden, maar misschien is het ook zinvol eens te kijken van in hoeverre en in welke omvang kan de provincie Drenthe toerisme aan. Kijkend naar milieu en ook de bewoners van Drenthe zelf. Dank u.

De voorzitter: Wie pakt deze vraag op?

De heer Van der Bij: Zal ik hem even beantwoorden?

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Van der Bij: We hebben natuurlijk ook gekeken naar de twee andere noordelijke provincies en daar zien we eigenlijk eenzelfde beeld bij, even beperken tot de feiten dat er ook wel doelstellingen waren om ondernemers die actief zijn in de toeristische sector mee te laten betalen, dat het daar ook niet gelukt is. Laten we ons maar even beperken tot de feitelijke situatie, dan blijkt dat gewoon lastig te zijn, even los van de wenselijkheid om ondernemers mee te laten betalen voor datgene waar ze ongetwijfeld ook van profiteren. De tweede vraag was: heeft u ook gekeken in het kader van dit onderzoek naar eventuele grenzen die zitten aan het toerisme, omdat er ook zeker een belasting van uitgaat van het milieu of van andere aspecten. Dat hebben we niet gedaan. We hebben echt gekeken naar de effectiviteit, de meetbaarheid van de marketinginspanning zelf. Dat element wat net genoemd is, was geen onderdeel van het onderzoek. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben de Staten hiermee het rondje vragen afgerond en dan wil ik de heren Van der Bij en Schaap en ook mevrouw Beukers bedanken voor hun aanwezigheid. En uiteraard blijven zij gewoon bij ons meekijken, althans dat mag. Ik wil u wel vragen om camera en geluid dan weer uit te zetten. En dan wil ik graag even technisch gezien alle woordvoerders even op mijn scherm hebben. Dan zal ik opnoemen wie ik zie. Want het punt is, ik kan niet iedereen zien, omdat niet iedereen op het scherm kan wat ik zie. Dus ik wil u vragen om even iets te roepen als ik uw naam niet noem. Ik heb nu in beeld de heer Van Dekken, mijnheer Post, mijnheer Uppelschoten, mijnheer Serlie en mijnheer Pormes.

Mevrouw Roggen: Ik wil ook graag.

De voorzitter: En dan nu mevrouw Roggen erbij.

De heer Omlo: Ik ook graag.

De voorzitter: Mijnheer Omlo.

Mevrouw Peeks: Ik ook graag.

De voorzitter: Even kijken, mevrouw Peeks zie ik nu.

De heer Pragt: Heb je mij ook Siemen?

De voorzitter: Nu heb ik de heer Pragt ook. … … …

De heer Schoenmaker: Siemen.

De voorzitter: Even kijken. En mijnheer Schoenmaker. Nou, dat is een prachtige vertegenwoordiging. Dan geef ik als eerste het woord …

De heer Van der Meijden: Voorzitter, ik wil ook graag het woord voeren, Van der Meijden.

De voorzitter: Ja natuurlijk, ik noemde je naam niet, je was inderdaad uit beeld verdwenen. Prachtig. Je bent weer terug. Mijnheer Post ChristenUnie, gaat uw gang, maximaal 3 minuten.

De heer Post: Dank u wel voorzitter. De Noordelijke Rekenkamer houdt ons een spiegel voor. We hebben iets goeds gedaan door onze marketingactiviteiten goed te regelen en structureel te financieren. Dat is mooi, want we vinden het belangrijk dat Drenthe goed in de markt gezet wordt. We hebben onszelf zelfs een doel gesteld dat we willen bereiken en afhankelijk van hoe je naar de cijfers kijkt, is dat ook nog gelukt. En, we hebben niet van tevoren afgesproken hoe we het bereiken van dat doel gaan monitoren en dat is niet handig. Nu is het in de Marketing sowieso lastig, zo niet onmogelijk, om een duidelijke correlatie te leggen tussen je inspanning en het resultaat, maar we hadden wel een betere poging kunnen doen. Wat ons verder opvalt, is dat we blijkbaar heel precies willen weten welke stapjes onze marketingorganisatie zet. En dat past niet zo goed bij het op afstand zetten van zo'n organisatie. En de ChristenUnie heeft dan ook twee vragen: hoe gaat u ervoor zorgen dat we voortaan wel eenduidig monitoren en op welke wijze we ons doel bereiken? En op welke wijze gaat u ervoor zorgen dat Marketing Drenthe met goede doelen haar werk kan doen en daarbij op een gezonde wijze verantwoording aflegt? Verder omarmt de ChristenUnie de aanbevelingen van de Noordelijke Rekenkamer. Er is nog veel werk te doen. Want als mijn bonusdochter gisteren op een sollicitatiegesprek bij het Pulitzer Hotel in Amsterdam nog moet uitleggen waar Beilen ligt en ik in een gesprek met de directeur-generaal van BZK nog moet vertellen dat Assen en Groningen maar 30 km van elkaar liggen, dan heeft onze marketingorganisatie nog genoeg te doen. Dan zijn we nog niet zo heel erg goed in beeld als Drenthe, is dan mijn conclusie. Of zou 'oer' met ouderwets geassocieerd worden? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, dan gaan we verder met mijnheer Omlo van JA21.

De heer Omlo: Dank u wel voorzitter. Allereerst dank aan de leden van het NRK voor hun toelichting. Voorzitter, de provincie Drenthe heeft in 2006 besloten om net als veel overheden promotie en marketing te gaan financieren, in eerste instantie om het imago van de provincie te versterken. We zijn nu in 2021 en recent is door ons allen besloten om het Meerjarenplan van Marketing Drenthe weer voor 4 jaar te verlengen. De fractie van JA21 wil benadrukken dat we het belang van Marketing Drenthe en alles wat daaruit voortvloeit, zeker inzien. Ook tijdens de coronacrisis heeft Marketing Drenthe van zich doen spreken door onder andere originele campagnes in de Randstad. Op zich niets aan de hand, zou je denken. De sector lijkt tevreden, toerisme neemt toe en daar is het rapport van de NRK over het gevoerde marketingbeleid 2014-2018. De conclusies en aanbevelingen zijn toch wel aanleiding voor enige vragen vanuit onze fractie en dan met name gericht op de bestuurlijke reactie, zoals vermeld in het rapport. Wat betreft de deelconclusie 2a over de bijdrage aan Marketing Drenthe door marktpartijen. Is dit helemaal losgelaten door GS of wordt hier nog wel op ingezet? En als dit is losgelaten, heeft het dan geen gevolgen voor de activiteiten van Marketing Drenthe? In deelconclusie 2b geeft de Rekenkamer aan, dat de gedetailleerde verantwoording niet past bij sturing op afstand. Uit de reactie van GS merken wij op, dat deze conclusie niet onderschreven wordt. Is dit juist? Hiermee wordt het sturen op afstand dus in feite losgelaten. In deelconclusie 4b geeft het college aan dat er op dit moment wordt gewerkt aan landelijke data-alliantie en Leisure Valley, om zodoende meer data en gegevens te krijgen. Wanneer kunnen hier de eerste uitkomsten van verwacht worden? In de inleiding van dit Statenstuk is gesteld, dat provinciale marketing van harte wordt toegejuicht juist in de vorm waarbij ondernemers kunnen aansluiten. In aanbeveling 2 stelt GS dat de komende tijd gebruikt gaat worden om na te gaan of er draagvlak is ten aanzien van de samenwerkingsstructuur van de provinciale samenwerking. Wat gaat er gebeuren als er onvoldoende draagvlak is? En wanneer kunnen we hier de uitslagen van tegemoet zien? Voorzitter, de basis voor een goede provinciale marketingstrategie is door Marketing Drenthe zeker neergezet. Verbeteringen in met name de samenwerking door betrokken partijen, gemeenten en ondernemers

zijn noodzakelijk, zodat marketing voor de sector nog betere resultaten gaat opleveren. Ook dient het meetbaar te zijn wat de structurele subsidies aan marketingbeleid opleveren. Hier is al veel over gezegd. Tot slot voorzitter. Bedankt NRK voor dit rapport en we onderschrijven volledig de aanbevelingen. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de heer Van Dekken van het CDA.

De heer Van Dekken: Voorzitter dank u wel. Voorzitter, goed dat de Noordelijke Rekenkamer naar de Drentse marketingstrategie … … … rondom de kwaliteit en kwantiteit van het toerisme heeft gekeken. De inspreker zei dat zojuist ook al. Een belangrijke sector voor Drenthe en op 9 september van vorig jaar spraken wij ook al wat meer algemeen in deze commissie over Marketing Drenthe. Ik heb toen twee punten ingebracht, die curieus genoeg voorzitter, de Rekenkamer ook nu weer traceert. Andere collega's spraken er is zojuist ook al over. Maar ten eerste moet natuurlijk die financiering en besteding van de subsidiemiddelen glashelder worden. Het moet niet zozeer gaan om een suggestie om bijvoorbeeld jaarlijks inzichtelijk te doen op een aantal cruciale randvoorwaarden, maar dat moeten we natuurlijk via onze reguliere P&C-cycli gewoon helder hebben. En stevig en robuust moeten de keuzes die men bij de uitvoering bij Marketing Drenthe maakt met ons ook als Staten worden besproken. En ook daarom moeten die voorlichtingsbijeenkomsten, zoals men gewend is te doen in de richting van de Staten, er vanuit Marketing Drenthe blijven. Tot slot voorzitter, dat was ook vorig jaar een van onze punten, wil ik stilstaan bij die aanbeveling 3b van de Rekenkamer, waar het gaat om samenwerking, juist rondom dat belangrijke beleidsterrein van de toerismesector en dan in het bijzonder met de ons omliggende provincies en gemeenten. Voorzitter, ik houd het beeld dat iedereen toch wat voor zich gaat. En we zijn dringend toe aan alerte campagnes ten gunste van het Noorden, zoals we die ook tegenkwamen tijdens de eerste aankondiging rondom de consequenties voor wat betreft het reizen naar het buitenland tijdens de corona-crisis, zoals die vorig jaar in maart tot ons kwam. Voorzitter, mogen wij verwachten, dat op basis van de adviezen van onze zeer gewaardeerde Rekenkamer, Marketing Drenthe juist dit soort krachtige zaken de lead neemt ten gunste van het Noorden. Ik hoor daar heel graag meer over, ook vanuit het college, hoe we dat integraal gaan aanpakken, ook in samenwerking met bijvoorbeeld de gemeenten met grote recreatieve uitstraling, maar ook zeker met onze buurprovincies. Ik dank u voorzitter, tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met mijnheer Uppelschoten van de PVV- fractie.

De heer Uppelschoten: Dank u wel meneer de voorzitter. Wij zijn ook blij dat er een zelfstandig bureau is, een stichting Marketing Drenthe, die zich expliciet richt op toerisme. We zijn ook blij dat er een goede financiering is. En de monitoring, daar hebben we net ook al over gepraat, ik denk dat wat meer op afstand zou moeten zijn, passend bij dat het niet een onderdeel is van de provincie, maar een zelfstandige stichting. Ik hoop en ik ga ervan uit dat GS daar zijn uiterste best voor gaat doen, dat de data op een stabiele en goede manier verzameld gaan worden. En dat wij als PS dus ook rapportages krijgen waarin we zien wat de ontwikkelingen zijn van het toerisme en dat er effecten zijn van het marketingbureau. Het tweede is, blijkbaar kun je constateren dat kleine ondernemers niet kunnen of niet willen bijdragen aan en Marketing Drenthe. De grote jongens doen dat zelf en hebben waarschijnlijk ook niet zo’n behoefte aan Marketing Drenthe. Maar als Marketing Drenthe zich helemaal richt op het toerisme, dan komt ook een relatie met het recreatieschap aan de orde, want dat is toch de organisatie van de ondernemers in Drenthe die zich bezighouden met toerisme? Waarom zou dat niet zelf voor marketing voor toerisme kunnen zorgen? Want de marketing is een aantal jaar geleden versmald tot het toerisme, en niet meer tot het Noorden en tot het aantrekkelijk maken van het Noorden, maar hoe krijgen

we toeristen in het Noorden. Ik zou ook wel eens een discussie willen hebben van het recreatieschap waarin de ondernemers zitten en de marketingactiviteiten die door de provincie gedaan worden. Maar ik denk dat we ook realistisch moeten zijn door te constateren dat: blijkbaar slagen we er niet in, of kunnen die ondernemers daar niet aan bijdragen. We vinden het ook goed, maar dan kom ik ook bij het Recreatieschap uit, dat Marketing Drenthe ook een soort consultancybureau is geworden, dat niet alleen de mooie dingen van Drenthe op een goede manier probeert te verkopen, maar zich ook bezighoudt dat die goede dingen er zijn en komen. En dat is dus een ondersteuning van de ondernemers zelf. Maar dat is volgens mij, dat zou ook een taak kunnen zijn van het Recreatieschap. U heeft nog een halve minuut. De aanbevelingen van de NRK en het advies van GS om ze over te nemen, dat steunen wij van harte. Dus wij zijn blij met het rapport, maar ook blij met de aanbevelingen en dat GS ze overneemt, maar de financiering en de relatie met het Recreatieschap, dat is voor ons betreft een nieuw punt geworden, omdat de financiering zoals we dat nu verwachten blijkbaar niet reëel is. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de SP-fractie mijnheer Van der Meijden.

De heer Van der Meijden: Dank u voorzitter. Wederom hebben we te maken met een gedegen rapport van de NRK. Dat ligt op dit moment voor ons en waarvoor onze complimenten. Kortheidshalve wil ik mij beperken tot een algemene reactie met betrekking tot het volgende punt. De SP-fractie is nog steeds van mening dat in oktober 2020 het voorleggen van een langdurige toekenning van subsidie aan Marketing Drenthe een verkeerde volgorde is geweest. Er had gewacht moeten worden naar onze wijze van zien, op de presentatie van dit rapport. Daarmee is PS de mogelijkheid ontnomen de uitkomsten van dit rapport in de regeling, indien nodig, te verwerken. 2) Uit het onderzoek is gebleken dat de meetbaarheid van het behalen van de doelstellingen in het beleid van Marketing Drenthe om de inzet van publieke middelen voor Drenthe nog onvoldoende duidelijk zijn. Wij roepen het college op, op korte termijn zorg te dragen voor een duidelijke, inzichtelijke rapportage. 3) Positieve effecten betreffende het imago zijn niet helder. Hetzelfde geldt voor de effecten op de werkgelegenheid. Het feitelijk aantal fte's direct en indirect is niet te herleiden. Alleen de banen van meer dan 12 uur/week worden geteld c.q. weergegeven. Dat kunnen net zo goed deeltijdbaantjes zijn van ongeveer 13 uur. 4) De SP hecht eraan dat er goed gekeken wordt naar de kwaliteit van arbeid en baan, fatsoenlijke arbeidsomstandigheden en arbeidsvoorwaarden et cetera, ook als het gaat om vakantiebaantjes en seizoenarbeid. Het hierbij betrekken van de vakbeweging of maatschappelijke partner lijkt ons een zeer belangrijke voorwaarde. 5) In een sector waar € 1,7 miljard in omgaat, lijkt het de SP onbestaanbaar dat de sector zelve de marketingkosten niet kan betalen. Alle ondernemers in de toeristische industrie, groot en klein in Drenthe, hebben volgens ons baat bij het werk van Marketing Drenthe. Vorig jaar stond ook Landal nog op het lijstje van adviseurs van Marketing Drenthe. De winst en het streven van GS in het mede bijdragen van ondernemers in de kosten, zal wat ons betreft de komende jaren nadrukkelijker moeten worden ingevuld. In de horeca en het hotelwezen zit ongeveer 60% van de voornoemde baantjes. Dat lijkt ons derhalve sterk dat het hier alleen kleine ondernemers betreft. Wij menen dat elke ondernemer naar rato zou kunnen bijdragen. Fiftyfifty om te beginnen lijkt ons een reële optie. Tot slot voorzitter is het een goede zaak dat het college in belangrijke mate de aanbevelingen van NRK overneemt en dat punten al in gang gezet zijn. Maar we moeten de toeristische industrie ook niet overschatten qua werkgelegenheid en belang voor Drenthe. Er wordt veel omgezet, het aantal toeristen zal omvangrijk zijn, toch zullen de grenzen van het aantal toeristen in Drenthe goed in de gaten moeten worden gehouden. Het kan niet zo zijn dat toeristenindustrie op langere termijn een profijtelijk verdienmodel is en wordt voor ondernemers en met ondersteuning van publiek geld een belasting wordt voor inwoners van Drenthe en de natuur en het milieu. Ik dank u.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van der Meijden en dan gaan we verder met mijnheer Schoenmaker van Sterk Lokaal.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. Voor ons ligt het heldere NRK-rapport 'De oerprovincie van Nederland, de marketing toerisme'. Het is een onderzoek dat zich richt op de periode 2014-2018 met de focus op het gevoerde marketingbeleid. Marketingbeleid is over het algemeen een lastig te meten onderdeel, omdat er vaak meer factoren verantwoordelijk zijn in relatie met een bepaald resultaat. Drenthe deed het voor velen qua toerisme in 2020 prima. Echter blijft het lastig meetbaar waar het marketingbeleid zijn vruchten heeft afgeworpen en waar de coronacrisis een op toeristisch vlak positieve ontwikkeling qua bezetting heeft verzorgd. De fractie van Sterk Lokaal is blij met het onderzoek van de Noordelijke Rekenkamer, omdat er toch een aantal pijnpunten naar voren komen. Zo blijkt de samenwerking tussen de lokale overheden, ondernemers en andere betrokken organisaties onvoldoende van de grond gekomen te zijn, met onder andere verwachtingen die niet op een lijn zitten. Ondernemers hoor je dan terug: we deden het altijd zo en waarom zullen we veranderen? En dat is natuurlijk een houding waar je ontwikkeling misschien wel een beetje mee in de weg staat. De wens van de Gedeputeerde Staten dat marktpartijen qua financiering van marketingactiviteiten evenveel kan bijdragen als de provincie blijkt mislukt. Daar is al het een en ander over gezegd. Ik denk dat de provincie zeker een voortrekkersrol moet houden, maar dat participatie van de markt erg belangrijk is. Wat we wel het meest pijnlijke vinden … Het meest pijnlijke volgens onze fractie is deze: het is al lastig om te monitoren waar de gevolgen van een bepaalde marketingstrategie terug te vinden zijn. En als dan ook nog blijkt dat de cijfers telkens anders worden geïnterpreteerd door aanpassingen in de berekenmethodes, dan wordt het wel heel erg lastig om dat te evalueren. Het is dan in ieder geval niet meer mogelijk om een meerjarige periode achterelkaar te vergelijken. En als gevolg van het niet kunnen vergelijken, wordt het wel heel erg een gevoelskwestie. Echter, op gevoel kun je geen strategie aanpassen, omdat je niet weet wat de echte situatie is. Positief ten opzichte van de twee andere Noordelijke provincies, blijkt de financiering van de marketingactiviteiten een meer solide basis te hebben. En dat is goed om te lezen. De aanbevelingen in het NRK-rapport, daar kan onze fractie zich in vinden. Al wil onze fractie graag geïnformeerd blijven over wat de effecten zijn van de door GS aangedragen aanpassingen naar aanleiding van de aanbevelingen van het NRK-rapport. Dit omdat de toeristische sector te groot is en te belangrijk voor Drenthe is, om de aanbevelingen over te nemen zonder de daad bij het woord te voegen. Dank u wel voorzitter.

De heer Van Dekken: Voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Daar is de heer Van Dekken van het CDA.

De heer Van Dekken: Voorzitter, even een vraag in de richting van mijn zeer gewaardeerde collega van Sterk Lokaal. Even gevraagd nou, stel nou hypothetisch gezegd, dat de ondernemers in deze prachtige provincie niet meer zouden willen bijdragen in een mate zoals ze dat tot nu toe doen. Wat zou dat dan op moeten leveren in de bijdrage die een provincie of gemeente bijvoorbeeld levert richting de marketing?

De heer Schoenmaker: Volgens mij moet er nog meer samenwerking gezocht worden, ook richting het Recreatieschap, wat natuurlijk door de gemeentes aangestuurd wordt. Ik weet ook niet of je van elke ondernemer hetzelfde mag verwachten. Men spreekt wel over de ondernemer,

maar het zijn natuurlijk honderden verschillende ondernemers. En om die allemaal op een gelijke manier bij projecten te betrekken, is denk ik heel erg lastig. In mijn beleving kun je projectmatig een heleboel zaken aanpakken waar je ook ondernemers bij betrekt, maar ik denk dat voor de aansturing van de hele provincie, dat daar uiteindelijk Marketing Drenthe gewoon het voortouw zou moeten nemen. En op het moment dat daar wel sprake is van een win-win situatie, dan denk ik dat je die samenwerking zeker moet zoeken. Maar 50% zoals voorgesteld is en wat ook blijkt niet te werken, ik denk dat dat veel te optimistisch is.

De heer Van Dekken: Voorzitter, als het mag nog een laatste vraag.

De voorzitter: Laatste vraag.

De heer Van Dekken: Want ik ben het ontzettend eens met u, dat we op dat punt goed hebben te borgen, dit uitgangspunt. Maar bent u het met mij eens dat wij altijd, gegeven de enorme economische belangen van de toeristische sector hier in Drenthe, volgens mij sprak de Noordelijke Rekenkamer van 60% tot 70% van de werkgelegenheid, dat wij altijd als openbaar bestuur, zowel op het niveau van gemeenten als provincies, redelijk substantieel zullen moeten blijven bijdragen in dit belangrijke dossier voor Drenthe.

De heer Schoenmaker: Ik deel die mening met de heer Van Dekken van het CDA volledig.

De heer Van der Meijden: Voorzitter. Een vraag aan mijnheer Van Dekken. Zei hij nou 60% tot 70% van de werkgelegenheid of 6% tot 7%?

De heer Van Dekken: Voorzitter, het lijkt mij een spaarzame illustratie van de voortreffelijke digitale verbinding die we op dit moment hebben. Maar ik zei toch echt 60%-70%, met een nul.

De voorzitter: Goed, dank voor deze verheldering. Dan gaan wij nu verder met de fractie van D66. Ik geef het woord aan de heer Pragt.

De heer Pragt: Dank u voorzitter. Het rapport van de Noordelijke Rekenkamer is een duidelijk en helder rapport. D66 kan zich vinden in de conclusies van Gedeputeerde Staten met betrekking tot afhandeling van de aanbevelingen en onderschrijft het verzoek om de implementatie van de aanbeveling, zoals in de conclusie is vermeld, in beeld te brengen via de reguliere Planning & Control cyclus. En wij kunnen dus instemmen met dit stuk. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, dan gaan we verder met de Partij voor de Dieren, mevrouw Peeks.

Mevrouw Peeks: Dank u wel voorzitter. Sinds 2006 is de provincie Drenthe al bezig met marketingactiviteiten om het toerisme in Drenthe te stimuleren. De effecten daarvan zijn helaas niet eenduidig te meten, blijkt uit het NRK-rapport. Daarnaast zijn de effecten op natuur en landschap ook onduidelijk op de lange termijn. De vraag rijst, gezien de huidige biodiversiteitscrisis, of vergaande vermarketing van Drenthe wel mogelijk is, als ook de natuur en dus de biodiversiteit beschermd moeten worden. We lezen ook dat de voorgenomen samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven niet echt van de grond komt. Mijn vraag aan de gedeputeerde is: hoe gaat hij bewerkstelligen dat de marktpartijen meer gaan bijdragen aan het marketingbeleid, of wordt dat losgelaten? Zeker ook met het oog op de coronacrisis. Verder geeft de NRK aan dat de wijze van rapporteren veel transparanter moet worden, waardoor PS beter kan controleren. Dit is een suggestie die vaker aanbevolen wordt en mijn vraag aan de gedeputeerde is dan ook:

gaat u de wijze van rapporteren onder de loep nemen en vereenvoudigen, waardoor deze transparanter wordt? Het NRK gaf net al aan dat hieraan gewerkt wordt, dus ik verwacht daar een positief antwoord op van de gedeputeerde. Verder het punt wat we wat ik net ook hoorde van de SP over de besluitvorming over de subsidie aan Marketing Drenthe, dat die misschien beter uitgesteld had kunnen worden tot nadat dit rapport gepubliceerd zou zijn. We danken ook de Noordelijke Rekenkamer voor dit rapport en onderschrijven ook de aanbevelingen. Tot zover. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, dan gaan we verder met de Partij van de Arbeid, mevrouw Roggen, die vanmorgen als eerste, nog voor de aanvangstijd al helemaal klaar zat. Brand los.

Mevrouw Roggen: Dank u wel voorzitter. Voorzitter, 'Drenthe oerprovincie van Nederland, de marketing van het toerisme', dat is de titel van het Drentse deel van het rapport van de Noordelijke Rekenkamer, met daarin de resultaten van de Onderzoeksraad van de drie Noordelijke provincies naar de uitvoering van het toerismebeleid in de jaren 2014-2018. Dank aan de Rekenkamer voor de uitvoerige en heldere rapportage en de zojuist gegeven toelichting. In dat rapport wordt geconstateerd, dat het jaren geleden genomen initiatief van de provincie om een onafhankelijke stichting Marketing Drenthe in het leven te roepen, nog steeds breed wordt gesteund door de toeristische ondernemers in onze provincie. Maar ook in oktober jongstleden steun van de Staten voor Marketing Drenthe door de vaststelling van het Meerjarenplan 2021-2024. U geeft als college van Gedeputeerde Staten in uw reactie op het rekenkamerrapport echter aan dat de ontwikkeling niet stopt bij 2024. Maar dat samen met de partners in ontwikkeling is het Perspectief 2030 op bestemming Drenthe. Kunt u aangeven welke ontwikkelpunten u van belang vindt, om op die bestemming Drenthe te komen in 2030? Uit het rekenkamer- onderzoek blijkt dat een heldere taak en rolverdeling ontbreekt tussen de provincie en Marketing Drenthe. Dit roept bij ons de vraag op hoe u de rol van de provincie als een betrokken partner invult. We horen hier graag meer van u over. U onderschrijft de conclusie van het rapport dat monitoring en informatievoorziening onvoldoende op orde is. Wij vertrouwen erop dat dit de nodige aandacht zal krijgen. Tot slot voorzitter. Wij zien met belangstelling de bevindingen van het college tegemoet, of er draagvlak is om te komen tot een gezamenlijke visie ten aanzien van de samenwerkingsstructuur van de provinciale marketing. Ik citeer uit het coalitieakkoord een zin die ook hier wat ons betreft van toepassing is: 'Denkend aan Drenthe zien we veel mogelijkheden'. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, dan gaan we verder met de VVD-fractie de heer Serlie.

De heer Serlie: Dank u voorzitter. Op zichzelf een helder en een goed rapport, maar er moet natuurlijk wel een extra stap worden gezet, waardoor die informatievoorziening van Marketing Drenthe en dus ook van GS, richting onze Staten in ieder geval wat duidelijker wordt en dat we ook de gelegenheid krijgen om een zorgvuldig oordeel te geven over de effectiviteit van de subsidiëring. Het college schrijft dan wel in het rapport 'Weg', we zijn vooral voorwaardenscheppend bezig, waardoor er niet altijd een verband kan worden gelegd tussen inspanning en maatschappelijk effect. Maar laten we even niet vergeten dat we hier de afgelopen 15-16 jaar toch wel ongeveer € 20 miljoen in gestopt hebben en dan mag je als Staten denk ik wel verwachten dat je daar een helder beeld krijgt over wat de effecten zijn. Dus ik ben wel heel blij met de aanbeveling 5 waarin staat: zorg nou voor een gezamenlijke visie op het monitoren van de ontwikkelingen in deze sector in Drenthe. En ik zou de gedeputeerde willen meegeven dat met name deze aanbeveling 5 in ieder geval voor onze fractie een hele belangrijke is. Daar wou ik het bij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de GroenLinks-fractie mijnheer Pormes.

De heer Pormes: Dank u wel voorzitter. Allereerst bedank ik het NRK en met name de bijdrage die zij zojuist hebben geleverd. Dat scheelt gewoon aan ons bijdrage, daarmee kan ik heel kort zijn. Kijk, aan ons wordt gevraagd om akkoord te gaan met twee conclusies van GS. En met name dat laatste is uitstekend, omdat gevraagd wordt in te stemmen met de implementatie van de aanbevelingen zoals in de conclusies zijn vermeld. En met name in beeld te brengen via reguliere planning, een cyclus en controlecyclus. Daardoor zijn we in staat als PS om het hele proces ook goed te kunnen monitoren in de toekomst. Uitstekend. Natuurlijk zijn we ook een beetje trots, omdat, ik citeer even: 'De provincie Drenthe zorgt voor een meer solide basis dan de twee andere provincies, doordat de provincie het grootste deel van de reguliere marketingactiviteiten zoals die worden uitgevoerd door Marketing Drenthe, financiert via een structurele subsidie'. En daarmee wijs ik ook de suggestie af van de SP, alsof deze evaluatie eerst besproken had moeten worden, alvorens te komen tot een besluit over de subsidie aan Marketing Drenthe. Ik denk dat het van geen enkele invloed is geweest. Voorzitter, dan wel een principieel punt, en dat is al eerder aan de orde geweest ook door andere sprekers, als het gaat om de structurele bijdrage van marktpartijen. En het gaat dan niet zozeer of ze wel daartoe in staat zijn of niet. En gezien de huidige economische crisis zijn ze wellicht daar niet toe in staat, maar het gaat wel om de uitgangspunten van de visie van GS. Wat is die visie? Dient dat wel plaats te vinden ook in de toekomst? We hebben natuurlijk ook enige traumatische ervaring met de vliegveld Eelde, waarin de bedrijven ook al die toezeggingen hebben gedaan om te cofinancieren en daar is ook helemaal niks van terecht gekomen. Maar het gaat uiteindelijk om, wat zijn de uitgangspunten van beleid? En dan gaat het niet om fiftyfifty of 10% of 20%, dat is gewoon niet aan de orde. Voorzitter, daar wil ik mij toe beperken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel en voor zover ik het kan overzien, heb ik daarmee alle fracties die het woord wilden voeren gehad. Ik zie een hand bij mijnheer Van der Meijden en bij mijnheer Uppelschoten. Mijnheer Van der Meijden, u heeft een vraag?

De heer Van der Meijden: Ja, even naar mijnheer Pormes toe. Het gaat even om de behandeling en de volgorde. Het gaat niet zozeer of het nou wel of niet direct invloed heeft op het NRK-rapport van vandaag. Het gaat er in ieder geval om de principiële vraag, als er iets in het verschiet ligt wat helderheid kan verstrekken over een bepaald onderwerp, dan lijkt het me niet zinvol om besluitvorming te doen over een periode van 4 jaar. Het lijkt me dan handiger, zoals we ook hebben voorgesteld, om eens te kijken wat de uitkomsten zijn, alvorens een definitief besluit te nemen.

De heer Pormes: Dat is een beetje vreemd natuurlijk. We hebben een besluit genomen over subsidie 2020. Het NRK-rapport gaat over de periode 2014-2018. Dus lijkt me dat niet helemaal relevant.

De voorzitter: Dank u wel. Dan heb ik mijnheer Uppelschoten gezien met een vraag.

De heer Uppelschoten: Ik zit nog steeds na te denken over wat mijnheer Van Dekken zei. Hij zei: vanwege de slechte verbinding. Maar ik verstond dat hij zei: 60% tot 70% van de werkgelegenheid in Drenthe zit in de toeristische sector. Maar dat kan hij toch niet bedoelen, het is dan 6% tot 9% en niet meer? Maar ik weet niet wat hij nou precies zei. Ik neem aan dat de verbinding slecht was, maar ik kan me nauwelijks voorstellen dat hij gezegd heeft: 60% tot 70%.

De voorzitter: Mijnheer Van Dekken, even heel kort, want het is de hoogste tijd voor GS om te reageren.

De heer Van Dekken: Ja voorzitter, dat heb ik wel degelijk gezegd. Maar dan cumuleer je natuurlijk de indirecte en directe werkgelegenheid in een zeer brede zin. Dus het is een frisse opvatting van de economische werkgelegenheid. Laat ik het daarbij houden.

De heer Uppelschoten: Maar ik verwijs alleen maar naar het rapport, waarin staat 6% tot 9%, in het rapport van …

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Uppelschoten en mijnheer Uppelschoten verzoek ik vooral ook om aan zijn hart te denken. Een beetje rustig blijven. Dank mijnheer Van der Meijden. Weet je, als we hier nou met elkaar in de zaal zaten, dan konden we nog even een klein feestje daarover vieren. Maar helaas, dat gaat niet digitaal, dus ik ga nu het woord geven aan het college om te reageren op de bijdragen. Ik zeg er even bij dat de heer Brink van mij maximaal 10 min krijgt. En ik meld alvast dat er dus geen tweede termijn is. Dus ja, u helpt wel een beetje mee dat, als u een vraag voelt opkomen, stel hem dan direct. Maar ik probeer het wel binnen de tijd die daarvoor staat, af te werken. Meneer Brink, u heeft het woord.

Gedeputeerde Brink: Dank u wel voorzitter. Voorzitter, zoals vele fracties hebben gezegd van, een goed rapport en dan geeft het rapport mooie inzichten over onze inspanningen en ook over de middelen die we de afgelopen jaren hebben besteed. En zo'n rapport heeft altijd tot doel om te kijken van: hoe is het gegaan, maar vooral, hoe kan het beter? En ik denk dat, de heer Post begon daarmee, het houdt ons ook een beetje een spiegel voor en de spiegel geeft de werkelijkheid aan. Maar nogmaals, je kunt ook vooruitkijken. We zijn er blij mee. Zo'n rapport dat helpt ons, maar dat scherpt ons ook. Want er zitten altijd dingen in die, nogmaals, beter kunnen. Wij nemen ook als college, een aantal hebben dat gezegd, wij nemen veel aanbevelingen over, wij nemen alle aanbevelingen over en we gaan kijken. Ik wil eigenlijk op twee zaken wat terugkomen. De eerste zaak is denk ik toch waar alle partijen, want ik heb eigenlijk alle vragen wel opgeschreven, maar de grootste algemene deler is toch wel van, de data, hoe gaan we daarmee om en hoe kunnen we beter meten en hoe kunt u beter controleren het effect van onze marketingcampagne. De heer Serlie zei letterlijk aanbeveling 5, en ik heb dat ter harte genomen, en daar zullen we de komende tijd aandacht aan besteden. Tegelijkertijd denk ik, het staat ook in het rapport en u heeft dat ook in onze aanbeveling kunnen zien, wij doen mee met die landelijke data-alliantie en we zijn volop bezig om met die Leisure Valley partijen, om te kijken, hoe kunnen jullie die Drentse data beter in beeld krijgen, hoe kun je beter gegevens krijgen, zodat we meetbare gegevens hebben om de inspanningen die met uw geld, met geld vanuit Drenthe daarin gerealiseerd worden? Tegelijkertijd zeg ik erbij, er zijn natuurlijk wel degelijk een aantal meetbare gegevens op dit moment. We weten de bestedingen: € 1,7 miljard, is nog nooit zo hoog geweest. We weten een aantal overnachtingen, we weten de camping- bezetting, van de huisjes, de hotels, dagbesteding, dagrecreanten en hoelang ze blijven. We weten al een heleboel, maar het kan beter en het moet beter en dat geeft dat rapport ook aan. En ik zeg u toe, een aantal partijen vroegen daar ook om, ja wij gaan daar met Marketing over in gesprek, op afstand zoals velen van u ook vragen, want dat dat een inspanning moet zijn, dat we dat met elkaar beter kunnen krijgen. Dat is denk ik een must. Ik zeg ook maar hierbij, corona helpt ons daar wel bij. U ziet natuurlijk dat heel veel dingen op dit moment veel meer online gaan en veel meer digitaal gaan. Die digitale gegevens helpen natuurlijk erbij om die data te verzamelen. En data is ook voor de sector denk ik een groot goed. Data genereert ook de kennis die je hebt en

de kennis die je nodig hebt om naar de toekomst te kijken, wat zijn die veranderingen. Dus voor mijn gevoel, voorzitter, wil ik die eigenlijk wel in een keer afdoen. Dat ik zeg van ja, we gaan ermee aan de slag. Aanbeveling 5 is zeer belangrijk en dat nemen we mee om te kijken wat we doen. Een ander punt is, hoe stuur je nu als college? Wij hebben in onze aanbevelingen gezegd, volgens mij de Partij voor de Dieren, maar ook een aantal anderen hebben daar iets van gezegd, wij gaan inderdaad kijken: hoe kunnen we eenvoudiger, wat simpeler sturen. Tegelijkertijd willen wij ook wel dat u met elkaar aangeeft, de effecten, dat we die voldoende in beeld hebben en wat willen we met elkaar? Wij gaan kijken dat we in ieder geval die rapportages wat terug kunnen brengen, dat we ook de overleggen wat terug kunnen brengen, zodat we meer afstand zitten, maar tegelijkertijd natuurlijk van de opdrachtverstrekking, wat moet Marketing Drenthe doen, dat we die natuurlijk wel goed kunnen monitoren en volgen. Er is een andere opmerking gemaakt, over de bijdrage van partijen. Ik kan u melden dat er ongeveer € 100.000 per jaar toch binnenkomt van marktpartijen die bijdragen aan die marketing. En een aantal van u zegt ook: hoe zit het college daarin en hoe gaat het college daar mee om en hoe is de visie van het college hierin? Wij hebben het losgelaten, dus op dit moment is er geen opdracht om te zorgen dat er zoveel geld uit die marktpartijen komt. Tegelijkertijd, wil je goede marketing doen, is er altijd te weinig geld. En Marketing Drenthe, dat weet ik ook, kijkt altijd: hoe kunnen partijen bij projecten bijdragen leveren? Maar tegelijkertijd moeten we ook niet net doen, daar wil ik het opnemen voor de sector, de sector doet natuurlijk zelf heel veel. Iedere ondernemer, of je nou een hotel, een camping, huisjes of wie dan ook, doet heel veel aan marketing. En die marketing brengen ze ook in en daar maakt Marketing Drenthe ook gebruik van en die bundelt die krachten. Maar ook iedere ondernemer doet wel degelijk iets aan marketing. En ik denk dat de grote partijen misschien wel een veelvoud betalen voor de marketing, dan de bijdrage die wij betalen aan Marketing Drenthe. Dus ik denk dat de sector zelf ook veel bijdraagt. Er is ook iets gezegd over Marketing Drenthe en de samenwerking met het Recreatieschap en de rol daarin. Ik kijk even welke fractie daarnaar vroeg. Volgens mij is er een zeer goede samenwerking met Marketing Drenthe en het Recreatieschap. Natuurlijk is een beetje de kers op de taart dat ze nu samen in het gebouw in Dwingeloo zitten, in het Planetron, midden in het recreatieve gebied. Wij zijn er heel blij mee, met die samenwerking en dat ze ook samen in dat gebouw zitten en ik verwacht ook veel van die samenwerking. Dus hechter worden, dat je elkaar letterlijk, indien dat straks na corona weer mogelijk is, treft bij het koffiezetapparaat en daar de dingen doet. Tegelijkertijd zijn het natuurlijk totaal verschillende organisaties. Want er werd ook iets gezegd, ik dacht dat de PVV daar iets over zegt, kun je dat niet in elkaar schuiven? Recreatieschap werkt met name voor de gemeenten, maar doet ook heel veel voor ons. Opdrachten die soms uit moties voortkomen. Ik pak maar even een motie die ooit is ingediend, over het routenetwerk voor paardenroutes. Dan is het Recreatieschap daar vaak de uitvoerende en de vragende partij voor. Wij zijn bezig met bankjes in de vrije natuur, dan is het Recreatieschap vaak de coördinerende partij. Fietsroutes, wandelroutes dat soort dingen zijn ook vaak voor het recreatie… Marketing Drenthe, ik bedoel het Recreatieschap. Het Recreatieschap is daarvan ingericht als een soort routebureau. En al die mensen die daar werken en ook heel veel vrijwilligers, kennen Drenthe op hun duimpje en wij maken daar dankbaar gebruik van. Maar ze zijn wel aanvullend. Recreatieschap echt voor de kennis richting ondernemer en ondernemer richting recreatie. Dus die wisselwerking zit er goed in. En tegelijkertijd is het Recreatieschap natuurlijk degene die Drenthe letterlijk en figuurlijk in de etalage zet. En ik heb wel eens gezegd met tot doel om ook te verkopen. En de verkoper moet aan het eind van de rit dit middels de ondernemer doen. Maar gezien de stijging van het aantal overnachtingen, de stijging van het aantal bestedingen en ook de stijging van de werkgelegenheid en de stijging van het totale bedrag voor vrijetijdseconomie, trek ik wel de conclusie dat Marketing Drenthe een goede job vervult. Ik deel nogmaals de mening van de Staten om te zeggen, hoe kunnen we die data … En de ChristenUnie begon ermee, en

volgens mij GroenLinks, de heer Pormes, maar alle partijen daar tussenin hebben daar iets van gezegd. Wij gaan kijken hoe we dat kunnen verbeteren. Wij gaan kijken hoe we die data beter voor elkaar zetten. En ik denk dat we dit voorjaar, vorig voorjaar, al een stap ermee gezet hebben om ons aan te sluiten bij de landelijke data-alliantie. Dus ik heb daar iets over gezegd. We kijken ook naar de samenwerking. Want er wordt ook in het stuk gesproken over de samenwerking met de provincies.

De voorzitter: Interruptie van mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Mijnheer Brink, dat Recreatieschap. Ik begrijp, een aantal jaren geleden is Marketing Drenthe is opgericht, maar dat was marketing van Drenthe als geheel. Maar marketing Drenthe richt zich nu specifiek op de toeristen. En ligt het dan ook niet meer voor de hand dat dat eigenlijk een activiteit zou moeten worden van het Recreatieschap? Het Recreatieschap is toch ook de organisatie van de ondernemers? Marketing Drenthe is …

De voorzitter: Uw vraag is helder. De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Nee, ik moet u … In ieder geval mijn beeld is, zeg ik dan maar even, en neem dat maar van mij aan, dat het Recreatieschap een samenwerking is van alle gemeenten, waar alle wethouders in het bestuur zitten en die kiezen onderling een voorzitter. En het is echt om sturing te krijgen op de toeristisch informatie, projecten en bureaus die er zijn en de tips in de gemeenten. Ik heb al gezegd, het gaat over die routenetwerken. Het is ondersteuning van gemeenten. Hoe ga je om met vrijetijdseconomie? Maar de recreatie of Marketing Drenthe, Recreatieschap, is niet van de ondernemers. Het is wezenlijk iets anders. Marketing Drenthe hebben wij voor 5 jaar teruggezegd, aan het begin van de vorige collegeperiode, willen wij een boost geven. En het college heeft er toen een speerpunt van gemaakt en ik mocht dat uitvoeren. Willen wij echt die vrijetijdseconomie tot een speerpunt maken en zeggen, dat vinden wij belangrijk? Zie ook even nu onze Investeringsagenda. Kijk naar werkgelegenheid, kijk naar economie, kijk naar het belang voor het vitaal platteland, van voorzieningen die er zijn, dan vinden wij dat het Recreatieschap, Marketing Drenthe zich wat specifieker moeten richten puur op de vrijetijdssector. Niet meer op werken in Drenthe, niet meer op wonen in Drenthe. Het straalt dat natuurlijk allemaal wel uit. We zien dat nu ook bij de coronacrisis: Drenthe is mooi, heeft de ruimte, de mensen wonen hier graag. Maar Marketing Drenthe richt zich specifiek op die toeristische sector, om die in de etalage te zetten. Maar ook vooral, om aan het eind van de rit business te draaien.

De heer Uppelschoten: Oké.

De voorzitter: Vervolgt u uw betoog, mijnheer Brink. U heeft nog 2.30 min.

Mevrouw Peeks: Voorzitter, ik heb nog een vraag.

De voorzitter: Wacht even. U krijgt nog eerst even een interruptie van de Partij voor de Dieren, mevrouw Peeks.

Mevrouw Peeks: Dank u wel voorzitter. De heer Brink gaf ook aan dat de bijdrage van bedrijven in Drenthe losgelaten is aan Marketing Drenthe. Mij bekruipt wat het gevoel over bedrijven die dus niet bijdragen, die liften wel mee op die activiteiten van Marketing Drenthe. Hoe verhoudt zich dat eigenlijk?

Gedeputeerde Brink: Ja, je moet ervan uitgaan dat … die bijdragen zijn natuurlijk klein. De bedrijven geven zelf een veelvoud, ik denk zelfs een veelvoud van € 1,4 tot € 1,5, wat wij uitgeven aan Marketing Drenthe. Deze sector doet daar veel meer aan. Het klopt dat de sector, in tegenstelling tot andere sectoren waar we het niet voor doen … maar ik denk dat vanuit het toeristisch oogpunt, vanuit het belang van de samenleving van Drenthe, dat het verantwoord is dat wij vanuit de provincie want daar zijn we trouwens, ik zou bijna zeggen we zouden echt uniek zijn als we dat niet meer deden, maar ik heb al gezegd: het belang van de werkgelegenheid, het belang van het platteland, de leefbaarheid, de voorzieningen die er zijn, is er alles aan gelegen om als provincie dit te doen. En ik kijk ook even, u noemde dat zelf ook volgens mij in uw bijdrage, dat de coronacrisis er echt niet toe bijdraagt om nu aan ondernemers nog een bijdrage te vragen. Dat is iets anders dan dat ik vind, als er projecten zijn, en dat doet Marketing Drenthe ook, als er projecten zijn en de kans er is, dan zullen zij echt wel degelijk bijdrages vragen van de ondernemers. Is dit een speerpunt en hebben we dat nog in onze opdrachtvoorziening of opdrachtvraag staan van Marketing Drenthe, wat moeten we doen, staat het er niet meer in? Maar ik denk dat het ook reëel is, kijk ook even, de Rekenkamer heeft toen gezegd: ik denk dat het niet reëel is. Ik deel die conclusie. Ik denk dat het misschien wel een wens zou zijn, maar ik denk dat het ook niet goed is en dat de Staten er ook iets van zeggen, als wij het wel zouden opnemen en het komt jaar na jaar niet uit, dan moet je je afvragen of het realistisch is dat je het opneemt. Daarom staat het er niet meer in. Voorzitter, dan heb ik nog een paar specifieke vragen van met name ook van de SP. Ja, ik zeg maar heel eerlijk, de meetbaarheid en het imago, wij zijn bezig met, mevrouw Peeks, nee mevrouw Roggen vroeg er ook naar, we zijn bezig met dat Perspectief 2030. Nou, daar komt ook in, we kijken naar draagvlak in de samenleving, het imago van de sector. Dus dat is wel een breed iets. Je moet vooral gaan kijken naar hoe de toeristische sector in de samenleving staat. Mevrouw Peeks vroeg ook nog specifiek van: wat vindt het college belangrijk? Het college vindt belangrijk dat we in 2030, ik als portefeuillehouder zou zeggen, ik vind het belangrijk dat we in 2030 een duurzame sector hebben, die nog meedoet. Die vrijetijdssector, die nog steeds die bijdrage levert aan die werkgelegenheid, die nog steeds die bijdrage levert om die voorzieningen op het platteland in stand te houden en die nog steeds voldoet aan de wensen waar ook de toerist in 2030 om vraagt. En die verandert snel en daar moeten wij met elkaar ook in ieder geval ons beleid op inrichten. De laatste, voorzitter. De SP vroeg nog even en ik haak daar toch even op aan, want ik wil daar ook helder in zijn, wij gaan niet over arbeidsvoorwaarden, daar gaat ook Marketing Drenthe niet over. Natuurlijk wil je zo goed mogelijke kwaliteit van banen, maar ik zeg ook maar heel eerlijk: voor de coronacrisis was de sector zich daar terdege van bewust, want het was echt moeilijk om aan goede mensen te komen. Het was moeilijk aan mensen te komen om echt nog alles te kunnen bedienen. Dan wil je gewoon een goede werkgever zijn, anders krijg je die mensen niet. Dus wij gaan er niet over, maar ik vind dat de sector daar wel degelijk aandacht voor heeft. Wij kijken ook naar onze omliggende provincies. Maar we kijken dan ook zeker naar het product in Overijssel. Maar als ik kijk naar de toerist, dan zou de toerist in Overijssel, kijken we naar het landschap en wat biedt Overijssel ten opzichte van Groningen en Friesland, zouden we nog wel eens meer raakvlakken kunnen hebben qua toeristisch product met Overijssel dan met Groningen en Friesland. Want er is wel altijd enige samenwerking met de andere kant. Marketing Drenthe komt echt voor Drenthe op. Voorzitter, volgens mij heb ik alle vragen gehad. Nog een keer over de werkgelegenheid. Er staat in het rapport 60-70%, maar ik kan u wel mededelen, als ik naar de gemeente kijk van Borger-Odoorn of Aa en Hunze, dan zit Aa en Hunze op 23%, zo belangrijk is die sector daar voor de werkgelegenheid. En in Borger bijna 25%. Voorzitter, volgens mij heb ik alle vragen beantwoord. Ik dank ook de Rekenkamer voor het stuk. Ik dank de Statenfracties voor hun inbreng. Maar ook, we zijn het eens over die data en andere zaken en volgens mij gaan we, en ik hoop

echt dat corona snel straks voorbij is, dat we ook weer een goed seizoen kunnen krijgen en dat de sector straks weer een bijdrage levert aan ons economisch Drenthe. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel voor uw uitermate volledige beantwoording naar aanleiding van de bijdrage van de fracties. Ik probeer even een vraag aan u te stellen. Kan dit stuk nu door als A-stuk naar de vergadering? Ik zie heel veel jaknikkers. Mijnheer Van der Meijden wil graag nog even het woord. De heer Serlie ook, denk ik. Niet? Oké. Ik zie alleen de heer Van der Meijden en de heer Uppelschoten voor nog een korte reactie. Mijnheer Van Dekken ook? Niet? Oké. Mijnheer Van der Meijden.

De heer Van der Meijden: Dank u voorzitter. Ik heb nog even een vraag gesteld met betrekking tot de grenzen van het toerisme in de provincie Drenthe. Zeker in het kader van de belasting van de inwoners, die het mogelijkerwijs tot gevolg kan hebben en ook voor de belasting van natuur en milieu. Wordt er gekeken naar grenzen die daarbij zouden kunnen horen, dat we niet belast worden met een enorm toeristische stroom, zoals ook in bijvoorbeeld Giethoorn of Amsterdam het gevolg kan zijn.

De voorzitter: Dank u wel en dan de heer Uppelschoten met zijn vraag.

De heer Uppelschoten: Heel kort. Er wordt steeds gesproken over een veelvoud die de toeristische ondernemers besteden aan marketing. Zou het niet goed zijn dat er een bedrag genoemd wordt? Is het tien keer zo veel, is het twee keer zoveel? En dan kun je ook de verhouding zien van wat wij doen en wat zij doen.

De voorzitter: Dank u wel. Nog nabranders met andere vragen op dit moment? De heer Schoenmaker nog even.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. Het gaat even als reactie op de heer Uppelschoten. Ik denk dat het heel erg lastig is als ondernemer, om openheid te geven in welk budget ik steek als bedrijf in de marketing. Je kunt wel aangeven wat je natuurlijk aangeeft aan Marketing Drenthe, maar ik denk niet dat iedereen verplicht is om zijn eigen gegevens kenbaar te maken. Dank u wel.

De voorzitter: En dan mijnheer Velzing. Ik zag u wel hoor, u komt nu in tweede termijn eigenlijk ook nog even kort met een vraag?

De heer Velzing: Nee, ik bedank de heer Brink voor de duidelijke uitleg. Dan die ene vraag van, waarom het ene bedrijf wel betaalt en het andere niet. Kijk, er zijn natuurlijk ook ondernemers die heel veel aan marketing doen, waar weer een ander bedrijf van profiteert. En dat is alleen maar positief. Dat was het.

De voorzitter: Dank voor uw aanvulling. Mijnheer Brink, voor de korte beantwoording van deze vragen nog. Voorzitter, richting de heer Uppelschoten. Volgens mij moeten we ook oppassen dat we nu over het Rekenkamerrapport hebben, maar u stelt wel vragen over de bijdragen. Ik weet niet, volgens mij de heer Velzing gaf het antwoord: we hebben niet inzichtelijk wat ze bijdragen, maar we weten dat, pak ook maar even aan eigen partijen als de Landal, maar ook Van der Valk en dat soort partijen, die hebben echt een substantieel budget voor marketing. Laat dat helder zijn. Iedere camping doet iets aan marketing. Dus dat is echt een veelvoud van wat wij doen. Met elkaar maak je die sector sterk. Ik denk dat we moeten oppassen om te gaan kijken

dat we alles van een ander willen weten. Wij dragen zorg voor onze eigen verantwoordelijkheid. Ik heb uitgedragen waarom ik het verantwoord vind dat de provincie een bijdrage doet aan Marketing Drenthe. Daar sta ik voor. De sector is zeer belangrijk en de sector draagt echt bij. Het is niet voor niets dat het hele college ook vindt dat we hier dus met elkaar in moeten blijven investeren. Voorzitter, dan de vraag van de heer Van der Meijden van, wanneer is de grens bereikt. Ik kan alleen maar aangeven van, dat zal voor iedereen verschillend zijn. Op dit moment denk ik, is er ook wel discussie over van, hoe druk is het in de natuurgebieden. Ik denk dat dat vaak een kwestie is van, kunnen wij met elkaar de anderhalve meter borgen. Dat dat op dit moment veel belangrijker is, dan dat je echt zegt, er zijn te veel mensen. Ik kan wel een ander voorbeeld noemen dat wij volop met de natuurbeschermende organisaties in gesprek zijn over de kwaliteitsimpuls die we graag zouden willen doen vanuit het fietsen, om toch te kijken: hoe krijg je die mensen inderdaad in de natuur? Maar let wel, wel in de natuur die verantwoord is om daar te komen, want ik besef me, wij beseffen ons, maar de natuurorganisaties zeker, dat niet overal hordes toeristen gewenst zijn. Ik kan wel melden dat er in het Perspectief 2030 zo'n draagvlaktoetsing zit en dat ook Marketing Drenthe wel degelijk kijkt van, wat is het draagvlak van de sector in onze provincie en wat kun je aan en hoe ga je daarmee om en hoe beleven mensen dat? Ik hoop dat dat voldoende antwoord is voorzitter richting de heer Van der Meijden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel en dan is mijn slotvraag: kan inderdaad dit agendapunt door als A-stuk naar de PS-vergadering? En ik zie alleen maar instemmend geknik. Dan hebben we dat bij dezen besloten.

7. Evaluatie en Vervolg TopDutch Campagne; brief van het college van Gedeputeerde Staten van 10 november 2020, incl. onderbouwing Statenfracties PVV, JA21 en Forum voor Democratie

De voorzitter: Dan is het nu tijd voor het 7e agendapunt, wat betreft een brief van het college van Gedeputeerde Staten van 10 november 2020 met betrekking tot de 'Evaluatie en het vervolg van de TopDutch campagne'. Dit stuk is geagendeerd…

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, voorzitter.

De voorzitter: Ah, mijnheer Brink.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, mag ik 2 minuten een sanitaire stop? Want ik wil graag niets missen van de inbreng straks. Maar mag ik 1 of 2 minuten?

De voorzitter: U mag, even kijken, wij pauzeren tot 11.10 uur. Dat lijkt mij gewoon redelijk.

Gedeputeerde Brink: Mijn dank is groot.

De voorzitter: Dank u. Prima, dan vervolgen we dan. Tot straks. … … … … … … … … … … … … … Goedemorgen ik kan alvast wel even de woordvoerders inventariseren. Ja, dat klopt inderdaad. We gaan verder met Agendapunt 7, zoals gezegd. De 'Evaluatie en vervolg TopDutch campagne', wat geagendeerd is op verzoek van de Statenfracties van de PVV en Forum voor Democratie, inclusief de toen nog onafhankelijke, maar nu genoemd JA21. Ik heb doorgekregen dat de inleiding verzorgd gaat worden door de heer Uppelschoten van de PVV. En door de heer

Blinde, namens zowel JA21 als Forum voor Democratie. Daarna zal ik aan de achtereenvolgende woordvoerders het woord geven, waarna het college uiteraard ook kan reageren. Er is een afspraak hier dat de spreektijd maximaal 2 minuten is straks voor de fracties. De inleiders krijgen nu natuurlijk even een minuutje extra. Zijn er tot zover vragen? Ik dacht dat ik wat zag op mijn scherm, maar dat is niet het geval. Dan geef ik mijnheer Uppelschoten het woord. Grappig, die krijgt net telefoon.

De heer Uppelschoten: Even de TopDutch in het Evaluatierapport. We hebben met spanning uitgekeken naar een evaluatierapport, omdat we in de vorige periode een paar presentaties hebben gehad over TopDutch, die verzorgd werden door Initio. In die presentaties was al duidelijk dat er verschil van mening was of bestond tussen Initio en een aantal ondernemers. Toen ik dit agendapunt aankondigde, ben ik ook benaderd door Initio en door die ondernemers, die allebei een verhaal naar mij toegestuurd hebben van wat er allemaal aan de hand zou zijn. Maar ja, dat zijn natuurlijk verhalen die gekleurd zijn, omdat er blijkbaar twee partijen zijn. En ik had juist gehoopt dat het Evaluatierapport boven die standpunten van partijen zou uitkomen en dat het Evaluatierapport duidelijkheid zou verschaffen over wat er nou gebeurd is in die TopDutch campagne. En dan begint mijn teleurstelling, want het rapport geeft volgens mij geen analyse, geen beoordeling van activiteiten en geen beoordeling van de resultaten. Het evaluatierapport maakt wel duidelijk volgens ons, dat op vele niveaus onduidelijk was, wat er moest gaan gebeuren, wie moest aansturen en wat er bereikt moest worden. Er is daar veel geïmproviseerd, maar constateert het rapport: er is gelukkig veel geleerd en er is een betere samenwerking ontstaan tussen provincies en de NOM. Nou, daar moeten we dan blij mee zijn. Het hele TopDutch verhaal komt overigens als een wild avontuur, een sprong in het duister of, zoals het omschreven wordt in het rapport: als doorvaren in de mist. Terwijl het misschien toch beter was geweest om te wachten op helder weer en te weten waar naartoe werd gevaren. Zou de conclusie niet moeten zijn, dat een dergelijk project op deze manier nooit meer van start zou mogen gaan? Het streven, het oorspronkelijke streven, om de Tesla fabriek binnen te halen in het Noorden van het land, het getuigt in de beste zin van overmoed. Maar het zou goed geweest zijn, als ook vermeld werd inhoudelijk, waarom dat nu niet is doorgegaan. De troost dat we nummer 2 geworden zijn, als je dat al een troost kan noemen, want misschien zijn er wel meer regio's die zoiets te horen hebben gekregen, dat ze nummer 2 zijn, dat levert geen kennis op wat je kunt gebruiken voor zo’n volgende acquisitie. Maar wij dus ook zitten nadenken, ook naar aanleiding van de reacties we kregen, zijn er geen redenen die we kunnen noemen waarom de Tesla fabriek niet naar het Noorden is gekomen? Nou, wij hebben twee goede redenen. We vinden het gek dat het niet vermeld is in dat Evaluatierapport. De eerste is: Noord-Nederland heeft gekozen voor waterstof als energiedrager. Dat is een keus die ik kan respecteren, maar Tesla richt zich op elektrische auto's. En elektrische auto's en waterstofauto's zullen wel eens elkaars concurrenten kunnen zijn. Dus dat zou een beetje gek zijn als Tesla, die kiest voor elektrische auto's, nou juist in het Noorden van het land dat gekozen heeft voor waterstof, een fabriek zou neerzetten. Een tweede goede redenen waarom het misschien niet gekomen is: de auto's van Tesla zijn ook bedoeld om autonoom te rijden. Is het in het noorden mogelijk, zal dat mogelijk gemaakt kunnen worden dat de Tesla auto's hierin een baan hebben, of een weg, ik noem maar wat, de N34 ….

De voorzitter: Mijnheer Uppelschoten, uw 3 minuten zijn om.

De heer Uppelschoten: Nou, dan ben ik klaar. Dan kan ik alleen zeggen: wij steunen de TopDutch campagne, of als je nog zo wil noemen, of hoe je ermee omgaat en we willen alleen maar weten: Is er nu wel voldaan aan de redenen of aan de voorwaarden, dat de NOM het goed kan

doen? Want gezien de vragen is het blijkbaar in eerste instantie niet aan het NOM gegeven, terwijl dat toch de instantie is die eigenlijk de acquisitie voor het Noorden moet verrichten. Dat is onze inleiding en met name de twee vragen of de twee antwoorden die wij gegeven hebben. Die liggen volgens ons heel erg voor de hand. Waarom wordt er niets vermeld over de redenen waarom Tesla niet naar het Noorden is gekomen?

De voorzitter: Dank u. Dan geef ik nu het woord aan de heer Blinde.

De heer Pormes: Voorzitter, mag ik een vraag stellen?

De voorzitter: Wacht even, wie wil een vraag stellen?

De heer Pormes: Kan ik een vraag stellen?

De voorzitter: Mijnheer Pormes.

De heer Pormes: Kunt u mij aangeven wat de onderzoeksvragen zijn van de evaluatie?

De heer Uppelschoten: Ze wilden nagaan wat de effecten zijn geweest van de branding Top-Dutch campagne voor het Noorden van het land. De resultaten. En in het rapport kun je zien dat er wel activiteiten worden vermeld die ondernomen zijn, maar …

De heer Pormes: Is goed hoor, meer vraag ik niet. Een ander punt is over de NOM. U stelt in uw onderbouwing, dat u eigenlijk vindt dat alles meteen aan de NOM had gegeven moeten worden. Of niet, begrijp ik dat niet goed?

De heer Uppelschoten: Dat klopt. De NOM is toch de organisatie die zorgt voor de acquisitie van bedrijven voor het Noorden van het land?

De heer Pormes: Nee, dan is duidelijk.

De voorzitter: Dat is een helder antwoord op een heldere vraag. Maar ik wil nu toch graag dat mijnheer Blinde zijn deel van de inleiding voor zijn rekening neemt. Het woord is aan de heer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel voorzitter. Dit dossier werd in de vorige periode op de agenda gezet door GroenLinks. Hulde daarvoor. Inmiddels weten we de uitkomst: hoe de slager in deze zijn eigen vlees evolueert, weten we nu ook. Maar waar het jaar 2021 vooral om gaat, is dat gedurende het gehele proces, de gedeputeerde maar een boodschap had: bemoei u er niet mee, want dit is een delicaat proces waarbij de betrokken partijen vooral niet in de schijnwerpers willen. En natuurlijk zien wij ook in, dat tijdens onderhandelingen de kippen even rustig moeten broeden. Maar in dit geval verdween er publiek geld, waarbij de gedeputeerde zich vooral inspande om geen enkele verantwoording af te leggen. Dat gevoel werd versterkt door bijvoorbeeld het sturen van Initio, die dezelfde boodschap afstak als de gedeputeerde in 2018. Kortom PS kon op geen enkele wijze haar controlerende taak uit voeren. En dat had wel gekund als de gedeputeerde de mogelijkheid van het vertrouwelijk informeren had toegepast. Kortom voorzitter, door ondemocratisch handelen, hebben we € 1,2 miljoen verprutst en een verbijsterend staaltje incompetentie en onbehoorlijk bestuur laten zien. Ja, 2021 maakt zich hard voor transparant bestuur.

Mevrouw Meeuwissen: Voorzitter.

De voorzitter: Ik hoor mevrouw Meeuwissen.

De heer Blinde: Ik hoorde ook wat.

Mevrouw Meeuwissen: Mag ik even interrumperen? U zegt, dat er geen informatiebijeenkomst is geweest, maar die is er wel geweest. Dus ik begrijp niet waarom u dat zegt.

De heer Blinde: Nou wat ik zeg, is dat PS vertrouwelijk geïnformeerd had kunnen worden en dat is niet gebeurd. En dat de boodschap tijdens bijeenkomsten voornamelijk was: bemoeit u zich er niet mee, het is een delicaat proces, ik kan er niks over mededelen.

Mevrouw Meeuwissen: Maar voorzitter, er is een informatiebijeenkomst geweest waar we bijgepraat zijn. Dat je niet alle leads te horen krijgt, waar ze zich op richten, dat is natuurlijk wel logisch, dat past bij deze sector. Maar we zijn gewoon bijgepraat, we konden alle vragen stellen, het was niet dat je je er niet mee mocht bemoeien. Ik begrijp niet waar u het over heeft.

De heer Blinde: Dan heeft mijn fractie daar een andere herinnering aan dan mevrouw Meeuwissen.

De voorzitter: Ik stel voor dat mijnheer Blinde zijn inleiding afmaakt. U krijgt straks ook nog de gelegenheid om in een reguliere woordvoering hier nog het een en ander over te zeggen.

De heer Loof: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Loof gaat uw gang.

De heer Loof: Nog even op de opmerking van de heer Blinde van ‘Bemoei je er niet mee’. Volgens mij zijn er niet één, maar misschien wel twee bijeenkomsten geweest en ik heb dat de heer Brink niet horen zeggen, noch een andere vertegenwoordiger van het college: ‘Bemoei je er niet mee’. Ik snap niet waar u die wijsheid vandaan haalt. Volgens mij zat u de vorige periode ook niet in de Statenvergadering. Heeft u het ook niet meegemaakt. Dus waar haalt u die wijsheid vandaan?

De heer Blinde: Nou voorzitter. Ten eerste, ik quote ook niet een gedeputeerde. Ik geef de boodschap aan. En waar ik die wijsheid vandaan haal, is dat wij in onze fractie wel degelijk mensen hebben die toen wel in de Staten aanwezig waren. En uiteraard heb ik die geraadpleegd en dat is gewoon de kennisbank op de website Drents parlement et cetera van eigen onderzoek. Ik denk zoals eenieder overal aan zijn informatie komt, beste heer Loof.

De voorzitter: Maakt u uw verhaal maar af mijnheer Blinde.

De heer Blinde: JA21 maakt zich hard voor transparant bestuur en een volks- vertegenwoordiging die verantwoording aflegt. In dit geval moeten wij kunnen uitleggen: € 1,2 miljoen uitgegeven, waar zijn de resultaten? En dan heb ik nog wat vragen over dat het dus naar de NOM gaat. Voorzitter, zijn er überhaupt nog resterende leads? En zo ja, is de NOM capabel ook op dit

moment om die leads dus te kunnen closen. Kunnen ze dus ook daadwerkelijk bedrijven hiernaartoe halen? En wat zijn eventuele redenen waarom er tot nu toe geen enkel resultaat is? Heeft dat met de stikstofcrisis te maken of met opleidingsniveau et cetera? Dus als de gedeputeerde daar ook nog op in kan gaan, heel graag. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: U heeft nu vragen toegevoegd aan de vragen die u op schrift had gezet. Dat stel ik dan maar even vast bij dezen. Mevrouw Potharst heeft een vraag.

Mevrouw Potharst: Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb de vraag aan JA21. Ik hoor deze fractie aangegeven dat ze staan voor een transparant bestuur. Wat mij een beetje bekruipt, is dat er heel veel informatie is, die niet bij de indiening van deze vragen is gedeeld met andere fracties. Er is informatie blijkbaar van ondernemers, van Initio, in de media lees ik het een en ander, maar waarom is die informatie niet toegevoegd, zodat ook de fracties daar hun eigen mening over kunnen geven, vormen?

De heer Blinde: Laten we vooropstellen dat we natuurlijk gewoon het Evaluatierapport als basis hebben gebruikt voor dit agenderingspunt. En ook mij is later dus nog een brief toegestuurd door Initio. Die heb ik gisteren pas ontvangen. Ik heb de heer De Boer ook uitgebreid daar later over gesproken. Dat was ook een heel prettig gesprek, moet ik zeggen. Maar ja, waarom is dat allemaal niet toegevoegd? Omdat we het graag met name ook op basis willen doen van de evaluatie. En ik wil mij niet gaat mengen in, ons laten meenemen in een eventueel conflict tussen hoofdaannemers en onderaannemers, omdat, ik zit niet in die arbeidsrelatie. Mijn relatie is volksvertegenwoordiger en tegenover mij zit GS. En daar wil ik het tussen houden. Ik ga niet tussen allerlei onderaannemers mij mengen in die discussie. Dank u wel.

De voorzitter: Dan heb ik nog een aanvullende opmerking denk ik van mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Ja mijnheer de voorzitter. Het ‘aan mij’ is in de brief gericht aan Initio en ik heb ook een brief gekregen van de onderaannemers, maar dan moet ik me storten in een strijd en een verschil van mening tussen groepen mensen. En ik heb ook laten weten van, dat wil ik helemaal niet. Het Evaluatierapport, wat daar staat, waarvan ik gehoopt had dat het duidelijkheid zou verschaffen op wat er gebeurd is, daar wil ik me op baseren en niet op allerlei verhalen die haaks op elkaar staan en wat niet het agendapunt is van deze bijeenkomst. Het is niet om vast te stellen, heeft Initio zijn werk goed gedaan of hebben de anderen hun werk goed gedaan? Er is een evaluatierapport. Hoe goed is dat Evaluatierapport en kunnen we op grond van dit Evaluatierapport besluiten wat er gebeurd is? Dat is het agendapunt.

De voorzitter: Dat punt is helder. Mevrouw Potharst nog even.

Mevrouw Potharst: Ja, nogmaals voorzitter. Ik ben van mening dat er informatie, wel een belangrijke informatie, niet bekend is bij alle fracties. En dat maakt dat het nu over meer punten gaat dan alleen de inhoud van het Evaluatierapport. En wat dat betreft denk ik dat we een hele lastige discussie gaan krijgen. En ik ben van mening dat al die informatie die wel bekend is blijkbaar bij de indieners van dit agendapunt, dat we dat als fracties ook hadden moeten krijgen. Ik heb het in ieder geval niet gezien.

De heer Blinde: Ik wil daar wel graag op ingaan voorzitter. Even heel kort. Kijk, ik krijg natuurlijk allerlei informatie, continu. Ik bel met veel mensen, ik spreek veel mensen, maar ik durf niet

mijn hand in het vuur te steken voor alle informatie die ik van bedrijven en ondernemers continu hoor. Pas als ik dat dusdanig zo zwaar heb gewogen, dat ik denk van, dit is super betrouwbaar, dit wil ik met mijn collega's delen, dan doe ik dat wel. Maar ik ga niet de mogelijkheid lopen dat ik informatie ga verspreiden die wellicht heel gekleurd is. Dus dat is de reden waarom dat gewoon, waarom dat niet is bijgevoegd.

De voorzitter: Ik stel voor dat wij deze discussie nu stoppen. Er is gisteren nog iets toegestuurd per mail en u zult het moeten doen met de stukken die u gehad heeft. Er is geagendeerd een brief van GS van 10 november op verzoek van de fracties. Daar gaan we nu over praten. En ik stel voor dat wij de woordvoerders nu achtereenvolgens het woord geven, waarna de gedeputeerde het geheel zal gaan afsluiten.

De heer Loof: Voorzitter.

De voorzitter: Wie even? Mijnheer Loof.

De heer Loof: Toch even, u maakt zelf even de opmerking van: er is gisteren nog wat rondgestuurd. Dat klopt, maar dat is niet naar iedereen rondgestuurd. Dus ik stel ook vast en voor om dat niet mee te nemen in deze behandeling. In die zin ben ik het eens met de heer Blinde, het gaat over het Evaluatierapport van TopDutch. Daar hebben we het over. En de zaken die sommigen wel en sommigen niet hebben, moeten wij niet betrekken bij de discussie. Anders wordt het inderdaad een rommelig geheel.

De voorzitter: U interpreteert mijn woorden exact zoals ik ze heb bedoeld mijnheer Loof. Dank voor de aanvulling. Vandaar ook mijn opmerking: we hebben het over de brief en that's it. De PVV-fractie en de fractie van JA21 moet ik zeggen, ik zei steeds J.A., maar nu de heer Blinden gewoon zegt JA, doe ik dat ook, en Forum voor Democratie, die zijn hierbij aan het woord geweest. Ik geef nu als eerste het woord aan de fractie van D66, mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, dank u wel. Het evaluatierapport dat voor ons ligt. D66 heeft eerder aangegeven dat de opdrachtverstrekking niet de meest verstandige is geweest. Opdracht onvoldoende duidelijk, aansturing kun je vragen over stellen en helaas heeft ook de onderlinge samenwerking niet altijd constructief gewerkt ten gunste van de beoogde doelen, duidelijk in de evaluatie en van de uitkomsten. Maar TopDutch was een traject van pionieren en D66 is van mening dat pionieren altijd risico's met zich meebrengt. Als je geen risico's durft te nemen, dan moet je niet aan dergelijke initiatieven deelnemen. De keuze is geweest om wel deel te nemen en daarmee ook risico's te durven nemen. En voorzitter, D66 is ook voorstander van pionieren. En wij vinden dat we ook risico's aan moeten durven gaan. Maar dat we wel voorwaarden moeten stellen aan die risico's. En een voorwaarde is, dat je open en transparant bent over de risico's, maar ook vooral dat we leren van de processen. En wat ons betreft, heeft dit ook leerpunten opgeleverd en laten we die ook vooral een volgende keer meenemen. Maar wij zouden het zeer betreuren dat de uitkomst zou zijn: we doen nu dit soort activiteiten niet, want wij durven niet te pionieren. Wij willen een overheid zijn die alleen maar achterover zit en afwacht. Nee, wij willen echt stappen voorwaarts. En wij durven wat dat betreft risico's, goed vooraf in beeld gebracht, open en transparant en te leren van fouten die we tot nu toe gemaakt hebben. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Uppelschoten. Even voordat u wat gaat zeggen. Als u nou op elke bijdrage direct naar hartenlust zelf gaat reageren, u bent een van de indieners van dit agendapunt,

dus het lijkt mij op zich goed dat de fracties netjes hun bijdrage en hun standpunten nu gaan verwoorden. Ik zal u bij dezen nog even het woord gegeven. Meneer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Een hele korte vraag, omdat D66 zegt, we hebben leermomenten. Wat zijn dan de leermomenten geweest van dit traject?

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik heb aangegeven daarin dat wij de opdracht achteraf, dat een van de leerpunten is, de opdracht moet voldoende duidelijk zijn en ook over de aansturing moeten we vooraf afspraken maken. Dit zijn wat ons betreft twee duidelijke leerpunten, die we mee kunnen nemen in de volgende opdracht. Leerpunten van dit project?

Mevrouw Kleine Deters: Helder. Hier hebben we het over.

De voorzitter: Bedankt mevrouw Kleine Deters. De vraag is daarmee voldoende beantwoord en we gaan verder met de Partij voor de Dieren. Mevrouw Potharst.

Mevrouw Potharst: Voorzitter, wat ons betreft ligt er een aantal vragen waar wij als fractie heel lastig antwoord op kunnen geven. Wij vinden dat wij eigenlijk onvoldoende informatie beschikken om hier antwoord op te kunnen geven. Dat was ook in de voorgaande Statenperiode. Ik heb net al aangegeven dat ik van mening ben dat wij heel graag hadden gezien dat er meer informatie was toegevoegd aan deze agendering. En daar wil ik het op dit moment bij laten.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de fractie van de Partij van de Arbeid. Mijnheer Loof.

De heer Loof: Dank u voorzitter. Het evaluatierapport van TopDutch is geagendeerd door drie partijen, die volgens ons wel van een ondernemersfeestje houden. Althans, op pagina 28 in het rapport lezen we: vooral de ondernemers waren van mening dat er niet te veel kaders door de overheid mochten worden opgelegd. Dat is volgens ons helemaal passend bij de filosofie van deze drie partijen, die allerlei kleine overheden en ruim baan voor het bedrijfsleven bepleiten. In die zin is de agendering op zijn minst wat opvallend te noemen. De Partij van de Arbeid is overigens altijd redelijk kritisch geweest op TopDutch en het avontuur dat daaruit is voortgekomen. Dat komt voor een deel, dat erkennen we ruiterlijk, dat wij ook geen verstand hebben van regiobranding en hoe je internationale bedrijven moet verleiden om een vestiging in Noord-Nederland te realiseren. De vraag is overigens, of we hier nog wel zo stevig op in moeten zetten en we niet veel meer werk moeten maken van het produceren en distribueren van goederen in onze eigen omgeving, onze eigen middelen en mensen. Maar dat is een hele andere discussie. We zijn niet alleen kritisch geweest vanuit een gebrek aan kennis en kunde op het te verkennen terrein, maar ook omdat we weleens het gevoel hadden dat we meegezogen werden in het proces dat niet te stoppen of bij te sturen viel. Het komt wel goed, was telkens de boodschap van de gedeputeerde. En dat is wat anders dan 'Bemoei je er niet mee', tijdens verschillende bijeenkomsten die we hebben bezocht. Daarom vinden wij het wel een goed rapport. En het maakt voldoende duidelijk dat de governance gedurende langere tijd eigenlijk niet voldoende op orde is geweest. Rond TopDutch hing een beetje een sfeer van het wilde westen: pionieren, vergezichten, dromen en misschien ook wel luchtkastelen. Maar ja, wie is er bekend met marketing, qualified leads, endorsements, googlestrategie hero, hub en hygiëne. Om maar wat losse termen uit de sector regiobranding te noemen. Dus eigenlijk wil ik de drie partijen die dat geagendeerd hebben, misschien wat meer overheid en minder cowboys en indianen. Ik hoor straks wel een reactie van de heren daarop. Wat de vragen betreft die aan ons zijn gesteld, het volgende: is de

opdrachtverstrekking voldoende zorgvuldig genoeg gedaan? Naar ons idee wel, maar er is onvoldoende nagedacht over de governance. Heeft GS voldoende inzicht gekregen in de besteding van middelen? Die vraag zou gesteld moeten worden aan GS. Welke lessen vallen er te leren? Dat je dus vooraf hele goeie afspraken moet maken, of aansturing tijdens de uitvoering van het project. Gaan we hiermee door? Het onderbrengen van de aanpak onder de NOM heeft wat ons betreft onze voorkeur en ook onze instemming. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de VVD-fractie, mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Dank u wel voorzitter. TopDutch is gestart als een mooie en zeer on-Drentse actie, met veel bravoure en trots. En ons spreekt dat aan. Fantastisch om ook eens onszelf op de borst te kloppen en onze sterke kanten te benadrukken. Zoals ik al zei, op on-Drentse wijze een mooi en on-Noordelijke wijze ook. Een mooi experiment met lef en durf neergezet. Gaaf, zou Mark Rutte zeggen. En we snappen dat dit kan botsen met de ambtelijke molens en met de Pavlovreactie ook hier in de Staten, dat er behoefte is aan meer verantwoording. Maar wij vinden dat je soms ook de creativiteit moet toelaten. We herkennen voorts in het rapport de worsteling met de keuzes die gemaakt moesten worden om de kreet 'TopDutch' vervolgens verder te laden met inhoud, na de Tesla actie. Want waar is het Noorden nu van? Uiteindelijk zijn er zes en later zeven thema's gekozen en voor een scherpere branding is dat wel iets te veel als je het ons vraagt. Het rapport geeft aan wat de succesvolle factoren zijn voor regiobranding. Je leert er ook veel van, van dat rapport overigens. En ze geven suggesties hoe je daar beter aan kan voldoen en focus is daar een van. En wat ons betreft zouden we daar ook naar moeten kijken. Je kunt naar TopDutch kijken met een zwarte bril. Dan is eraan geklungeld en deugde er niks. Maar met een iets rozere bril, of eigenlijk moet ik zeggen een knalgroene bril, de TopDutch bril, dan kan je stellen dat er is gepionierd. Mevrouw Kleine Deters gaf dat ook al aan. Er zijn nieuwe zaken uitgeprobeerd, er is trots aangeboord van inwoners. En deze bril kiezen wij, die past ons goed. Ten slotte noem ik nog de rol van de NOM. Die is gaandeweg veranderd. Er is een strategisch kader gesteld door de NOM en de provincies, waar ook de regiobranding op aan kan sluiten. En dat is winst. En zo wordt goed samengewerkt tussen de branding en de acquisitie. In het rapport wordt geadviseerd om te onderzoeken of de NOM de taak van de regiobranding kan overnemen en dat lijkt ons een verstandige denkrichting. Dus goed dat GS dat verder gaat onderzoeken. Afsluitend voorzitter. Er was helaas soms sprake van botsende karakters en polarisatie. Dat is breed uitgemeten in het nieuws. Maar bij ons is vooral bijgebleven de energie, het elan, de branie de trots. Dus wat ons betreft gaan we hier zeker mee door en bouwen we de regiobranding verder uit, met meer focus en duidelijk opdrachtgeverschap. Maar laten we het lef dat is getoond, koesteren. En ik roep u allen op: geef TopDutch hiervoor de ruimte. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, dan gaan we verder met Sterk Lokaal, mijnheer Steenbergen.

De heer Steenbergen: Voorzitter dank u wel. TopDutch, we kijken hier met name naar het Evaluatierapport. Andere rapporten of brieven die bij andere partijen zijn binnengekomen, zijn niet bij ons bekend, dus die nemen we hier ook niet mee. Wij zien dit als een spontaan initiatief, waarin veel is geïmproviseerd, omdat het spontaan begint. Dan zijn er nog niet echt regels en dan ga je dat verder ontwikkelen. Dat er wat dingen verkeerd zijn gegaan, waardoor er wat wrijving is ontstaan bij de ondernemers en dergelijke, dat hoort bij zo'n proces. Ik vind dat we zo'n proces ook wel aan moeten gaan. We moeten durven om dingen te doen die buiten ons normale circuit zijn. Dus op zich staan wij positief tegenover TopDutch, waarbij wij ook eigenlijk aangeven van, daar wordt nu voorgesteld om met name de brandingtaak bij de NOM neer te gaan leggen. Sterk Lokaal staat daarachter. Laat de NOM het verder op zich nemen. En ik denk

dat TopDutch wel zijn waarde zal bewijzen en ook in de toekomst zijn waarde zal bewijzen, want ik denk dat TopDutch iets is van lange adem en door blijven gaan en kansen pakken waar ze te pakken zijn. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Steenbergen. Dan gaan we verder met de CDA-fractie, mijnheer Zuur.

De heer Zuur: Dank u wel voorzitter. Ik heb hem er nog maar weer even bij gepakt, de groene bril, maar ik doe het nu toch even met een andere, omdat de zon niet schijnt. En ik hoop dat dat in de toekomst, zeker voor de positie van het Noorden in dit kader, zeker gaat schijnen. De agendering van dit Evaluatierapport heeft plaatsgevonden door een drietal partijen. Zij concluderen dat het Evaluatierapport kwalitatief ondermaats en onvolledig is. Dat is een stevig oordeel naar de mening van de CDA-fractie, maar ook volstrekt onvoldoende onderbouwd en daarmee door onze fractie ook niet ondersteund wordt. En ik vraag me overigens ook af waar de harde conclusies van JA21 toe leiden. Of dat ook daadwerkelijk een concreet vervolg krijgt, want die conclusies logen er niet om. Ik ben daar heel benieuwd naar, want schreeuwen kun je, maar wordt dit vervolgens ook gevolgd door daden? Voorzitter, wij beginnen met de beantwoording bij vraag drie. Gaan we hiermee door? Dat is geen vraag voor het CDA, maar een vanzelfsprekendheid. Natuurlijk gaan we door met het in gezamenlijkheid proberen banen te creëren in het Noorden, ten behoeve van onze inwoners en economie. Ook deze keer is al een succes geweest, al was het alleen al vanwege de nauwere samenwerking, profilering via één uithangbord. En ook de 'lessons learned' kun je zelfs als succes interpreteren. Ze staan duidelijk vermeld in het rapport. Daarmee rekening houdend zegt de CDA-fractie dan ook: doorgaan op de ingeslagen weg in het belang van het Noorden. Hoe dan, wordt ons vervolgens gevraagd. Het rapport geeft, zeker gerelateerd aan de onderzoeksopdracht, ons voldoende informatie. En zeker de aanbevelingen geven daar goede aanknopingspunten voor. Onze fractie kan de ingeslagen weg daarbij door het college dan ook van harte ondersteunen, waarbij ook rekening wordt gehouden met de huidige bijzondere economische omstandigheden. En de CDA-fractie gaat ervan uit, dat wanneer hierover voortgang of beslissingen te melden zijn, wij daarvan op de hoogte worden gesteld. Voorzitter, tot zover onze bijdrage op dit agendapunt.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de SP-fractie, mevrouw Dikkers.

Mevrouw Dikkers: Dank u wel voorzitter. Dank voor de agendering en de SP heeft een algemene reactie op de vragen die zijn gesteld, geformuleerd. Volgens de brief van het college is op bestuurlijk niveau bepaald dat er een voorstel voor de internationale branding wordt uitgewerkt. PS wordt pas weer geïnformeerd als er duidelijkheid is over de kosten en wie die internationale branding gaat doen. Dus op de vraag, gaan we hiermee door, is het antwoord: dat is kennelijk al besloten en er wordt nog gezocht naar een uitvoeringsorganisatie die de komende 10–20 jaar bezig gaat met de ontwikkeling van TopDutch als internationaal merk voor het Noorden. Volgens ons gaat het er in deze brief over om de naam TopDutch te gebruiken voor die internationale acquisitie. De NOM doet die internationale acquisitie al voor de Noordelijke provincies. Er wordt nu alleen een naam op opgeplakt. De vraag is, of er om die naam te promoten een aparte uitvoeringsorganisatie moet worden opgetuigd. De SNN en de NOM kunnen volgens ons prima zorgen voor acquisitie en lobbywerk. De SP heeft bezwaar tegen het voor 10-20 jaar optuigen van een nieuwe derde TopDutch organisatie en om daar een merknaam aan te koppelen. Voor je het weet, hebben we de zoveelste Engelse naam die niet overeenkomt met de eigenheid van de regio en met wat we te bieden hebben. Niet-onbelangrijk is de vraag waar we in de toekomst

naartoe willen. Ook als het gaat over wat voor soort ondernemingen we het liefst willen aantrekken. Voor de SP moet dat vooral sociale, creatieve, schone en circulaire ondernemingen zijn. Het college geeft aan dat er een gesprek komt met de NOM en andere relevante stakeholders om met een voorstel voor internationale branding te komen. Wij vinden dat PS, onze Jongerenraad en Drentse inwoners ook erg relevante stakeholders zijn. Je hebt tenslotte vooral heel veel ambassadeurs nodig die je merk in volle overtuiging uitdragen. Het merk moet grappig, herkenbaar zijn, gevoeld worden, zeker als het om een hele lange periode gaat en alvast ook veel gemeenschapsgeld in gaat zitten. Dus wat ons betreft geen extra uitvoeringsorganisatie op tuigen, niet een merknaam vastleggen, voorkomen dat het risico anders wordt. Dat de TopDutch via de eigen inwoners en bedrijven ge-rebrand wordt naar FlopDutch. Dat was mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel en dan mis ik nog de fractie van GroenLinks, mijnheer Pormes.

De heer Pormes: Ik dacht dat u mij was vergeten, terwijl ik fysiek toch opval, lijkt mij. Voorzitter, bedankt.

De voorzitter: Die gedachte is dus onjuist.

De heer Pormes: Oké voorzitter. Voorzitter, GroenLinks heeft bij de behandeling van de 'Ingekomen stukken' aangeven tevreden te zijn met de beantwoording van de gedeputeerde. We zijn altijd erg kritisch geweest en dat is ook goed, maar we hebben ook gekeken naar de wijze waarop het college de evaluatie heeft beoordeeld. Het getuigt van zelfkritiek, zelfreflectie, waarmee wij kunnen instemmen. En om Rutte maar te citeren, of niet te citeren, maar Rutte zou hier een voorbeeld aan kunnen nemen. Voorzitter, met enige verbazing hebben wij wel kennisgenomen van de onderbouwing van drie populistische partijen over de kwalificatie van de evaluatie. Daar is kop noch staart aan te vinden. Terecht dat het CDA ook zegt: deze evaluatie is kwalitatief ondermaats En onvolledig volgens hen. Het mist enige onderbouwing. Om een evaluatie te beoordelen, moet je eerst kijken naar de vraagstelling. En de vraagstelling van de evaluatie die de provincies gezamenlijk aan ERAC hebben geformuleerd, wordt door hen niet betrokken. En ook zij hebben ingestemd met de vraagstelling, PS heeft daarmee ingestemd. Je kunt geen oordeel geven over een evaluatie zonder de onderzoeksvragen te betrekken. En beide evaluatievragen zijn door ERAC adequaat beantwoord. Daar kun je het mee oneens zijn, maar dan moet je dit wel onderbouwen. Voorzitter, ik heb niet voor niets geïnterrumpeerd, gevraagd, of de drie partijen van mening waren om meteen het geld maar aan de NOM te geven om de opdracht uit te voeren. En dat werd door de heer Uppelschoten met 'ja' beantwoord. En dat is wel heel erg, omdat zij daarmee het college vragen de wet te overtreden. Er is een aanbestedingswet, die is keurig gevolgd. Iemand heeft het gewonnen en dan gaat het ook niet verder over dat proces. Maar u vindt dat het meteen had moeten worden toegekend aan de NOM en dat is een schending van de wet. Goed, daarin denk ik onderscheiden wij ons van u met betrekking tot dit soort democratische zaken. Voorzitter, TopDutch is ook nog een keer behandeld tijdens de Jaarrekening 2019. En als ik mij goed herinner, heeft D66 als enige partij hierop een vraag gesteld. PVV niet, ik heb ze niet gehoord, Forum voor Democratie ook niet en de afgescheidenen leden van Baudet ook niet. Niemand heeft vragen gesteld. Ze hebben zelfs ingestemd met datgene wat het college daarover heeft gezegd. En ik citeer nog maar even: 'Of TopDutch de gewenste resultaten zal opleveren wordt pas op de lange termijn duidelijk.' En dat blijkt ook uit de evaluatie. Je moet ook kijken op langere termijn, om te kijken of dat de resultaten zijn zoals we dat hebben gepland. Wat zijn onze lessen?

De heer Blinde: Voorzitter, mag ik even interrumperen?

De voorzitter: Dat mag u en mijnheer Pormes krijgt ook de mededeling dat zijn spreektijd nu ook wel voorbij is. Mijnheer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel. Ik verbaas me een beetje over de bijdrage van de heer Pormes. In het vorige agendapunt hield hij nog een betoog dat je eigenlijk uit het verleden niets kunt leren, want dat was vroeger en nu is nu. Dus er zit geen overlap tussen het heden en het verleden. En nu begint hij toch wel heel erg over lange processen en dat je wel lessen kunt trekken uit evaluaties, dus wat is het nou? Heb je nou iets aan de lessen uit het verleden waarop je kunt bouwen in de toekomst, of niet? Het lijkt een beetje alsof hij per agendapunt uit een ander vaatje tapt.

De heer Pormes: Nou, dan heeft u mijn bijdrage niet gevolgd. Ik heb bij de vorige commissievergadering ook heel expliciet gesteld, dat wij tevreden zijn met de beantwoording op onze vragen door de gedeputeerde. En met name de brief heeft erg veel duidelijkheid verschaft. Gaat het om het leren, en evaluaties zijn ervoor om lessen te trekken, dan zijn er twee lessen die je daaruit kunt trekken. Het heeft ook te maken met zelfkritiek. Enige zelfreflectie van Provinciale Staten is geen luxe. Het college bepaalt de onderzoeksvragen en de PS staat aan de kant en gaat akkoord, laat het volledig over aan GS. De fractie van GroenLinks zou wenselijk vinden, dat PS zich zou kunnen beraden op welke rol, of hoe zij in de toekomst een rol kunnen spelen bij het formuleren van onderzoeksvragen en daarmee ook invloed kunnen uitoefenen op wat zij graag willen weten. Er ik zou willen voorstellen om dat over te laten aan de Commissie van Onderzoek, om een advies uit te brengen op welke wijze PS in de toekomst met betrekking tot onderzoeksvragen, met betrekking tot evaluaties betrokken kan worden. De tweede les is: kijk dit betreft…

De voorzitter: Wilt u wel afronden meneer Pormes.

De heer Pormes: Ja, hij vraagt mij wat voor lessen en ik geef u een antwoord. De tweede les…

De heer Blinde: Nou dat is niet waar. Ik vraag helemaal niet welke lessen. Ik geef aan dat het, en nu heb ik het specifiek over deze Statenvergadering en niet over wat u er verder allemaal bij sleept, dat maakt mij niet zoveel uit, maar dat u deze Statenvergadering per onderwerp uit een ander vaatje aan het tappen bent over überhaupt de waarde van evaluatierapporten. Dat valt mij op en ik zou eigenlijk de bal nog willen terugkaatsen, dat is puur opportunisme eigenlijk, voorzitter.

De heer Pormes: Nee hoor, wat u doet is populisme en ik wijs u op het volgende. In uw bijdrage stelt u de vraag aan ons welke lessen wij moeten trekken. Vervolgens wil ik dat antwoord geven en dan zegt u: nee, daar vraag ik niet naar. … … …

De voorzitter: Moment, moment, moment, moment. Even wachten, mijnheer Pormes, even geduld. Ik zie de hand van mijnheer Uppelschoten, maar ik laat meneer Pormes toch even uitpraten nu, want met 30 seconden moet het ook wel klaar zijn, denk ik.

De heer Pormes: Nu, de tweede les die we zouden kunnen trekken: het betreft hier een project van drie provincies. Elke provincie regelt dat met hun eigen PS. Het zou wenselijk zijn om te kijken of we niet een model kunnen vinden waarmee we samen kunnen werken, de drie provincies, zodat we gezamenlijk kunnen optrekken. En om ook de uitwisseling van informatie gelijktijdig te doen laten plaatsvinden. Dat zijn de twee lessen die ik hieruit heb getrokken.

De voorzitter: Dan mijnheer Uppelschoten een vraagje.

De heer Uppelschoten: De heer Pormes heeft het over het aanbesteden en dat ik voorstelde om de wet te overtreden. Dit is volstrekte onzin, want de taak van de NOM is acquisitie van bedrijven, dus daar vindt helemaal geen aanbesteding plaats. De NOM gaat iets doen wat in zijn takenpakket zit, namelijk acquisitie van bedrijven. Dus ik begrijp niet hoe hij erbij komt dat er aanbesteding komt, en dat de NOM zou moeten inschrijven op een aanbesteding om acquisitie te doen.

De voorzitter: Mijnheer Pormes, even kort daarop reageren.

De heer Pormes: Het is een aanbesteding geweest mijnheer Uppelschoten. Kennelijk bent u dat vergeten. En u zegt dat die aanbesteding niet nodig is, maar we hadden het meteen aan de NOM moeten geven. Dat zegt u. En ik heb dat u gevraagd, heel expliciet en u zegt 'ja' en nu krabbelt u terug.

De voorzitter: Mijnheer Uppelschoten. Het is heerlijk voor ons als u reageert met de microfoon uit. Zeg 6dat maar, nog even kort.

De heer Uppelschoten: Hij is nu aan hè?

De voorzitter: Ja.

De heer Uppelschoten: Wat ik probeer te zeggen, de taak van de NOM is acquisitie doen. Het is al geframed geweest, de vorige keer dat de acquisitie van bedrijven en de branding daarvan, dat dat niet bij de NOM zou zitten. Dus als nu weer een aanbesteding, acquisitie, zou moeten plaatsvinden in bedrijven, daar vindt helemaal geen aanbesteding plaats. Dat hoort bij de NOM. Dat is …

De voorzitter: Ik constateer een herhaling van zetten. U hebt het lekker druk met elkaar, maar dit schiet geen meter op. Dus daar stoppen we mee. Ik geef nu het woord aan de ChristenUnie, mevrouw Bernadette van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u voorzitter. Voordat ik inga op de vragen van mijn collega's zal ik eerst een paar inleidende woorden willen spreken. Wij betreuren dat een project gericht op het promoten van Noord-Nederland de afgelopen tijd zelf een onderwerp van gesprek is geweest, niet altijd in positieve zin. Ook vandaag weer een artikel in de krant, naar aanleiding van een brief van de directeur die de vuile was buiten hangt. Wij hopen dat hij in zijn acquisitieactiviteiten iets diplomatieker te werk gaat. Goed dus om dit project te evalueren. En in de toekomst zouden we dit soort evaluaties overigens graag standaard op de agenda hebben. De ChristenUnie vindt de voorliggende evaluatie niet heel sterk. Het evalueert maar een beperkt deel van het project, zo is het gedoe dat er was of niet was, niet geëvalueerd. Ook vinden wij het rapport her en der niet erg objectief overkomen. Zo wordt in het rapport gesteld, dat de overheid de kenmerken 'lef en ondernemerschap' slechts zeer beperkt vertoont. Dat laat wel een bepaalde vooringenomenheid zien van de onderzoekers. Ook wordt op een gegeven moment de pers en zelfs de politiek de schuld gegeven van een verslechterde sfeer. Er staat: de sfeer verslechterde door Wob-verzoeken, negatieve publiciteit in de media en vragen in PS. Dit is

wel de omgekeerde wereld, voorzitter. Deze vragen en publiciteit waren niet de oorzaak maar een gevolg. Deelt het college dat? En ook horen we graag van het college waarom het bureau alleen maar gevraagd is om de campagneperiode te evalueren en niet ook de aanloop. Dan de vragen van de collega's. Allereerst over of de opdrachtverstrekking zorgvuldig genoeg is gedaan. Op zich was de opdracht helder, maar vervolgens is de uitvoering onvoldoende gemonitord. En of GS voldoende inzicht heeft gekregen in de besteding van de middelen, ja dat is een vraag aan GS die wij niet kunnen beantwoorden. Dan over de geleerde lessen. In ieder geval leren wij dat de opdracht en de governance duidelijk moeten zijn. Dat is door een aantal anderen ook al genoemd. Er zat lucht tussen de doelgroepen in de opdracht van de provincie en de inschrijving van Initio, met als gevolg dat dat Initio volgens het rapport de neiging had om breed bezig te zijn en steeds nieuwe zaken op te willen pakken. De governance was niet op orde. Initio hanteerde een andere structuur dan in het voorstel en ook waren er bijvoorbeeld nauwelijks notulen. Het komt allemaal niet heel sterk over. Ook was er te weinig gezamenlijkheid tussen de provincies bij het kiezen van sectoren. En dat leren we ook. Het is belangrijk om bij een eventueel vervolg, daar vooraf overeenkomst over te hebben. Want als die er niet is, dan moet je dit niet samen doen. Overigens, naar aanleiding daarvan wel wat vragen aan het college. Ons valt op dat er voor Drenthe gekozen was voor de logistiek. Dat doet bij mijn fractie de vraag rijzen, of wij ons als Drenthe in de markt zetten als plek voor grote distributiecentra, want daar vinden we wel wat van. Graag een reactie. Dan tot slot vragen 3 en 4, die nemen we even samen. Het merk TopDutch geeft inmiddels, zoals ik in mijn inleiding al zei, niet alleen positieve associaties en dat zegt ook de evaluatie. Wij hebben dus twijfels of dit merk niet te veel besmet is. We moeten wel doorgaan met acquisitie uiteraard. De door het college gestelde vervolgstappen vinden wij zorgvuldig. Als hier extra middelen voor nodig zijn, moet er wel een gedegen voorstel komen, waarin een duidelijk beeld wordt gegeven van de middelen die moeten worden ingezet, concreet meetbare te behalen resultaten en uiteraard de governance van het project. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Van der Berg. Mevrouw Potharst.

Mevrouw Potharst: Voorzitter, ik heb een vraag aan mevrouw Van den Berg. Ik hoorde haar zeggen dat de fractie van de ChristenUnie er een voorstander van is, dat evaluaties automatisch geagendeerd worden. Heb ik dat goed verstaan en geldt dat voor alle onderwerpen?

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Ja, ik vind in principe dat je dat de standaard moet doen. Want als je ze niet bespreekt, wat is dan de waarde?

De voorzitter: Dat was duidelijk. Kort. Helemaal verbaasd. We kunnen het wel. Volgens mij heb ik alle fracties gehad. Is er nog iemand die ik gemist heb? Mevrouw Kleine Deters, ik zie bij u een vinger omhoog staan. Klopt dat?

Mevrouw Kleine Deters: Ja, dat is naar aanleiding van de reactie van mevrouw Van den Berg op de vraag. Ik kan mij voorstellen dat er een onderscheid zit in de evaluaties die we als PS vragen en die GS vraagt. Want ik zou er toch niet aan moeten denken dat wij alle evaluatieopdrachten … we hebben gewoon verschillende taken en verantwoordelijkheden. En het is aan GS om een spiegeling en een reflectie op zichzelf te doen. En daar gaan wij toch niet over? Dus, is er onderscheid mevrouw Van den Berg?

De voorzitter: Mag ik hierover een ordevoorstel doen? En vragen, als jullie het daar met elkaar over willen hebben, om dat te verplaatsen naar het presidium?

De voorzitter: Dat lijkt mij een goed voorstel. De vorm en dergelijke moet je natuurlijk altijd even naar kijken, maar de strekking, van als wij dingen laten onderzoeken, dan moet je daar ook wat mee doen. En hoe en wat moeten we misschien op een later moment uitwerken.

De heer Pormes: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Pormes.

De heer Pormes: Mag ik vragen of de les die ik net naar voren gedaan heb om als PS te beraden over hoe en op welke wijze wij betrokken willen worden bij de formulering van onderzoek, dat dat meegenomen gaat worden? Kan dat Bernadette?

Mevrouw Van den Berg: O, mag ik dat beslissen? Dat lijkt mij een vraag die we daar prima ook bij kunnen bespreken. Dus prima.

De voorzitter: Als u uw fractievoorzitter op dit punt scherp houdt meneer Pormes, dan komt alles goed. Ik stel voor dat het college nu de uitdaging opneemt om op deze bijdragen een mooie verbindende reactie te geven, zodat we daarna spoedig met het volgende agendapunt verder kunnen, dan wel met een middagpauze. Mijnheer Brink.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, u vraagt nog wel wat van mij. Want ik moet wel eerlijk zijn en ik wil graag alle vragen beantwoorden. De heer Blinde zei net dat hij verbaasd was over de bijdrage van de heer Pormes van GroenLinks. Ik geef maar aan dat ik verbaasd ben over de bijdrage van JA21. Maar ik zal daar aan het eind … en dan probeer ik in ieder geval in alle rust nog even alle vragen te beantwoorden. Voorzitter, allereerst ben ik het eens en blij, want de heer Uppelschoten begon ermee, het is een avontuur geweest. En toen heb ik hier voor mezelf opgeschreven: want ik durf nog wel een keer weer een nieuw avontuur. En ik ben blij met de reacties zoals de VVD, maar ook D66, hebben gegeven van: laten we niet op onze stoel blijven zitten en de kamer niet uitkomen, maar durf eens een keer lef te tonen, durf eens een keer iets anders te doen en durf eens een keer met elkaar even buiten die gebaande paden en risico's te nemen. Het klopt, zo is TopDutch begonnen. En op voorhand zeg ik maar even, want ik wil eigenlijk niets en dat klopt ook dat we daar niets over gevraagd hebben in de evaluatie over de onenigheid die geweest is tussen de aannemer en onderaannemers, alhoewel ze elkaar wel aannemers vonden. Ik wil me daar graag buitenhouden. Ik heb al eerder aan de Staten medegedeeld dat ik, zowel nu als in het verleden, wat ons betreft, en dat is ook uitgezocht door ERAC, was er één aannemer en dat was INITIO. Ik had maar een opdracht voor mijn gevoel en ook de andere gedeputeerden, om dit zo goed mogelijk tot een eind te brengen. En dan gaat het er mij niet om wat zij achter de schermen doen. Ik betreur het ten zeerste, ik betreur het ook wat andere fracties daarover gezegd hebben. Mevrouw Van den Berg en meerdere fracties hebben er iets over gezegd, ik betreuren het dat een naam die zo gekoesterd wordt, die zo veel in Noord-Nederland hangt, die de Langmanprijs kreeg, toch iedere keer zo ter discussie komt, en daar doen we zelf ook een beetje aan mee, ter discussie komt. En dat doet geen recht aan de schoen die erin zat. En nog steeds is TopDutch een mooie naam! Ik kan me nog herinneren dat ik als voorzitter van de GEMPORT met Jouke de Vries een gesprek had met de Universiteit van het Noorden, voor de Universiteit van het Noorden, dat die altijd aangaf van, houd alsjeblieft die naam in Noord-Nederland. Voorzitter, dan, ik ga ook niet zeggen waarom Tesla niet gekomen is. Daar heeft de

heer Uppelschoten zijn mening over, ik heb daar een andere mening over. Maar ik denk niet dat het er toe doet, het waren niet de vragen die aan ons gesteld zijn. Ik ben blij met de steun die er is, dat wij kijken of de NOM dit zou kunnen overnemen. Ik deel niet de mening van de SP dat dit besloten is. Nog sterker, als u de brief leest, en ik wil daar ook richting CDA, maar ook een aantal andere fracties zeiden daar iets over, we hebben gezegd, we gaan kijken of de NOM dit kan doen in de toekomst. Dat staat letterlijk in de brief. De provincie gaat daar kijken of er andere stakeholders en hoe we die internationale branding verder kan uitwerken. Ik denk, wij denken, dat de NOM daar een goede en effectieve organisatie voor is, die er nu al klaar voor is, ik kom daar zo-even op. En als we meer duidelijkheid hebben, dat staat letterlijk in de brief, zullen wij u daarover nader informeren. Waar de SP vandaan haalt dat het allemaal klaar is, is mij in ieder geval een raadsel. Maar ik ga alles …

De voorzitter: Moment graag. Mevrouw Van den Berg, ChristenUnie.

Mevrouw Van den Berg: Dank u. De heer Brink geeft aan dat de Staten geïnformeerd worden. Komt u ook met een voorstel naar ons toe?

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Ja, het lijkt mij dat wij als drie Noordelijke gedeputeerden … wij willen graag deze campagne voortzetten. Er is ook door een andere fractie iets van gezegd, wij hebben nou coronatijd en dat is ook al aangegeven, een beetje even wat in de luwte, maar we gaan toch kijken hoe we dit kunnen doen. Het lijkt mij wenselijk dat ik u op de hoogte breng van de voorstellen die er liggen en alvorens het definitieve besluit er is, u daarvan op de hoogte breng. En dan kunt u aangeven of u dat goedvindt of niet. Dat lijkt me nou gezien de discussie die hierover is, wil ik die graag vermijden in de toekomst, want het is nooit mijn en onze intentie. En ik denk dat de heer Pormes daar terecht een aantal opmerkingen over gemaakt heeft. Iedereen mag alles uit zijn verband halen, maar wij hebben een ordentelijke en Europese aanbesteding gedaan. We hebben ordentelijke vragen gesteld en u medegedeeld dat we vragen voor de evaluatie zouden stellen. Ik wil ook graag in de toekomst zo werken. Dus wat mij betreft kunt u daar nog iets van vinden, voordat wij de opdracht definitief eventueel aan de NOM zouden gunnen. Voorzitter, er is door veel partijen iets gezegd over het pionieren, maar ik heb al gezegd, daar ben ik het mee eens. Meer info, mevrouw Potharst. Ik heb ook maar aangenomen, de brief is CC aan mij gestuurd, en er stond geen informatie die ik van belang vond, dat hier vandaag aan de orde moest komen. Ik heb ook gezegd, ik wil graag verre blijven van wat de partijen onderling hebben. Wij moesten ons concentreren op de campagne. Wij zijn altijd, de Partij van de Arbeid, zegt terecht, altijd kritisch geweest. En dat klopt. Ook GroenLinks geeft dat aan, maar volgens mij ook de ChristenUnie en meer partijen waren kritisch. Kritisch vind ik niet erg, als het opbouwend is. En zo heb ik de kritiek van die partijen altijd ervaren, maar nogmaals, ik kom straks wel even op de kritiek van JA21. Ik vind dat we met elkaar juist scherp naar elkaar moeten zijn. Trouwens, niet zoals JA21 tegenover elkaar, maar we willen we met elkaar Drenthe samen sterker maken. Het college doet dit allemaal in opdracht van PS en wij proberen met elkaar juist Drenthe verder te brengen. En het is terecht dat er ook een aantal dingen niet goed zijn gegaan. Meerdere partijen hebben er iets over gezegd en daar kunnen we van leren. Maar tegelijkertijd geef ik wel aan, we hebben altijd voldoende rapportages gehad, we hebben altijd voldoende inzicht gehad in de voortgang. Ik zeg er ook maar gelijk bij, ja dat heeft af en toe ook wel geleid tot pittige discussies, want ik heb al eerder aangegeven dat ik niet trots was op die ruzie, dat die ruzie ook afgeleid is. We waren trouwens, dat heb ik ook altijd aangegeven, zelf ook niet klaar, er was ook toch een wat langere aanlooptijd. De NOM was er ook niet klaar voor, want die had

ook de propositie die we wilden niet goed voor elkaar. De VVD geeft aan voorzitter… Misschien waren de thema's te veel, ik deel dat wel, een beetje, misschien hadden we daar zorgvuldiger in moeten kiezen, maar er is wel zoiets van, we pakken een aantal gezamenlijk en iedere de provincie kan zelf een aantal naar voren brengen. En ik deel trouwens, maar dat geef ik maar aan, mijn mening is niet dat er onenigheid over was. De landbouwcampagne of de logistieke campagne, was voor heel Noord-Nederland, is nooit een campagne specifiek voor Drenthe geweest, maar een aantal thema's mochten per provincie aangedragen worden. En nogmaals, ik wil graag die woorden van de VVD van lef, energie, branie en trots, wil ik ondersteunen. Ik dank Sterk Lokaal voor de steun, de CDA. Ik heb al iets gezegd over de SP. Er is nog niets besloten. De merknaam was trouwens al vastgelegd en zoals ook al was aangegeven, volgens mij wordt die merknaam nog steeds goed gedragen en ik vind dat we met elkaar juist vanaf nu proberen moeten om dat weer met trots te gaan doen. Ik heb al iets gezegd over GroenLinks. Ik deel de mening over die aanbesteding. En die kritiek trek ik mij aan, dat het verbeterd kan worden. Dan aan de ChristenUnie, voorzitter. Wij proberen Noord-Nederland te doen, en dat het zo vaak ter discussie wordt gesteld, heb ik ook iets van gezegd. Ik betreur dat ten zeerste. We zouden met elkaar het anders moeten doen. En mijn en onze intentie is geweest dat ook te doen. Let wel, de ruzie van de heren heeft daar niet toe aan bijgedragen en ook de Wob-verzoeken en dat soort zaken, maar dat is niet geëvalueerd. Nogmaals, wij hebben ons gefocust op de campagne. Daarom is ook de campagne geëvalueerd en niet wat er achter de schermen daar gebeurde. Ik heb wat gezegd over middelen en de voortgang. Waarom logistiek? Vanuit Drenthe hebben we wel gekeken, en ik kijk ook even naar mijn portefeuille destijds vanuit de mobiliteit. Ik kijk even naar de haven van Meppel. Die heeft een bepaalde uitstraling en dat kan een pluspunt zijn voor de provincie Drenthe. Ik kijk ook naar wat we in Coevorden hebben met onze terminal. Kortom, Drenthe is goed bereikbaar. Dat is belangrijk voor onze provincie. Wij kijken ook altijd naar die bereikbaarheid van onze provincie. Nou, als er een provincie is waar we geen files kennen, waar we met elkaar snel ook in het buitenland zijn… Met Tesla hadden we dat letterlijk en figuurlijk van: in 2 uur ben je ongeveer in Berlijn en met 2 uur ben je ook in Brussel of Parijs, of in 3 uur. Want dat zijn wel, als je dat even goed met elkaar op een rij zet, moet daar een unique sellingpoint zijn en dan moeten we dat niet ter discussie stellen, maar dat kan bijdragen aan het vestigingsklimaat van onze provincie. Dat was de reden dat op onder andere voor logistiek is. Ik ken uw zorgen over de distributiecentra. Ik geef daar gelijk maar aan, er staat er nog maar een, dus uw zorgen kunt u nog wel redelijk denk ik, bedwingen. Maar gelukkig, we hebben er niet meer. Ook hier zeg ik trouwens maar, we bestellen massaal goederen, die zullen wel getransporteerd moeten worden. Die moeten wel af en toe van de ene vracht naar de andere vracht. Ik vind dat je als Drenthe ook daar je verantwoordelijkheid in moet nemen. In die zin geldt dat misschien wel een beetje, net als de energiestrategie, je kunt niet blazen en het meel in de mond houden. Voorzitter en dan toch misschien richting even de NOM.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg wil u nog even interrumperen. Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u voorzitter. Volgens mij voorzitter, zit er een verschil tussen het tegenhouden van distributiecentra en aanmoedigen van bedrijven om zich hier te vestigen met distributiecentra. En ik was wel benieuwd waar Drenthe zich in dat spectrum begeeft.

Gedeputeerde Brink: Wel een beetje in het midden denk ik. Ik denk niet dat wij distributiecentra op dit moment nog zwaar uitnodigen, dat we ons daarvoor in de etalage zetten. Tegelijk, als ze komen en het levert een meerwaarde op en er is de ruimte … Er is één distributiecentrum in Meppel, waar lokaal geproduceerde producten uit Noord-Nederland daar per schip dan wel per trein vervoerd worden, dan denk ik dat dat een aanwinst is. Dus ik denk dat je niets met elkaar

kunt vergelijken aan het eind van de rit. Ik heb altijd gezegd dat voor heel veel dingen in de logistiek, als het alleen maar een kwestie is, het komt per as door onze provincie heen en het wordt in Coevorden bijvoorbeeld op het spoor gezet en het gaat per as de provincie weer uit, ik weet niet of wij daar nou heel blij van worden. Aan het eind van de rit probeer je toegevoegde waarde te hebben. Met logistieke centra voor de bestaande bedrijven en bedrijvigheid kan het ondersteunend zijn en het moet ook als het kan een paar arbeidsplaatsen opleveren. Ik hoop dat dit voldoende antwoord op uw vraag is.

De heer Blinde: zou ik ook een interruptie mogen maken?

De voorzitter: U krijgt het woord, alstublieft.

De heer Blinde: Dank u wel. Ik hoorde de heer Brink, trouwens bedankt voor het al uitgebreid antwoorden natuurlijk, maar ik hoor u heel vaak zeggen: betreuren, het moet anders, wat er achter de schermen is gebeurd is niet geëvalueerd, ik heb alleen Initio als samenwerkingspartner. Maar als dat nou wel was meegenomen en hij had PS daarin vertrouwelijk geïnformeerd, had dat niet heel veel gedoe ook kunnen schelen? Of hij daaropin zou kunnen gaan voorzitter.

De voorzitter: Dat zal de heer Brink zelf bepalen. Heer Brink.

Gedeputeerde Brink: O ja, voorzitter, maar volgens mij ben ik daar niet alleen vertrouwelijk, maar in het openbaar ook op ingegaan, dat ik al eerder gezegd heb dat ik niet trots op de ruzie ben. Maar ik heb het altijd vergeleken met brood dat ik bij de bakker koop. Initio, nogmaals, het is onderzocht door ERAC. Initio heeft die aanbesteding gewonnen, de Europese aanbesteding waar de heer Pormes alles over gezegd heeft. Initio heeft blijkbaar een aantal onderaannemers. En een van die onderaannemers was trouwens ook bij de aanbesteding toen ze een pitch gehouden hebben aanwezig, heeft de aanbesteding gewonnen. Als ik bij de bakker brood kom vragen, kijk ik nooit wie er achterin de bakkerij staat. Als ik bij Initio de aanbesteding heb, en ja, ik zeg maar heel eerlijk, toen ooit de ruzie begon en dat heb ik ook in de Staten medegedeeld, was deze gedeputeerde de eerste die getracht heeft om partijen bij elkaar te brengen. Maar als dat niet lukt, dan heb ik een contract. Dan hebben wij een contract, dan had Noord-Nederland, de drie gedeputeerden, een contract met Initio. Dus als u van mij verwacht dat ik energie ga zetten in partijen, en dat is ook trouwens gebeurd, om ze bij elkaar te krijgen bij de mediator, met iemand die kan bemiddelen. Maar als dat niet lukt, vergeef mij dat wij dan onze inzet plegen op de campagne en niet op de onenigheid die er tussen partijen is. Ik betreur het in die zin ook dat die mail gestuurd is, want de ene mail lokt de andere mail uit. Het is voer dat we morgenvroeg met elkaar op tafel krijgen. Ik weet niet, want er is genoeg over gezegd of daar de naam TopDutch en ook Noord-Nederland daar beter van wordt. Ik hoop dat we deze campagne afsluitend, dat we met elkaar verder gaan met TopDutch. Ik heb al gezegd, ik breng u op de hoogte, daar wilde ik nog naar toe. De NOM, waar ze in het verleden heb ik al gezegd, de proposities waren niet goed. Wij hebben zeven, acht proposities geschreven over, wat hebben we als Noord-Nederland, hoe zit ons ecosysteem in elkaar en hoe willen we dat versterken? De NOM is een partij. Als bedrijven zich melden, dan komen ze even bij de NOM. Eerst komen ze, als het een internationaal bedrijf is bij de NFIA in Den Haag en die geleid ze door. Als ze zeggen van, misschien is dit een partij die graag naar Noord-Nederland zou kunnen. Dan zegt de NOM, die kijkt van welke gemeente, welk industrieterrein, wat zoeken ze: energie, water, spoor, weg. Kortom, die kijkt waar ze naartoe kunnen en de NOM voert dan gesprekken met bedrijven om hier te komen. Maar de NOM is net als Marketing Drenthe, waar we het net over hadden, geen reclame-

bureau, geen bureau dat Noord-Nederland in de kijker zet. Daarvoor hadden wij Initio ingehuurd en Initio… k zeg maar, het frame is nu klaar, de portal is klaar, de materialen zijn klaar en dan kunnen we nu op gepaste wijze overdragen op de NOM. Maar de NOM, als we dat zouden willen, en ik heb al gezegd, kom met het voorstel, ik herhaal het nog maar een keer, dan zal de NOM zeker moeten kijken van, welke mensen passen daarbij, welke persoon kan dit dan doen. Want dat is niet iemand die normaal, die met internationale bedrijven, of die met ons bijvoorbeeld met de Tesla acquisitie heeft geacquireerd. Dat is een andere… Het is een ander beroep zou ik bijna zeggen. Dus het vraagt andere sellingpoints en het vraagt andere middelen van de persoon, dus de organisatie moet er Op in gestoken zijn. Wij zullen daar met de NOM over spreken en ik kom daar op terug. Voorzitter en dan toch, ik kan het niet laten, de scherpe reacties van JA21. Ik daag de heer Blinde uit, want hij heeft blijkbaar niet alle tapes beluisterd, want ze waren er nog niet bij destijds, maar we hebben zeker drie voorlichtingsbijeenkomsten gehad, ik daag de heer Blinde uit om te kijken waar ik gezegd heb van: bemoei je er niet mee. Waar ik heb… Ik word aangesproken op onbehoorlijk bestuur, wij keuren ons eigen vlees. Nou, dan is nog een beetje… De NOM geeft nooit, maar dan ook nooit informatie over bedrijven, dus ook niet tijdens Initio. Maar ik heb getracht met drie voorlichtings- bijeenkomsten de Staten bij te spreken. Wat ik daar wel gezegd heb en dat wil ik nog wel een keer tegen de heer Blinde zeggen: de eerste TopDutch-campagne, waar ook Willemien Meeuwissen van de VVD over sprak, met de brilletjes, het enthousiasme in Noord-Nederland, dat was een campagne voor en door Nederland. Dat was een campagne die gedragen werd voor en door Noord-Nederland. Want toen hebben de drie gedeputeerden voor uw tijd mijnheer Blinde, hebben de drie gedeputeerden gezegd: Het is prachtig dat de naam goed is, dat de trots terug is, dat de lef er is, dat de branie er is, maar wij willen als het kan ook nog iets verkopen. We willen niet alleen de etalage van Noord-Nederland hebben, wij willen verkopen. Daarom hebben wij een gerichte campagne. Niet op Noord-Nederland, niet op brillen. Eigenlijk een campagne voor de decisionmakers, ik was in die zin wel blij met de heer Loof zijn bijdrage, er waren voor mij ook hele nieuwe termen, waar ik mijn enthousiasme voor kon onderdrukken, zoals u mij kent. Ze waren voor mij nieuw, maar wij willen het met elkaar wel in de markt zetten. Daar hebben wij met elkaar de campagne voor op gezet. Dat was niet een campagne voor nogmaals voor hier, maar voor de decisionmakers op die verschillende thema's die er waren. Dat is een thema dat is gericht op chemie, gericht op logistiek, gericht op agri, om die mensen daarin te bereiken. Daar is een hele campagne om toe gedraaid. En toen heb ik altijd gezegd, en dat zeg ik nog maar een keer en daar neem ik niets van terug: we hebben Marketing Drenthe ingehuurd om de marketing voor Drenthe te doen. Omdat ik denk, dat wij denken, en ik hoop ook dat u dat denkt, dat ze daar verstand van hebben. We hebben een reclamebureau ingehuurd op basis van een uitschrijving bij een Europese aanbesteding, waarvan wij dachten dat die voor ons goeie campagne kon doen, om die branding van TopDutch in de wereld voor die decisionmakers, voor die mensen die erover gaan, te kunnen doen. Daar heb ik geen verstand van, je kunt er wel iets van vinden, ik denk dat 41 Statenleden er iets van vinden, maar dat is soms ook loslaten. Ik heb alleen aangegeven van, ik vind het niet zo interessant of ík het een goeie campagne vind, ik vind het interessant dat het aan het eind van de rit economie en banen oplevert. Daar was de campagne voor bedoeld. Ik hoop dat u uw woorden zult terugnemen, want ik vind het onacceptabel van u, dat u zich uitspreekt over dat ik onbehoorlijk bestuur gepleegd heb. Alles is Europese aanbesteding, we hebben meer als drie keer een voorlichtingsbijeenkomst gehad, er is een eindrapportage geweest. Er is een onafhankelijke, een ónafhankelijke, evaluatie geweest door het ERAC-rapport. Waar u de wijsheid vandaan haalt, ik wil daar toch even scherp op zijn, want u was scherp, want ik vind dat niet kan wat u uitspreekt. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. Ik zie de hand van mijnheer Uppelschoten, maar die moet zich even rustig houden. Ik vind dat eerst mijnheer Blinde nu een reactie mag geven.

De heer Blinde: Dank u wel voorzitter. Er is nogal wat waar ik op moet reageren en dan begin ik maar gewoon bij het laatste, van de heer Brink met betrekking tot het woord 'onbehoorlijk'. Dat is een scherp woord, maar dan zou ik graag verder willen gaan in de beeldspraak van de bakker en dat wij niet verder kijken dan de toonbank en dat wij niet verder kijken dan, wat gebeurt er nu achter in de keuken? Maar als je toch op de hoogte bent dat om wat voor reden dan ook, bijvoorbeeld de hygiëne niet goed is achter, dan is het volgens mij, maar dat is hoe ik het invul als volksvertegenwoordiger, dan hoort een gedeputeerde, of dan hoort daar in dit geval GS in zijn geheel, daar over te informeren. En dan snappen wij dat het vertrouwelijk moet. Wij snappen dat je broedende kippen even met rust moet laten. Dus in die context behoud ik mijn woorden. Dan ook over dat rapport. Ik denk dat eigenlijk, de ChristenUnie vond ik daarin een uitstekende bijdrage hebben. Die hadden het ook over: te beperkt, er spreekt vooringenomenheid uit, zelf ook veel gekke publiciteit creëren. Dat was ik ook wel met de heer Brink eens, zo'n mailtje wat dan gister weer binnenkomt, dat is eigenlijk wrijven in een vlek, dat moet je niet doen. Er zijn trouwens ook andere provincie die ernstige twijfels hebben bij het rapport, bijvoorbeeld de PvdA-fractie in Friesland. Die heeft eigenlijk eenzelfde standpunt als de ChristenUnie zojuist zo keurig heeft verwoord. Dan de VVD. Dat vond ik toch een beetje apart. Meer verantwoording een Pavlovreactie noemen en dan vervolgens Mark Rutte quoten. Ik heb gister een debatje gevolgd, ik kon namelijk niet goed slapen, maar laten we zeggen dat de staat van onze democratie, als ik naar Den Haag kijk, dan ben ik daar niet heel vrolijk van. En om dat dan meer verantwoording, dat een Pavlovreactie te noemen en dan ook nog Rutte quoten, dat had ik zelf niet gedaan. De PvdA. Of wij van een ondernemersfeestje houden. Ja, 100% houden wij van een ondernemersfeestje, maar geld overmaken is geen ondernemersfeestje. Resultaten boeken is een ondernemersfeestje, dat is echt de kern. Resultaten boeken, daar worden ondernemers blij van. Geld over maken, dat kan iedereen. GroenLinks hun reactie, ook in verband met uw oproep omtrent 'Laten we verbindend zijn', voorzitter, ga ik daar even niet verder op in. En ik denk, ik hoop niet dat ik iemand tekort heb gedaan, maar dan word ik wel geïnterrumpeerd denk ik.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters, D66.

Mevrouw Kleine Deters: Ik zit me eigenlijk af te vragen hoe we dit punt nu aan het behandelen zijn. Is dit nu het tweede termijn? Ik ben even de vergaderorde kwijt.

De voorzitter: Meneer Brink heeft in zijn betoog zware kritiek geuit op de gebezigde woorden van JA21. Mijnheer Brink zijn bijdrage was klaar. JA21 reageert nu als eerste en neemt en passant ook nog wat andere dingen mee. Dat is dan de afronding van dit agendapunt van hun kant, tenzij het nodig is dat daar nog op gereageerd wordt. Daarna kan mijnheer Uppelschoten nog even kort het woord krijgen. En dan denk ik en hoop ik van harte, dat ik dan de conclusie kan trekken dat dit agendapunt meer dan voldoende behandeld is. Waarbij ik alvast op tafel leg dat de gedeputeerde een toezegging heeft gedaan om, zodra er straks duidelijkheid is, dat hij met een voorstel naar de Staten komt, voor het vervolg. Dus, mijnheer Blinde, ik vraag u om uw reactie af te maken.

De heer Blinde: Ja, ik ga hem afsluiten. Het was misschien ook wel on-Drents harde bewoording. Ik moet erbij zeggen van, dat is dus totaal niet persoonlijk naar de heer Brink. Dat is gewoon

hoe ik kijk naar dat bakkersverhaal, of hoe JA21 kijkt naar dat bakkersverhaal, toonbank et cetera. Normaliter krijgt de heer Brink ook altijd heel veel lof van mij. Dus wij complimenteren mensen ook als ze daar recht op hebben. Wij dienen ook helemaal geen motie van wantrouwen of treurnis in. Het is gewoon een stevige bewoording. Ik denk dat hij stevig terug gereageerd heeft. Dat moet ook gewoon kunnen in een volwassen democratie. Je mag elkaar best af en toe eens even flink aanpakken, maar dan gewoon weer op een goede manier verder. En daar wil ik het eigenlijk bij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mijnheer Uppelschoten afrondend. En vindt u dat het zo voldoende is behandeld?

De heer Uppelschoten: Ik wil nog graag wat opmerkingen maken. Er moet geen enkel misverstand over zijn en dat kan ik voor de PVV zeggen, maar ik denk ook zeker voor JA21. Wij vinden ook dat er lef getoond moet worden en dat we niet alleen een passieve overheid moeten hebben, dus dat is helemaal geen punt van discussie. Wat wel belangrijk was, die ruzie die nu ook weer door die brieven naar voren komt.

De voorzitter: Mijnheer Uppelschoten, wij gaan het helemaal niet over ruzies hebben.

De heer Uppelschoten: Nee, wat ik wil zeggen, ik ga ervan uit dat het inhoudelijk een verschil van mening was. En als het een inhoudelijk verschil van mening is, dan is dat belangrijk dat het in een evaluatierapport aan de orde komt. Ruzie tussen mensen interesseert me niks, maar ik ga ervan uit dat het een belangrijk inhoudelijk verschilpunt was. En dan wil ik in de evaluatie ook horen: wat is dan het inhoudelijke verschilpunt geweest, waar blijkbaar zo'n toestand over is ontstaan? En als het dan niet in een evaluatierapport tevoorschijn komt, vind ik dat heel beperkt.

De voorzitter: Mijnheer Uppelschoten, heeft u nog andere punten ter afsluiting?

De heer Uppelschoten: Ja, een ander afsluitend punt is, ik heb die voorlichtingsbijeenkomsten, laat ik maar zo zeggen, vorig jaar meegemaakt, die georganiseerd zijn. Ik heb die ervaren als marketingbijeenkomsten van het bureau Initio zelf, maar dat je eigenlijk heel weinig informatie kreeg van wat er nou gebeurde en wat er aan de hand was. Het algemene gevoel was, maak je maar geen zorgen het komt goed. En dat heb ik als heel vervelend ervaren. En ik niet alleen, meer mensen die bij die bijeenkomsten waren hebben dat zo ervaren. Dus dat om een beetje te nuanceren wat er gezegd is. Natuurlijk moeten wij doorgaan. Maar in het rapport wordt ook gezegd: doorgaan in de mist. Ik denk dat het beter geweest zou zijn, om eens even een pas op de plaats te maken, om te kijken waar zijn we mee bezig. En even terug helemaal naar de vraagstelling van evaluatie, die vraagstelling was, ik lees het nog even op: analyseer en evalueer de campagneperiode en kom met bevindingen over het effect. Analyseren is niet het beschrijven van wat er gebeurd is. Dan zeg je ook iets of bepaalde dingen gemist zijn, of er had wat bij gemoeten. Evalueren betekent ook dat je een waardeoordeel velt over wat er gebeurd is. Nou dat gebeurt helemaal niet. En bevindingen over het effect, die worden nauwelijks gedaan. Er is één groot doel geweest in het begin van de campagne, namelijk die Tesla fabriek naar het Noorden halen. Daar wordt niks over gezegd, waarom dat…

De voorzitter: Mijnheer Uppelschoten, wij gaan niet de discussie overdoen, we gaan niet alles herhalen wat er nu gezegd is. Ik heb alleen even een korte vraag nu aan u van mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Dank u wel voorzitter. Ik begrijp niet wat de heer Uppelschoten zegt. Want hij zegt: er wordt niets gezegd over de resultaten. Er wordt juist uitvoerig in het rapport ingegaan waarom het zo lastig is. Je hebt resultaten in de zin van hoeveelheid campagnes en dat soort dingen, die kan je meten. Maar de resultaten van het effect, waar het eigenlijk om te doen is, dat valt daar eigenlijk gewoon niet… Ja, je kan wel effecten meten, maar je weet niet of het komt door TopDutch, en we hadden vanochtend Marketing Drenthe, daar geldt hetzelfde voor. En dan kunnen we elke keer heel lang over praten. Maar in het rapport staat heel goed uitgelegd waarom dat niet kan. En je kunt een aantal effecten bekijken en dan hopen, geloven is het soms ook, dat er samenhang tussen is. Maar waarom komt u daar steeds weer op terug? Het staat super goed uitgelegd in het rapport. Dat er niets over gezegd wordt, wat gewoon niet klopt. U moet dat toch ook gewoon snappen dat dat niet één op één te herleiden is, dat kan gewoon niet.

De voorzitter: Mijnheer Uppelschoten, kort graag.

De heer Uppelschoten: Het gaat om het doel, dat was nog in het begin de Tesla fabriek. En dat je daar dan niks over zegt, wat het effect is geweest van de actie, van deze campagne op het binnenhalen of het juist niet binnenhalen van die Tesla fabriek. Dat vind ik dan gek. Dus ik heb het nu alleen over, als de Noordelijke Rekenkamer volgens mij, zo'n evaluatierapport zou schrijven over een onderwerp, dan zouden we dat ondermaats vinden. En nou gaan we wel akkoord met een evaluatierapport wat volgens mij helemaal geen evaluatierapport is, maar een soort bevindingen en opmerkingen. En daar erger ik me over met dit rapport, zeker over een onderwerp dat zo belangrijk is voor ons.

De voorzitter: Dat was uw afsluitende bewoording. Wij weten nu dat u zich heeft geërgerd. Ik vraag nog aan de gedeputeerde of hij nog behoefte heeft aan een reactie op de woorden die net gesproken zijn.

Gedeputeerde Brink: Ja voorzitter. JA21 zegt dat ik wel wat pittig was, maar ik probeer mij matig uit te drukken en voor mijn gevoel ben ik nog mild, want ik vond echt dat er woorden gebruik zijn die niet kunnen. Voorzitter, maar nog wel even richting de heer Uppelschoten. Ik heb in de Staten trouwens gemeld dat de Tesla campagne, daar hebben de heren die er geweest zijn in de zomer van 2019 volgens mij, zelf tegen mij en ons gezegd dat dat mede de aanleiding was, dat zij hier niet mee… Dat was de aanleiding dat ze hier in dit gebied waren. Toen wij die eerste campagne en de tweede campagne starten, toen dachten ze: misschien komen we die nog wel eens vaker tegen. Dat waren de letterlijke woorden die er toen gesproken zijn. Voorzitter, en nogmaals richting de heer Uppelschoten, maar dan zeg naar iedereen, en dat zeg ik ook richting de heer Blinde, wat er achter de toonbank gebeurde… Als wij een aanbesteding voor een weg doen en een hoofdaannemer heeft een keer iets met een onderaannemer, dan kun je je als opdrachtgever alleen maar concentreren dat het werk goed uitgevoerd wordt. Ik ga niet over een ruzie tussen twee, drie of vier heren. Ik zou bijna zeggen: ze zoeken het maar uit. Het is voldoende uitgemeten. De ene via de radio, de volgende via de krant. Ik vind het allemaal goed. Wij hebben te maken met een campagne en ik zou me daar graag op willen concentreren. Voorzitter, en dan nog een keer richting de heer Blinde, die zegt van: resultaten ontbreken. Ik dacht de heer Blinde, waar hij dat uit afleidt, dat de resultaten ontbreken? Ik heb aangegeven, al een aantal keren eerder, dat de NOM meer leads heeft, dat de NOM zegt dat de campagne effect heeft. En we hebben… De NOM heeft meer leads, maar ook meer, 500 geloof ik meer nieuwsbrieven, die ze naar aanleiding van die campagne uitgeven, gerichte nieuwsbrieven op dit soort

zaken. En er zijn wel degelijk acquisities. Dus ik daag ook de heer Blinde uit: waar heb je het vandaan? Want nogmaals, de NOM geeft namelijk geen informatie waar ze allemaal komt, maar de heer Blinde weet blijkbaar heel goed dat er dus helemaal niets van terechtgekomen is. Ik bestrijd dat. Trouwens, acquisitie is ook lange adem en eigenlijk zou je dat veel langer moeten doen en dat willen we ook graag. Daar kom ik op terug. Maar ik hoop dat de heer Blinde nog afstand zal nemen, dat ik onbehoorlijk bestuur heb gepleegd door dit te doen. Dat heeft hij wel gezegd en dan kan hij wel zeggen, dat bedoel ik niet persoonlijk, maar het is wel persoonlijk gericht. Ik ben verantwoordelijk, ik voel me verantwoordelijk en ik wil ook graag verantwoordelijk blijven voor dit. Voorzitter, dank u wel.

De heer Blinde: Als ik hier nog even op mag reageren.

De voorzitter: Mijnheer Blinde, ik snap dat u wil reageren, gaat uw gang.

De heer Blinde: Het is natuurlijk nooit persoonlijk en dat is ook gewoon staatsrechtelijk zo. Ik spreek de gedeputeerde, ik spreek niet de heer Brink. Ik spreek gewoon de gedeputeerde die een bepaalde portefeuille heeft. Er is helemaal niets persoonlijks aan. Dat is ook gewoon waarom dit hele systeem zo is ingericht? Dus dat vind ik een beetje apart. Ten tweede. Ik weet dat de NOM nu iets heeft, daar ben ik wel van op de hoogte. Ik heb het over, een ondernemersfeestje is resultaat halen. En een resultaat is pas wanneer een lead ook daadwerkelijk wordt omgezet in een klant, in een bedrijf dat naar Drenthe gaat. En dat is op dit moment nog niet gebeurd. En ik heb ook gevraagd aan de heer Brink, hoeveel leads zijn er nog, wat is de conversieratio. Kan daar enigszins licht op worden geschenen? We hadden liever natuurlijk gehoopt dat we ook wat namen hadden gehoord, vertrouwelijk uiteraard, van vertel eens wat over die leads. Dan kunnen wij ook veel beter ons controlerende werk uitvoeren voorzitter. Daar houd ik het bij.

De voorzitter: De laatste keer mijnheer Brink.

Gedeputeerde Brink: De NOM doet richting mij over dit soort dingen ook altijd geen mededelingen. Dat is een. Twee is, bedrijven willen dat er geen mededelingen over gedaan worden en ik voel me dus ook zelf niet genoodzaakt om zeg maar, ik heb een gesprek gehad met de NOM en er zijn misschien wel een tien- tot twintigtal bedrijven voorbijgekomen die in Drenthe eventueel belangstelling hebben, nou bezig zijn met een acquisitie waar we mee aan de slag zijn. Dus nogmaals, het klopt niet wat u zegt. Ik heb alleen gezegd, de NOM doet geen mededelingen, dat is vertrouwelijk. En ik ben aangewezen voor de Staten om vanuit het dagelijks bestuur mijn werk te doen, de NOM te controleren, acquisities te doen en deze campagne te volgen. Daar doe ik altijd geen mededelingen over en dat zal ik ook niet doen, omdat dat niet mag, niet kan en niet goed is. Dat moet u maar van mij aannemen, want er zijn wel degelijk leads en er zijn wel degelijk een tiental bedrijven die zich graag in Drenthe zouden willen vestigen, maar waar we gesprekken over voeren om zich in Drenthe te vestigen. Voorzitter dank u wel. Ik heb er genoeg over gezegd.

De voorzitter: Dank u wel. Ik vind het ook meer dan voldoende zo. Het wordt tijd om naar voren te kijken.

De heer Loof: Voorzitter.

De voorzitter: wie wil hier nog inbreken? Mijnheer Loof wil graag nog even wat zeggen. Mijnheer Loof. Afrondend graag.

De heer Loof: Ja, heel afrondend wat mij betreft. Ik wil toch nog een opmerking maken over de term 'onbehoorlijk bestuur', gebezigd door de heer Blinde richting de heer Brink, richting het college. Want in feite wordt het college aangesproken. Hij zwakt het nu af door te zeggen: het is geen persoonlijke aanval op de heer Brink. Maar het is wel een aanval op het college. Op het moment dat je een term als 'onbehoorlijk bestuur' inbrengt, verwacht ik ook dat daar consequenties aan worden verbonden, zoals de heer Zuur ook heeft aangegeven. Dat doet u niet. U maakt nu alsof het moet kunnen. Wat mij betreft kan dit dus niet. Dit is niet de manier waarop we met elkaar omgaan en zo neem je elkaar niet de maat in het college, in de Staten. En anders verbind je daar consequenties aan, tenzij je het terugtrekt. Dat wou ik er nog over zeggen voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik nu toch nog even rond. Dan stel ik vast dat we het nu bij deze constatering moeten laten. Er is voldoende over gezegd. Als de heren Blinde of Brink de behoefte hebben om erover door te praten, dan geef ik hun de suggestie mee om elkaar een keer fysiek op te zoeken. Niet met bokshandschoenen, dat heeft geen zin, want er moet anderhalve meter tussen blijven zitten. Volgens mij kun je er best samen uitkomen. Ik vind dat we voldoende over dit onderwerp gepraat hebben. En ik constateer nogmaals dat er een toezegging ligt, dat voordat de vervolgopdracht definitief gegund wordt, dat er informatie naar de Staten komt. Dan is het inmiddels 12.30 uur geworden. En hier is wel een behoefte nu aan een middagpauze, dus ik stel voor dat wij een break hebben tot 13.00 uur en ik hoop dat dat voor iedereen net voldoende is om 13.00 uur weer enigszins fris aan de camera te zitten. Dus ik zou zeggen: tot straks en eet smakelijk.

8. Concept werkplan 2021 Sociale Agenda, brief van het college van Gedeputeerde Staten van 22 december 2020

De voorzitter: Dan stel ik nu aan de orde: agendapunt acht, het Concept werkplan 2021 Sociale Agenda. Dat is een brief van het college van Gedeputeerde Staten van 22 december 2020. Ik hoor wat lawaai daar. Zet u even het microfoontje uit? Gevraagd wordt om een zienswijze en met de gedeputeerde is afgesproken dat hij de bijdrage van de zijde van de Staten aanhoort, waarna hij in zijn bijdrage een en ander zal resumeren. Overigens is de brief geagendeerd op verzoek van de Statenfractie van D66. Die zal ik straks ook als eerste het woord geven. De spreektijd is 2 minuten. Ik wil u vragen om even straks iets te roepen. Ik heb GroenLinks in beeld, mevrouw Haan, mevrouw Potharst, mijnheer Kuipers is er ook, mevrouw Meeuwissen is er, mevrouw Dikkers, mevrouw van den Berg, de heer Steenbergen en de heer Pragt. Als ik nou iemand nog mis, wil ik verzoeken om even geluid te maken.

De heer Du Long: Dat doe ik bij deze, voorzitter.

Mevrouw Mentink: Dat doe ik ook bij deze, voorzitter.

De voorzitter: Even kijken, Greetje is er.

Mevrouw Kort: Heeft u mij gezien?

De voorzitter: Dat is mevrouw Kort en terwijl ik ja zeg, zie ik niemand van JA21.

De heer Blinde: Jawel, voorzitter.

De voorzitter: Kijk, nu ben je ook voor mij in beeld en ik zie niemand van Forum voor Democratie. En dat klopt kennelijk. Dan geef ik als eerste het woord aan de fractie van D66. Mijnheer Pragt, gaat uw gang.

De heer Pragt: Dank u, voorzitter. Agenderen is een beetje een groot woord voor wat we gedaan hebben. We vonden alleen dat de brief op zo korte termijn kwam en dat we een zienswijze moesten geven, dat we de Sociale Agenda tekortdeden. Vandaar dat we het verzoek hebben gedaan om dit toch te behandelen in deze Commissievergadering.

De voorzitter: En dat heet gewoon agenderen.

De heer Pragt: Dat ligt eraan hoe je het omschrijft. Het Concept werkplan 2021 Sociale Agenda is een uitwerking en invulling van de aangenomen Sociale Agenda. Het is goed dat wij als PS hierover geïnformeerd worden en de mogelijkheid krijgen om een zienswijze te geven. We lezen in het voorwoord van het werkplan Sociale Agenda 2021, dat draagvlak erg belangrijk is voor de gedeputeerde. Dit is natuurlijk een uitstekende gedachte, maar we hebben bedenkingen over de uitvoering met betrekking tot betrokkenheid richting de Provinciale Staten. Uit de diverse sociale media moeten wij lezen, dat er een Adviescommissie Sociale Agenda is geïnstalleerd en wie de leden van de Adviesraad zijn. Nu staan ze vermeld bij dit stuk, maar daarvoor zijn wij er niet over geïnformeerd. Tevens krijgen wij op 7 januari om 4 uur het Concept werkplan 2021 Sociale Agenda gemaild en moeten we dan de volgende ochtend voor 12 uur een reactie geven. Dit getuigt niet van een werkwijze, die gericht is op het verkrijgen van draagvlak. Kan de gedeputeerde aangeven hoe hij hiertegen aankijkt en hoe hij het draagvlak gaat creëren richting de Staten? Wij horen graag van hem. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Pragt. Dan ga ik achtereenvolgens u het woord geven. Ik begin met de fractie van GroenLinks. Mevrouw Haan, u heeft het woord.

Mevrouw Haan: Dank u wel, voorzitter. Vorig jaar is de Sociale Agenda aangenomen. U bent daar voortvarend mee aan de slag gegaan en inmiddels is de Adviescommissie Sociale Agenda geïnstalleerd. Hierin zitten naast professionals ook ervaringsdeskundigen. GroenLinks vindt de toevoeging van ervaringsdeskundigheid een zeer belangrijk punt. In het werkplan staat, dat projecten die afgewezen zijn, kunnen worden aangepast en opnieuw ingediend. Wij vragen ons af of hier wel gebruik van zou worden gemaakt. En als dat zo is, hopen we dat de Adviescommissie hier met een frisse blik naar zal kijken. Ook staat vermeld, dat in de derde tranche GS zal kijken of alle thema's van de Sociale Agenda zijn afgedekt. GroenLinks vindt dat een belangrijke voorwaarde en roept GS dan ook op om hier kritisch naar te kijken. Belangrijk vindt onze fractie bij de vierde tranche, dat COVID-19 projecten zijn toegevoegd. Corona heeft grote gevolgen voor mensen die al voor de coronacrisis in armoede leefden en die nu grote kans lopen extra te worden getroffen. Dat geldt ook voor laaggeletterdheid en eenzaamheid. Wij vinden het belangrijk dat deze groep kwetsbare inwoners van Drenthe snel een helpende hand wordt aangereikt. Als voorwaarde staat bij de COVID-19 projecten, dat ze uitsluitend corona-gerelateerd mogen zijn. Kan GS uitleggen in het kader van de Sociale Agenda aan welke projecten u dan denkt? Daarnaast wordt per aanvraag gekeken of financiering via de snelloketten kan. Als dat niet kan, wor-

den ze dan gefinancierd uit de Sociale Agenda? In het werkplan worden de projecten voor tranche één, in twee begroot. Tranche drie vindt later plaats en tranche vier is toegevoegd. Kan GS uitleggen hoe de projecten in deze tranches worden begroot? GroenLinks vindt het werkplan van 2021 goed. De procedure is helder en het overzicht van de toegekende projecten is duidelijk. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan wij verder met JA21, mijnheer Blinde.

De heer Blinde: Ik kan het heel kort houden. Ik vond de bijdrage van de heer Pragt van D66 uitstekend, dus daar sluit ik me volledig bij aan.

De voorzitter: Dat compliment wordt vast in dankbaarheid aanvaard. Dan gaan we verder met de Partij voor de Dieren. Mevrouw Potharst.

Mevrouw Potharst: Dank u wel, voorzitter. Onze dank gaat uit naar D66 voor het agenderen van dit stuk en ik wil wel graag ook op de inhoud reageren. Wij begrijpen dat de Sociale Agenda zes hoofddoelen nastreeft: passende woningen, leefbare dorpen en steden, verminderen armoede, tegengaan van laaggeletterdheid, gezondheid en vitaliteit, goed onderwijs en gelijke kansen voor iedereen. We hebben een aantal vragen waar we nog onduidelijkheid over hebben. Dat zijn de volgende. Zijn voor de Covid-19 projecten ook criteria opgesteld en wijken die af van de criteria bij andere financiële Covid-19 ondersteuning? Wat wordt verstaan onder de interne inclusieagenda en toegankelijkheid? Hoe wordt er de komende ronde gestuurd op de verdeling van middelen? Hoe worden de COVID-19 projecten bekostigd, wat GroenLinks net ook al vroeg? En waarom zijn deze apart opgenomen in de Sociale Agenda? En hoe houden we als Staten zicht op de nog goed te keuren projecten de komende tijd? Voorzitter, in afwachting van de beantwoording van deze vragen is onze zienswijze ten aanzien van het Concept werkplan Sociale Agenda, dat de hoofddoelen wat ons betreft passend zijn gekozen en extra stimulering verdienen in Drenthe. Dat in het definitieve werkplan per onderdeel SMART benoemd zou moeten worden wat de doelen zijn, welk hoofddoel ermee wordt ondersteund en hoe erop gestuurd wordt. Dat alle zes hoofddoelen aan bod zouden moeten komen, met een eenduidig beleid en op voorhand zorgen dat er naar evenredigheid wordt beoordeeld. Wij zien graag een transparanter proces, waarbij de adviezen van de Adviescommissie voor iedereen na te lezen zijn. En we willen graag proactieve communicatie via de website over toegevoegde projecten. Voorzitter, tot zover in afwachting van de reactie van GS en andere fracties op deze vragen en zienswijze. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de PVV-fractie, mevrouw Kort.

Mevrouw Kort: Dank u wel, voorzitter. De werkwijze van de Sociale Agenda kunnen wij als PVV waarderen. Er wordt eerst gevraagd waar men behoefte aan heeft en daarna wordt pas gekeken wat de provincie hierin kan betekenen. Tranche één is inmiddels al in uitvoering. Wij lezen dat er ook een aantal projecten reeds zijn afgerond. Wat zijn dit voor projecten geweest? Wat is de rol van de Sociale Agenda hierin? Was dit project ook tot stand gekomen als er geen Sociale Agenda was geweest? En wat is het eindresultaat van de verschillende projecten die al afgerond zijn? Hebben zij hun doel gehaald? Maar vooral hebben zij het verschil kunnen maken? Zoals u hoort zijn wij zeer nieuwsgierig naar de reeds afgeronde projecten, aangezien het ook wellicht een doorkijkje kan geven naar de effectiviteit van de Sociale Agenda. Tranche twee is al gesloten op 17 januari. Graag zouden wij horen hoeveel aanmeldingen van daaruit al zijn opgehaald.

In hoofdstuk vier, Gezondheid en Vitaliteit, wordt bij het Alliantieproject Scoren voor Gezondheid van Stichting Gezondheid van Stichting Noaberschap United aangegeven, dat 1200 kinderen worden uitgekozen, om zich bewust te gaan maken hoe belangrijk het is, dat men een gezonde leefstijl hanteert. Maar hoe worden de ouders hierin betrokken? Je kunt het kind misschien wel beïnvloeden, maar het zijn nog altijd de ouders, die de keuze maken. Het is minstens zo belangrijk dat de ouders hierin ook worden betrokken. Is hier ook aandacht voor? In hoofdstuk zes, Onderwijskwaliteit en gelijke kansen wordt het project Kansen voor kinderen vermeld. Nadat ik op internet ben gaan kijken, wat Kansen voor Kinderen nu precies doet, kom ik uit bij Regio Deal Zuidoost-Drenthe en daar stond meer informatie op. Maar dan rijst bij ons gelijk de vraag: is het dan zo dat Kansen voor kinderen een onderdeel is van de Regio Deal Zuidoost-Drenthe? Krijgen ze daar al subsidie voor? En krijgen ze nu van ons nogmaals subsidie? Zijn we hier niet behoorlijk aan het dubbelen? Kan de gedeputeerde hier uitleg over geven?

De voorzitter: Mevrouw Kort, uw tijd is eigenlijk om.

Mevrouw Kort: O, mag ik nog twee dingen onder de aandacht brengen?

De voorzitter: Dat is goed.

Mevrouw Kort: Verder willen wij opmerken, dat wij het jammer vinden, dat er nog geen project is ontstaan om de laaggeletterdheid onder de autochtonen aan te pakken. En wij hopen dat er meer aandacht komt voor de woningnood van starters en alleenstaanden op de woningmarkt. Dank u.

De voorzitter: Sorry, dat ik u met die late mededeling een beetje in verlegenheid heb gebracht. Dat was niet mijn bedoeling. Dan gaan wij nu verder met de Partij van de Arbeid, mijnheer Du Long.

De heer Du Long: Dank u wel, voorzitter. Een paar opmerkingen zijn al gemaakt, maar toch. Allereerst vinden wij het mooi dat de Sociale Agenda in haar uitwerking al van start is gegaan en dat er ook al projecten zijn afgerond. Bij ons is ook wel de behoefte om te horen hoe dat is gegaan, want het was wel de eerste tranche. Welke ervaringen zijn opgedaan? En dan is er inmiddels een hele nieuwe reeks projecten, die aan ons wordt voorgelegd en die hebben ook al een heel traject afgelegd. Inhoudelijke beoordeling, juridische toetsing en toetsing door de nieuwe Adviesraad. Overigens, wil ik ook heel graag de leden van de Adviesraad feliciteren met hun benoeming en succes wensen met hun mooie taak. Volgens mij zijn we daar al eerder over geïnformeerd. Ik meen bij brief vorig jaar, maar ik kan me vergissen. Er is een Klankbordgroep van de VDG en de gemeente ingesteld en ook aan hen is een zienswijze gevraagd. Dan denk ik dat we als GS een beetje voorzichtig moeten zijn met een zienswijze, die alles opnieuw zou willen overdoen, maar toch een paar punten. Ons valt de summiere beschrijving van projecten op of zelfs volledig afwezigheid daarvan, terwijl het soms om forse tot hele forse bedragen gaat. Een voorbeeld net genoemd, is Kansen voor kinderen. Daar wordt inderdaad veel geld voor uitgetrokken. Niet alleen hier onder de Sociale Agenda, maar ook onder ingekomen stuk onder C1, hetzelfde project. Bovendien krijgt hetzelfde bedrijf voor hetzelfde project nog een keer geld om te onderzoeken of dat specifieke project kan worden uitgerold. Dat lijkt ons allemaal een beetje dubbelop, maar in elk geval meer achtergrondinformatie over de verschillende projecten, is wat ons betreft wel welkom. En dan zou bijvoorbeeld een digitaal voorstelrondje al kunnen helpen. Hetzelfde geldt voor die projecten…

De voorzitter: Mijnheer Du Long, op grond van de afspraken moet ik ook u vragen om nu af te ronden.

De heer Du Long: Dat gaat wel heel erg snel. Nog een paar dingen. Er gaat veel geld naar professionals. We missen de projecten van inwoners. Graag daar meer aandacht voor. En ook toegankelijkheid is voor de PvdA een belangrijk onderwerp. Ik zie dat er geen projecten zijn ingediend. Wacht de provincie daarop of gaat de gedeputeerde daar zelf nog stappen in zetten? En als allerlaatste, voorzitter. De Adviesraad Toegankelijkheid. Wat is de stand van zaken daarvan? Dank.

De voorzitter: Dank u wel. Twee minuten gaan ook inderdaad wel snel voorbij, maar dat is niet anders dan in andere vergaderingen. De VVD-fractie, mevrouw Meeuwissen, gaat uw gang.

Mevrouw Meeuwissen: Voorzitter, dank u wel. Het proces rond de concrete invulling van de Sociale Agenda is gestart. Dat is mooi. Er is een Adviescommissie Sociale Agenda ingesteld en ik hoorde al van een van de leden, dat er al druk gediscussieerd wordt over verschillende initiatieven. Dat er ook heel kritisch naar gekeken wordt. Dus dat is goed. De commissie neemt haar taak serieus. Daarnaast is er een klankbordgroep met de Drentse gemeenten en de VDG. Dat is ook belangrijk, omdat het veelal om gemeentelijk domein gaat, waar we het hier over hebben en dat moet goed aansluiten bij hun prioriteiten. Een mooie start en we moeten wat ons betreft als Staten nu het proces zijn gang laten gaan, binnen de eerder gestelde kaders. De heer Du Long zei dat ook al en vervolgens ging hij daar zelf toch weer op in, maar ik zou hem toch echt gewoon naar die kaders, die we eerder af hebben gesproken willen blijven verwijzen. We hebben er vertrouwen in dat de Adviescommissie, de gemeente en de partijen uit het veld die betrokken zijn en de gedeputeerde, daar dan goed zijn weg in zal vinden. En dan wil ik afsluiten met een compliment aan de gedeputeerde, ook voor de Drentse Zorgtafel. Die heeft namelijk gezamenlijk een reactie gegeven op de houtskoolschets voor de Acute Zorgwetswijziging, die in voorbereiding is. En dat is uniek in Nederland en heeft nergens een sectoroverschrijdend … … … een reactie gegeven en dat is in Den Haag ook goed gehoord. Dus compliment aan de Zorgtafel. Daar wou ik even mee afsluiten.

De voorzitter: Dank u wel en dan was er een interruptie voor u van de heer Du Long, gaat uw gang.

De heer Du Long: Mevrouw Meeuwissen, toch even voor alle duidelijkheid. U zegt: vervolgens ga ik erop in. Nee, ik wil inderdaad de context geheel bij de gedeputeerde laten. Waar het ons om gaat: er wordt een zienswijze gevraagd op het geheel, om dan ook iets meer achtergrondinformatie te krijgen en dat hoeft niet een heel zwaar iets te zijn. Maar wat ik al noemde, ook een digitaal voorstelrondje van een aantal projecten waar echt helemaal niks bij staat in het werkplan, dat zou ons helpen om er meer gevoel bij te krijgen en dat vind ik toch wel belangrijk. Dat was de zin van mijn opmerking.

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen knikt instemmend en inmiddels ook met geluid erbij.

Mevrouw Meeuwissen: Oké, dank je wel.

De voorzitter: Dan gaan wij verder met de CDA-fractie, mevrouw Mentink.

Mevrouw Mentink: Dank u wel, voorzitter. Het CDA waardeert dat er hard gewerkt wordt aan de Sociale Agenda om de aangemelde projecten te actualiseren en te realiseren. Mede door de Adviescommissie die in het leven is geroepen, wordt er gehoor gegeven aan de behoeftes van de inwoners. Wij zijn wel benieuwd hoe al deze projecten bij de inwoners van Drenthe zichtbaar worden gemaakt en we worden graag op de hoogte gesteld van de resultaten. In deze conceptnota wordt ook geschreven, dat er projecten zijn die niet door zijn gekomen bij de Adviescommissie voor subsidie. Het CDA vraagt zich af of deze projecten ook geholpen worden om te kijken hoe ze de aanvraag wel positief kunnen maken. Wat ons ook opvalt is dat niet elke gemeente zich heeft aangemeld voor het project. Redden deze gemeenten zichzelf? Of moeten we er meer aandacht aan geven? Zo vragen wij ons af. Het lijkt me vooral in deze tijd waar men sociaal meer aandacht vraagt, en weten dat gemeenten vooral richting WMO en jeugdzorg moeilijkheden ervaren en ze wel hulp kunnen gebruiken. Via de Sociale Agenda kan men gemeenten meer faciliteren. Voorzitter, in de Sociale Agenda worden nu de systeemorganisaties actief betrokken, zoals we bij de vaststelling van de Sociale Agenda hebben afgesproken. We hebben gehoord dat er verschillende van deze systeemorganisaties, zoals de BOKD via hun eigen werkplan al de nodige afspraken met de provincie hebben gemaakt. Maar het valt mij wel op dat de systeemorganisaties helemaal niet worden genoemd in het werkplan en dat niet wordt ingegaan op hun, met de provincie afgesproken bijdragen aan de uitvoering van de Sociale Agenda. De vraag aan de gedeputeerde is hoe dat precies zit. Dan mijn laatste inhoudelijke punt, voorzitter. En dat gaat over de ondersteuning van ondertiteling regionaal TV, waarbij € 50.000 beschikbaar wordt gesteld voor het aanschaffen van de software. RTV Drenthe geeft aan dat men nog wil wachten wat het Rijk wil subsidiëren. Wij vinden het allemaal wel erg lang duren en willen de gedeputeerde vragen om stappen te zetten, zodat de broodnodige ondertiteling zo spoedig mogelijk gerealiseerd kan worden. Nogmaals, we waarderen dat er hard wordt gewerkt aan al deze projecten die worden opgestart en ontwikkeld. Wij zijn nog wel benieuwd wat er gaat gebeuren met alle data en projecten. Worden deze voor een langere tijd geborgd? Met andere woorden: wat gaat er gebeuren na 2023? Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de fractie van Sterk Lokaal. Mijnheer Steenbergen.

De heer Steenbergen: Voorzitter, dank u wel. We zijn zeer content met de voortvarendheid waarmee deze Sociale Agenda wordt opgepakt. Wij kijken nu naar het werkplan 2021, dat niet in beton is gegoten. Het blijkt ook dat hier nog weer projecten aan toegevoegd kunnen worden. En het zal denk ik ook in deze Covid-19 crisis heel goed passen, dat we de Sociale Agenda gaan oppakken en daar echt mee aan de slag gaan. En dan nog een opmerking over de klankbordgroep. De klankbordgroep is heel breed samengesteld. Ervaringsdeskundigen zijn hier ook in vertegenwoordigd. En dat is een heel goede zaak. En ik denk dat we hier voortvarend mee aan de slag moeten gaan, waarbij we met name ook het contact met de gemeenten goed moeten vasthouden, want de meeste projecten raken allemaal de gemeenten, want die zijn ook bij met deze projecten bezig. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de fractie van de ChristenUnie, mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u, voorzitter. Ik wil me wel een beetje aansluiten bij de bijdrage van de PvdA. Het is heel goed dat de Adviesraad de projecten beoordeeld. Daar moeten wij ons verder ook niet mee bemoeien, maar ons wordt nu een zienswijze gevraagd op wat er nu ligt. En dat vinden wij nog niet heel concreet. We zien hoge ambities, maar het is ons niet helemaal duidelijk hoe daar nu ook op gestuurd gaat worden. Bijvoorbeeld bij punt 1, Leefbaarheid en

bereikbaarheid, wordt de ambitie uitgesproken, dat we kleinschalige mobiliteitsoplossingen willen ondersteunen, maar daar zien we geen projecten. Gaan we daar nog iets voor doen, zodat daar ook projecten op komen? Want ik vind dat wel een belangrijk onderwerp. We hadden gehoopt op meer concreetheid. Ook omdat dit nu een volgende fase is. Dit is het werkplan en we zijn afhankelijk van wat er nu binnenkomt en we willen het college uitdagen om toch iets meer regie te pakken door meer focus aan te brengen en zo nodig partijen actief uit te nodigen en dan telkens de vraag te stellen: wat gaan inwoners hier direct van merken? Liever een paar dingen goed doen, dan van alles een beetje. Dus oppassen voor te veel onderzoeken en netwerken opzetten et cetera, maar gewoon dingen doen. En het project Levensloopbestendig wonen vinden we daar een heel mooi voorbeeld van. Ook willen we het college vragen om de uitvraag beter bekend te maken en niet alleen via bekende partijen. Hoe wordt het nu gedaan? Want wij zijn dat niet tegengekomen op onze tijdslijn. We hebben wel begrepen dat een goede samenwerking is met de Vereniging Drentse Gemeenten en dat doet ons deugd. En we hopen ook dat dit project naast een verbetering in het leven van de Drenten ook zal bijdragen aan meer samenwerking binnen de provincie op dit punt. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel en dan volgens mij de laatste fractie, de SP-fractie, mevrouw Dikkers.

Mevrouw Dikkers: Dank u wel, voorzitter. Het Concept werkplan 2021 borduurt voort op de stand van zaken en realisatie van het plan in 20 en wordt ons nu voorgelegd om zienswijzen op te formuleren. Ook de gemeente is deze vraag voorgelegd, zodat er straks opnieuw een gezamenlijk gedragen uitwerking kan liggen. Met het instellen van die Adviescommissie Sociale Agenda en de klankbordgroep is er een mooie basis gelegd voor de afstemming en bewaking van de samenwerking. Het werken met uitvraagrondes houdt de Agenda actueel en geeft ook de mogelijkheid om dat wat nu nog niet ingevuld is, straks wel in te vullen. In dat wat er op dit moment in de Agenda is opgenomen, zien wij al een aantal punten terug die we in de aanloop naar de Sociale Agenda naar voren hebben gebracht. Bijvoorbeeld onder Leefbaarheid en bereikbaarheid, het Alliantieproject Kwiekstee, dat beweegt zich richting het zorgbuurthuis. De aandacht voor de ervaringsdeskundigen is een hele belangrijke en die zit er mooi in. Kortom, we kunnen er een heel verhaal van maken, maar we zijn heel tevreden met de basis en we zijn benieuwd hoe die de hoofdthema's verder SMART uitgebouwd gaan worden en bij PS weer op de agenda komen, voorzien van wat achtergrondinformatie, zodat we ook een en ander goed kunnen plaatsen ten opzichte van wat wij in de aanloop naar al die projecten in deze hele Agenda zelf naar voren hebben gebracht als verschillende partijen. Ik heb nog wel een vraag en dat is hoe proactief de gedeputeerde is richting de invulling van de Agenda. Want daar wordt al door meer mensen gewag van gemaakt. Het moet natuurlijk wel zo zijn dat ook de partijen die niet vooraan staan bij alle activiteiten op dit moment, zich ook wel kunnen aansluiten bij de mogelijkheden die dit programma biedt. Tot zover mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Dikkers. Daarmee hebben we volgens mij alle fracties die het woord wilden voeren ook gehad. Dan geef ik graag het woord aan gedeputeerde Kuipers.

Gedeputeerde Kuipers: Dank u wel, voorzitter. Ook dank aan de fracties voor hun reactie op ons Concept werkplan. We hebben het proces inderdaad zo ingericht, dat wij de gemeenten in staat stellen om een zienswijze te geven, omdat wij uitdrukkelijk met hen willen samenwerken. En dan past het ons niet anders, dan u om een zienswijze te vragen. Ik merk dat u in hoofdlijnen positief bent over de inzet, die wij plegen en de eerste resultaten en voorstellen, die wij doen in dit Concept werkplan en dat u dat steunt. U heeft nog een heleboel opmerkingen en vragen bij mij neergelegd, dus ik zal proberen om dat enigszins staccato te beantwoorden, om toch recht

te doen aan uw inbreng vanuit de Staten. Dan zal ik proberen dat af te ronden. D66, u zegt: we willen nog wat meer betrokken worden en u maakt opmerkingen over hoe wij u hebben geïnformeerd. Als ik even kijk naar de Adviescommissie die wij hebben ingesteld. Die stond al benoemd in de Sociale Agenda, dat wij dat gingen doen. Dat heeft u ook zo vastgesteld. Wij hebben u wel degelijk op het moment dat die commissie werd geïnstalleerd, geïnformeerd bij brief van 16 december en die staat als ingekomen stuk A4 vandaag ook op de agenda. Dus die hebben we meteen aan u gemeld. Vervolgens zijn ze ook direct aan de slag gegaan. Diezelfde week nog hadden zij hun eerste overlegronden en dit heeft geleid tot dit Concept werkplan, dat ik voor de kerst aan u heb toegezonden. En wat u dan zei: we kregen hem op maandag en u had op dinsdag een reactie moeten geven. We hebben u in staat gesteld om tot 15 februari deze zienswijze te kunnen leveren. Dat doen we dus vandaag en dat staat ook in de brief letterlijk zo genoemd en daar is nog de ruimte voor. Ik moet wel met deadlines werken, want wij moeten op subsidieaanvragen binnen wettelijke termijn antwoord geven. Maar ik heb dus niet het idee dat wij u niet hebben geïnformeerd, want we hebben daar wel degelijk de tijd voor genomen. GroenLinks. U heeft het ook over die coronaprojecten. Meerdere fracties hebben het daarover. We hebben een aparte werkwijze ingesteld als het gaat om projecten die met de situatie van nu te maken hebben. Als het gaat om COVID-19 projecten, die zouden niet dit hele traject moeten doorlopen, want die situatie speelt nu. Ik moet u alleen zeggen dat wij vanuit de contacten die wij hebben met organisaties, inwoners en gemeenten wel vragen krijgen over COVID-19, maar dat we die tot op heden nog niet hebben ondergebracht in de Sociale Agenda. Mevrouw Potharst vraagt dat, want daar gelden aparte criteria voor. Willen wij ze financieren vanuit de Sociale Agenda? Nee, want dan moeten zij ook voldoen aan, dan moet het gaan om eenzaamheid, dan moet het gaan om laaggeletterdheid of andere thema's, die daarin genoemd zijn, anders kunnen zij een aparte plek krijgen. Tot op heden is dat telkens gelukt om die, bijvoorbeeld bij het snelloket onder te brengen. De motie Frisse start hebben wij gisteren een werkwijze over vastgesteld in het college en we hebben nog de corona-reservering, die we verder hebben gemaakt. Dus daar zal het uitgewerkt moeten worden, daar gelden niet aparte criteria voor. De criteria vanuit de Sociale Agenda, die doelen staan centraal, maar we hebben daar een aparte werkwijze voor ingericht, zodat we daar toch meer snelheid kunnen maken. Hoe zit het nou met die tranches één tot en met vier, vraagt GroenLinks en anderen refereerden daar ook aan. De helft van het budget heeft u in de Sociale Agenda vastgesteld als provinciebrede projecten en wij nemen daar zelf het initiatief in als provincie, met de gemeente en in principe kunnen die activiteiten ook in alle gemeenten plaatsvinden. En iemand vroeg daar nog naar. Niet alle gemeenten hebben daar een aanvraag op gedaan, maar dat geldt voor de jaren 20, 21, 22, 23 en met de gemeenten maken we ook een verdeling: wie is er op dit moment klaar voor en wie nog niet? En ik moet zeggen dat we op die ene helft van de Sociale Agenda, dat ziet u ook hier terug. Daar wordt voorspoedig aan gewerkt. De andere helft heeft u van gezegd, met het college natuurlijk: daar willen we graag maatschappelijk initiatief mee financieren, dat zich aandient dat bijdraagt aan de doelen. Daarvoor hebben we die uitgebreide rondes. Initiatiefnemers kunnen zich melden en tot een intake, proces van subsidieaanvraag, Adviescommissie en dan legt het college dat voor in het Concept werkplan. Dat zijn initiatieven die van buiten komen. Daar zijn we wel enigszins van afhankelijk. Dat is wat wij tranche twee hebben genoemd. Dan hebben we de eerste ronde, die is begin dit jaar geweest. Dus daar ziet u nu de weerslag van in het Concept werkplan. In de tweede ronde konden projecten zich melden tot het begin deze week. Daarvan zijn er 37 projecten aangemeld bij de provincie en waarschijnlijk zullen we later dit jaar nog een derde ronde doen om die projecten vanuit de maatschappij te verzamelen. Ik denk dat dat ook het moment is waarop wij de balans moeten opmaken. Worden alle doelen van de Sociale Agenda nu ten volle bediend of niet? En zo nee, dan zullen wij ook als provincie daar maatschappelijke partijen moeten uitdagen om daar toch een rol te pakken. Dan moeten we nog

eens goed kijken, de projecten die in het hele voortraject zijn afgewezen, zit daar toch niet iets, waar we met andere criteria op die doelen wel inzet zou kunnen plegen? Maar ik zou daar toch nog een of twee rondes mee willen wachten, ook omdat er projecten zijn die in de eerste ronde, iemand maakte daar een opmerking over, geen positief advies hebben gehad, maar de mogelijkheid hebben om een gewijzigde aanvraag in te dienen voor een tweede ronde. Dus op een zeker moment zullen we zeker een afweging maken: worden alle doelen goed bediend, met de prioriteit die de Staten daar hebben gegeven? En dan moeten we naar een andere, misschien uitdagende methode of daar wat meer regie op pakken, zei iemand. Maar die afweging zou ik graag aan het eind van het jaar maken. Zo zie ik dat op dit moment voor mij.

De heer Du Long: Voorzitter?

De voorzitter: Dat is de heer Du Long.

De heer Du Long: Dank u wel, voorzitter. Ik probeer even te luisteren naar wat de gedeputeerde zegt. Maar als er nu opnieuw een ronde is geweest en er zijn 37 projecten ingediend en die worden toegekend en vervolgens zegt de gedeputeerde: ik wil dit jaar afwachten om te kijken of werkelijk alle doelen zijn gehaald. Maar dan vrees ik dat alle fondsen die daar eventueel nog voor ter beschikking zouden worden gesteld, dat die er niet meer zijn. En daar komt nog iets anders bij. Het gaat niet alleen om de doelen wat ons betreft, maar ook: wie zijn de indieners ervan? Als wij kijken naar dit Concept werkplan, dan zijn het vooral de professionals, dan gaat het heel veel om de structuren, maar projecten van inwoners, die zien we niet. Dus ik ben bang dat als we dit jaar afwachten, dan zijn we rijkelijk laat. Is er een moment waarop de gedeputeerde eerder kan sturen?

De voorzitter: De gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, we hebben natuurlijk een financieel raamwerk neergelegd in de Sociale Agenda. Dus daar zit er wel met enige bandbreedte wel beschotting tussen de verschillende thema's in en wij zullen u ook informeren na de tweede ronde, welke projecten daarop zijn ingediend, welke wij ook zouden willen toekennen. Dan komen we ook bij u terug. Mocht er na die tweede ronde al aanleiding zijn om te zeggen: nu zitten we zover in de besteding, we zouden nu alvast die afweging moeten maken, dan zullen we dat zeker doen. Mijn eerste indruk is dat na de tweede maar zeker na de derde ronde dat afwegingsmoment zou moeten zijn. En u maakt nu nog nogmaals de opmerking dat u ook veel structuren ziet gefinancierd worden, maar dat is nou een criterium, waar ik van merk dat heeft u vastgelegd in de Sociale Agenda. Er worden geen overleggen gefinancierd, maar we moeten maatregelen die direct merkbaar zijn voor onze inwoners, dat is nou een van de thema's, waarvan ik zie dat de Adviescommissie daar zeer scherp op is, om te zorgen dat het daar naartoe gaat. Maar we komen dus na de tweede ronde weer bij u terug. Mochten we dan zien dat de financiële middelen ook al die kant opgaan, dat we dan de balans moeten opmaken, dan zullen we dat zeker op dat moment doen. Maar ik wil graag eerst afwachten welke initiatieven komen vanuit de maatschappij, voordat wij zelf de rol gaan kiezen dat wij moeten uitdagen. Voorzitter, de Partij voor de Dieren, excuses nog, ik zal daar scherper op zijn, mevrouw Potharst. U vroeg naar die Covid-19 projecten, daar heb ik iets over gezegd, de verdeling van de middelen. De inclusieagenda en het thema toegankelijkheid, daar hebben wij van gezegd, dat zouden wij nader uitwerken vorig jaar. De inclusieagenda is in concept gereed, dus die zullen we ook binnenkort richting het college gaan brengen en dan wordt u daar natuurlijk over geïnformeerd. Dat zou op redelijk korte termijn moeten kunnen plaatsvinden. U zei ook iets over de doelstelling. Een aantal van u heeft

opmerkingen gemaakt over hoe u deze werkplannen verbeterd zou kunnen maken, over hoe wij informatie voorzien over de doelen, maar ook over de projecten. Dat hebben we allemaal genoteerd, voorzitter. Wij zullen ook kijken of dat een plek kan krijgen in het definitieve werkplan, dus die neem ik allemaal ter harte. De Adviescommissie adviseert aan GS. Dat hebben wij ook zo meegenomen in ons reglement voor de commissie. Dat doen we eigenlijk bij alle subsidieregelingen, of overal waar wij subsidie geven. Dat vindt plaats aan GS. Wij nemen die adviezen over en waar wij afwijken, moeten wij naar de commissie, maar daar zullen wij ook naar u uitgebreider op ingaan. Vooralsnog hebben wij alle positieve adviezen van de commissie onverkort overgenomen en de niet-positieve adviezen nog niet. Daar vroeg iemand ook naar: vindt daar nog begeleiding plaats? Jazeker, ze krijgen ook nog feedback en ze zouden eventueel op basis daarvan een hernieuwde aanvraag kunnen doen. Over de voortgang van de projecten die zijn afgerond, daar zullen we u ook over informeren. Maar dit gaat echt over het werkplan. Wat zijn we voornemens dit jaar te gaan doen of dit jaar te financieren? Dus daar komen we op een ander moment op terug. De PVV heeft nog een opmerking gemaakt over één project: hoe worden de ouders betrokken? Dat zullen we wat nader aangegeven in het definitieve werkplan. Een aantal van u maakte nog de opmerking over Kansen voor kinderen en de relatie met de Regio Deal. Dat is inderdaad een project waar de provincie penvoerder van is binnen de Regio Deal en wat ook al in de Sociale Agenda, zoals u die heeft vastgesteld genoemd stond, is dat we dat zo succesvol vinden, dat we dat ook beschikbaar willen maken voor de andere gemeenten. Dus we gaan het voor de hele provincie beschikbaar maken en daarvoor stellen wij financiering beschikbaar vanuit de Sociale Agenda. Het wordt dus niet dubbel gefinancierd. De Partij van de Arbeid. Ik zal u op een ander moment informeren over de voortgang en over wat wij leren van de eerste projecten uit 2020, 2021. Die projectomschrijving, daar zullen we nog even goed naar kijken. Toegankelijkheid. Ik heb iets gezegd over de inclusieagenda als nadere invulling van de Sociale Agenda. En ook de Adviesraad Toegankelijkheid, zoals die staat in de Sociale Agenda, die brengen wij geloof ik komende dinsdag al in het college en als wij als college hebben besloten om de Adviesraad in te stellen, dan zullen wij u ook daarover informeren. Maar dat zal dus op zeer korte termijn zijn. De VVD zegt: het is een invulling van de kaders zoals dat gesteld is. Wij doen ook ons best om ons daaraan te houden. Dat ben ik helemaal met u eens en ik zal uw complimenten aan de Zorgtafel en ook aan de Adviesraad, zal ik ook overbrengen. Het CDA zegt nog: projecten die in de eerste ronde niet zijn doorgekomen die krijgen inderdaad feedback van de Adviescommissie en die kunnen óf een nieuwe aanvraag bij ons indienen, als ze op een bepaald onderdeel zien dat ze misschien nog niet volledig voldoen aan de criteria zoals u die heeft vastgesteld. Maar eventueel helpen wij ook partijen vanuit het netwerk, vanuit de provincie om te kijken of er andere financieringsbronnen zijn. Bijvoorbeeld het ministerie van VWS, zorgverzekeraars, gemeenten of anderen. Dus daar kijken wij ook zeker naar. Als iets een goed project is, dat buiten de scope valt van onze Sociale Agenda, dan kunnen we daar natuurlijk bij helpen. U zegt dat niet alle gemeenten zich hebben gemeld, maar wij zijn dus met alle gemeenten in gesprek en dat kan op een later moment komen. De systeemorganisaties zullen een deel van hun werk ook begeleidend kunnen zijn in het maken van aanvragen of eventuele projecten, maar de boekjaarsubsidies die wij geven, zijn ook voor het reguliere werk, zoals dat in de begroting benoemd is. Wat zij jaar in, jaar uit doen, dat zijn structurele taken. Daar krijgen ze subsidies voor. Dus zij zijn goed betrokken bij de Sociale Agenda, maar zij doen daarnaast ook nog de reguliere dingen die de provincie al deed op sociaal gebied en die we ook hebben voortgezet bij de Sociale Agenda. Dus die worden ook verantwoord in de begroting. Als het gaat om RTV Drenthe: u heeft vanuit de Sociale Agenda € 50.000 gereserveerd als incidentele beschikking voor RTV Drenthe om te voorzien in ondertiteling. Daar vindt nog een discussie plaats op Rijksniveau, want de minister als systeemverantwoordelijke en als subsidiegever aan de regionale omroepen, heeft ook de verantwoordelijkheid om te voldoen aan het VN-verdrag voor toegankelijkheid. Dat is

echt een Rijkstaak, zij zijn ook de subsidiegever. Als Provinciale Staten zijn wij bereid om daar een incidentele bijdrage aan te leveren en daar kan RTV Drenthe aanspraak op maken op het moment dat zij met een voorstel daarvoor komen. Software is er nog niet, maar ik heb goed contact met RTV Drenthe en het ministerie en ook met de Tweede Kamerleden, die hier een motie over hebben ingediend. Maar het zou echt bij het ministerie weg moeten komen. Wij hebben een incidentele bijdrage beschikbaar. Dus ik wacht echt op een voorstel over de invulling daarvan. U vraagt tot slot nog: zijn deze projecten nou geborgd? Dat is een van de criteria. Wij doen een investering van één, twee of drie jaar waarin iets zich kan ontwikkelen. Maar wij willen afspraken zien: hoe is dat nou structureel geborgd en kunnen we er ook van uitgaan dat zonder provinciale bijdrage dit dan een vervolg kent? Dat is een van de criteria zoals u die heeft vastgesteld en daar letten wij ook scherp op. De ChristenUnie vraagt: hoe stuurt u nou op die ambities? Daar heb ik ook het een en ander over gezegd, over die tranches zoals we dat hebben geformuleerd. Ik denk dat het verstandig is om eerst nog eens te kijken, welke projecten zijn er nog ingediend vanuit die eerste tranche of vanuit de tweede tranche die dan vervolgens hun werk kunnen geven? Op het moment dat wij moeten gaan bijsturen en dat we actief uitdagen op dingen, dat oordeel zou ik nog voor me uit willen schuiven, omdat voor één tranche de balans opmaken, dat vind ik te krap, maar dat heeft zeker onze aandacht en daar kom ik op zeker moment bij u op terug. Als u zegt: het is goed om de uitvraag nog breder bekend te maken, want we gebruiken daar wel al onze kanalen voor als provincie en ook via de gemeente, maar ik heb het genoteerd. Dus we zullen daar nog een keer aandacht voor vragen. Tot slot de SP, die zegt: wij zien de eerste resultaten en daar zijn wij ook blij mee, ook de eerste projecten. Hoe gaan we dat proactief inrichten? Dat is eigenlijk hetzelfde wat ik richting de ChristenUnie ook heb gezegd. Ik zal u ook, zeker als wij de tweede ronde projecten hebben beoordeeld, dan zal ik u een oordeel geven hoe het er nu voor staat. Wordt alles nu bediend? En na de tweede of de derde ronde kan ik me voorstellen, dat we daarin actief bij gaan sturen als dat noodzakelijk is. Voorzitter, samenvattend ik heb hopelijk in redelijk beperkte tijd toch alle punten bij langs kunnen gaan. Wat wij nog actief meenemen als zienswijze, is dat wij de opmerking die u heeft gemaakt over de vorm van het werkplan en hoe gedetailleerd dit is en hoe we dat nog kunnen versterken, dat zullen wij meenemen naar het definitieve op te stellen werkplan en dat ik nog even iets scherper die verschillende tranches daarin zal uitlichten, wat ik net heb gezegd over wanneer wij zo'n herbeoordeling moeten maken of niet. En over het project Kansen voor kinderen, dat zullen wij nog iets scherper afbakenen hoe die relatie is met de Regio Deal, maar dat ik verder geen zienswijzen heb ontvangen, die negatief oordeelt over één of meerdere projecten of anderszins. Dus met die vorm-opmerkingen, dat komt dan terug in het definitieve werkplan. Daar verwerken we ook de inbreng van de Vereniging Drentse Gemeenten nog in, voorzitter. En dan zullen wij ook het definitieve werkplan nog ter informatie aan de Staten zenden. Voor zover mijn eerste termijn, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Kuipers. Dat beschouwen wij dan maar even als een toezegging, dat het definitieve werkplan inderdaad ook aan de Staten wordt toegezonden, naast de toezeggingen dat u ook in de loop van dit jaar, als er meer duidelijk is welke initiatieven er uit de markt of de maatschappij komen en er wat meer zicht is op de voortgang van de projecten, dat u ons daar actief over gaat informeren. Dat beschouw ik dan ook maar even als een toezegging. Dan kom ik nu terug, tenzij er nog kleine, verduidelijkende vragen zijn, maar anders dan kom ik terug bij mijnheer Pragt en vraag ik hem of naar zijn mening dit punt nu voldoende aandacht heeft gekregen.

Mevrouw Kort: Voorzitter?

De voorzitter: Eerst even de vragen nog. Wie meldt zich? Dat kan ik niet zien.

Mevrouw Kort: Sonja, PVV.

De voorzitter: Dag Sonja, graag even een hand omhoogsteken, dan kan ik het beter zien.

Mevrouw Kort: Dank u wel. Ik heb nog een verduidelijkende vraag aan de gedeputeerde. We hebben eigenlijk gevraagd om een soort evaluatie van de projecten, die reeds afgerond zijn. De gedeputeerde gaf aan dat dat wel volgt. Alleen mijn vraag is: wanneer kunnen we dat tegemoet zien?

De voorzitter: Zijn er nog andere kleine vragen? Dan nemen we die in één keer mee. Dan geef ik het woord aan de gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, het werkplan 2020 was natuurlijk relatief beperkt. Dat heeft u ook gezien bij de vaststelling in juli 2020, maar daar zijn wel een aantal dingen van afgerond. Ook een aantal dingen zijn van start gegaan. Ik kan het zo voor me zien: die tweede ronde projecten loopt op dit moment. De projecten konden zich aanmelden tot begin deze week. Daar heb ik iets over gezegd. Dat zal dus nog helemaal tot een aanvraag moeten leiden, advisering door de Adviescommissie et cetera. Ik verwacht dat dat, ik heb die planning niet helemaal helder, maar dat zal zeker voor de zomer gebeuren, dat wij u op dat moment dat die tweede ronde klaar is, dat we u ook informeren welke projecten daar nou inzitten in en wat is nou het overzicht van de projecten die van start gegaan zijn, die zijn afgerond, wat hebben we daarvan geleerd en wat is het overzicht de voortgang? Dus ik stel u voor: dat zal zeker voor de zomer gebeuren, maar zodra die tweede ronde projecten ook zijn weerslag heeft gegeven in het college, dat u daar in één keer informeer over de stand van zaken en die projecten. Dan doen we dat allemaal gebundeld. Dat lijkt me een mooi moment.

De voorzitter: Uit de reactie zie ik dat mevrouw Kort daarmee kan instemmen en ik zie een dikke duim de lucht in gaan. Mijnheer Pragt, de laatste vraag is aan u om te beantwoorden.

De heer Pragt: Mijnheer Kuipers, bedankt voor de uitgebreide beantwoording van de vragen die allemaal gesteld zijn en ook wat ons betreft: het draagvlak en betrokkenheid komt voort uit het feit dat we heel graag tijdig en volledig geïnformeerd willen worden. Niet om op de stoel te gaan zitten van de Adviescommissie of dat we twijfelen aan uw bevlogenheid en betrokkenheid, want die is absoluut aanwezig. Dat komt vanwege het feit dat het een Statenlid is die erg begaan en betrokken is met de Sociale Agenda en daarom erg graag mee wil denken, mee wil horen en luisteren. Ik kijk ernaar uit wat er nog allemaal gaat gebeuren. Dus dank daarvoor.

De voorzitter: Dank u wel voor deze mooie afsluitende woorden.

9. Investeringsagenda PLUS 2020-2023, Kwaliteitsimpuls Toerisme & Recreatie; Statenstuk 2020-975

De voorzitter: En dan is het de hoogste tijd om verder te gaan met agendapunt 9, die in uw tijdschema gepland stond op 12:30 uur. Weliswaar na de middagpauze, dus u kunt zelf nu ongeveer uitrekenen hoe dat schema zou kunnen worden bijgesteld, mocht u dat willen.

Dan nu de Investeringsagenda PLUS 2020-2023, kwaliteitsimpuls Toerisme & Recreatie. Statenstuk 2020-975. Gevraagd wordt om in te stemmen met het investeringskader kwaliteitsimpuls Toerisme & Recreatie als onderdeel van de Investeringsagenda. De voor het thema toegedeelde middelen uit de Investeringsagenda PLUS van € 9 miljoen definitief beschikbaar te stellen onder programma 9 en te dekken uit de reserve Investeringsagenda en de begroting op programmaniveau overeenkomstig te wijzigen. Ik wil graag alle woordvoerders in beeld hebben, die ik 3 minuten spreektijd mag geven volgens het presidium. Dus 3 minuten per fractie. Ik heb inmiddels in beeld: mevrouw Haan, mijnheer Omlo, mijnheer Uppelschoten, mevrouw Potharst, mevrouw Kort? Ik wil wel graag dat de mensen die niet het woord willen voeren, hun camera uitdoen. Ik zie mijnheer Van der Meijden, mijnheer Schoenmaker, mijnheer Zuur, mijnheer Pragt en wie mis ik dan nog? Even roepen graag.

De heer Post: Henk Post, ChristenUnie.

De voorzitter: Ja, ik zie je.

Mevrouw Udinga: Mevrouw Udinga.

De voorzitter: Heel goed, heb ik nu ook in beeld.

Mevrouw Mensen: Mevrouw Mensen.

Mevrouw Slagt: Elke Slagt voert het woord namens Henk.

De voorzitter: Fijn, dat je er bent, Elke. Heel goed en mevrouw Mensen, nog even een keer weer iets roepen, want ik zie u nog niet.

Mevrouw Mensen: Ik wou graag het woord voeren op dit agendapunt.

De voorzitter: Nu heb ik u in beeld. Volgens mij zijn we dan compleet. Even kijken wie ik van de VVD-fractie nu heb. Annigje Udinga, dat klopt. Ik moet 25 vakjes langs en ik zie ook andere vakjes die ik eigenlijk helemaal niet wil zien. Maar goed dat is het gebrek van deze vorm die we nu gekozen hebben. Ik begin nu maar eens op mijn scherm rechts onderaan en dat betekent dat ik als eerste het woord geef aan de heer Zuur van de CDA-fractie.

De heer Zuur: Dank u wel, voorzitter. Voor ons ligt het investeringskader kwaliteitsimpuls Toerisme & Recreatie als onderdeel van de Investeringsagenda PLUS 20-23. Het belang van toerisme en recreatie voor onze provincie is groot, zowel voor onze eigen inwoners als kostverdiener en recreant, als ook voor onze gasten, de toeristen die een aanzienlijke hoeveelheid Drenten hun boterham met het liefst beleg bezorgen. Dat is zeker ook in de afgelopen periode door en helaas dankzij corona ook nog maar eens weer gebleken. Onze fractie is verheugd met dit kader, waarin veel aandacht wordt besteed aan de verbetering en aanpassing van de recreatieve fietsvoorzieningen naar de huidige normen en ontwikkelingen in de fietswereld. Dit thema was een van de voor ons aangeleverde en belangrijkste ingrediënten voor de Investeringsagenda, dat daarin ook al een plek had gekregen, maar nu nog meer body heeft gekregen in de PLUS-variant. Wij hebben nog wel een vraag over de uitgaven die onder deze vlag zullen worden gedaan. Beoogd en bedoeld is dat dit eenmalige uitgaven zijn, die dus geen structurele uitgaven of lasten tot gevolg hebben. En dat risico doemt wel op als onze fractie in dit kader leest over de mogelijke investeringen die geen investeringen mogen zijn. Wij noemen als voorbeeld de in dit

kader beoogde infrastructurele aanpassingen in inrichting en beheer van het gebied rondom het Gasselterveld, maar ook in het fietsnetwerk. Ongetwijfeld zal een aantal uitgaven onder dit kader in samenspraak en wellicht aangevuld met bijdragen van partners plaatsvinden, maar wordt bij die partners voldoende duidelijk gemaakt en aangegeven, dat deze bijdrage van de provincie eenmalig is en zonder verdere verplichting? Wij horen graag hoe dit geborgd wordt. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met mevrouw Udinga van de VVD-fractie.

Mevrouw Udinga: Dank u wel, voorzitter. De VVD vindt het bijzonder positief dat er fors wordt geïnvesteerd in de recreatie en het toerisme in Drenthe. In deze kwaliteitsimpuls vinden wij heel veel over de fiets, het aantrekken van dagrecreatie en het revitaliseren van vakantieparken, maar helaas lezen we niets over de waterrecreatie en daar kom ik later op terug. De VVD deelt de ambitie om fietsprovincie van Nederland te worden. Vooral de buiten infrastructuur heeft een behoorlijke impuls nodig. Juist in de natuurparken liggen veel schelpenpaden, waar je elkaar moeilijk kunt passeren en je met je gezin alleen maar achter elkaar aan kunt fietsen. We horen wel eens dat terreinbeheerders dat ook zien als een soort ontmoedigingsbeleid, om zo minder bezoekers in hartje Drenthe te ontvangen. Maar de VVD wil juist dat de Drentse natuur goed toegankelijk is voor bezoekers. Hoe staat het college hierin? En hoe denkt het college in dat kader over het stimuleren en faciliteren van ondernemers om bijvoorbeeld huurfietsen bij natuurgebieden aan te bieden? Ook voor dagjesmensen of gezinnen die geen vier of vijf fietsen mee kunnen nemen, zou dit een uitkomst kunnen zijn. Wat de VVD betreft, gaan we verder voor verbetering en verbreding van de huidige fiets- en wandelstructuren met meer zitbankjes onderweg. Maar we willen ook dat de liefhebbers van de ruitersport en de mountainbikers Drenthe nog beter ontdekken met onze mooie arrangementen en we hopen dan ook dat Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten een beroep op deze subsidiepot gaan doen. De provincie moet daarbij vooral ondernemers betrekken bij de beleidsontwikkeling. Zijn daar wellicht al initiatieven voor in beeld? Toeristen komen graag naar Drenthe om te wandelen of te fietsen, maar in de winter zijn er maar weinig mogelijkheden om te recreëren. Wanneer echter elke HEMA-gemeente een slecht-weer-attractie heeft, heeft dat direct positieve gevolgen voor het toerisme en de werkgelegenheid in die regio. Wat is er tot nu toe gedaan om nieuwe partijen te verleiden? En kan het college al iets vertellen over de iconische projecten die eraan zitten te komen? Ik zei het al eerder: de watersport ontbreekt geheel in deze kwaliteitsimpuls. Een gemiste kans, want Drenthe is perfect om te bevaren. Er is de laatste jaren heel veel geld gestoken in allerlei voorzieningen en daarnaast is in coronatijd de verkoop van boten enorm gestegen. De watersport is alleen nog veel te onbekend in Drenthe. Promoot die mooie aanlegplekjes eens wat beter. Of denk aan watertaxi's die fietsers van a naar b kunnen brengen. Vanuit de Hub Meppel ben je zo in Giethoorn en andersom. Op die manier kunnen we onze buurprovincie Overijssel ontlasten. Is dat een idee om te onderzoeken? Wellicht in cofinanciering met Overijssel. Dan de camperaars. Deze groep recreanten kent een veel langer seizoen, tot zelfs in de winter en dit zorgt voor spreiding van gasten. Wat gaat het college doen om deze sterk groeiende groep, die ook nog eens een keer veel geld uitgeeft, actief te benaderen en te faciliteren? En dan tenslotte nog een vraag over het proces om gemeenten en organisaties te betrekken bij de plannen. We begrepen namelijk dat de aanvragen voor deze bijdrage al voor 22 december binnen moesten zijn. En dat was kort dag voor meerdere gemeenten. Heeft iedereen op tijd zijn projecten in kunnen dienen? En zo nee, kan er dan misschien nog een verlengde aanmeldperiode voor ingesteld worden? Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Udinga. Dan gaan we naar mevrouw Mensen van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Mensen: Dank u wel, voorzitter. Voor ons ligt het volgende hoofdstuk uit de mooie Investeringagenda PLUS 2020-2023. Deze keer gaan we ons verdiepen in de wereld van het toerisme en de recreatie in Drenthe, een hele mooie bedrijfstak voor onze provincie en een hele belangrijke. De Partij van de Arbeid kan zich helemaal vinden in de drie voorgestelde thema's. Ik zal u per thema onze op- en aanmerkingen geven. Allereerst de fietspaden. Het is goed dat er niet wordt ingezet om nog veel meer paden in deze provincie aan te leggen, maar de kwaliteit van onze fiets- en wandelpaden laat hier en daar te wensen over. Er wordt in het stuk gesproken over het verbreden van de fietspaden, zodat e-bikes en speed-pedelecs ook gebruik kunnen maken van deze fietspaden. Dat is uiteraard prima, maar we zouden ook graag het volgende willen vragen. Is het mogelijk dat er voor mensen met een fysieke beperking ook aanpassingen kunnen worden gedaan aan bepaalde bestaande wandelpaden? Zodat ook zij nog meer kunnen genieten van onze provincie. Goede voorbeelden hiervan zijn te vinden in het Bargerveen. Dan het dagtoerisme. Onze provincie heeft heel veel soorten dagtoerisme en er is voor iedereen wel wat vinden. Het is daarom ook goed dat er bij dit thema wordt ingezet op meer samenwerking. Samenwerking tussen de attracties, maar namens de Partij van de Arbeid ook zeker samenwerking met de directe omgeving, zoals plaatselijke horeca en middenstand. Met elkaar moeten we ervoor zorgen, dat mensen van buiten de provincie langer in Drenthe blijven en dat kan volgens de Partij van de Arbeid juist door samen te werken en mooie arrangementen aan te bieden aan de toerist. Ten derde de vakantieparken. Goed dat er in deze kwaliteitsimpuls een deel van de helaas niet toegewezen Regio Deal wordt meegenomen. De aanpak van de rode en donkerrode parken via het project Naober Drenthe ziet er goed uit. Goed dat het hier gaat om een integrale aanpak met alle betrokken partijen. Maar daarin schuilt ook gelijk het gevaar. Samenwerken met zoveel partijen kost veel tijd. Dat is in de afgelopen periode wel gebleken. Het aanpakken van deze problematiek vraagt een lange adem en dan is twee jaar wel heel erg kort. Voor de Partij van de Arbeid is dit onderwerp belangrijk en dat moet niet na 2022 stoppen, omdat er geen geld meer is. Voorzitter, tot slot over geld gesproken, nog een tweetal vragen over de financiële onderbouwing van het stuk. Waarom is gekozen voor een periode van twee jaar, terwijl de Investeringsagenda tot en met 2023 duurt? En waar is de verdeling van de bedragen tussen de drie thema's op gebaseerd? Wij zouden ons kunnen voorstellen, dat er met een andere verdeling meer zekerheid zou kunnen worden ingebouwd om ervoor te zorgen dat het project Naober Drenthe langer door kan gaan. Daarbij komt dat voor het versterken van de dagrecreatie Marketing Drenthe ook al geld krijgt via een structurele subsidie. Het is goed dat er dan een PLUS op komt, maar wellicht kan dat ook een onsje minder. Maar alles bij elkaar zijn wij als Partij van de Arbeid erg blij met de uitwerking van dit hoofdstuk van de Investeringsagenda PLUS. Wij wensen alle betrokkenen veel succes met het nog mooier maken van deze geweldige provincie.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. U heeft exact evenveel seconden gebruikt als de VVD-fractie, dus dat gaat hartstikke goed. We gaan verder met de D66-fractie, de heer Pragt.

De heer Pragt: Dank u, voorzitter. Het belang van de toeristische en recreatieve sector voor Drenthe onderschrijven wij als D66. Het is goed dat er wordt geïnvesteerd in de kwaliteit, innovatie en doorontwikkeling van de toeristische en recreatieve sector en de bestemming Drenthe. D66 staat zeer positief tegenover de kwaliteitsimpuls van het fietsnetwerk in Drenthe, de doelstelling om meer mensen aan het fietsen te krijgen. Wel zou D66 het goed vinden als de toeristische fietser betrokken wordt bij de Kwaliteitsimpuls fietsnetwerk. Dit zou bijvoorbeeld kunnen

door het instellen van een meldpunt fietsen, waar men opmerkingen en bevindingen kan plaatsen. Een suggestie om dit onder te brengen bij het Recreatieschap? Het versterken van het aanbod dagrecreatie is een noodzakelijke en goede zaak. De gedachte van D66 gaat dan direct uit naar het unieke en bijzondere UNESCO Geopark De Hondsrug, een zeer bijzonder gebied, dat een internationale erkenning heeft gekregen. Maar D66 vindt het wel bijzonder en een gemiste kans, dat het voor de bezoeker van het UNESCO Geopark De Hondsrug moeilijk is om de bijzonderheden van dit gebied te ontdekken en te beleven. Wat zou het mooi en goed zijn als er een prominente en goed bereikbaar informatiepunt komt van waaruit het UNESCO Geopark De Hongsrug ontdekt kan worden. Een locatie die bijvoorbeeld uitgebreid kunnen worden met een onderzoek van de RUG over archeologie, landschap enzovoorts. Ook een prima startpunt van verschillende routes door het Geopark De Hondsrug. We zien mooie kansen hiervoor. Wat D66 mist in de notitie kwaliteitsimpuls Toerisme & Recreatie, is de aandacht en kansen die er zijn voor de recreatieve sector op het gebied van duurzaamheid, energiebesparing, natuurinclusieve landbouw en ecologie. Volgens D66 kan de recreatieve sector zich in Drenthe juist op deze punten onderscheiden, ten opzichte van andere regio's. D66 pleit er dan ook voor om voor de recreatieve sector een speciale duurzaamheidscoach aan te stellen. Hoe denkt de gedeputeerde over dit voorstel? Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Pragt. Dan gaan wij verder met de heer Schoenmaker van Sterk Lokaal.

De heer Schoenmaker: Dank u wel, voorzitter. Dat de toeristische en recreatieve sector in Drenthe belangrijk is, staat als een paal boven water. Aan het begin van dit document wordt in dat kader geschermd met cijfers. Vakantiegangers leveren voor de Drentse economie € 312 miljoen op en daguitstapjes zijn goed voor € 1.4 miljard per jaar. Dat zijn indrukwekkende cijfers. Echter, als we het NRK-rapport, zoals vanmorgen besproken, er in gedachten bijhouden, dan vragen wij ons af, vanwege de steeds wisselende rekenmethodes in relatie met het toerisme, hoe we deze bedragen moeten interpreteren. Echter, al is er sprake van een ruime rekenmethode, dan doet niets af aan het belang van deze sector voor de provincie Drenthe. Het zal bekend zijn dat de fractie van Sterk Lokaal Drenthe vanuit zijn oorsprong ook zeer positief staat tegenover uitbreiding en het versterken van onder andere het aanbod van dagrecreatie. Neem bijvoorbeeld de ontwikkelingen bij de VAM-berg. Deze hebben een aanzuigende werking voor de hele provincie. Een zomer rodelbaan op de VAM-berg zou volgens onze fractie niet misstaan, maar dat terzijde. Onze fractie is ook zeer positief over de ontwikkelingen rondom het project Vitale Vakantieparken. Het is een meerjarenproject, waarbij een lange adem waarschijnlijk nodig is. Op de lange termijn zal de kwaliteit van de parken in Drenthe naar een hoger niveau worden getild. De twee gekozen sporen, het excelleren en het transformeren vanuit de verschillende partners, zou goed zijn voor het totale vakantieparkenaanbod in Drenthe en dat zou ook goed zijn voor de gehele toeristische en recreatieve sector in Drenthe. Over de te nemen besluiten kunnen we heel kort zijn. Daar zullen wij mee instemmen, al delen wij wel de mening die zojuist ook geuit is, dat voor het project Vitale Vakantieparken op lange termijn ook geld beschikbaar moet blijven. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Schoenmaker en dan gaan we verder van de SP-fractie, mijnheer Van der Meijden en daarna met de Partij voor de Dieren.

De heer Van der Meijden: Dank u, voorzitter. Om te beginnen wil ik mij in ieder geval aansluiten bij de opmerking van D66 met betrekking tot duurzaamheid. Ik zou daar graag ook steun willen verlenen aan die opmerking. Met betrekking tot het verbeteren van het fietsnetwerk en ook het

voor de toekomst geschikt maken en houden van dit fietsnetwerk, onderschrijft de SP van harte. Ook de molens van Drenthe kunnen hiervan profiteren. En verbetering van kwaliteit draagt ook bij aan een veilige fietsomgeving, denken wij. De SP is ook positief over het versterken van de toeristische bestemming Drenthe. Mijn fractie vraagt de gedeputeerde dan ook of er voorbeelden genoemd kunnen worden waaraan concreet wordt gedacht bij het versterken van het aanbod van dagrecreatie en het stimuleren van de toeristisch- recreatieve gebiedsontwikkeling. Maar ook mijn fractie vraagt hier aandacht voor de belangen van de inwoners van Drenthe. Wij menen dat een te grote groei van het toerisme in Drenthe, zoals vanmorgen ook al genoemd bij het NRK-rapport, negatieve gevolgen kan hebben voor de inwoners, zie de overlast in belangrijke andere toeristische trekpleisters. De SP vraagt het college nogmaals de grens van de ontwikkeling van toerisme goed te blijven volgen en waar nodig bij te stellen. Leefbaarheid moet naar ons idee voorop blijven staan. Daarnaast zijn wij van mening dat natuur en landschap de eerste aandacht moet blijven houden. Ontwikkeling van het toerisme mag niet ten koste gaan van natuur, landschap en milieu.

De voorzitter: Mevrouw Udinga van de VVD-fractie.

Mevrouw Udinga: Ik heb een vraag aan de heer Van der Meijden, want hij geeft aan dat de leefbaarheid in Drenthe niet in het gedrang mag komen door toerisme. Maar kan hij dan iets vertellen hoe die leefbaarheid ook profiteert van het toerisme? Want door toerisme is het toch zo dat heel veel voorzieningen in stand kunnen blijven? Dat lokale winkels open kunnen blijven, dat fietsverhuurders enzovoort, tal van voorbeelden waardoor de leefbaarheid volgens mij juist verbeterd door die toeristen. Kunt u daar iets over vertellen?

De heer Van der Meijden: Je zou kunnen bedenken dat enorme toename van drukte en ook het overcompleet aan toerisme nou niet echt bijdraagt tot die leefbaarheid. Zie ook de voorbeelden. Kijk eens naar Giethoorn. Kijk eens in Amsterdam, in grotere steden, toeristische attracties, waar toch enorm veel overlast wordt ondervonden. Dus daar wijs ik op en ik denk dat dat voorkomen moet worden. Zeker als het gaat om natuur en milieu. Verder denk ik dat het toerisme wordt geoormerkt als een belangrijke economische factor voor Drenthe. Er gaat jaarlijks € 1.7 miljard in om en ook de werkgelegenheid wordt als een belangrijk argument genoemd in de planontwikkeling, maar de werkgelegenheid bedraagt slechts 7,4% van de totale werkgelegenheid. Dus daar is volgens ons enige relativering op zijn plaats. Wederom vraagt de SP …

Mevrouw Udinga: Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Udinga.

Mevrouw Udinga: Ook hier wil ik graag een vraag over stellen, want de heer Van der Meijden stelt dat de werkgelegenheid maar een heel klein onderdeel is van wat toerisme met zich meebrengt, maar is hij ervan op de hoogte dat in sommige gemeenten die werkgelegenheid 10, 15, 20 en soms wel 25% is?

De heer Van der Meijden: Ja, dat heb ik vanmorgen ook gehoord van gedeputeerde Brink, maar het gaat om enkele gemeenten. Ik praat even over het totale gebeuren in Drenthe en dan is het 7,4%. Dus daar ben ik nog niet zo enorm van onder de indruk. En ook dat het nog een keer, waar ik zo meteen even verder op kom, met betrekking tot de kwaliteit van arbeid, daar zul je ook nog heel veel vragen bij kunnen stellen en zeker ook gezien de coronapandemie is duidelijk geworden en aan het licht gekomen, dat de plaats en positie van werknemers in ons huidige

economische bestel, ook door het neoliberale beleid in de achterliggende tientallen jaren alleen maar is verslechterd en zeker niet beter is geworden. Dus een stellige kwalitatief en dat zou misschien ook een aanleiding kunnen zijn, zoals vanmorgen is genoemd door de heer Brink, dat het nogal moeizaam is om mensen te vinden voor de horeca, voor de toeristische industrie, in het kader van arbeidsplaatsen. Misschien zou verbetering van arbeidsvoorwaarden en verbeterde contracten en beter in kwaliteit, misschien meer mensen richting dat toerisme trekken. Dus het stellen van kwalitatieve voorwaarden, zeker wanneer er publiek geld mee wordt ingezet, lijkt ons niet meer dan normaal. De vakbeweging kan hierbij als deskundig maatschappelijke partner of instituut worden betrokken. Als het gaat om de bijdragen, dat is vanmorgen ook aan de orde geweest met betrekking tot ondernemers in het kader van Marketing Drenthe, blijven wij van mening dat het ook een beetje beschamend is dat er geweigerd wordt aan marketing bij te dragen. En ik denk dat het goed is om ernaar te blijven streven dat ook in die zin een bijdrage wordt geleverd door ondernemers in Drenthe. Zeker gezien de omvang van de totale omzet van € 1,7 miljard. Ik dank u.

Mevrouw Udinga: Mag ik nog een vraag stellen?

De voorzitter: Mevrouw Udinga nog een derde interruptie.

Mevrouw Udinga: Heel graag. Dank u wel. Mijnheer Van der Meijden stelt nu net dat de recreatie- en toerismebedrijven in Drenthe geen bijdrage leveren. Maar dat is natuurlijk pertinent onjuist. Zij leveren wel degelijk hun bijdrage om hun eigen onderneming en hun eigen regio te promoten. Wat Marketing Drenthe doet, is dat provinciebreed te promoten. Dus het is natuurlijk van de gekke dat zij twee keer zouden moeten investeren, en in hun eigen marketing en nog eens een keer een bijdrage moeten leveren aan Marketing Drenthe. Bent u het daarmee eens?

De heer Van der Meijden: Nou, misschien. Ik heb vanmorgen ook al gehoord van gedeputeerde Brink, dat inderdaad ondernemers in algemene zin heel veel bijdragen aan PR en daar ook geld aan besteden en doordat dat substantieel veel meer is dan wat op dit moment de provincie Drenthe bijdraagt, misschien moet je je dan afvragen of de bijdrage van de provincie Drenthe dan nog wel zinvol is, als ze toch al zoveel bijdragen.

De voorzitter: Mijnheer Van der Meijden, er is ook een vraag van mevrouw Slagt.

Mevrouw Slagt: Ik zou graag een vraag willen stellen aan de SP. Is de SP het met mij eens dat ook geluidsoverlast, dus gedacht zou moeten worden aan geluid- en aan afvaloverlast, om het geheel in balans te brengen? Dus dat de recreatie in balans moet zijn met de waardevolle natuur en milieu en dat daar onder andere geluid en afval daar voorbeelden van zijn?

De heer Van der Meijden: Ik ondersteun dat van harte. Mijn opmerking met betrekking tot het rekening houden met milieu enzovoort, schaar ik dat daar ook onder. Ik denk dat vervuiling en zeker als het gaat om plastic en alles wat daarbij hoort, een enorme slechte invloed heeft op het milieu. Daar ben ik het van harte mee eens.

De voorzitter: Dank u wel tot zover en om het tempo er een beetje en te houden, gaan we verder met de Partij voor de Dieren, mevrouw Potharst en daarna met de heer Uppelschoten.

Mevrouw Potharst: Dank u wel, voorzitter. Voor ons ligt een deel van de uitwerking van de Investeringsagenda om de kwaliteit van toerisme en recreatie in Drenthe te verbeteren. Tijdens de

discussie over Marketing Drenthe hebben we daar ook al het een en ander over uitgewisseld. Ons wordt nu geschetst in welk perspectief op de Bestemming Drenthe 2030 dit past en hoe de samenleving verandert. Wat de Partij voor de Dieren daarbij opvalt is, dat de komende drie jaren geen stappen worden gezet om dit genoemde perspectief te bereiken, waarbij toerisme en recreatie niet alleen een economisch doel hebben, maar ook bedoeld zijn om tegemoet te komen aan het welzijn van alle Drenten en onze natuur en cultuur te beschermen. Wat wij in deze Kwaliteitsimpuls zien, zijn alleen maar wat dure doekjes voor het bloeden, bedoeld om het huidige verdienmodel van toerisme en recreatie aan te jagen. We willen maar weer benadrukken dat natuur er niet is om te exploiteren, maar het is essentieel voor ons voortbestaan. Niet alleen van ons, maar van alle levende wezens. Wat de Partij voor de Dieren betreft, zijn het gemiste kansen om ook niet aan die andere aspecten aandacht te besteden. Wij pleiten ervoor om daar de komende jaren meer aandacht voor te geven. Dat betekent duurzame toerisme en recreatie, gestoeld op de basiswaarden voor deze sector. Het idee dat D66 geopperd heeft, willen wij graag ondersteunen. Met name richt zich dat op duurzaamheid, ook in deze sector en door middel van coaching, lijkt ons een goed idee. Dus dat willen we omarmen. De natuur is een basisvoorwaarde, net als zorg en bestedingsruimte. Overigens de meeste werkgelegenheid in Drenthe zit in de zorg en niet in recreatie en toerisme. Als er door de provincie gekozen wordt om op basisvoorwaarden in te zetten, dan wordt er niet gekozen voor fietspaden verbeteren en nieuwe, dure eendaagse tripjes, want het gaat meer om duurzame initiatieven en het vergroten van de leefbaarheid. Omdat het lijkt alsof dat vergeten wordt, willen we een aantal suggesties doen aan GS om toch mee te nemen in deze Kwaliteitsimpuls. Wij zouden graag de leefbaarheid voor de Drenten vergroten en ruimte bieden aan toerisme, door te kiezen voor een verregaande afbouw van de veehouderij en de bezoekers van Drenthe gastvrij ontvangen op duurzame, plantaardige landbouwbedrijven. Om de natuur van Drenthe te beschermen, worden er op wegen rondom natuurgebieden snelheidsbeperkingen opgelegd en waar nodig hekwerken en rasters aangebracht om overstekende dieren te beschermen. Om de trots van het Drentse erfgoed uit te dragen, worden er stiltewandelingen en donker-belevenis-ervaringen georganiseerd en wordt de dierentuin afgebouwd. Ook voor de minderdraagkrachtige Drenten worden accommodaties aangeboden in hun eigen, mooie provincie. In navolging van de inrichting van het Drents-Friese Wold, wordt er ook in andere natuurgebieden gekozen voor het weghalen van recreatie om zo de kwaliteit van de natuur te verbeteren. Voorzitter, het doel van de Kwaliteitsimpuls is, zo kunnen we lezen, bijdragen aan economische groei van de sector, vergroten van de leefbaarheid en de kwaliteit van de natuur en cultuur. Het eerste deel komt met het Investeringsplan voor de komende jaren ruimschoots aan bod. Maar wat gebeurt er met de leefbaarheid en het welzijn van alle Drenten en het versterken van de natuur? De Partij voor de Dieren wil de balans tussen toerisme en recreatie en het draagvlak van de natuur bewaken, omdat dat het enige is waarmee iedereen op de lange duur is gebaat. En daar biedt deze Kwaliteitsimpuls geen garantie voor, wat ons betreft. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de PVV-fractie, mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Toerisme is voor Drenthe heel belangrijk. In het begeleidende stuk kun je zien dat € 312 miljoen besteed wordt door vakantiegangers en € 1.4 miljard door dagjesmensen. Die verhouding doet ons wat vreemd aan, maar het zal waarschijnlijk te maken hebben met waar we vanochtend over gepraat hebben, definitiekwesties en berekeningen. Maar hoe dan ook, € 1.7 miljard gaat rond. Dus dat is heel veel, maar ook nog een keer gezegd: we hebben het over 7% van de werkgelegenheid in Drenthe. Dus het is belangrijk, maar we moeten ook niet doen of dit de sector is waarin iedereen werkt. Die € 4 miljoen extra voor de fietspaden vinden wij verstandig, want fietsen zal altijd een belangrijke

toeristische attractie blijven in Drenthe en dat die up-to-date blijft en de fietspaden breder worden, dat lijkt ons alleen maar goed. De € 3,8 miljoen voor de versterking van het aanbod van dagrecreatie en voor het ontwikkelen van toeristisch-recreatief gebiedsontwikkeling steunen we ook van harte. Maar het is wel van groot belang welke nieuwe dagattracties er dan komen. En hetzelfde geldt voor de toeristische gebiedsontwikkeling. Waar zitten toeristen op te wachten? Wat ontbreekt, voor welke doelgroep en welke doelgroep willen we hebben? Daar wil ik nog wel een opmerking over maken. Ik kan me voorstellen dat voor duurzame mensen en groene mensen Drenthe heel belangrijk is, maar misschien zijn er ook andere doelgroepen die dat iets minder belangrijk vinden en die ook graag naar Drenthe willen komen en dat zij ook activiteiten kunnen vinden die bij hen passen. Dus ik denk juist dat het van groot belang is dat er een gevarieerd aanbod blijft. Wat wij erbij zouden willen hebben, dat is net ook al genoemd, dat er camperplaatsen komen met meerdere plekken per gemeente in Drenthe. Dit is in het buitenland al heel gewoon. Bij iedere gemeente kun je camperplaatsen vinden. Ik woon zelf bij het Paterswoldse meer. Daar is een camperplaats, een van de besten van Nederland en die is altijd flink bezet. Er zijn zes of zeven plaatsen, wat voor weer het ook is, dat doet er niet toe, het is altijd druk bezet. Dat zou prachtig zijn als Drenthe die ook krijgt. Dat we aansluiten bij een trend die in het buitenland al heel gewoon is en in Nederland eigenlijk niet is opgepakt. Het Project Naober Drenthe vinden wij ook heel belangrijk, maar het is eigenlijk iets wat volgens ons niet zomaar in de toeristische sector thuishoort. In ieder geval moeten toeristische mensen zich daar niet mee bemoeien, maar dat is ook niet de bedoeling hebben we gezien. We hopen dat het aanvullend budget van € 1,2 miljoen dat € 1,6 miljoen wordt, hopelijk voldoende is om de problemen die spelen op te lossen. We vinden het heel belangrijk dat deze problemen opgelost worden. Ja, het heeft iets met toeristen te maken, maar de orde van problemen is heel iets anders. Tot slot, willen we een opmerking maken hoe ver we willen gaan. Het is ook al door de SP gezegd, maar daar sluiten we ons van harte bij aan. Hoever willen we gaan met het toerisme? Hoeveel toerisme willen we in Drenthe hebben? Misschien dat Marketing Drenthe een studie zou kunnen maken wat eigenlijk de grenzen zijn van het toerisme in Drenthe. Waar ligt de grens en welke doelgroepen willen we überhaupt hier nog hebben? De Kwaliteitsimpuls moet niet de indruk wekken volgens ons, dat in Drenthe alle attracties mogelijk zijn en dat je hier maar kunt doorgroeien en dat the sky the limit is, want dat vinden wij niet. Drenthe is ook juist voor de bewoners aantrekkelijk, omdat het rustig is en die zitten niet te wachten op Amsterdamse, Giethoornse of Venetiaanse toestanden. Toeristen zijn hier welkom, maar het moet heel plezierig blijven voor de mensen die hier wonen. Dat is onze bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Uppelschoten. Dan gaan we naar de fractie van GroenLinks. Mevrouw Slagt, gaat uw gang.

Mevrouw Slagt: Voorzitter, de uitwerking van de PLUS op onze inmiddels vastgestelde Investeringsagenda PLUS. Vandaag het voorstel om conform de afspraken een extra investering te doen op het gebied van toerisme en recreatie. De extra impuls die u hieraan wilt geven, wordt onderbouwd vanuit de gevolgen die door de coronacrisis worden veroorzaakt: sterke toename van recreatief fiets- en wandelverkeer en een toename van nationale belangstelling voor onze mooie provincie. U doet ons het voorstel een extra kwaliteitsimpuls in te zetten op twee thema's binnen het toerisme en recreatie, zoals eerder al genoemd door andere fracties. Onze fractie is verheugd met deze kwaliteitsimpuls en de intenties om de stille recreatie in onze oerprovincie te verstevigen. Immers de recreatieve sector heeft een grote economische spin-off in onze provincie en velen vinden hun werk daarin, zoals eerdergenoemd die 7,4%. In de overigens prettig te lezen uitwerking van de Investeringsagenda, maar ook in het begeleidende Statenstuk mist, wat GroenLinks betreft, een integrale gedachtegang en de koppeling met de andere terreinen. Het

lijkt alsof de investeringen hier los staan van andere investeringen en de impulsen die met de Investeringsagenda maar ook met de reguliere taakstellingen worden beoogd. Bereikbaarheid van Drenthe voor een bezoekende toerist die graag wil fietsen of wandelen. Waar is de koppeling met het OV, de bushubs en de laadstations voor de e-bikes? Fietsverhuurcentra, al genoemd door de VVD, maar wij vinden dat juist bij stations, bij goede uitvalsfietspaden, fietspaden richting de toeristische routes en aansluitingen op de nieuwe fietssnelwegen. En kunnen onze Drentse kunstenaars betrokken worden in bijvoorbeeld fietsroutes? Onze fractie had graag gezien dat juist deze integraliteitsgedachte in dit plan was opgenomen en werd toegelicht. Wellicht kan het college hier nog een korte reactie op geven. 2021 zal waarschijnlijk door Covid-19 ook het jaar worden waarin vakanties in het buitenland minimaal zullen zijn. Volgens mij is net ook al iets gezegd over reisbeperkingen in de persconferentie. Vakanties in eigen land zullen in populariteit toenemen hierdoor. Extra inspanning om ook in 2021 Drenthe als toeristenprovincie onder de aandacht te brengen, ligt voor de hand. Onze fractie juicht het fietsen en het ontwikkelen van diverse fietsroutes, samen met de gemeenten in het kader van de nieuwe mobiliteit toe. Drenthe op de kaart zetten en met daarbij een beheersbare groei voor toerisme en recreatie. Ik wil ten aanzien van die beheersbaarheid, hier graag eindigen met uw woorden uit de toelichting op de begroting 2021. Daarom geeft het college aan dat het werken aan een goede balans tussen economische ontwikkelruimte en het behoud van de natuur, en zoals de SP al heeft gezegd: ook het milieu. Onze fractie gaat akkoord met het voorliggende plan.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Slagt. Dan had ik ook mijnheer Omlo gezien.

De heer Omlo: Ik ben in beeld.

De voorzitter: Dan geef ik u graag het woord, JA21.

De heer Omlo: Voorzitter, dank u wel. Wat een impact heeft de coronacrisis op veel sectoren en op veel gebieden. Alle zeilen moeten bijgezet worden om bedrijven en daarmee werkgelegenheid op peil te houden. Veel van de steunmaatregelen komen vanuit de Rijksoverheid, maar ook vanuit de provincie heeft de sector enige steun ontvangen. Waar in mei 2020 gedeputeerde Brink nog sprak over een € 0,5 miljard verlies voor de toeristische en recreatieve sector, kwamen de volle Drentse campings en recreatieparken in de zomer, vanwege de oproep om juist nu in eigen land op vakantie te gaan, erg goed uit. Mede door een uitstekende campagne van Marketing Drenthe, daar hebben we het vanochtend ook over gehad. Hierdoor lijkt het erop dat de verblijfsrecreatie in 2020 toch nog een redelijk goed jaar heeft gehad. Laten we dit verder aanjagen, juist ook door deze kwaliteitsimpuls. Horecabedrijven hebben het nog steeds moeilijk. Voor ons ligt nu het voorstel om toerisme en recreatie in Drenthe een kwaliteitsimpuls te gaan geven van € 9 miljoen. Enkele kanttekeningen en vragen van onze fractie willen we toch meegeven. Zo wordt er in het stuk gesproken over 50% cofinanciering van partners. Welke partners worden hier naast de gemeente bedoeld? En wat als cofinanciering niet rondkomt? Er wordt ingezet op een breder aanbod voor dagrecreatie. Hier is in 2020 een acquisitietraject voor gestart. Zijn er inmiddels al concrete plannen binnengekomen? JA21 juicht toeristisch- recreatieve gebiedsontwikkeling zeker toe. Wij vragen ook uw aandacht hoe dit zich verhoudt naar de inpassing van de reeds bestaande en geplande zonneweide. Er wordt sterk ingezet op Drenthe als fietsprovincie van Nederland en ook in dit stuk worden daar middelen voor beschikbaar gesteld. Naast de gewone fietsen en elektrische fietsen wordt het steeds drukker op de fietspaden met allerlei andere voertuigen. Ik noem Segway en scootmobiel. Is het niet beter de huidige infrastructuur daaraan aan te passen c.q. te verbeteren? JA21 kan wel ondersteunen dat er vanuit het programmaonderdeel een bijdrage geleverd gaat worden aan het Sociale Agenda project Naober

Drenthe. Het blijft echter nog steeds jammer dat de Regio Deal voor de Vitale Vakantieparken van het Rijk is afgeketst. Niettemin, inzet hierop vanuit de provincie juicht onze fractie toe. Voorzitter, Drenthe moet bijblijven om vooraan te kunnen meedoen. Echter vooroplopen is spelen met de wet van de remmende voorsprong. JA21 kan instemmen met het voorstel, maar ziet wel scherp toe op de uitvoering hiervan. We zien de rapportages met interesse tegemoet. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Omlo. Dan gaan we verder met de ChristenUnie. De heer Post zit al in de startblokken. Gaat uw gang.

De heer Post: Dank u wel, voorzitter. De vrijetijdssector is belangrijk voor Drenthe. Daar begint de Investeringsagenda mee en daar is de ChristenUnie het van harte mee eens. En als we naar dit voorstel kijken, dan kunnen we het verbeteren van de recreatieve fietsvoorzieningen van harte onderschrijven. Al vindt de ChristenUnie wel dat het een beetje concreter zou mogen. Hoe wordt bijvoorbeeld rekening gehouden met de verschillende fietsvormen? Voorgangers van mij hebben daar ook al over gesproken. We hebben tegenwoordig elektrische fietsen, racefietsen, MTB en we hebben zelfs nog mensen die op een analoge, ouderwetse manier fietsen. Dus hoe gaan we dat aanpakken? Hoe zorgen we ervoor dat die mensen allemaal samen op de fietspaden terechtkunnen? En ook het onderdeel over het verbeteren van de verblijfsrecreatie en men dan met name de aanpak van de sociale problematiek, criminaliteit en ondermijning op de vakantieparken, onderschrijft de ChristenUnie van harte. Dit zien we als een antwoord op de vragen die de ChristenUnie ook al eerder heeft gesteld. En dat we dat met elkaar allemaal duurzaam doen, dat lijkt ons volkomen logisch, want we hebben tenslotte een prachtige provincie en dat willen we natuurlijk ook zo houden. En als dat nodig is, dan sluiten we ons graag aan bij het voorstel dat D66 daarover gedaan heeft. Ons moet echter ook wat van het hart als we dat stuk lezen over deze PLUS-agenda. Van het middendeel kunnen we weinig chocola maken en op een zonnige dag zien we de teksten van het aanbod dagrecreatie en het stimuleren van toeristisch-recreatieve gebiedsontwikkeling als een prachtige vorm van kunstig vaag taalgebruik. Dat zou wat ons betreft wel wat concreter en SMARTER mogen. Wat stelt u zich nou precies voor? En zou u in klare taal willen uitleggen waar u die € 3,8 miljoen voor wilt gebruiken? Het lijkt er ook wel een beetje op dat daar al concrete ideeën voor zijn. Klopt dat? En zo ja: welke zijn dat en waarom schrijft u ze dan niet gewoon op? En tot slot de vraag: wat is er dan daarna in Drenthe concreet? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Hiermee hebben we volgens mij alle fracties aan het woord gehad die het woord wilden voeren. Ik hoor geen geluid, dus ik denk dat ik niemand heb gemist en dan is het de hoogste tijd voor gedeputeerde Brink om te reageren. Ik wil hem vragen om zodanig tijdig met de beantwoording van de diverse fracties te beginnen dat die het geheel in ieder geval binnen tien minuten afrondt. Het woord is aan de heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, dank u wel. Ik doe mijn best, voorzitter. Laat ik maar beginnen. Allereerst dank en die zal ik overbrengen aan de medewerkers hier die het stuk geschreven hebben en die dagelijks echt veel werk maken en zich inzetten om de totale vrijetijdssector inclusief fietsen, te verbeteren en de sector op de kaart te zetten. Ik ga maar gewoon de fracties bij langs. Volgens mij zal ik alle vragen beantwoorden. Volgens mij heeft het CDA vragen gesteld over de eenmalige lasten en die kwam nog een keer terug. Alle partijen zijn nadrukkelijk op de hoogte. Het gaat inderdaad om een eenmalige geldbijdrage, zoals wij dat in de Investeringsagenda hebben afgesproken en dat ze dus ook maar een eenmalige bijdrage krijgen en het voorbeeld van

het Gasselterveld werd even genoemd. Het Gasselterveld is van Staatsbosbeheer en Staatsbosbeheer krijgt een bijdrage voor een aantal ontwikkelingen. Maar daarna is het weer voor rekening van Staatsbosbeheer, dan wel een eventuele investeerder die daar zelf ontwikkelingen doet. Bijvoorbeeld, ik lees als daar een nieuw restaurant zou komen, dat soort zaken. Maar dat is iedereen heel helder. De fietsambities worden eigenlijk door iedereen gedeeld. De natuur goed toegankelijk. Een aantal partijen stelt daar trouwens vragen bij. Ik kan melden en daar wil ik het eigenlijk bij houden: wij zijn in gesprek, want de fietspaden zijn namelijk niet van ons. De fietspaden zijn van de natuurorganisaties als ze in de natuur liggen. Het is ook aan hen of zij daar meer of minder toeristen willen hebben. Dus daar zijn we in overleg. Ik denk dat die zorg niet bij ons hoort. Wat we wel doen en daar kom ik straks ook nog bij andere vragen op terug, maar de kennis zit bij het Recreatieschap, zit ook bij de natuurorganisaties, trouwens ook bij de provincie en Marketing Drenthe, want er wordt bijvoorbeeld ook de intensiteit van fietspaden geteld, hoeveel worden ze gebruikt. Is het een belangrijke schakel en kunnen we hier verbeteren? Maar als het gaat om die toegankelijkheid van de natuur, zou ik die graag bij andere organisaties willen laten. Ik vind het niet aan mij om te bepalen waar de mensen wel of niet in andermans gebied zouden mogen komen. Transferia bij poorten. Volgens mij GroenLinks Elke Slagt, zei daar ook iets over en daar zijn wij groot voorstander van en als wij daar de gelegenheid krijgen, dat met incidenteel geld bekeken wordt of we daarin nog wat mogelijk maken, dan ondersteun ik dat. Ook vanuit een andere portefeuille, mijn collega Bijl, kijk ik even wat we geprobeerd hebben bij knooppunt Gieten bij het overstappunt, maar ook Dieverbrug is zo'n plek. Het liefst zou je echter willen, dat een ondernemer het oppakt en als daar ook mensen met bootjes aanleggen, dat je daar toch kunt genieten van het Dwingelderveld aan de ene kant en het Drents-Friese Wold aan de andere kant. Ik kom nog even op acquisitie. Daar wordt veel over gevraagd. Ik ben bang dat dat op een teleurstelling uitloopt, maar ik zal proberen zoveel mogelijk wat ik kan zeggen, dat ik daar ook een mededeling over doe. Wij hebben een partij ingehuurd, die aan de slag is en die kennis heeft van de markt in Nederland en kennis heeft van het aanbod. Die weet wat past bij het DNA van onze provincie, want terecht wordt gezegd: wij zijn een landelijk gebied, wij zijn een provincie waar men ook gemiddeld komt voor rust en ook om te genieten van de ruimte en het landschap dat er is. Dus daar past niet alles bij. Die partij kijkt wel degelijk wat een versterking kan zijn van het aanbod in de dagrecreatie, wat kan een versterking zijn van een gebiedsontwikkeling en hoe kunnen we dat doen? Die partij is met een aantal andere partijen in gesprek, die een aanbod hebben en tegelijkertijd zijn ze met een aantal partijen hier in gesprek om te kijken, waar zou het betreffende idee kunnen landen? Dat kan heel divers zijn. Dat kan inderdaad de Partij voor de Dieren zijn, maar of dat nou een plantaardige of een dierlijke boerderij is, daar maken wij even geen verschil in. Ik weet hoe u erover denkt, maar dat kan een sector zijn, dieren zijn trouwens erg in trek, om te laten zien aan bezoekers en dat weet ik uit ervaring. Maar het gaat ook over ontspanning, terug naar de basis, terug naar de natuur. Er zijn een aantal ideeën daarover. Het lijkt mij goed voorzitter, als dit verder komt, dat ik de Staten daarover bijpraat. En mocht daar trouwens een bijdrage van ons gevraagd worden, die hoger is dan € 150.000, dan gaat u daar zelfs over. Dan zal ik sowieso terugkomen. Dus ik kan daar niet alles over zeggen. Sommige partijen willen dat ook niet. Geleidelijk aan wordt het wat concreter. In 2020 gestart, maar er lopen een aantal onderzoeken. Er lopen een aantal verkenningen en de ene wat meer concreet en de ander wat minder. Dat is trouwens een vraag die vele fracties hebben gesteld, maar vergeef mij als het niet concreet is, dat ik het niet ga noemen en op het moment dat het concreet wordt, dan kom ik bij u terug en indien nodig vroegtijdig om u eens een keer daarover bij te praten indien dat kan.

Mevrouw Potharst: Voorzitter, …

De voorzitter: Mevrouw Potharst wil graag een interruptie plegen. Mevrouw Potharst.

Mevrouw Potharst: Voorzitter, ik hoorde gedeputeerde Brink ingaan op een aantal aspecten. Wat ik wel graag zou willen weten, is wat ik heb gevraagd. We hebben het Perspectief op Drenthe 2030. Wat komt er ook vanuit deze kwaliteitsimpuls dan ten goede aan het welzijn van de Drenten en aan de natuur en cultuur? Gaat gedeputeerde Brink daar nog wat over zeggen?

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, ik zit even na te denken wat ik daarop moet zeggen. Laat ik het zo stellen. Er werd ook iets over groen en duurzaam gezegd. Ik denk als ik kijk naar hoe wij onze provincie promoten, kijk naar de oerprovincie waar Marketing Drenthe ons promoot, dan gaat het over duurzaamheid, dan gaat het over die rust en de natuur. Als ik naar deze Investeringsagenda kijk, dan zit daar € 4 miljoen in voor fietsen. Fietsen zie ik als een duurzaam vervoermiddel. Wij willen iets doen met wandelen. Dat zit nog niet hierin, maar staat bijvoorbeeld onder andere in ons collegeprogramma. Dat zie ik als een duurzame manier van je verplaatsen. Ik denk dat wij de vakantieparken waar een gedeelte inzit, voor de onderkant, waar ook de ChristenUnie terecht een aantal keren aandacht voor heeft gevraagd, dan zie ik dat als duurzaam, kijken hoe je Drenthe veiliger en beter, maar ook het verblijf op dat soort parken beter kunt maken. Dus ik denk dat de samenleving van Drenthe ook van deze Investeringsagenda beter wordt. Maar tegelijkertijd en daar kunnen we verschillend over denken. Er wordt ook door een aantal fracties gezegd: maar wanneer is het genoeg? Ik zou bijna zeggen en ik heb vanmorgen ook al gezegd: in het Perspectief 2030 wordt aandacht besteed aan het draagvlak en de draagkracht van die Drentse samenleving en van Drenthe. Ik daag mevrouw Potharst uit. Volgens mij is het 28 januari dat het Perspectief, want dat is wel klaar, maar hij is nog niet gepresenteerd, 28 februari wordt dat gepresenteerd door de partijen. En u kunt daarbij aanwezig zijn volgens mij. Dus in die zin kunt u dan ook kennismaken. Het is trouwens straks, het moet van de sector zijn, het moet de sector beklijven. En wat heeft Drenthe er nog meer aan? Als wij onze fietspaden beter en veiliger maken, ook heel veel Drenten fietsen daarop en maken daar gebruik van. Dus ook voor hen geldt dat wij prachtige paden krijgen, die beter en veiliger zijn. Dus kortom ik denk wel degelijk dat het bijdraagt aan die Drentse samenleving. Trouwens ik heb vanmorgen nog uitgelegd en laat ik het dan maar kort houden voorzitter, dat ook de vrijetijdseconomie bijdraagt aan de welvaart en het welzijn van de Drenten en al was het ook maar voor al die voorzieningen die op het platteland, vele voorzieningen zouden er niet zijn. Wij hadden geen Wildlands, waar we zelf ook van kunnen genieten. Wij hadden niet zoveel theaters, winkels en zwembaden als wij niet de toeristische sector hadden. Daarmee zijn ze niet zaligmakend. Laat dat helder zijn, maar ze dragen er wel aan bij.

Mevrouw Potharst: Voorzitter …

De heer Omlo: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Potharst nog even een reactie en daarna de heer Omlo.

Mevrouw Potharst: Voorzitter, ook kort. Ik hoorde dat we een uitnodiging krijgen voor de presentatie van het Perspectief op Bestemming Drenthe. Daar willen we graag gebruik van maken. Dank u wel.

De voorzitter: Dan de heer Omlo een vraag.

De heer Omlo: Is gedeputeerde Brink het met ons eens dat het ook in de toeristische sector … Sorry, hoort u mij?

De voorzitter: Ja.

De heer Omlo: Dat het ook in de toeristische sector kan gaan om werk, werk, werk en dat deze Kwaliteitsimpuls daar ook mee wordt gediend? Dus dat er ook belang de leefbaarheid is.

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Op de eerste vraag richting mevrouw Potharst lijkt het mij dat ik de link, want het is natuurlijk een digitale presentatie, de link naar de griffie stuur, zodat u allen op de hoogte bent wanneer het Perspectief het licht ziet en dat u daaraan kunt deelnemen. En werk, werk, werk. Ik heb gezegd: de sector die schept banen en de een vindt 7%, want in de gemeente Emmen is het natuurlijk veel minder en in Borger-Odoorn is het 25%, maar de sector creëert wel degelijk banen. Zijn we aan de grens? Ik denk het niet, maar daar kun je verschillend over denken. Maar de sector heeft nog steeds voldoende ruimte om zich te ontwikkelen. En ja, dan gaat het ook over banen. Voorzitter, mevrouw Udinga en volgens mij ook de heer Uppelschoten hebben het gehad over de camperplaatsen. Ik deel wel hun visie hoe het op dit moment gaat. De campers zijn in opkomst en zeker ook met deze coronacrisis, waar je zegt: ik heb mijn eigen voorzieningen bij me. Tegelijkertijd, wij kunnen dat wel promoten, maar het is natuurlijk aan de sector zelf om daarop in te spelen. Dat geldt ook een beetje voor de fietspaden. Wij investeren er zelf niet in, een ander moet dat doen. Het is een eenmalige bijdrage, dat is iets anders. Dat ben ik met u eens. Zo kun je trouwens ook redeneren met een aantal andere voorzieningen. Dat kunnen ze zelf doen, die kunnen wij een zetje in de rug geven, maar mocht er een keer een aanvraag komen, want ik denk als er echt een goede markt voor is, dat ondernemers er snel genoeg op inspelen, maar ik deel uw mening. Watertoerisme. Ik moet eerlijk zeggen, vanuit mijn vorige portefeuille, kan ik melden dat wij toch tientallen miljoenen geïnvesteerd hebben in onze watersport in onze provincie. Het laatste is natuurlijk de gemeente Assen geweest, met het doorvaarbaar maken van de Blauwe As. Het watertoerisme is de afgelopen 10 jaar sterk verminderd. Alleen het afgelopen jaar is het weer toegenomen. Ik denk dat het een punt blijft. Ik denk dat wij onze voorzieningen, maar dat krijgen we ook terug bij de voorzieningen die we hebben, ik noem de Dieverbrug, maar kijk ook naar de Veenvaart en hier in Assen, dat Drenthe het zeer goed voor elkaar heeft, want mochten zich daar een aantal ontwikkelingen voordoen, waarvan je zegt: daar zou een steuntje kunnen zijn en er zijn al wat middelen voor, dan is dat zeker iets wat zou kunnen passen bij de verbetering. Want ik snap mevrouw Udinga. Giethoorn, Meppel is natuurlijk heel dicht bij Drenthe en dan kunnen ze ook zo Drenthe in. En ook die zijn zeker welkom.

De voorzitter: Mijnheer Uppelschoten wil iets vragen.

De heer Uppelschoten: Even kijken, ja, hij staat aan. Henk, ik heb begrepen in het buitenland met name …

De voorzitter: Mijnheer Uppelschoten, het is de heer Brink.

De heer Uppelschoten: De heer Brink, neem me niet kwalijk. De gedeputeerde, de heer Brink. Ik heb in het buitenland begrepen, dat namelijk de gemeenten en dat zijn dus niet de commerciële, want er zijn gewoon campings, maar dat juist gemeenten een stukje terrein ter beschikking stellen, waar dan 6, 7 of 10 campers maximaal kunnen staan en dat iedere gemeente zijn best om dat te doen in de hoop dat de camperaars het hele jaar komen en ook gebruikmaken van de voorzieningen van het dorp. Dus het is juist niet iets wat in de commerciële sfeer moet, maar een voorziening die de gemeente aanbiedt.

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Geachte heer Uppelschoten, ik deel dat en het klopt. In het buitenland is dat zo. Tegelijkertijd, denk ik de gemeente Emmen doet dat voor mijn gevoel ook. Die heeft zo'n camperplaats, maar laat ik het zo doen en daar heb ik ook al bij het Perspectief en ook bij het rapport van de Noordelijke Rekenkamer, heb ik vanmorgen niet gezegd, maar deze week heb ik ook nog overleg met het AB en het DB van het Recreatieschap. Ik zal daar ook de inbreng en de adviezen die vanmorgen daarin gesteld zijn, maar ook dit soort zaken neem ik mee. De wethouders zitten daarin en ik zal uw suggestie zeker meenemen, dat daar eventueel ook een rol voor de gemeente zou kunnen liggen. Voorzitter, mevrouw Mensen vraagt voor mensen met een fysieke beperking. Wij nemen dat mee, zowel fietsen als wandelen. Ze noemt het voorbeeld van het Bargerveen. We kunnen hooguit kijken wat voor wat voorbeelden daar zijn en indien dat inpasbaar is en partijen daarmee aan de slag willen. Zolang wij daar zeer open voor staan en dat ook aanbevelen, want ook iedereen moet hier mee kunnen doen. Arrangementen. Dat wordt opgepakt. Er zijn arrangementen in Drenthe voor fietsen, voor lange termijn fietsen, voor meerdaagse fietstochten, waar bagage na gebracht wordt en ook hier ben ik het eens. Dit moeten partijen gezamenlijk oppakken, maar ik zie daar bijvoorbeeld dan wel weer een rol voor een Recreatieschap of Marketing Drenthe. Naober Drenthe, twee jaar wat kort. Volgens mij wordt er wel gezocht, wat kunnen we allemaal? De planning is toch dat in twee jaar heel veel bereikt moet zijn. Ik wil een voorbeeld noemen. Dan wordt gezegd dat wij met een twintigtal parken minimaal de zwaarste problematiek aangepakt moeten hebben en een plan opgesteld hebben en gestart zijn met de uitvoering. Alle gemeenten hebben daar de kennis in en ze hebben kennis opgedaan, weten wat er moet gebeuren. We kunnen het sneller aanpakken, maar ik ga kijken en mijn beeld is dat het inderdaad na twee jaar niet klaar is. Dus laat ik helder zijn. Dat zou denk ik té goed zijn. Ik heb de verwachting dat we ver kunnen zijn. Als ik zie wat in het stuk staat, hoe ze dat willen aanpakken, dan moet voor de zomer al veel geregeld zijn. Maar ik denk dat vanuit de reguliere begroting er eventueel geld is om dit project op een basisniveau voor te kunnen zetten, want ik ben wel met u eens dat we met elkaar de eerste steen in de vijver gooien, dan moeten we ook doorpakken, zodat we ook af kunnen ronden en dat het project afgerond is. Dus dat zeg ik ook even tegen de ChristenUnie. Want u vraagt ook nog naar de verdeling. Ik wil nog melden dat die € 4 miljoen voor fietsen geld is, dat ik van collega Bijl mag besteden en ik ben hem daar erkentelijk voor, want dat komt eigenlijk vanuit de reserve voor mobiliteit en die wordt dan in dit geval voor recreatief fietsen besteed, maar wel voor mobiliteit. Voorzitter, duurzaamheid is door velen genoemd. Ik heb al eerder gezegd, in een aantal eerdere plannen, volgens mij zit duurzaamheid bij alle ondernemers in de vrijetijdssector tussen de oren. Ze maken gebruik van de natuur, de natuur is hun kaart. Natuur is een unique selling point voor hen. Dat is onze provincie. Ik denk dat er geen sector zich meer bewust is, dat ze dat moeten koesteren en dat past trouwens ook bij het nieuwe toerisme en toeristen vragen ook duurzaamheid. Het betrekken van gebruikers, een vraag van D66. Ik heb net al gezegd dat er veel kennis is, maar natuurlijk weten wij uit onderzoek en ook de provincie Drenthe heeft veel telgegevens, veel resultaten van interviews die zij

gehouden hebben met de gebruikers. Maar als dat beter kan en er zijn goede suggesties, dan zal ik ze meenemen. Sterk Lokaal. De VAM-berg, rodelbaan, ik zou het toejuichen. Excelleren en transformeren, dat moet in verhouding staan. Ik heb al aangegeven …

Mevrouw Slagt: Voorzitter, ik zou graag willen interrumperen.

De voorzitter: Gaat uw gang, mevrouw Slagt.

Mevrouw Slagt: Volgens mij hebben wij als Staten een heel traject doorlopen over de Investeringsagenda en ideeën geopperd en daarbij samen vastgesteld wat de voorkeur heeft. En volgens mij is de zomerrodelbaan daar ook genoemd, maar was daar te weinig draagkracht voor in dat hele mooie overzicht. Ik vind het mooi dat dit nu weer genoemd wordt en dat prijs ik, maar als het college daar dan positief over is, dan is dat niet de wens van de Staten volgens ons overzicht.

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Nee, dat klopt, maar ik zou het niet erg vinden dat er een partij zonder ons zegt: ik ga daar dingen ontwikkelen. Persoonlijk zou ik het leuk vinden, maar ik heb ook niet gezegd dat we daarmee aan de slag gingen en er zijn ook geen ontwikkelingen, kan ik u melden. Dus laat dat helder zijn.

De voorzitter: Mijnheer Schoenmaker en mevrouw Udinga. Mijnheer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Ik waardeer de uitspraak van de heer Brink, maar we zullen hem natuurlijk nergens aan houden. De GroenLinks-fractie heeft inderdaad gelijk, want wij hebben dat ook als sympathiek idee aangegeven. En als de gedeputeerde dat ook een sympathiek idee vindt, dan hopen wij op die ondernemer die daar zo meteen op inspringt. Maar wel bedankt voor de opmerking.

De voorzitter: Mevrouw Udinga. Niet? Dan gaat de heer Brink verder.

Gedeputeerde Brink: Ik sluit mij aan bij de opmerking van de heer Schoenmakers. Voorzitter, ik wil nog iets zeggen over dat transformeren en ook over die onderkant, waar we nu spreken over dat Naober Drenthe. Het grootste deel proberen we de parken natuurlijk in een zo goed mogelijk segment te krijgen en dat moet ook, dat is ook het grote plan van Vitale Vakantieparken. Dit gaat over de onderkant, over die veiligheid, maar ik wil ook benadrukken dat dit niet het enige is en wij betreuren met u, wat velen gezegd hebben, dat de Regio Deal niet is doorgegaan. Voorzitter, nog een keer de heer Van der Meijden. Een aantal dingen kwamen vanmorgen ook al naar voren. Ik wil nog wel opmerken, dat heb ik vanmorgen niet gezegd, maar ook richting de gemeenten betalen natuurlijk veel ondernemers veel toeristenbelasting. Van al die honderden mensen die hier komen, moet echt toch een substantieel deel richting de gemeenten betaald worden. Dat zijn vaak mooie bijdragen voor de gemeenten, dus dat doen ze ook. En u zegt eigenlijk: Bestemming Drenthe, hoever moet je daarin gaan en kan dat dit versterken? Ik denk dat de Bestemming Drenthe nog steeds wat ruimte geeft en u zegt: wat draagt dit bij aan de welvaart? De VVD draait het om. Het zal u niet verbazen dat ik het wel met de VVD eens ben, dat het echt bijdraagt aan de welvaart van Drenthe en aan de economie en de leefbaarheid. Ik denk dat ik daar genoeg over gezegd heb. Moeizaam om mensen te vinden, daar heb ik iets

over gezegd. Ik deel niet uw mening dat u daaruit af mag leiden dat de CAO of dat mensen uitgebuit of dat men geen goede arbeidsvoorwaarden heeft. Ik denk dat in veel sectoren waar je nog iets met de handen moet doen, kijk naar de techniek, kijk in de bouw, prachtige beroepen, maar de mensen zijn daar moeilijk te vinden en dat zegt niets over de arbeidsvoorwaarden, want er zijn mensen die daar een prima boterham aan hebben. Het Perspectief, daar heb ik tegen mevrouw Potharst iets over gezegd, dat is 28 januari. En de andere voorstellen, wij denken daar niet helemaal gelijk over, maar alle suggesties die u noemt, komen ook in het verslag en ik hoop dat er een aantal ondernemers is, die ook suggesties willen oppakken. En als wij daar een rol in kunnen spelen, zullen wij ook die suggesties natuurlijk ondersteunen, indien dat past in het beleid, zoals wij dat met elkaar vaststellen. De heer Uppelschoten, daar heb ik iets gezegd over waar staan wij nu en de camperplekken en kunnen wij iets melden wat we doen en hoeveel toerisme willen we hebben? Daar heb ik ook iets over gezegd, over die draagvlaktoets vanuit het Perspectief. Mevrouw Slagt, onderbouwing corona. Klopt. OV heb ik iets over gezegd. Daar steun ik u in. Als we daar initiatieven zien, dan zullen we dat doen. Ik ben het met u eens. Ik heb iets gezegd over fietsen en wandelen. Beheersbare groei, dat deel ik. Ik denk dat we dat trouwens ook hebben met elkaar. We zijn in Drenthe nog steeds, dan kunnen wij het misschien druk vinden, maar als je tegen de landelijkheid, ik denk dat het hier goed beheersbaar is en een goede balans, dat deel ik ook. Mijnheer Omlo JA21, 50% cofinanciering. Ja, van de eigenaren van de fietspaden. Gaat dat lukken? Laat ik daar even helder over zijn. Ik heb een gesprek gehad met de terreinbeherende organisaties, met iemand die sprak namens de terreinbeherende organisaties. Die zei, dat het gaat lukken. De laatste signalen zijn wel dat het nog wel zoeken is. Mocht daar aanleiding voor zijn, dan kom ik daar bij u op terug. Maar vooralsnog gaan wij ervan uit dat 50% cofinanciering haalbaar is. Er is ook nog een opmerking gemaakt over 22 december, over het ophalen bij de gemeente. Dat was een eerste aanvraag en men krijgt de kans en er komt trouwens ook een tweede ronde, want ik snap heel goed, maar ik hoop dat u mij begrijpt. We zijn straks twee jaar onderweg met dit college. Willen we nog iets met deze investering in dit college doen, we zitten ook met seizoenen en dat moet eigenlijk voor het seizoen of na het seizoen, dat we toch wel proberen zo snel mogelijk ook wat meters te maken, zodat u ook nog inzichtelijk krijgt wat er met het geld, dat u beschikbaar gesteld hebt, wat we daarmee gedaan hebben. Maar nogmaals, iedereen krijgt daar zeker de kans voor, maar vooralsnog denken we toch ook voor dit jaar nog een bedrag te kunnen besteden. Er staat € 2 miljoen in. Of dat helemaal gaat lukken, kan ik niet helemaal aangeven. Mijn verwachting is dat dat wel eens moeilijk zou kunnen worden, gezien de laatste ontwikkelingen. Acquisitie heb ik iets over gezegd, maar nogmaals, als ik iets kan melden, maar ik zeg al: ik hoop dat u het mij niet kwalijk neemt, dat ik daar niet te veel over kan en ook niet wil zeggen. Ik kan wel melden, dat de huidige structuur en die van de Vitale Vakantieparken, blij en trots dat de hele provincie meedoet. Ik kan u ook melden: we hebben dan wel niet de Regio Deal gekregen, maar er komt wel weer een tweede Actieagenda en die zal ik namens het IPO op 1 februari ondertekenen met het Rijk en die Actieagenda, ik zie trouwens dat het 27 januari is, dus dan komt er een landelijke ondertekening van een Actieagenda, waar Drenthe ook weer een prominente rol in speelt. De Christenunie. Eens dat we het moeten verbeteren. Met name die snelheidsverschillen. Ik denk dat we voldoende gedaan hebben de afgelopen periode om die MTB'er eigen routes te geven, zodat ze, nou ja, ze zullen het niet zeggen, niet dat ze zich nooit mengen, maar dat ze hun eigen routes hebben. Kijk even naar de prachtige route op de VAM-berg, maar ook eigenlijk hebben we Drenthe-breed een schakel van ÀTB- en MTB-routes, die door de hele provincie liggen en niet op gewone fietspaden. Duurzaamheid logisch. Concrete ideeën heb ik al iets van gezegd. Voorzitter, volgens mij heb ik alle vragen beantwoord en ik dank. Gemiddeld weg denk ik dat er veel steun is voor dit voorstel en daar dank ik de fracties voor. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Volgens mij heeft u zeer uitgebreid geantwoord en stevenen wij af op een A-stuk in de volgende PS-vergadering. Alleen dat moeten we natuurlijk nog wel even toetsen. Daaraan voorafgaand zie ik sowieso een vraag bij mijnheer Pragt en bij mijnheer Van der Meijden. Misschien nog bij anderen? Dan zie ik graag handen. Mevrouw Potharst, mevrouw Slagt. Dan ga ik toch even voor een korte tweede termijn langs jullie allemaal. Dan begin ik even bij mijnheer Pragt.

De heer Pragt: Dank u, voorzitter. Dank u, mijnheer Brink voor de uitgebreide beantwoording. U hebt het gehad over duurzaamheid en ook de omgeving en het landelijk gebied en dat dat een belangrijk item is voor de recreatieve sector en dat er ook veel aandacht voor is. Maar wat wij ook zien bij veel ondernemers, dat dat toch een moeilijke transitie is. Dat ze moeite hebben om dat goed in te vullen. Vandaar onze oproep voor een duurzaamheidscoach, waar u nog geen antwoord op hebt gegeven. En voorzitter, afhankelijk van het antwoord van de heer Brink op dit punt, willen we toch naar een B-stuk of A-stuk. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Pragt. Als ik nou namens jullie allemaal mijnheer Brink even dank voor zijn reactie, dan hoeft u dat niet meer te doen. Dat scheelt weer 12 keer 10 seconden. Mevrouw Mensen, heeft u nog een korte vraag?

Mevrouw Mensen: Ja, ik heb nog een vraag. We hebben het vandaag gehad over criminaliteit en ondermijning in vakantieparken, maar vooral over ondermijning in zijn algemeenheid zouden wij nog een besloten bijeenkomst krijgen. Wij vragen ons af wat de stand van zaken is om die bijeenkomst … … … … … ….

De voorzitter: Of er nog een besloten bijeenkomst komt, krijgen we van u als vraag. Mevrouw Udinga? Niet Mijnheer Zuur? Niet. Mijnheer Schoenmaker? Niet. Mijnheer Van der Meijden? U wel.

De heer Van der Meijden: Dank u, voorzitter. Even met betrekking tot de discussie werkgelegenheid en de kwaliteit daarvan. Ik denk ook dat de heer Brink daarin ook gelijk heeft, maar het een sluit het ander niet uit. Dus daar vragen wij aandacht voor, want er zullen ook ongetwijfeld zaken zijn die niet door de beugel kunnen. En ten tweede zou ik nog een opmerking willen maken met betrekking tot camperaars en campers. Ik wilde eigenlijk ook een beetje een lans breken voor de campinghouders en de kleinere campinghouders, want ik denk dat op dit moment op de meeste campings camperaars een plek kunnen vinden, die ook geschikt zijn voor camperaars. Dus in die zin zou ik toch ook willen voorkomen dat er oneerlijke concurrentie plaats gaat vinden. Dank.

De voorzitter: Daar wil mevrouw Udinga alvast even op reageren.

Mevrouw Udinga: Ja, even heel kort, want naar ons idee profiteren die daar juist van. Het is de bedoeling om camperplaatsen te faciliteren aan de rand van steden of dorpen, dat mensen daar een leuk dagje uit beleven, gaan shoppen, uit eten en aan het eind van de dag de camper pakken en naar een camping toe gaan en daar gewoon lekker gaan recreëren en ook betalen. Ze profiteren daarvan.

De heer Van der Meijden: Oké, dan begrijp ik een soort parkeerplaats voor een dagje uit, maar er wordt ook veel gebruik van gemaakt om daar langdurig te staan. Ik ben zelf ook camperaar, dus ik weet hoe het ook kan lopen.

De voorzitter: Bijna eigenbelang, mijnheer Van der Meijden? Wij gaan verder met mijnheer Omlo.

De heer Van der Meijden: Nee, dat heeft er niets mee te maken, voorzitter.

De voorzitter: Excuses. Mijnheer Omlo? Niet. Mevrouw Potharst, u had wel een vraag.

Mevrouw Potharst: Ja, voorzitter. Naar aanleiding van uw verzoek of dit een A- of een B-stuk zou moeten worden. Wat ons betreft is er al redelijk wat over gezegd. Dus we hoeven het niet nog uitvoerig te bespreken in de Staten, maar we willen dan wel, als het een A-stuk wordt, ook een stemverklaring afgeven.

De voorzitter: Dat laatste kan altijd. Mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Het lijkt ineens of campers een heel groot onderwerp worden. Het voordeel van camperplaatsen is, dat ze het hele jaar open zijn en dat zijn campings vaak niet. Maar over die camperplaatsen gaat mijnheer Brink toch praten met de gemeente en zijn uitvoerige antwoord riep ook op: toeristen betalen ook toeristenbelasting en dat komt bij de gemeente terecht. Misschien dat een gedeelte van de toeristenbelasting ook gebruikt zou kunnen worden voor het financieren van Marketing Drenthe? Een suggestie als u toch met die gemeenten in gesprek gaat.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Slagt.

Mevrouw Slagt: Ik heb eigenlijk nog twee vragen openstaan over de integraliteitsgedachte en mijn eerste vraag is over de fietshubs en daar zou ik graag een toezegging van willen of het college daar actief naar op zoek wil gaan of daar fietsverhuurbedrijven of andere mogelijke openbare fietsvoorzieningen ten behoeve van dagrecreanten, of zij zich daarop willen inspannen? En de andere integraliteitgedachte is neer op het cultuuraspect. En het cultuuraspect daar vroeg ik me af: zou het college daar ook inspanning op willen verrichten, omdat die wellicht nog niet in het Recreatieschap Drenthe vallen? Dus een inspanning om ook met hen in gesprek te gaan of zij ook in aanmerking komen voor gelden om cultuurfietspaden of kunstfietspaden of kunstfietsroutes te ontwikkelen? Ook omdat het heel COVID-toegankelijk en coronaproef is. Dus dat zou ik graag willen weten.

De voorzitter: Dank u wel. Hier wil mijnheer Schoenmaker even op reageren.

De heer Schoenmaker: Dank u, voorzitter. Het is eindelijk een reactie op de heer Uppelschoten. Mag dat nog?

De voorzitter: Ga je gang.

De heer Schoenmaker: Mijn vraag was eigenlijk of de heer Uppelschoten zich wel realiseert, dat de toeristenbelasting voor de gemeenten een van de weinige middelen is waarmee de gemeente de eigen financiën op orde kan brengen. En de gemeenten hebben al enorme tekorten via de Wmo en de jeugdzorg te verdragen en het lijkt me zeer ongepast alsnog een deel van die inkomsten, waar ze zelf over gaan, afgedragen moet worden aan een provinciale instantie als

Marketing Drenthe. Ik denk dat geen een gemeente blij wordt van deze opmerking. Ik ben benieuwd of de heer Uppelschoten dat ook zo ziet.

De voorzitter: Mijnheer Uppelschoten, heel kort, zonder herhaling van uw eerdere standpunten.

De heer Uppelschoten: Ik weet dat de gemeenten zeer krap bij kas zitten, maar ik weet dat de gemeenten ook aan het onderhandelen zijn met het Recreatieschap over wat eigenlijk de hoogte van de toeristenbelasting moet zijn. Dus misschien dat met die hoogte ook rekening gehouden kan worden, dat een gedeelte, waarschijnlijk een klein gedeelte, gebruikt gaat worden voor Marketing Drenthe.

De heer Schoenmaker: Excuses, mag ik nog een …?

De voorzitter: Mijnheer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Het Recreatieschap is voor de gemeenten en Marketing Drenthe is provinciaal. En ik denk dat we die scheiding wel moeten blijven maken.

De voorzitter: Deze discussie is voldoende gevoerd. Ik wil graag de tweede termijn afmaken en ik mis nog de reactie van mijnheer Post. De heer Post heeft geen vraag? Geen reactie, dank u.

De heer Post: Nee, geen reactie.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik de gedeputeerde het woord. Alhoewel mijnheer Velzing komt ineens in beeld. Wilt u wat zeggen? Niet? Mijnheer Brink, uw tweede termijn.

Gedeputeerde Brink: Even de beantwoording nog van een aantal vragen. Daarna nog even terug naar mijnheer Pragt. Die fietshub waar GroenLinks aandacht voor vraag, ik zeg maar actief ja. Samen met collega Bijl zijn er al wat ontwikkelingen. Ik denk dat in Frederiksoord spontaan zo'n hub ontstaan is en als wij daar een kleine bijdrage aan moeten doen, dan is daar altijd ruimte voor, want ik ondersteun dat zeer. U vraagt ook nog aandacht voor cultuur. Ook daarvan kan ik … … … als vanuit vrijetijdseconomie ik vaker optrek met collega Bijl om cultuurdingen mogelijk te maken en die ook trouwens vaak een bijdrage leveren aan die vrije tijd. U vraagt aan de andere kant ook, en volgens mij heeft de Partij voor de Dieren al eens een keer een vraag gesteld in aanloop naar deze agenda of we ook iets kunnen doen met lokale producten? Ik leg die vragen even neer bij het Recreatieschap. Ik heb al gezegd, dat is ook een soort routebureau, maar ik vind het prima om te kijken of wij een cultuurroute kunnen maken. Kunnen wij ook iets met lokale producten gaan doen? Ik ben ook nog voorzitter van Tour de Force. We hebben daar een prijs uitgedeeld en die is gegaan naar mensen die zeggen: fiets je eigen voedsel bij elkaar van lokale producten, lokaal geproduceerd. Dus ik draag dat een warm hart toe. En ja, het Recreatieschap. Voorzitter, ik vind niet dat wij niet dat wij hier over het Recreatieschap moeten gaan. Ik weet dat het Recreatieschap een belangrijke functie heeft in die schakel, zowel met Marketing Drenthe aan de ene kant, maar ook een belangrijke organisatie is voor de gemeente, om die gemeenten te ondersteunen, om die toeristische infobureaus te ondersteunen, om onze routenetwerken te ondersteunen. De toeristenbelasting is voor de gemeente. Ik vind dat de gemeenten hun bijdrage en ook heel veel andere zaken, net als wij voor cultuur en zaken ook een bijdrage doen. Dus ik denk dat het ecosysteem in Drenthe op zich goed in elkaar zit. We kunnen elkaar alleen nog maar meer versterken en daar wil ik meenemen richting D66, want dan zou ik u misschien helpen, voorzitter. Ik heb duurzaamheid genoemd. Het Geopark blijft belangrijk. Wij

doen aan gebiedsontwikkeling ook iets. Daar zijn we volop mee bezig en daar speelt het UNESCO Geopark ook een rol in en kijk naar de Hunebed Highway. Dus ik hoop ook D66 en die duurzaamheid zit er zeker in, te kunnen bedienen met die gebiedsontwikkeling. Voorzitter, ik dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dat is helder en ik kwam automatisch al terug bij mijnheer Pragt. Die steekt ook zijn hand op. U heeft het woord.

De heer Pragt: Ja, want de vraag die we gesteld hebben, wordt niet beantwoord door de heer Brink. En dat vinden we jammer of hij beantwoordt hem nu nog en anders wordt het wat ons betreft een B-stuk. Het betreft het aanstellen van een speciale duurzaamheidscoach voor de recreatieve sector en hoe hij daartegenaan kijkt.

De voorzitter: Heeft mevrouw Mensen nog een vraag? Heeft mevrouw Mensen nog iets te vragen?

Mevrouw Mensen: Ja, ik heb nog geen antwoord op mijn vraag over de bijeenkomst over ondermijning.

De voorzitter: De heer Brink, twee vragen.

Gedeputeerde Brink: Volgens mij is er een bijeenkomst geweest over ondermijning. Ik stel voor dat wij in het kader van Vitale Vakantieparken, maar dan wat breder, als dit project gaat lopen, rond de zomer, net voor of na de zomer, we een al dan niet vertrouwelijke bijeenkomst gaan organiseren. Dat mag u zien als een toezegging. En als het gaat om een duurzaamheidscoach. Ik vind dat lastig. Ik wil hem wel, maar ik ga daar niet over en zodra ik met een duurzaamheidcoach kom, kunt u daar gelijk
€ 150.000 per jaar voor uittrekken. En ik denk dat wij via het project, want daar wil ik wel toezeggen, om te vragen via het project Ik Ben Drents Ondernemer, want daar zit impact en daar zit duurzaamheid en groen ook in, om te kijken of we hier wat extra aandacht aan kunnen besteden. Daar hebben we ook kennis en kunde voor in huis, om te kijken of er ruimte is. En ik kan ook nog via de Regio Deal, want daar zit ook vrijetijdseconomie in, in Zuidoost-Drenthe, om te kijken of wij daar duurzaamheid en eventuele adviezen en met vouchers of ik D66 daar wat tegemoet kan komen. Ik geloof niet dat het wenselijk is dat ik een duurzaamheidscoach ga, of dan wel bij de provincie of bij Marketing Drenthe of bij het Recreatieschap ga stallen. Maar ik denk wel dat ik via andere wegen daaraan kan voldoen. Voorzitter, dan heb ik nu alle vragen gehad. En excuses, dat ik die andere vergeten was.

De voorzitter: Excuses aanvaard wat mij betreft. Dan gaan we weer terug naar mijnheer Pragt.

De heer Pragt: Mijnheer Brink, het gaat inderdaad niet om het feit dat het per se een duurzaamheidscoach moet worden, maar dat er voldoende aandacht is voor duurzaamheid. En ook dat er ondersteuning is voor de recreatieve sector. Mag ik dit zien als een toezegging? En kunt u aangeven wanneer u er bij ons op terugkomt? Of is het een algemene opmerking, die weer verdwijnt in het niets?

Gedeputeerde Brink: Uw laatste suggestie gooi ik maar verre van mij. U mag dit zien als een toezegging en laat ik het zo stellen, dat ik na de zomer of aan het eind van het jaar kijk wat wij gedaan hebben met Ik Ben Drents Ondernemer en wat heb ik eraan kunnen doen.

De voorzitter: Dan mijnheer Pragt nog een keer. Dan wil ik afronden.

De heer Pragt: Bedankt voor de toezegging. We zullen dat nauwlettend in de gaten houden en wat ons betreft is het ook een A-stuk.

De voorzitter: Kan ik dan namens de Staten dit agendapunt doorleiden als A-stuk naar de PS-vergadering? Uiteraard met de ruimte om indien gewenst stemverklaringen af te geven? Ik zie alleen maar duimen, geknik en instemming. Kortom, bij dezen besloten.

10. Drentse Duitslandagenda 2020-2023, Statenstuk 2020-967

De voorzitter: We gaan verder met agendapunt 10. De bedoeling is om de Drentse Duitsland-agenda vast te stellen. U heeft drie minuten spreektijd voor dit onderwerp gekregen. Ik wil graag alle woordvoerders even opnoemen die ik in beeld hebt en als ik u dus niet opnoem, verzoek ik u even geluid te maken. Dan heb ik u vervolgens wel in beeld. Mevrouw Haan, mijnheer Blinde, mijnheer Uppelschoten, mevrouw Kort, mijnheer Du Long, mevrouw Mentink, mijnheer Steenbergen. Daar komt mijnheer Vianen.

De heer Veldsema: En mijnheer Veldsema.

De voorzitter: En mijnheer Veldsema, die vanochtend al aankondigde dat hij er zou zijn en hij is er ook. En dan heb ik iedereen? Mevrouw Dingen van D66 inmiddels in beeld.

Mevrouw Dikkers: Mevrouw Dikkers wil ook graag.

De voorzitter: En mevrouw Dikkers ook genoemd. Heb ik nu iedereen genoemd? Eén, twee, drie, vier, vijf, zes, zeven, acht, negen, tien, elf. Dat zou wel eens kunnen kloppen. Ik mis nog JA21. Ja, mijnheer Blinde, sorry.

De heer Blinde: Ja, het is even wennen.

De voorzitter: Dat vergeeft u mij vast.

De heer Blinde: Ik vergeef u alles, uiteraard.

De voorzitter: En Forum voor Democratie en GroenLinks nog. Geen woordvoering GroenLinks?

Mevrouw Haan: U had mij al genoemd.

Mevrouw Slagt: Mevrouw Haan is woordvoerder GroenLinks.

De voorzitter: Natuurlijk. Ja, oké. Ik laat het hierbij. Ik geef u graag het woord en ik begin met mijnheer Veldsema van de ChristenUnie.

De heer Veldsema: Wat aardig. Dank u. Even kijken. Voorzitter, opnieuw ligt er een Duitsland-agenda voor ons op tafel. Het vervult ons met trots om te zien dat het idee van de ChristenUnie, gelanceerd aan het begin van de vorige bestuursperiode, aan een tweede druk toe is. En we zijn

blij dat het college de input heeft gevraagd van de werkgroep DrEUn en deze heeft verwerkt in het voorliggende ontwerp. In de afgelopen jaren is geïnvesteerd in relaties met onze buren en collega's, wat hebben we een plezier beleefd aan de werkbezoeken aan het Emsland en een historische treinrit naar de Grafschaft Bentheim. Een aantal contactmomenten is helaas opgeschort, zoals het gemeenschappelijk bezoek aan Brussel. Dat is jammer, maar de basis die in de vorige periode is gelegd, is stevig. Daar kunnen alle Drenten van meeprofiteren, hopelijk de komende generaties nog meer dan de huidige. En hoe zit het dan met diploma-erkenning? Want dat is toch wel een grote bottleneck als het gaat over het werken aan de andere kant van de grens. Ook daar zijn dingen over te melden, want we kunnen trots zijn dat juist op dat gebied stappen zijn gezet door een instituut binnen onze eigen provinciegrenzen, het Rijnland Instituut. Door de ontwikkeling van binationale curricula, kunnen zowel mbo- als hbo-studenten straks in een veel groter werkgebied hun vaardigheden laten zien. Goed dat u de ambitie om door te ontwikkelen tot expertisecentrum ondersteund. Ook de opleiding Gouden Handen voor de waterstofeconomie kan hiervan profiteren. Immers, het gebruik maken van zowel Duitse als Nederlandse opleidingsfaciliteiten geeft de mogelijkheid om van elkaar te leren en de kosten te delen. Tijdens een parlementariër treffen eind 2019 in Nordhorn, hebben we van het treinverkeer kunnen proeven. En ook hebben we het enthousiasme van Nedersaksen voor deze verbinding gemerkt. En in dit kader zouden we de gemeenschappelijke inzet voor de Nedersaksenlijn wat explicieter willen opnemen in de agenda. Want door samen te werken met Duitsland wordt deze grensoverschrijdende verbinding een stuk kansrijker, doordat er vanuit Europa makkelijker financiële mogelijkheden te vinden zijn voor dergelijke verbindingen. En zeker in het ‘Europees jaar van de spoorwegen’ wat 2021 is, is dat een uitgelezen kans. We overwegen daarom bij de Statenvergadering met een amendement te komen op dit punt. Graag horen we van het college en van collega-fracties hoe zij hiertegen aankijken. Tot slot, het is een werkdocument. Op hoofdlijnen is het met een knipoog naar het collegeprogramma, goed voor mekaar. We hebben er vertrouwen in dat ook deze Duitslandagenda een goede basis is voor verdere samenwerking. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Veldsema. We gaan verder met de fractie van de Partij van de Arbeid, mijnheer Du Long.

De heer Du Long: Dank u wel, voorzitter. Net als de ChristenUnie zijn wij heel blij dat er een Duitslandagenda is. De eerste Duitslandagenda, zoals door de heer Veldsema gememoreerd, zag volgens mij het levenslicht in 2017. En dat blijkt nu een hele mooie opstap te zijn geweest naar een nog meer voldragen Duitslandagenda, die wat ons betreft zelfbewustheid en doelgerichtheid uitstraalt, maar ook vooral en dat is voor ons toch wel van belang, richtinggevend is. Heel goed dat daarbij consultatie is gezocht bij Duitse partners. Nog beter dat de agenda tweetalig is en ik hoop ook dat we inderdaad weer snel een fysiek treffen kunnen hebben van Nedersaksische en Drentse parlementariërs en we dan deze folder natuurlijke breed kunnen verspreiden. Om de weg te kunnen vinden in bestuurlijk Duitsland, dat blijkt al jarenlang een blijvende opgave te zijn. En wat betreft de PvdA kunnen we dat dan nu doen aan de hand van dit uitmuntende spoorboekje. Nog wat verder kijkend, komt er misschien een moment waarop het overwegen van een permanente Drentse vertegenwoordiging in Nedersaksen een Drentse ambassade, waarmee de uitvoering van deze Duitslandagenda nog eens wordt versterkt, het nader bestuderen waard is. Voorzitter, dank voor de ambtelijke inzet. We weten dat ook die groot is geweest en tenslotte zijn we erg blij met de rol die DrEUn in dit geheel heeft gespeeld. We zien een belangrijke rol voor de werkgroep weggelegd in het blijven volgen, maar ook stimuleren van de ontwikkelingen met betrekking tot de Duitslandagenda. En uiteraard voor de gedeputeerde: veel succes met de uitvoering ervan. Dank, voorzitter. Ik zit nog even te denken of ik nu al zal reageren op de motie of dat u wilt dat we dat in de tweede ronde doen?

De voorzitter: De heer Veldsema heeft geen motie aangekondigd, maar een amendement. Kijk, mijnheer Veldsema heeft als eerste het woord gehad en dat brengt ons in de prettige positie dat we het direct mee kunnen nemen. Dus gaat u gerust uw gang.

De heer Du Long: Dan kan ik daar heel kort over zijn. Ik denk dat we dat gaan steunen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan wij verder met de SP-fractie, mevrouw Dikkers en daarna kom ik bij de VVD. Mevrouw Dikkers

Mevrouw Dikkers: Dank u wel, voorzitter. Bij de oplevering van de Duitslandagenda in 2017, deed gedeputeerde Bijl de uitspraak: dit is de eerste Duitslandagenda en gelijk de laatste. Hier moeten we het mee doen. Inmiddels een achterhaalde uitspraak, want de agenda heeft zijn waarde bewezen en nu ligt er een tweede verbeterde, versterkte. Mooi. Een leidraad gericht op de samenwerking met Duitsland en grensoverschrijdende samenwerking. Sterk, omdat er zoveel verschillende invalshoeken aan de orde komen, initiatieven gezamenlijk opgepakt worden en er nadrukkelijk in de samenwerkingsrelatie geïnvesteerd wordt. En zoals al een paar keer genoemd, DrEUn heeft daar ook een rol in. Het gaat niet snel en daarom is deze tweede agenda ook van belang. Er valt veel te halen uit samenwerking met de buren. Wat de SP betreft, stellen we deze Duitslandagenda dan ook vast en het voorgestelde amendement met betrekking tot de Nedersaksenlijn zal zeker ook de steun van de SP krijgen, want wij zijn groot voorstander van sterking van de infrastructuur en met name via het spoor richting Duitsland. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is het woord nu aan mijnheer Vianen van de VVD-fractie en daarna gaan we naar de D66-fractie. Mijnheer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter, dank u wel. Het Europa van de toekomst zet in op economische ontwikkeling door met name regionale samenwerking en vooral ook innovatie te stimuleren. De VVD vindt het ook belangrijk om de samenwerking met grensregio's, waaronder Duitsland te versterken. In de vorige bestuursperiode zijn positieve ervaringen opgedaan met het uitvoeren van een Drentse Duitslandagenda, als rode draad voor de grensoverschrijdende samenwerking. De VVD is dan ook verheugd met het feit dat voor ons de Drentse Duitslandagenda 2020-2023 ligt. De resultaten vlogen ons onlangs ook om de oren. Zo wordt er bijvoorbeeld geïnvesteerd in de lijn Emmen-Rheine en is een behoorlijk bedrag uit het Europese fonds naar het Noorden gekomen. Zo blijkt maar weer dat het belangrijk is om een goede samenwerking te hebben. Complimenten voor het college zijn hier dan ook op zijn plaats. De VVD is blij dat er in de Duitslandagenda nauw samen wordt gewerkt met een grote diversiteit aan partners en dat het MKB een stevige positie in de agenda krijgt. De samenwerking met Ik Ben Drents Ondernemer om ondernemers te adviseren over het benutten van exportkansen en het bevorderen van kennisuitwisseling over internationaal zakendoen met de Duitse buren, is hier een goed voorbeeld van. Tevens is ook prima dat waterstof een gemeenschappelijke aanjager is van energietransitie. Er wordt in de Duitslandagenda gesproken over een gezamenlijke publiekprivate investering van bijna € 9 miljoen. Voorzitter, ik vroeg me even af hoe dat zich verhoudt tot het onlangs gelanceerde Investeringsplan waterstof Noord-Nederland, waar gesproken wordt over € 9 miljard aan investeringen tot 2030. Over de arbeidsmarkt in deze agenda lezen we dat wordt ingezet op een 360 graden arbeidsmarkt. Het arbeidsmarktbeleid wordt meer verbonden aan maatschappelijke transities en ontwikkelingsvraagstukken in de grensregio. Het is daarbij wel belangrijk om in ogenschouw te nemen, dat onderwijs en arbeidsmarkt onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

We hopen dan ook dat het college onderwijsinstellingen betrekt bij de 360 graden arbeidsmarkt. Het is ook goed om te lezen dat erin wordt gezet op een leven lang ontwikkelen. Deze focus past ook bij het grensinformatiepunt Eems-Dollard Regio, waar zij vooral ook inzetten op het informeren van jongeren over de toekomstige beroepsmogelijkheden die er in het buurland zijn. De VVD hoopt dan ook dat er een nauwe samenwerking met het GIP is op dit vlak. Vanwege de geografische ligging van Drenthe is de beschikbaarheid van reguliere en structurele dienstverlening voor euregionale arbeidsmobiliteit van belang. Bij het GIP EDR kunnen ondernemers, werkzoekenden en studenten fysiek en digitaal terecht met verschillende vragen. Ondanks dat de fysieke locatie van belang is, is het volgens het GIP, vanwege de geografische indeling van onze regio, niet reëel om alle diensten op één locatie te centraliseren, zoals bijvoorbeeld de One-Stop-Shop-inrichting in de stedelijke grensregio's in het Zuiden. We vragen het college ook om hier rekening mee te houden. We lezen ook dat er in de Duitslandagenda met de mbo-instellingen wordt gekeken naar het vertalen van diploma's in het Duits. Dit om de arbeidsmobiliteit te vergroten. Voorzitter, vertalen de Duitse onderwijsinstellingen de diploma's ook in het Nederlands? Dat vinden we namelijk wel passen bij een 360 graden aanpak. Alle hiervoor genoemde programma's binnen de Duitslandagenda zijn mooie initiatieven. Maar zoals Francis Pranger Wiese zich onlangs afvroeg in een interview met het Dagblad van het Noorden: hoe maken we de inwoners van Drenthe nu echt warm voor de taal en cultuur van onze Oosterburen? Laten we het voor de inwoners zo concreet mogelijk maken en laten zien dat de verschillen tussen beide landen veel kleiner zijn dan veel mensen denken. We snappen goed dat de Duitslandagenda facetbeleid is en dat er daarom geen begroting aan gekoppeld is. We gaan er wel vanuit dat de voortgangsrapportage Europa gecontinueerd wordt, waardoor we inzicht krijgen in de voortgang van het besteden van Europees geld, de EU-bijdrage en in welke mate de provincie de investeringen cofinanciert. Uiteraard kan de werkgroep DrEUn hier ook aan bijdragen. En wat betreft het amendement van de ChristenUnie: we nemen het in overweging, maar ik ga ervan uit dat wij hier steun aan kunnen verlenen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de fractie van D66 mevrouw Dingen en daarna het CDA. Mevrouw Dingen.

Mevrouw Dingen: Dank uw wel, voorzitter. D66 is positief gestemd over dit stuk. Het is pro-Europa, pro samenwerken met Duitsland. Het zet in op het versterken van de arbeidsmarkt, het toerisme, de innovatie, zoals met de aanjager waterstof in de energietransitie. Hier ziet D66 ook nog een kans met betrekking tot het energienet Nederland-Duitsland. Bereikbaarheid per trein is belangrijk, dat is al een paar keer genoemd. Er wordt gewerkt aan grensoverschrijdend vervoer. Wellicht kan hier voorgesorteerd worden op het belang van de Nedersaksenlijn. Er liggen nog wel wat werk. Er zijn uitdagingen op het gebied van regelgeving …

De voorzitter: En toen bevroor de bijdrage van mevrouw Dingen. Mevrouw Dingen, kunt u mij verstaan? Dit gaat niet goed.

Mevrouw Dingen: U hoort mij niet?

De voorzitter: Nou, halverwege uw bijdrage ging er iets mis met het geluid en bevroor het beeld. Dus ik ga u nu vragen om zo ongeveer op een derde van uw bijdrage het verhaal even weer op te pakken, voor zover dat mogelijk is en dan even opnieuw te gaan spreken. Als het geluid dan weer fout gaat, dan ga ik u vragen om het bij een fractiegenoot te beleggen.

Mevrouw Dingen: Ik ga door. Als u uw hand opsteekt, weet ik dat u mij weer niet hoort. Wij willen op het bedrijventerrein Europark Coevorden-Emlichheim samen met alle betrokkenen en bevoegde overheden een of meer proeven opzetten om als innovatieve grensregio de verschillen in regelgeving weg te werken. Het rapport spreekt van het verkennen van hands-on casussen en het uitwerken van … … … … … … staan voor andere grensregio's. Wij zien graag een …

De voorzitter: Wacht even.

Mevrouw Dingen: U hoort mij niet?

De voorzitter: De zin die eindigde met '… en het uitwerken van …'. Als u daar de draad weer even op wil pakken. Laatste poging.

Mevrouw Dingen: Het rapport spreekt van het verkennen van hands-on casussen en het uitwerken van … … …, die model zouden kunnen staan voor andere grensregio's. Wij zien graag een experiment op het Europark waar de Duits-Nederlandse regelgeving op elkaar wordt afgestemd. Hier spreekt D66 liever over grensontkennende samenwerking. De burgemeester van Coevorden Bert Bouwmeester, stelde al eerder een pilot voor met een regelluwe zone. Ziet de gedeputeerde hier mogelijkheden voor? Het ministerie van OCW heeft die subsidie verstrekt ten behoeve van binationale curricula voor twee mbo-beroepen. Er wordt gestreefd naar ontwikkeling van een geïntegreerde grensregio, waar grenzeloos wonen, werken in een 360 graden arbeidsmarkt, studeren en leven realiteit is. Een regio die zo min mogelijk drempels opwerpt. Een regio die uitnodigt tot samenwerking. Het leren van de taal van de naaste buren geeft veel extra kansen. Als jij Duits spreekt, vind je makkelijker een baan in Duitsland. Daar kan in het onderwijs al rekening mee worden gehouden, aldus Marketing Drenthe. Basisscholen in de grensstreek kunnen meer aandacht besteden aan Duits. Ziet de gedeputeerde kans om naar het ontwikkelen van methodes Duits te kijken voor lagere scholen? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Na het opnieuw oppakken, is het helemaal goed gegaan met uw bijdrage. Er ging toch iets mis in de techniek. We gaan verder met mevrouw Mentink en daarna mevrouw Kort. Het woord is aan de CDA-fractie.

Mevrouw Mentink: Dank u wel. Voorzitter, voor ons ligt het Statenstuk Drentse Duitslandagenda 2020-2023. Het CDA is altijd een voorstander van verbinding en goede samenwerking, over grenzen heen kijken. Ook in deze Duitslandagenda zie je dat de verbinding en de samenwerking met ons buurland Duitsland al goed op gang is en dat we graag verder willen in de regio door afspraken te maken, zowel op economisch als op juridisch vlak. Wij vinden het positief en spreken onze waardering uit naar alle organisaties en bestuurlijke overleggen die hiermee verbonden zijn, om zodoende de eerste kadernota te realiseren. Er is veelvuldig hoor en wederhoor toegepast. Door de sociaal- maatschappelijke en economische integratie in de grensregio te bevorderen en internationale kansen te benutten, zijn er in Duitslandagenda 2020-2023 een aantal sporen uitgewerkt. Of het nu gaat om handelsbevordering, personenvervoer, energietransitie en arbeidsmarkt. Al deze sporen zijn er om de grensregio meer te verbinden, om zo ook meer innovatie te creëren, waarbij de landenregio's een voordeel hebben. Zo ga je elkaar versterken in Europa. Toch mist het CDA nog iets juist in deze coronatijd en dat is de samenwerking op het gebied van zorg. Wil het college van GS onderzoeken wat we hiervoor elkaar kunnen betekenen? Te denken valt aan zorguitwisseling of goede connecties leggen met omliggende ziekenhuizen. We weten dat dit al op kleine schaal gebeurt, maar misschien zijn er voor de toekomst nog meerdere mogelijkheden. Graag een reactie van het college. Het CDA laat zich ook

graag jaarlijks informeren over de inspanning met betrekking tot de samenwerking Duitsland-Europa. Het CDA ziet hier kansen voor onze gemeenschap. Of het nu werkgelegenheid is of cultuur, of dat jongeren kennis maken met elkaar. Het is verbinden, het is samenwerking. Het is naoberschap over grenzen heen. En om Angela Merkel te citeren: 'Wir schaffen das.' Dit was voorlopig mijn bijdrage. Ik wil nog eventjes op het amendement reageren. Tot nu toe zijn we bereid om na te denken over de Nedersaksenlijn, maar we willen op voorhand het amendement toch even zien. Dus we stemmen er nog niet direct mee in, maar we willen het wel graag zien.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. We gaan verder met de PVV-fractie, mevrouw Kort. Daarna hoop ik bij Sterk Lokaal te landen. Mevrouw Kort.

Mevrouw Kort: Dank u wel, voorzitter. Voor ons ligt de tweede Drentse Duitslandagenda. Een stuk waarin lovend wordt gesproken over de afgelopen periode en met een positieve toch kritische blik vooruit wordt gekeken. Maar zijn sommige plannen niet te ambitieus? Neem bijvoorbeeld het Smart Energy Region Emmen-Haren, waarbij de gemeente Emmen en Haren, in Duitsland dan wel te verstaan, gezamenlijk werken aan de integratie van hun energiesystemen, hoe vraag en aanbod van hernieuwbare energie decentraal en grensoverschrijdend op elkaar af te stemmen. Maar was het niet voormalig minister Wiebes die onlangs nog heeft aangegeven, dat er geen duurzame energie van het buitenland naar Nederland geïmporteerd mag worden? Hoe verhoudt zich dit tot de plannen van de gemeente Emmen en het Duitse Haren? De 360 graden arbeidsmarkt. Dat klinkt goed, maar werkt het? Hebben wij allen niet kunnen lezen dat de aanpak slechts heeft geleid tot een beperkte toename in de grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit? En is het niet zo dat er altijd verschillen zullen blijven bestaan in bijvoorbeeld wet- en regelgeving rondom bijvoorbeeld belastingen en sociale zekerheid? Ook klopt het niet dat mensen die in Nederland werkzaam zijn in de sociale werkplaats, niet mogen gaan wonen in Duitsland. Wij kennen in Nederland scholen waar het gehele onderwijs of grote delen daarvan in het Engels worden gegeven. Is het wellicht mogelijk om een Duitstalige opleiding op te zetten, waar voor het grootste deel Duitstalig onderwijs wordt gegeven, maar waar ook uitdrukkelijk aandacht is voor de Duitse cultuur en hun normen en waarden? De huidige opleidingssystemen zijn nog te verschillend, waardoor het lastig is om opleidingen en diploma's met elkaar te vergelijken. En de diploma's moeten hierdoor eerst wederzijds erkend worden, voordat men in het buurland mag gaan werken. Om dit te voorkomen wordt nu dan de focus gelegd op binationaal opleiden. Via het Duitsland Instituut kwam ik bij een artikel waarin dit verder werd onderverdeeld in joint degree en double degree opleidingen. Dit klinkt wel zeer Duits. Vooral joint degree diploma's zouden een meerwaarde hebben. Het levert echte Europeanen op met een echt Europees diploma. Bij deze laatste zin uit het artikel begon het bij mij en de rest van de PVV-leden enorm te schuren. Evenals de omschrijving van onze missie: het werken aan een geïntegreerde grensregio en een sterk bondgenootschap in Europa. Het zal u niet verbazen, dat wij hier niets in zien. Het lijkt wel alsof er al wordt voorgesorteerd op het uitschakelen van onze natie en de macht van Brussel alleen maar groter kan worden. Een goede samenwerking met onze Oosterburen kan voordelen opleveren en vooral voor onze grensregio's kan dit in de toekomst misschien het verschil maken tussen verhuizen of er blijven wonen. En als we heel positief zijn: misschien dat zich meer mensen in deze regio willen gaan vestigen. Maar er zullen altijd barrières blijven bestaan en het afbouwen van die grenzen op bijvoorbeeld het gebied van wet- en regelgeving is niet reëel. Wij onderkennen dat een goede samenwerking met onze Duitse buren positief kan zijn voor alle partijen, maar de Partij voor de Vrijheid is en blijft voorstander van de Nexit. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kort. Dan gaan we verder met mijnheer Steenbergen van Sterk Lokaal. Maar eerst een interruptie van mijnheer Du Long?

De heer Du Long: Ja, dank u wel, voorzitter. We spreken hier over de Duitslandagenda en het is niet voor het eerst dat we hierover spreken. We hebben het dan nu in de vorm van een Duitslandagenda, maar al heel wat jarenlang zijn we bezig met het versterken van de banden, onder andere de economische banden, maar ook sociaal-culturele banden met Duitsland. En nou ben ik even benieuwd of via welke bocht de PVV van het behandelen van een Duitslandagenda komt tot een Nexit. Ik snap daar eerlijk gezegd helemaal niks van. Dus misschien kan mevrouw Kort dat nog iets verder uitdiepen hoe zij dat nou voor zich ziet. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Als dat redelijk kort kan, dan geef ik op dit punt het woord aan mevrouw Kort.

Mevrouw Kort: Dank u, voorzitter. Ik ga mijn best doen. In mijn bijdrage ben ik toch ook redelijk positief over de samenwerking met onze Duitse buren, omdat het voor mensen toch voordelen kan opleveren, hoewel dat wel op lange termijn is. Maar wij willen te allen tijde voorkomen, dat wij het beeld creëren dat wij voor één Europa zijn. Dus vandaar dat ik het expliciet meld, dat wij voorstander zijn van de Nexit.

De heer Du Long: Ja, voorzitter, ik begrijp het nog steeds niet, maar dit is nou typisch wat er ook gebeurt, tenminste naar mijn inschatting, naar mijn gevoel, als er ook maar iets internationaals klinkt, dan klinkt opeens ook weer de Nexit van de PVV en andere partijen. Dat blijft heel merkwaardig. Laten we wat mij betreft ons beperken tot de relaties die we hier proberen te smeden met onze Oosterburen en met name Nedersaksen en de discussie over Nexit, die heeft hier echt niets mee te maken. En om dat in een vragen te gieten: wil mevrouw Kort, de PVV dat in het vervolg alstublieft achterwege laten?

De voorzitter: Mevrouw Kort nog behoefte aan reactie vermoed ik.

Mevrouw Kort: Dat klopt en nee, wij laten ons niet door een andere partij bepalen wat wij wel en niet mogen inbrengen. En zoals ik zei: wij blijven voor een Nexit en als wij de mogelijkheid hebben om dat inderdaad uit te dragen, dan zullen we dat doen, nu in de toekomst.

De voorzitter: Dan stopt hier deze interruptie en dan gaan wij nu verder met de bijdrage van de heer Steenbergen. Gaat uw gang.

De heer Steenbergen: Voorzitter, dank u wel. Dat was een interessante discussie net. Sterk Lokaal is zeer positief over het feit dat er nu een tweede Duitslandagenda is. Grensoverschrijdende samenwerking is heel belangrijk voor zowel Nederland als Duitsland. Met name de grensregio's kunnen daar fors van profiteren. Denk alleen maar aan de arbeidsmarkt, een spoorlijn, toerisme en dergelijke. Dus ik ben eigenlijk wel vrij kort in mijn verhaal. Wij steunen deze Duitslandagenda. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met JA21, mijnheer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel, voorzitter. JA21 omarmt zijn Duitse buren. Een goede buur is immers beter dan een verre vriend en uiteraard zijn Duitsers welkom in Nederland om kennis te delen, samen te werken en geld uit te geven. Dat is allemaal bevorderlijk voor de werkgelegenheid. De provincie Drenthe kijkt dus logischerwijs naar Duitsland voor zijn economisch potentieel, oftewel werkgelegenheid. Nogmaals voorzitter, werk, werk, werk, daar zou het enkel en alleen om moeten gaan. De rest is overbodig. Samenwerking initiëren is in die context logisch en

verstandig en zo was het ook ooit bedoeld. De relatie aanhalen met Duitsland om zodoende internationale werkgelegenheid te creëren. Echter, ik lees zeer veel, op een sub-paragraaf na, over ambtelijke en bestuurlijke inspanningen. Welke echte werkgelegenheid heeft het opgeleverd? Dus buiten de ambtelijke en bestuurlijke inspanningen om? Daarbij voorzitter, is al die inspanning wel enigszins te verklaren. Zo lezen wij dat GS zich immers wil begeven in de internationale arena en daarin bilaterale betrekkingen gaat onderhouden en zelfs landsgrenzen slecht. Volkomen ongewenst wat JA21 betreft. Een provincie hoort niet thuis in de wereld van internationale betrekkingen en het is al helemaal geen taak van de provincie om landsgrenzen te slechten. En om dan op de inbreng van de heer Du Long te komen. Een provincie hoeft dus ook geen eigen ambassade te hebben. Daar hebben we het land voor. Onze grensprovincies kunnen niet allemaal een eigen ambassade gaan openen. Daar zien wij niks in. Dit soort ambities mogen ook direct uit de agenda gehaald worden. Het tweede punt waarover JA21 zich verbaast voorzitter, is het tegenstrijdige taalgebruik. We willen samenwerken en integreren. Samenwerking, maar ook grenzen slechten en opgaan in een Europese regio. En dat past dan heel fijn in de doelstellingen van de Europese Commissie. Deze agenda is dan ook met vele actoren samengesteld, maar niet met het Rijk. Hoe kan het dat GS wel overlegt met buitenlandse instanties, maar niet met haar eigen Rijksoverheid? Voorzitter, als je je als provincie al op het internationale toneel begeeft, laat je dan a.u.b. niet tegen je eigen nationale staat uitspelen door allerlei supranationale doelen na te streven. Daarom wil ik ook nog wel even verwijzen naar de discussie net tussen de PVV en de PvdA. De PVV is duidelijk internationaal, waarbij dit document eigenlijk ook heel supranationaal ademt. Dus ik vind het eigenlijk een hele logische opmerking die mevrouw Kort maakte. Ik heb nog een aantal vragen aan het college en dan ga ik afronden.

De voorzitter: Uw spreektijd is ook eigenlijk bijna voorbij, maar eerst gaan mijnheer Du Long even een kleine interruptie plegen.

De heer Du Long: Ik hoor de heer Blinde zeggen in zijn bijdrage, of zich afvragen eigenlijk wat een provincie nou op het internationale terrein wil of doet? Als ik het goed begrijp wat hij nou eigenlijk probeert te zeggen. En dan vraag ik me af, mijnheer Blinde: we doen niks anders. We zijn al jaren bezig met het ontwikkelen van internationale contacten, onderhouden van internationale contacten en dat komt uiteraard ten goede aan de provincie. Dus hoor ik u nu zeggen: laten we daar maar mee stoppen? Hoor ik u zeggen: dat zouden we eigenlijk helemaal niet meer moeten doen? Hoor ik u zeggen: laat dat over aan Den Haag? Datzelfde Den Haag waar u dan volgens mij ook weer problemen mee heeft. Wat zegt u nou eigenlijk?

De heer Blinde: Wat ik zeg dat is namelijk veel genuanceerder dan de zwart-witvoorstelling die wordt geschetst. Er is een wezenlijk verschil tussen internationale contacten onderhouden en je daadwerkelijk begeven binnen de wereld van internationale betrekkingen. Als ik mijn zus in Berlijn bel, heb ik een internationaal contact. Dat betekent niet dat ik bezig ben met het slechten van landsgrenzen, dat ik mijn eigen buitenlandse politiek ga bedrijven. Dat ik als provincie Drenthe in de internationale arena mijn eigen belangen ga formuleren en dat ga lopen behartigen, terwijl ik opga in een Europese regio, terwijl ik onderdeel ben van een land, van een natie. En mijn loyaliteit ligt binnen die landsgrenzen. Ik ga niet met andere buitenlandse actoren een gemeenschappelijk standpunt formuleren en dat vervolgens in Brussel of in een ambassade, die ikzelf ergens opricht advocateren. Ik heb een duidelijke internationale kijk daarop en ik denk dat deze agenda verschillende woorden gebruikt. Die gebruikt aan de ene kant samenwerken. Samenwerking is top. Integratie? Nee, daar heb ik geen behoefte aan. Integratie betekent dat je opgaat in de nieuwe entiteit. Daar heb ik geen behoefte aan om daarvan onderdeel uit te maken.

De heer Du Long: Voorzitter, als ik dan een vervolgopmerking mag maken?

De voorzitter: De laatste korte interruptie.

De heer Du Long: We hebben het inderdaad over Europa van de regio's en het ligt niet meer dan voor de hand, het is echt voor de hand liggend om dan ook met de regio's die aan de andere kant van de grenzen, wat mij betreft slechten we die grens inderdaad heel erg snel, om met de buren aan de andere kant van de grens te gaan samenwerken. Dat is een volkomen gebruikelijk en normaal verschijnsel in Europa. Nog even over de Drentse ambassade. Dat staat niet in de Duitslandagenda helaas, maar ik zou willen dat het wel zo is. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Blinde, nog even kort hierop en dan graag naar uw vragen richting de gedeputeerde.

De heer Blinde: Ik zal daar inderdaad kort op zijn. Het was denk ik heel gebruikelijk binnen de Europese Unie dat landsgrenzen geslecht werden. Maar volgens mij is die trend nou al een aantal jaren al kneiterhard gekeerd. Grenzen zijn weer terug van weggeweest en wat mij betreft is dat een goed iets. Dus zo voor de hand liggend is dat niet. Dan wil ik graag mijn vragen stellen aan het college, voorzitter.

De voorzitter: Als dat dan een beetje kort kan.

De heer Blinde: Wat zegt u?

De voorzitter: Als dat een beetje kort kan.

De heer Blinde: Wat voor een visie heeft GS qua internationale betrekkingen? Is dat intergouvernementeel of functionalistisch? Heeft GS zijn Duitslandagenda inderdaad opgesteld zonder Den Haag hierbij te betrekken? Voelt GS zich onderdeel van Nederland of van een Europese regio? Kan GS mij het verschil uitleggen tussen integratie en samenwerking? Dat zijn mijn vragen, voorzitter. Qua Nedersaksenlijn, dat steunen wij. We wachten nog even het amendement af, maar JA21 heeft dat ook in zijn verkiezingsprogramma weten te fietsen, zeg ik met enige trots en wij steunen de Nedersaksenlijn van harte. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Blinde. Dan kijk ik even richting mijnheer Velzing van Forum voor Democratie. Ook u kunt een bijdrage leveren.

De heer Velzing: Een goede zaak dat de samenwerking met Duitsland gestimuleerd wordt. Forum voor Democratie staat daar helemaal achter. Ik heb als ondernemer jaren zaken met Duitsland gedaan, beide kanten op. Er is iemand die had het over de regelgeving. Die regelgeving kom ik haast niet tegen. Als ik iets lever aan Duitsland, dan is dat helemaal geen probleem en andersom moet ik een standaarddocument ondertekenen, dat wij geleverd krijgen. Dus ik voel geen enkele regelgeving. Dus ga hiermee door en Drenthe ligt heel dicht bij Duitsland en heel wat ondernemers die ik ken, doen al gewoon zaken zonder strubbelingen en dat gaat gewoon allemaal automatisch. En dan heb ik het nog even over de Nedersaksenlijn. Dat steunen wij wel. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel. Helder. Dan ga ik naar …

De heer Du Long: Voorzitter, mag ik ook hier een vraag stellen? Een beetje in het verlengde van de eerdere discussie, want ik ben heel erg blij met de opmerkingen van de heer Velzing. Maar ik ben toch even benieuwd of hij dat dan ook puur en alleen maar economisch ziet en of hij ook de andere aspecten die daarbij horen, dus het stimuleren van de Duitse taal in Drenthe en de aandacht daarbij voor de cultuur of hij dat dan ook omarmt?

De voorzitter: Mijnheer Velzing.

De heer Velzing: Ja, absoluut. Daar ben ik het helemaal mee eens. Ook zeker de cultuur, omdat veel mensen fietsen in Duitsland. Veel Duitsers fietsen hier in de omgeving, in het veengebied. Dus dat ontstaat al automatisch. Alleen de opleidingen, omdat ik ook veel contact heb met Duitsland, dat komt totaal niet overeen met hier. Zeker in de technische gebieden, dat ligt nogal ver uit elkaar. In Duitsland hebben ze hele gedegen opleidingen, wat hier wat minder is. Dus dat komt niet overeen, maar de cultuur en toerisme dat loopt al heen en weer.

De voorzitter: Dank voor de reactie. Ik zie geen vervolgvraag. Daarmee ga ik nu over naar de fractie van GroenLinks. Mevrouw Haan, als u de microfoon aandoet, dan horen we het beter.

Mevrouw Haan: Zo beter, hoop ik. Deze Duitslandagenda geeft aan hoe we in Drenthe willen samenwerken met onze Duitse buren. Het versterken van grensoverschrijdende samenwerking biedt vele mogelijkheden voor de regio. We kunnen van elkaar leren, elkaar steunen, samen sterker staan en samen aan projecten werken op vele inhoud … … … Hierbij onze complimenten aan GS over het constructief meenemen van de input van de werkgroep DrEUn. In DrEUn zijn vele zaken besproken, die we terug kunnen vinden in de Duitslandagenda. Ook bedanken we de betrokken ambtenaren voor hun werk om deze agenda te realiseren. Ondanks dat er een wisseling was van personeel, werd door GroenLinks een zeer warme kennisoverdracht ervaren. Deze agenda heeft vormgegeven aan bijvoorbeeld de volgende twee projecten. De realisatie van het doortrekken van het spoor Emmen-Rheine zal een goede uitwerking hebben op het verbeteren van het personen- verkeer. En de realisatie van het project Bargerveen geeft een beeld van de goede samenwerking tussen Drenthe en Duitsland. Gezamenlijk zijn er waterbuffers gemaakt, zodat het veen beter ontwikkeld gaat worden. Daarnaast zijn er goede fietspaden aangelegd, zodat Drenthe en Duitsland met elkaar zijn verbonden, plus een verbeterde toeristische infrastructuur. Als Drenthe zijn we vaak bescheiden, maar wat we ondertussen doen, heeft internationale allure met daarbij behorende kansen. We zoeken verbinding met onze buren op het niveau van Gemeinde, Landkreis, Kreisfreie Städte en Bundesländer. De verbinding is op vele punten gevonden en zoals ook in deze agenda beschreven is, is een verbinding meer dan alleen maar inhoud. Een verbinding vergt ook zorgvuldig relatie- beheer. We zijn als GroenLinks positief, dat dit aspect beschreven is in de Duitsland- agenda en wel met woorden als duurzame betrekkingen onderhouden. Ook in coronatijd vergt dit goed relatiebeheer. Als GroenLinks willen we GS stimuleren om ook in de huidige situatie de verbinding aan te blijven gaan. Bijvoorbeeld ontmoetingen in digitale vorm. Als GroenLinks hebben we veel contact met de Grünen uit Niedersachsen. Daarnaast zien we het statenbreed onderhouden van gezamenlijke relaties van grote meerwaarde. En wij wachten het amendement ook af, maar zoals ik zei, zullen we het zeker steunen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Haan. Volgens mij heb ik nu alle fracties, die iets wilden zeggen gehoord. Dat is inderdaad het geval en dan zou ik zeggen, is het de hoogste tijd voor de heer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Dank u wel, voorzitter. Allereerst mijn dank voor alle bijdragen en ik proef over de hele linie toch wel heel veel waardering voor het stuk wat er ligt met enkele kanttekeningen van een aantal fracties. Ik loop even de fracties langs en ik wil dat eens een keer achterstevoren doen. Dan begin ik bij mevrouw Haan, omdat zij best wel met een hele belangrijke opmerking afsluit, waarbij zij zegt: verbinding hebben, is ook relatiebeheer. En ik hoor bij alle fracties wel het belang van goede contacten met Duitsland en ook goede samenwerking. Voor een goede samenwerking heb je inderdaad verbinding nodig en dat betekent dus ook dat je iets moet doen aan de taal, dat je iets moet doen om elkaars cultuur te begrijpen, zodat je elkaar ook begrijpt. En zo voelt dit college zich ook. Dit college voelt zich volop Drents. Het college voelt zich volop Nederlands, Europeaan en wereldburger. En dat is heel simpel: wij hebben gewoon een feitelijke situatie, waarin we in een Europese samenwerking leveren. Daar doen wij ook gewoon aan mee, ook vanuit onze eigen positie. Ik wijs alleen maar even op het feit dat we, dankzij de geweldige inspanning van collega Brink onlangs nog vele honderden miljoenen mochten halen uit de Europese samenwerking en dat doen wij dus ook vanuit onze Drentse positie aan mee. Dus ik ga helemaal niet dat soort onderscheid maken. Wij zitten er voor de regio en we doen de dingen die in het belang van Drenthe zijn. Dan even kijken. En daar zijn de inspanningen dus ook op gericht. Daarop is ook die ambtelijke samenwerking nodig, is ook die bestuurlijke samenwerking nodig en zijn de samenwerkingen tussen bedrijven ook nodig. Dan heb ik eigenlijk al een heel aantal vragen van de laatste sprekers in zijn algemeenheid beantwoord. En dan is er nog de vraag naar Duitstalige opleidingen. Dat is bekend, dat is bij u ook bekend. We zullen niet stoppen met ook aandacht te schenken aan diploma-erkenning, maar die tweezijdige opleidingen, waarbij je tweezijdig opleidt, zoals bij het Rijnland Instituut gepoogd wordt, dat lijkt ons in ieder geval een goede eerste stap. Dat laat onverlet dat wij ons zullen blijven inzetten voor de Duitse taal, ook in Nederland om dat op het curriculum te krijgen. Maar daarvoor heb je onderwijs nodig en daarvoor zullen we ook het Rijk nodig hebben en dat Rijk daar werken wij vanzelfsprekend mee samen. Daarvoor werken we ook samen met zo’n Duitsland-agenda. Dat is het facetbeleid. Dat hebt u ook kunnen lezen in de agenda. Dus het gaat ook heel veel over, ik zou bijna zeggen, alle dingen waar mijn collega's ook mee bezig zijn. En er wordt zeker ook met het Rijk goed samengewerkt. Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft er zelfs een speciaal programma voor. Wij zijn in die zin ook ontzettend blij dat met het vertrek van onze ambtenaar die een baan bij het Rijk heeft gekregen, dat wij inmiddels ook een nieuwe medewerker hebben gekregen, die juist uit die club van Binnenlandse Zaken komt. Zo zie je maar weer hoe goed die connecties zijn. Het lukt niet altijd allemaal. Mevrouw Kort wijst er ook op als het gaat over de energie-uitwisseling tussen Emmen en Haren en daar heeft minister Wiebes al wat over gezegd. Maar dat hoeven we nog helemaal niet met de minister eens te zijn en nu praat ik wel vanuit mijn eigen portefeuille, en blijven we dat zeker proberen. Dat doen we ook bijvoorbeeld als het gaat om de hele waterstoftransitie. Daar heeft ook mijnheer Vianen wat over gevraagd, hoe zich die € 90 miljoen en dat is voor het hele Heaven-project, verhoudt tot dat grote Noord-Nederlandse investeringsprogramma. En dat valt eigenlijk een beetje buiten dit onderwerp, maar we kunnen bijna zeggen: dat is de aanjager geweest van dat een groot Noordelijke programma, wat we met waterstof willen. Maar met waterstof hebben we wel zeker een relatie met Nedersaksen. Ik heb zelf in ieder geval met mijn collega Birgit Honé minister in Nedersaksen, samengewerkt in het comité voor de regio rondom de waterstofvisie daar en ik geloof dat ik volgende week of over twee weken ook weer samen met haar in een gesprek zit met meerdere mensen op dit terrein, om te kijken hoe we die samenwerking ook verder uit kunnen bouwen. Ik zit even te kijken. Wij willen u regelmatig informeren over de laatste Europa-agenda. Volgens mij hebben we dat al toegezegd. Dus dat gaan we ook doen. Die Europa-agenda zijn we op dit moment ook mee aan het werk en ik hoop dat die net zo praktisch en

pragmatisch wordt als deze. Uitdaging op regelgeving. Ik was op zich wel blij met wat de heer Velzing zei, wel mooi om dat even uit de praktijk te horen hoe het soms werkt. Maar in die gevallen waar het wel zo is, zullen we ons er zeker mee bemoeien en mevrouw Dingen heeft daar ook een vraag over gesteld om te kijken of we daar in Europees parlement ook iets zouden kunnen opzetten. Ik ga dat niet toezeggen, maar ik wil me er wel eens even, met in ieder geval ook de burgemeester van Coevorden daarover in gesprek gaan. U hebt hem ook expliciet genoemd. Het lijkt me goed om dat samen eens even te verkennen. Even zien. De Nedersaksenlijn is genoemd. Nou, dat is weer de portefeuille van collega Bijl, het facetbeleid weer, maar ik kan me haast niet voorstellen dat er in het college tegenstand zou zijn tegen een amendement, maar dan formuleer ik het wel heel negatief. Ik denk dat we dat zeker kunnen omarmen, want dat past ook heel goed in de algehele lijn, zoals we die tot nu toe hebben gehad. Dus kom maar op met je amendement, dan krijgt u geen A-stuk, maar dan kunnen we ons misschien alleen tot het amendement beperken, mocht u het voor de rest een A-stuk vinden. Mijnheer Du Long heeft een vraag over een permanente vertegenwoordiging. Ik weet dat dat ook vanuit andere provincies is gebeurd. Dat is vooral in samenwerking met Nordrhein-Westfalen. Ik ben zelf nog niet zo ver, want ik moet zeggen: dan zit je ook misschien wel een beetje op een eenzame positie, op zo'n plek. Ik wil het ook niet afwijzen. Ik kijk altijd wel, maar dat zeg ik met mijn P&O-pet, dat moet ook weer betaald worden. Zo simpel is het. Ik wil eigenlijk even zien hoe het nu ook gaat. We hebben nu een nieuwe medewerker, die zeer goed is ingevoerd ook in dat hele Duitse netwerk. Dus ik wil ook eerst zien hoe dat verloopt. Ik ben daar zeer positief over. Nou, u hebt ook gezegd dat de agenda tweetalig is gemaakt. Dat hebben we heel bewust gedaan en dan sluit ik maar af met mijnheer Veldsema, die ook zijn compliment heeft gegeven. En van mijn kant wil ik ook graag mijn waardering uitspreken voor de manier waarop de werkgroep DrEUn werkt. Het gaat natuurlijk breder over Europa, maar bemoeit zich ook zeer nadrukkelijk met relaties met Duitsland en ik merk dat dat ook helpt in de uitwisseling, maar ook tussen de volksvertegenwoordigers van Duitsland en Nederland. Dus ik ben daar zeer content mee en ik hoop dat we die goede samenwerking zo kunnen volhouden en mocht mijnheer Bijl, en ik geloof u onmiddellijk als u dat zegt, mevrouw Dikkers, dat de vorige de eerste en de laatste was van de Duitslandagenda. Dat was een soort Bijbelse profetie bijna. De eersten zullen de laatsten zijn in dit geval, maar dit is de eerste in de rij en ik hoop dat we dit zo gaan volhouden dat we een praktische Duitslandagenda houden. Daar wou ik het bij laten, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Volgens mij is er nauwelijks een tweede termijn nodig, maar ik zie toch een hand. Dus als ik meer handen zie, dan wil ik iedereen ook nog wel even langslopen. Ik probeer het wel een beetje op volgorde te doen. Ik zie veel handen. Dus toch een korte tweede termijn, maar dat doen we even in de wetenschap dat dit stuk sowieso doorgaat als B-stuk, om in PS de gelegenheid te geven dat het amendement dan ook van tekst is voorzien en even officieel wordt aangekondigd en de fracties ook daar nog even gelegenheid te geven op het amendement te reageren. Maar dan nu nog even korte verduidelijkende vragen en ik bedank alvast de gedeputeerde voor zijn reactie. Zeer bedankt namens alle Staten en dan blijven de vragen over. Meneer Veldsema, heeft u nog vragen?

De heer Veldsema: Nee, geen vragen. Alleen de toezegging dat alle Statenleden natuurlijk van ons de tekst van tevoren krijgen. Dank voor de steun die ik voel daarin. En ja, wat de samenwerking met de Duitsers betrof, een van de dingen die mij nu te binnenschiet is, niet alleen dat het heel gezellig was, maar dat het ook gewoon ging. In een van de bijeenkomsten werd er op een gegeven moment aangegeven door de Duitsers: dat lukt. Dat kunnen we in het Drents ook heel goed begrijpen wat ze daarmee bedoelen. Dus wij gaan daar ook als DrEUn graag mee verder. Dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer Du Long.

De heer Du Long: Dank u, voorzitter. Ook geen vragen, wel een paar korte opmerkingen, namelijk over de permanente vertegenwoordiging. Ik ben blij dat de heer Stelpstra het in elk geval nog niet verwerpt, maar het een beetje in het midden laat. Ik denk zelf dat met name voor de bestuurlijke contacten, want ik geloof inderdaad dat de ambtelijke contacten meer dan uitstekend zijn. Dat zijn ze overigens bestuurlijk ook, maar precies in de provincies die hij als voorbeeld noemt, blijkt dat een permanente vertegenwoordiging toch net nog iets meer betekent in de praktijk. Ik ben heel blij met wat ik zo hoor. Toch wel de brede steun voor deze Duitslandagenda en ik hoop dat de partijen die nu zo bang zijn voor een Nexit daarbij. Ik stel me zo voor dat ze iedere keer als je dan de grens oversteekt, dat je dan iedere keer roept, ja maar, dat is geen Nexit. Dat lijkt me toch wat overdreven. Dus laten we ons vooral concentreren op de Duitslandagenda. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dan mevrouw Dikkers? Niet. Mijnheer Vianen nog een reactie? Niet. Mevrouw Mentink?

Mevrouw Mentink: Dank u wel, voorzitter en bedankt gedeputeerde, dat u alles zo goed heeft verwoord. Ik wou het alleen nog eventjes hebben over de uitwisseling of de samenwerking over de zorg en vooral nu met de COVID is het misschien toch wel goed om te onderzoeken of wij ook een verbinding kunnen leggen met de omliggende ziekenhuizen, ook richting Duitsland. En ik ben eigenlijk wel heel erg benieuwd naar hoe de gedeputeerde hierin zit en hoe hij daarnaar kijkt.

De voorzitter: Dan mijnheer Steenbergen, Sterk Lokaal. Geen vraag. Mevrouw Kort.

Mevrouw Kort: Dank u wel, voorzitter. Hoort u mij, voorzitter?

De voorzitter: Zeker.

Mevrouw Kort: Ik had nog geen antwoord gekregen op de vraag of het klopt dat mensen die in Nederland werkzaam zijn in de sociale werkplaatsen, zich niet mogen vestigen in Duitsland.

De voorzitter: Die wordt meegenomen. Dank u wel. Dan mijnheer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel. Ik had nog een vraag aan de gedeputeerde gesteld. Bedankt aan de gedeputeerde trouwens, voor zijn uitgebreide antwoord. Maar wat is het verschil is tussen integratie en samenwerking? Als ik de heer Stelpstra hoor praten, dan denk ik: nou, samenwerking, samenwerking, samenwerking.

Mevrouw Slagt: Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Slagt. Goedendag, even de camera aan.

Mevrouw Slagt: Als lid van de werkgroep van DrEUn zou ik heel graag een kleine interruptie plegen op de heer Blinde van Forum voor Democratie, want zij zijn vertegenwoordigd in de werkgroep DrEUn en de Europese integratie is per definitie, als je kijkt naar de definitie van Europese

integratie: de toename van samenwerking tussen de Europese landen. Dus ik meen een definitieverschil te horen bij de heer Blinde tussen integratie en samenwerking. Maar we hebben het hier over Europese integratie en dat is samenwerking. En volgens mij doen we dat in de werkgroep DrEUn en ook de vertegenwoordiger van uw partij in de werkgroep DrEUn.

De heer Blinde: Voorzitter, dan ben ik blij dat in Drenthe integratie die betekenis heeft. Ik heb zelf internationale betrekkingen gestudeerd en als we ons dan in die arena gaan begeven, dan sluiten integratie en samenwerking elkaar wederzijds uit. Het is het een of ander. Je kunt niet beide. Maar als wij dus deze versie van integratie aanhouden, dan ben ik al een stuk blijer. Ik hoor dat trouwens ook graag nog van de gedeputeerde, dan ben ik helemaal tevreden. Dan nog één ding: ik hoorde de heer Du Long van de PvdA zeggen dat er meerdere partijen, dus meervoud over Nexit beginnen. JA21 is niet voor Nexit. Dus ik wil daar wel duidelijkheid in hebben. De PVV maakte met haar standpunt duidelijk dat ze voor de Nexit zijn. Zo ver willen wij niet gaan, voorzitter. En daar houd ik het bij.

De voorzitter: Dank u wel. Dat lijkt me voldoende voor nu. Anders dan moet ik ook weer gaan uitleggen dat ik wiskunde heb gestudeerd en dat daar ook heel wat werd geïntegreerd. Mijnheer Velzing, had u nog wat aan te vullen?

De heer Velzing: Ja, over de Nexit. Kijk, waar we waren heel veel slordiger dat we niet aan Engeland konden leveren. Ik ken leveranciers en bedrijven die al jaren leveren aan Engeland. Daar verandert gewoon niks, omdat er bedrijven zijn die dat gaan regelen. Je doet een sticker op het pakje dat naar Engeland moet en er zijn bedrijven die dat voor je regelen. Dus op zichzelf, die angst is ongegrond. Dank u wel.

De voorzitter: Dan mevrouw Dingen van D66. … … …

Mevrouw Dingen: … Gedeputeerde Stelpstra om contact te zoeken met Bert Bouwmeester over die regelluwe zone. En nog even, gewoon als gedachte: hoe jonger je bent als je begint met een nieuwe taal, hoe meer spin-off die opleiding heeft. Dus als Stelpstra gaat spreken over iets doen aan de Duitse taal op de scholen in Drenthe in zijn contact met het Rijk, begin dan zo vroeg mogelijk alsjeblieft met die Duitse taal op de lagere scholen. Dank u.

De voorzitter: En als het gaat over Bert Bouwmeester, dan wordt daar de burgemeester van Coevorden mee bedoeld.

Mevrouw Dingen: Excuus, zeker.

De voorzitter: En dan mevrouw Haan van GroenLinks nog. Geen? Dan waren dat even de korte, verhelderende of nog openstaande vragen voor de gedeputeerde. Hij krijgt bij dezen het woord. De heer Stelpstra

Gedeputeerde Stelpstra: Dank u wel. We begonnen dacht ik ook met de vraag over de zorg, die was ik vergeten. Op dit moment zijn we al bezig met een verkenning op dat punt, mevrouw Mentink. Dus ik zou zeggen, u wordt op uw wenken bediend. Het is goed om dat bij mijn collega Kuipers nadrukkelijk onder de aandacht te brengen en weet in ieder geval wel dat de afgelopen periode, met name als het gaat over de coronacrisis, dat er ook heel nadrukkelijk echt overleg is geweest tussen onze Duitse buren en onze provincie, samen met Groningen. Daar hebben de commissarissen zich ook nadrukkelijk mee bezig gehouden. En dan zie je ook hoe goed

het is, dat je die contacten al hebt liggen. Dan weet je elkaar ook heel makkelijk te vinden. Mevrouw Kort, u vraagt mij een hele concrete vraag. Ik weet het even niet. Het lijkt mij niet onlogisch moet ik zeggen, maar ik weet het niet. Dus dat moet ik voor u uitzoeken. Dat gaan we doen. Mijnheer Blinde vraagt hoe ik de semantiek duid tussen integratie en samenwerking. Ik ben maar gewoon een staatsrecht jongetje. Maar als u in onze agenda leest, daar staat dat wij streven naar de ontwikkeling van een geïntegreerde grensregio en dan komt er als het ware een soort uitleg achteraan. Daar staat: grensloos wonen, werken, studeren en leven. Dat dat geen wens is maar realiteit. Dat betekent niet, ik bedoel niet de integratie, laat ik daar maar helder in zijn, een super Europese overheid. Maar in dit geval gaat het erom dat wij als grensregio inderdaad een hele goede samenwerking hebben, waarbij je gewoon geen last meer hebt van de wederzijdse belemmeringen om met name de economische ontwikkeling heel goed mogelijk te maken. Volgens mij kan ik niet duidelijker zijn. Dan mevrouw Dingen tot slot, die heeft nog iets gezegd over de taal: zo jong mogelijk beginnen, dan kun je dat het beste leren. Als vloeiend Fries sprekende moet ik zeggen en degene die ook de Nederlandse taal heeft geleerd van jongs af aan, kan ik als tweetalige zeggen dat ik dat volledig begrijp. En misschien helemaal tot slot. Ik heb dankzij de geweldige elektronische mogelijkheden die wij hebben, ook kort contact gehad met mijn collega Bijl over het amendement en hij heeft daar ook een positieve grondhouding vanuit zijn portefeuille.

De voorzitter: Dank u wel voor die laatste mededeling en omdat het nog maar kortgeleden was, had u er zelfs actieve herinneringen aan en dat is ook mooi. Volgens mij hebben we dit agendapunt dan bij deze voldoende besproken. Ik zie geen vingers meer en dat betekent dat wij concluderen nu, vanwege het eerder aangekondigde amendement, dat het doorgaat als B-stuk naar de vergadering van PS. En het presidium zal in haar ondoorgrondelijke wijsheid wel afspreken hoeveel spreektijd u dan nog krijgt. Dat zal vermoedelijk uitkomen op één à twee minuten.

11. Besluitenlijst van de vergadering van 9 december 2020 en de Lijst van toezeggingen

De voorzitter: De Besluitenlijst van de vergadering van 9 december 2020 en de Lijst van toezeggingen. De besluitenlijst is wat mij betreft bij deze onveranderd vastgesteld. En wat betreft de Lijst van toezeggingen, daar heeft u kunnen zien dat we energie ingezet hebben om deze te actualiseren naar de stand van vandaag. Ik moet zeggen, degenen die dat heeft veroorzaakt, die ben ik bijzonder dankbaar. Die verdient ook alle complimenten, maar ik zal die complimenten geven aan het college van GS. Die zal ze dan wel weer doorgeleiden naar de griffie. Daar komt natuurlijk die energie vandaan. En toch kan ik me voorstellen dat u, naar aanleiding van de Lijst van toezeggingen zoals die nu voorligt, toch nog enkele vragen heeft. En mijn vraag is: roept u maar als dat het geval is, want dan komt u in beeld en dan krijgt u van mij het woord. De Lijst van toezeggingen. Ik hoor niets en ik zie nog genoeg. Dus wat mij betreft is daarmee de Lijst van toezeggingen voldoende behandeld.

12. Ingekomen stukken

De voorzitter: Dan kom ik aan de Ingekomen stukken van deze commissie. Dat is Agendapunt 12. U heeft een lijst gehad met ingekomen stukken: A.1 t/m A.10 en B.1 t/m B.5 en C.1 en C.2. Ik behandel eerst even de voorhangprocedure. Er zijn twee voorhangprocedures. De eerste is C.1, waarbij het college van GS aan PS voorstelt om incidentele subsidies te verlenen aan CMO STAMM, Zorgbelang Drenthe, Sport Drenthe en Stichting Leren en Leven van respectievelijk

€ 230.000, € 160.000, € 150.000 en € 150.000. De fractie van het CDA wil hier graag het woord. Ik weet alleen even niet tot mijn verbazing wie ik het woord moet geven. Dus ik hoor vanzelf geluid en dan komt er wel wat.

De heer Van Dekken: Het geluid komt fris tot u voorzitter.

De voorzitter: Kijk, mijnheer Van Dekken. U heeft het woord.

De heer Van Dekken: Hartelijk dank. Het is eigenlijk een vraag richting het college. Wij hadden het ook al op schrift gezet. Op het moment dat je puur kijkt naar die twee stukken, C.1 en C.2, hoe krijgen wij het beeld dat die subsidies op Sport Drenthe wel worden toegekend? Want het is volstrekt nog onduidelijk hoe die genoemde bedragen zich nou tot elkaar verhouden. Volgens mij hoef je ook geen fiscalist boekhouding te zijn om dat vast te stellen. Dus wij hebben de vraag of GS die bedragen met betrekking tot Sport Drenthe ons nog eens kan toelichten, wat gebeurt er nou precies in de subsidieverstrekking en in welke mate?

De voorzitter: Dan is het goed om daarin ook direct de vraag van de heer Serlie met betrekking tot de voorhangprocedure onder C.2 mee te nemen. Want dat gaat inderdaad ook over Sport Drenthe met betrekking tot een subsidie van € 195.000. Die vraag is inderdaad schriftelijk gesteld. Ik geef het woord aan de gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuipers: Dank u wel voorzitter. Allereerst even, want het gaat over de relatie tussen C.1 en C.2, vanuit de Sociale begroting. Daar is ook het programma 'Drenthe beweegt' opgenomen, dat wij samen met de gemeenten doen. En 'Drenthe beweegt' is belegd bij Sport Drenthe. Dat wordt dus gefinancierd vanuit de Sociale Agenda. In dat kader is Sport Drenthe ook een systeeminstelling. Dus vindt u hem terug in het rijtje van brief C.1, dat gaat over het toekennen van bedragen aan die systemeninstellingen vanuit de Sociale Agenda en dat is dus € 150.000 voor Sport Drenthe, specifiek voor de uitvoering van 'Drenthe beweegt'. Maar daarnaast voert Sport Drenthe een aantal andere activiteiten uit, waarvoor jaarlijks subsidie wordt aangevraagd. En dan staat in brief C.2. Daarin wordt natuurlijk verwezen naar 'Drenthe beweegt', daarom staan die punten ook in dezelfde vergadering aansluitend geagendeerd. Collega Brink zal desgewenst straks nog ingaan op de voorhangprocedure brief C.2. Ik hoop dat dat verhelderend is richting de heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Voorzitter, als het toch nog even mag en u mij toestaat, dat is voor ons helder. Alleen waar het even op spannend wordt, op het moment dat je die bedragen hebt laten cumuleren ten opzichte van elkaar, krijgen wij het beeld dat dat niet helemaal sluitend is. En dat is geenszins bedoeld om kritiek te leveren op Sport Drenthe, op 'Drenthe beweegt' of wat dan ook. U kent ons op dat punt. We hebben we alle waardering voor die programma's, maar ik hoop dat uw collega Brink daar nog iets over kan zeggen.

Gedeputeerde Brink: Indien de voorzitter dit mij toestaat.

De voorzitter: U heeft het woord.

Gedeputeerde Brink: Dank u wel voorzitter. Volgens mij geeft de heer Kuipers al aan dat er ook 'Drenthe beweegt' in zit van € 150.000. Er zit € 38.000 euro in van 'Drenthe gezond'. Het klopt wat de heer Van Dekken aangeeft, dat je als je dit bij elkaar optelt plus die € 195.000 die in C.2 wordt voorgesteld, dan kom je op € 383.000. Ik mis eigenlijk € 731. Volgens mij moet dat zijn,

dat er een indexatie moet zijn van een aantal, want die boekjaarsubsidies worden geïndexeerd, dus volgens mij moet daar het verschil zitten. Ik stel mij zo voor dat ik u dat anders even schriftelijk doe toekomen, waar exact het verschil in zit. Maar dit is het. Het is dus 'Drenthe gezond' € 38.000, 'Drenthe beweegt' die € 150.000 waar de heer Kuiper iets van zei en de € 195.000, waar in deze brief in de voorhang naar gevraagd wordt. Daar wordt het eigenlijk gevraagd. En dan zegt de heer Serlie terecht dat Sport Drenthe normaal voor het gala € 15.000… U hebt kunnen lezen, deze week heeft Sport Drenthe besloten om af te zien van het normale gala, zoals dat altijd is in een theaterzaal en dat digitaal te gaan doen. Wij gaan ervan uit dat dat inderdaad minder kosten met zich meebrengt en indien dat geld over is, hoeft dat geld daar ook niet aan besteed te worden en zal het terugkomen naar de provincie. Voorzitter, ik hoop daar iets meer duidelijkheid te verschaffen, maar ik zou graag u schriftelijk nog even de kleine rekenverschillen willen toesturen. Ik heb al verklapt dat er een indexatie op een bepaald boekjaarsubsidie zit en dat dat het verschil aangeeft. Dus de heer Van Dekken heeft op zich gelijk dat bedragen niet helemaal met elkaar kloppen.

De heer Van Dekken: Voorzitter, dank in de richting van het college. U zag het misschien niet, maar mijn hart sprong op van pure vreugde. Hartelijk dank voor deze toezegging. Dank u wel.

De voorzitter: Dan stel ik vast dat er verder geen bezwaren of bedenkingen zijn met betrekking tot het verlenen van de onder C.1 en C.2 vermelde subsidies. En het antwoord op de technische vraag zal nog schriftelijk door de gedeputeerde worden gegeven. Dan is er met betrekking tot de overige ingekomen stukken onder A en B… of zijn er een aantal vragen binnengekomen van een viertal fracties. Ik noem alle gedeputeerden achtereenvolgens even op, om te vernemen of zij een aantal vragen van antwoorden kunnen voorzien. De eerste die ik het woord geef is gedeputeerde Bijl.

De voorzitter: Voorzitter, dank u wel. Onder A.1 heeft de fractie van D66 vragen gesteld over de Managementletter 2020. De vraag is onder het kopje 'Inkopen punt 4', dat gaat over de procedure centrale vastlegging prestatielevering: betreft het ook de registratie van circulaire inkoop? Het antwoord is: nee, het gaat om de inkoop in brede zin. Een uitgebreide toelichting op de bevindingen en onze reactie daarop is te vinden op pagina 32 van de Managementletter. Dus daarop kunnen degenen die daar belangstelling voor hebben het hele verhaal van ons lezen. De fractie van de Partij voor de Dieren heeft ook bij de Managementletter 2020 een vraag gesteld: of ze overzicht kunnen krijgen van de aanbevelingen en welke wel of niet zullen worden overgenomen. Die opsomming van de aanbevelingen en wat ermee gebeurt, is opgenomen in de reactie van 8 december 2020 van het college en de reactie per bevinding is te vinden in de Managementletter vanaf pagina 29. Mooi dat vanuit de Staten belangstelling is voor de Managementletter. En ik verwijs ook graag naar de begeleidingscommissie van de accountant, waarin ook altijd uitgebreid over de Managementletter wordt gesproken. Dus in voorkomende gevallen kunt u daar ook nog met uw vragen terecht. Dan onder A.8…

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Dank u wel voorzitter. Ik wil toch graag even reageren op de beantwoording, of het ontbreken van de beantwoording. Het is zeker niet mijn gebruik om naar de bekende weg te vragen en u verwijst naar pagina 32. Ik moet zeggen dat ik het hele document niet meer één op één in mijn hoofd heb zitten, maar dit betreft wel de opdracht die we vanuit

de Staten hebben gegeven wat betreft de circulaire inkoop. En ik kan mij niet herinneren in het document iets gelezen te hebben of die prestatie daar ja of nee onder zal vallen. Als ik het over het hoofd heb gelezen, dan zal ik dat ook erkennen. Maar ik vind dat de gedeputeerde nu wel heel kort door de bocht antwoordt en ik ervaar het als geen antwoord op mijn vraag.

De voorzitter: Ik heb het idee dat jullie langs elkaar heen praten, maar ik geef graag het woord aan gedeputeerde Bijl.

Gedeputeerde Bijl: De vraag was volgens mij, of het ook de registratie van de circulaire inkopen betreft. Het antwoord daarop is: nee. We gaan in op de inkoop op pagina 32 en als dat dat onvoldoende wordt ervaren door D66, dan vraag ik mevrouw Kleine Deters om dat aan mij te laten weten, dan kom ik daar nog apart op terug.

Mevrouw Kleine Deters: Oké, dank u wel.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, dan A.8, dat is Rapportage 3e kwartaal 2020 en Begroting 2021 van Groningen Airport Eelde. De Partij voor de Dieren heeft gevraagd of wij hebben ingestemd met een aanvullende subsidie voor de brandweerkazerne en de investeringen. Een krediet van € 0,5 miljoen voor de brandweerkazerne en een krediet van € 7 miljoen. Het antwoord is: nee, we hebben alleen ingestemd met de Exploitatiebegroting 2021. Als we meer weten over de verdere gang van zaken op Groningen Airport Eelde komen ook de andere investeringen terug. Bij mijn weten staat er voor volgende week of de week daarop weer een bijpraatmoment geagendeerd met de commissie, met de woordvoerders. Ik hoop dat we dan inmiddels ook met de minister hebben gesproken, maar dat gesprek is inmiddels twee keer uitgesteld. Ik zal niet zeggen dat het kabinet er alles aan doet om het gesprek met ons te ontlopen, maar de eerste keer was het afkondigen van de lockdown wat in de weg zat en de tweede keer de val van het kabinet zelf. Dus dan kan ik me voorstellen dat de minister zegt: ik zeg even af voor het gesprek. Maar er is weer een afspraak in de maak en ik hoop dat dat voor volgende week is, dat we elkaar ook weer zullen bijpraten. Dan heeft de Partij voor de Dieren bij A.9 gevraagd of de hele gang van zaken met betrekking tot de WMD, of er ook wat van geleerd is. Nou, ik mag toch hopen dat alle betrokkenen ervan geleerd hebben, zowel bij de WMD als bij de aandeelhouders, als bij iedereen die ermee te maken heeft gehad. Ik denk, als je kijkt hoe de governance georganiseerd was voor deze affaire en hoe die nu georganiseerd is, is dat een gans andere. Als je ziet wat er gebeurd is met alle nevenactiviteiten en zogenaamde ‘kerstboom aan nevenactiviteiten’, die is bijna helemaal afgetuigd. Er zijn nog een aantal dingen die spelen, maar we gaan echt richting volledig afstoten van de nevenactiviteiten. Dus ik denk dat er een hele andere WMD inmiddels staat dan 10 jaar geleden. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan vraag ik mijnheer Brink om op de lijn te komen.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, dank u wel. Volgens mij is er nog een vraag gesteld over B.3, de brief die het Centrummanagement van Coevorden heeft gesteld. En eigenlijk is de vraag van: houden wij wel rekenschap met de opgaven die in Coevorden liggen en de ambities die ze hebben? Steden als Coevorden is de vraagstelling, mogen niet tussen wal en schip raken. Dat klopt, dat erkent trouwens ook het college, dus ja we hebben er wel oog voor. Ik wil ook aangeven, die HRK Plus is er niet voor niets, € 600.000, terwijl voor Beilen en Roden € 250.000 beschikbaar is gesteld. Daarnaast is er nog de gewone HRK, dus wij kijken wel degelijk mee met Coevorden, de opgaven die er liggen. Voorzitter, daarnaast is er gisteren nog een vraag binnengekomen naar aanleiding van B.5, een mail van INretail. En die zegt eigenlijk, een dringende oproep van,

kunnen provincies iets doen voor de ondernemers en met name in de retail. Ik denk dat we daar kunnen zeggen: we hebben vanaf het begin van de crisis in Drenthe samen met de gemeenten gezegd: hoe kunnen wij lokale lasten kwijtschelden, hoe kunnen wij ze ondersteunen, hoe kunnen wij ook met elkaar zorgen dat de regelgeving versoepelingen kunnen, tijdig dit doen? We gaan wel de gemeentes af, maar we hebben daar als provincie in ieder geval ook een rol meegespeeld. We hebben een heel aantal Webinars gehad om ondernemers te ondersteunen. We zijn al vorige herfst gekomen met een regeling om te kijken: hoe kun je ook digitaal inkopen en hoe kunnen wij collectieven van ondernemers daarin ondersteunen? Dus die regeling is er. Als ik kijk naar ons Binnenstadsfonds, hebben we getracht ook vanuit het coronatijdperk rekenschap te houden met de consequenties, waar die liggen en welke steden hebben daar heet meeste last van. En ik denk dat wij juist wel vanuit het vorige programma nu proberen de binnensteden beter te maken en om te kijken om die weer leefbaarder te maken en dat gaat allemaal ook ten goede van de ondernemers. Daarnaast kaarten wij dit ook nog vanuit het IPO-verband aan en proberen we straks nog een rol te spelen bij het herstel. De eerste crisis is wel voor het Rijk, maar ook vanuit het IPO proberen wij daar wel degelijk aandacht aan te besteden. Ik heb al iets gezegd over die € 14 miljoen, die voor de HEMA en voor die HRK Plus € 1,1 miljoen. En nogmaals coaching, ondersteuning, Webinars, onze digitale agenda, wij proberen alles te doen om ondernemers te ondersteunen wat binnen onze marge ligt en wat je van een provincie kunt verwachten. Voorzitter, ik hoop… en wij zullen INretail ook antwoord gegeven op hun brief. Dank u wel voorzitter.

De heer Van Dekken: Voorzitter.

De voorzitter: Nog een aanvullende vraag van mijnheer Van Dekken en daarna mijnheer Omlo.

De heer Van Dekken: Voorzitter, ik wil dan aan de gedeputeerde voor het heldere antwoord. Ik wil hem ook wel meegeven dat wij ook wel wat verrast waren van die brief van het Centrummanagement, omdat als je daar goed naar kijkt, dan is het wat wonderlijk dat die brief aan PS is geadresseerd. Maar ik breng even in herinnering dat een krachtige ambassadeur voor die gemeenten, burgemeester Bouwmeester zelf, op enig moment dat pleidooi wat ging houden ten gunste van een soort Hemac-constructie. Dus ik ben enorm blij dat de gedeputeerde zegt dat ze de belangen van die gemeenten prima op de scope houden. En het zij ons vergeven dat we op dat punt wat gesloten suggestief hebben gevraagd of er voldoende rekening was. Dit is voldoende ja. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel en dan mijnheer Omlo.

De heer Omlo: Dank u voorzitter. Dank u mijnheer Brink voor de uitgebreide toelichting daarover. Toch wil ik graag nog meegeven, dat met name startende ondernemers die gestart zijn in 2020 het verschrikkelijk moeilijk hebben. Wellicht dat daar nog extra aandacht aan gegeven kan worden. Misschien vanuit ‘Ik ben Drents ondernemer’. Tot zover. Dank u voorzitter.

De voorzitter: De heer Brink daar nog een korte reactie op?

Gedeputeerde Brink: Ja, ik herken dat. Misschien kom ik er straks bij de schriftelijke vragen die de VVD gesteld heeft over de vrijetijdseconomie… Startende ondernemers is wel een probleem. Als we met de brancheorganisatie praten, en weten ze dus ook niet exact wat dat is… Ik weet dat er in het Rijk een probleem zit als het gaat om Europese wetgeving. Met staatssteun, wat

kun je dan doen voor die ondernemingen? Het probleem heb ik ook aangekaart bij Tweede Kamerleden, dus ik ben er wel degelijk op verdacht om daar als provincie een rol in te spelen, maar er schijnt moeilijk te zijn. Ik ben zelf zo ver gegaan dat ik ook de brancheorganisaties uitgedaagd heb: als jullie nou met iets komen, zodat wij wat handen en voeten hebben. En heb je een regeling, wat zou je kunnen voorstellen? Ik heb ook wel gedacht van, al is het geen regeling, maar je zou iets kunnen bedenken, al help je je ze maar door de tijd, los even van het verleden, want daar zit bij die startende bedrijven het probleem. Dus kortom, ik probeer er wel degelijk inzet op te doen op het moment dat er ook weer een gelegenheid is. Volgens mij spreek ik op 1 februari weer met de staatssecretaris van Economische Zaken. Dat gaat dan met name over de vrijetijdssector. Maar een startende ondernemer in de vrijetijdssector is een andere, dan zal ik zeker kijken of ik dit mee kan nemen. Er is volop aandacht voor, alleen het is een hardnekkig probleem. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel en dan heb ik nog een brief openstaan op de lijst, dat is de brief A.5, Subsidieregeling drugsafval. Ik vraag de gedeputeerde die daarop gaat reageren om het woord te nemen.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel voorzitter. Ik mag die vraag beantwoorden. En inderdaad, A.5 betreft het. De vraag bestaat uit drie korte vragen, aanleiding van de subsidieregeling. De eerste is: waarom wordt er een maximum subsidiebedrag gehanteerd waar particulieren 100% gecompenseerd zouden moeten worden? Allereerst die vraag. Er wordt een maximumbedrag gehanteerd, omdat de ervaring leert dat het zo'n bedrag ongeveer zal zijn om de opruiming te verzorgen van het drugsafval. Het antwoord op de tweede vraag is dat ook de kosten van bodemverontreiniging subsidiabel zijn. Eventueel verontreinigde grond wordt gelijk met het verwijderen van drugsafval ontgraven en afgevoerd. Dat is de werkwijze om zo te voorkomen dat het in het grondwater terechtkomt. Dan de laatste vraag, dat betreft deze: waarom krijgt het Drents Landschap maar 50% van de kosten vergoed? Daar is het antwoord op: het Drents landschap is een publiekrechtelijke organisatie. Deze categorie, volgens de landelijke modelregeling, krijgt 50% van de kosten vergoed. Dat is zo op deze manier afgesproken. En ik denk dat dit op dit moment zo is afgesproken, maar ik wil er ook bij zeggen, er is wel een uitzondering en dat maakt het wel wat lastiger. Dat is namelijk dat Staatsbosbeheer als het TBO, Terrein Beherende Organisatie, wel 100% krijgt vergoed. Dat stelt dan ook de vraag, misschien heeft mevrouw Potharst dat ook voor ogen, waarom dat zo is. En ik ben bereid om ook daarnaar te laten kijken of we daar toch op de een of andere manier een mouw aan kunnen passen. Maar dat zal dan ook weer met andere provincies moeten gebeuren. En er zou een regeling voor moeten worden aangepast. Voorzitter, dat is het antwoord op de gestelde vragen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn daarmee alle vragen nu van een reactie voorzien en hebben we derhalve de Ingekomen stukken nagenoeg volledig behandeld. Ik wil nog graag aanvullen dat er door de heer Velzing van Forum voor Democratie een agendering is aangekondigd van de brief onder B.4, afschrift brief van de Bach Academie. En ook hem wil ik eraan herinneren dat de onderbouwing daarvoor uiterlijk morgenochtend om 10.00 uur binnen moet zijn bij de griffie, zodat het presidium daar aanstaande maandag naar kan kijken.

13. IPO-, SNN-, en EU-aangelegenheden, NRK en verbonden partijen

De voorzitter: Dan gaan we verder met Agendapunt 13, de IPO-, SNN-, en EU-aangelegenheden, NRK die we vanmorgen nog gezien hebben, en verbonden partijen. Zijn er nog mensen die op dit punt het woord willen voeren? Dan hoor ik graag geluid.

De heer Van Dekken: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Van Dekken. En waar gaat het over?

De heer Van Dekken: Het gaat eigenlijk over de SNN. Ik denk dat het goed is dat de Statenleden weten, dat daar waar we ooit in de zoektocht van een Statenberaad waren naar de samenwerking Noord-Nederland, dat ik ergens volgende week een afspraak heb met het bestuur van de SNN, om dat punt van de informatievoorziening richting Statenleden te raken. En ik kom daar zo snel als mogelijk graag op terug, hoe dat er dan vervolgens in concreto uit gaat zien.

De voorzitter: Dank voor deze toezegging. Die zullen we op de lijst van toezeggingen plaatsen. Zijn er nog anderen vragen rondom deze aangelegenheden? Dat is niet het geval.

14. Sluiting

De voorzitter: Dan kom ik aan Agendapunt 14, dat is de sluiting. Ik moet zeggen: ik wil jullie allemaal bedanken voor de inbreng en voor het uithoudingsvermogen. Het heeft wat langer geduurd dan aanvankelijk gepland was, maar dat komt ook omdat jullie er allemaal heel veel zin in hadden en tot op de bodem zijn gegaan om elkaar te testen en te pleasen. En het is zo weer een prachtige voorbereiding voor de eerstkomende Statenvergadering. En voor nu zeg ik om 16.25 uur, wel thuis en allemaal heel veel sterkte.